

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

LVCIANI

SAMOSATENSI

*Opuscula quædam, Erasmo Rotē. &
Thoma Moro interpretib. Quo
rum elenchum sequens pa-
gella complectitur.*

SEB. GRYPHIUS GERM.
EXCVD. LVGV DVNI

ANNO 1528.

Sum. Bleckern. 5. 6. 7.

ELENCHVS OPVSCVLORVM

Luciani, Interprete Erasmo.

Saturnalia,	pagina 4
Cronosolon, id est, Saturnalium legum lator,	10
Epistolæ Saturnales,	15
De luctu,	27
Abdicatus,	34
Icaromenippus seu Hypernephelus,	55
Toxaris siue Amicitia,	79
Alexander seu Pseudomantis,	121
Gallus seu Somnium,	157
Timon seu Misanthropus,	184
Pro tyrannicida declamatio,	212
ERASMI declamatio, Lucianicæ respondens,	224
De ijs qui mercede conducti degunt,	291
Dialogi XVIII.	326
Hercules Gallicus,	353
Eunuchus seu Pamphilus,	357
De Sacrificijs,	363
Conuiuium seu Lapithæ,	372
De Astrologia,	395
Aliquot item ex eodem commentarij, Thoma Moro interprete,	403

Quibus nos adieciimus.

Orationem Luciani, Calumniæ non esse temere credendum, interprete Philip. Mel.	490
Eiusdem aduersus indoctum, librorum longa supellectile tumentem, Sermonē, Interprete Anastasio. Q.	504
Charontem; dialogum Erasmicum	521

Erasmus

ERASMVVS

ROTERODAMVS REVEREN-

disimo In Christo patri, D. Guilielmo
archiepiscopo Cantuariensi, to-
tius Anglie primati,
S. D.

MITTO AD TE DIALO-
gos aliquot Luciani, partim nuper
à me traductos, partim recognitos.
Nugas, inquis, mittis. Nugas sanè,
sed literatas, nimirum ut rideas, si
tamen unquam ridere potes, homo
tot curis districtus, tot negotiorum
fluctibus obrutus. Sed cui potius mittam, quicquid fuerit
illud, seu ludicrum, seu scrium, quod mea Camœne pro-
duxerint, quàm tibi unico meo Meccenati? qui solus et
addis animum Erasmo, et alis ingenium, et
ocium suppeditas, et ornas studia. Bene
uale. Londini, tertio Calen-
das Maias. Anno
M. D. XII.

4 2 Saturnalia

SATVRNA

LIA LVEIANI, DES. ERASMO

Roterodamo Interprete.

Personæ, SACERDOS & SATVRNVS.

SACERDOS.

DIC MIHI Saturne, quando tu
quidē hoc tempore regnare uideris,
tibiq; & sacrificatū, & litatū est à
nobis, quid potissimum abs te pro
immolatis hostijs postulāre debeā,
quod postulatū seruas? S A T V R.
Istud quidem teipsum perpendere
oportuit, quid tibi foret optandum, nisi qui princeps sit,
eundem & uatē esse uis, ut norit, quid maxime collubitum
sit animo tuo petere. Ceterum ego, quantum facultas fe-
ret, nō abnuā uotis tuis. S A C E R. Quin istud iam olim
mihi perpēsū est, desidero enim uulgaria ista, ac passim
obuia, uidelicet opes, multā auri uiam, utq; uiris imperem,
utq; multa possideā mācipia, uestes splēdidas ac delicatas,
tum argentū & ebur, breuiter, si quid est præterea rerum
preciosarū. Hæc igitur mihi da optime Saturne, ut & ipse
nō nihil emolumēti ex tuo sentiam imperio, neue solus per
omnem uitā earum rerū sim expers. S A T. Illud uide. Iam
postulas, qd' nō est meæ potestatis, neq; enim mearum par-
tium est ista distribuere. Quare ne grauiter seras, si quæ
petis, non assequeris. Quin magis ista à Ioue postulato,
quum

quum ad ipsum Imperij rices redeunt, id quod
breui futurum est: nam ipse prescriptis condi-
tionibus rerum administrationem ab illo suscipio.
Est autem vniuersum Imperium meum septem
duntaxat dierum, quorum si quis exceperit uicopri-
uatus reddor, ac velut vniuersilibet de plebeia
multitudine. Nec tamen in his septem diebus se-
ruum quidpiam aut publicum tractare mihi per-
missum est: Verum potare, nebulari, vociferari,
ludere, certare fesseri, creare Reges, famulos in
conciliium adhibere, canere nudum, lasciuio cor-
poris motu saltitare nonnunquam et in gelidam
aquam dare precipitem, facie fuligine obita. Hæc
uti faciam permissum est. Ceterum magna il-
la, puta diuitias et aurum, Iuppiter ipse dilargitur,
quibus illi visum fuerit. SAC: Imo ne ille qui:
dem Saturne, admodum facile ac libens id facit.
adeo ut me iam vox defecerit magno clamore hæc
ab illo flagitantem: At is nihil prorsus audit, ve-
rum agidem obuiibrans ac fulmen intentans,
toruum obtuens patrefacit instantes, quod si quod
etiam annuerit alicui diuitemque reddiderit,
mirum quam id nullo delectu facit, ut aliquo-
ties præteritis probis, ac sapientibus viris, scele-
ratis ac stultis hominibus opes offundat, verberomibus
atque effoeminatis cuiusmodi sunt isti plerique, quamquam
equidem cupido cognoscere, quænam sint ista tanta po-
testati permissa. SAT: Hæc magnaquam parua, neque
omnino contemnenda, si quis vniuersi Imperij vinum
expendat, nisi forte tibi paruum videtur esse, ut in
resera-

SATVRNA

LIA LVEIANI, DES. ERASMO

Roterodamo Interprete.

Personæ, SACERDOS & SATVRNVS.

SACERDOS.

IC MIHI Saturne, quando tu
quidē hoc tempore regnare uideris,
tibiq; & sacrificatū, & litatū est à
nobis, quid potissimum abs te pro
immolatis hostijs postulāre debeat,
quod postulat iuram? S A T V R.
Istud quidem te ipsum perpendere
oportuit, quid tibi foret optandum, nisi qui princeps sit,
eundem & uatē esse uis, ut norit, quid maxime collubitum
sit animo tuo petere. Ceterum ego, quantum facultas fe-
ret, nō abnuā uotis tuis. S A C E R. Quin istud iam olim
mihi perpēsum est, desidero enim uulgaria ista, ac passim
obuia, uidelicet opes, multā auri uim, utq; uiris imperem,
utq; multa possideā mācipia, uestes splēdidas ac delicatas,
tum argentū & ebur, breuiter, si quid est præterea rerum
preciosarū. Hæc igitur mihi da optime Saturne, ut & ipse
nō nihile moluisti ex tuo sentiam imperio, néue solus per
omnem uitā earum rerū sim expers. S A T. Illud uide. Iam
postulas, qd nō est meæ potestatis, neq; enim me arum par-
tium est ista distribuere. Quare ne grauitè feras, si que
petis, non assequeris. Quin magis ista à Ioue postulato,
quum

quum ad ipsum Imperij trices redeunt, id quod
breui futurum est: nam ipse prescriptis condi-
tionibus rerum administrationem ab illo suscipio.
Est autem vniuersum Imperium meum septem
duntaxat dierum, quorum si quis exceperit ioco pri-
uatus repper, ac velut unusquisque de plebeia
multitudine. Nec tamen in his septem diebus se-
rium quicquam aut publicum tractare mihi per-
missum est: verum potare, nebulari, vociferari,
ludere, certare fasces, creare Reges, famulos in
conuiuium adhibere, canere nudum, lasciuio cor-
poris motu saltitare nonnunquam et in gelidam
aquam dare precipitem, facie fuligine obita. Hec
vix faciam permissum est. Ceterum magna il-
la, puta diuitias et aurum, Iupiter ipse dilargitur
quibus illi visum fuerit. SAC: Imo ne ille qui-
dem Saturne, admodum facile ac libens id facit.
adeo ut me iam vox defecerit magno clamore huc
ab illo flagitantem: At is nihil prorsus audit, ve-
rum agitem obicubans ac fulmen intentans,
toruum obtuens patrefacit instantes, quod si quo
etiam annuerit alicui, diuitemque reddiderit,
mirum quum id nullo delectu facit, ut aliquo-
ties praeteritis probis, ac sapientibus viris, sceler-
atis ac stultis hominibus opes offundat, verberomido
atque effoeminatis cuiusmodi sunt isti plerique, quamquam
equidem cupio cognoscere quanam sint ista tanta po-
testati permissa. SAT: Haudquaquam parua, neque
omnino contemnenda, si quis vniuersi Imperij vnum
expendat, mihi forte tibi paruum videtur esse, ut in
resera:

rum precipitarit, uinculis iniectis, tum et tum oibus compijs auxiliaribus, que tecum in acie steterant. SATVR. Quid dixti? Nisi festum celebraremus, essetq; licitum inebriari, atq; in dominos impune conuitia iacere, intelligeres profecto mihi permissum esse irasci, qui quidē istiusmodi roges, nihil reueritus adeo canū ac senem deū. SACER. At ego hæc Saturne, nō ex meipso dico, Quin et Hesiodus et Homerus, nolo enim dicere, reliqui propē mortales omnes eadem de te credunt. SATVR. An tu putas uel pastorem illum, uel hunc ampullosum, uere quippiā de me scisse? Rem ad hunc cōsidera modum. Est ne quisquā homo, nō dicam deus, adeo durus, ut possit ipse uolens suos deuorare liberos? nisi si quis esset Thyestes, qui ab impio circūuentus fratre comederet. Sed finge esse qui possit, qui fiat, ut ignoret sese saxū edere uice pueri? Nisi forte dentibus sit huiusmodi, ut dolere non queant. Imō neq; bello cōfluximus, neque Iupiter per uim imperium occupauit, sed ego illi uolens et ultro rerum administrationem tradidi, cessiq;. Porro neq; uinctum esse me, neq; in tartaro esse, uel ipse uides opinor, nisi prorsus oculus captus es, quē admodum Homerus. SACER. Sed quid tibi accidit Saturne, ut imperium deponeres? SATVR. Ego tibi dicam. In summa, senex iam et podagrosus quum essem ob etatem (unde etiam factum est, ut pleriq; mihi compedes esse finxerint) impar eram uiribus ad tam multa huius etatis facinora puniendā, nam erat assidue mihi sursum ac deorsum cursitandum obarmato fulmine, quo sacrilegos, periuros, ac raptores exuerem. Eratq; negocium plenum laboris, quodq; iuuenem desideraret. Itaq; mihi con-

~~uinculis iniectis, tum et tum oibus compijs auxiliaribus, que tecum in acie steterant.~~ fulens,

~~ut ipse uides opinor, nisi prorsus oculus captus es, quē admodum Homerus.~~ quāquam

~~ut ipse uides opinor, nisi prorsus oculus captus es, quē admodum Homerus.~~ equator

~~ut ipse uides opinor, nisi prorsus oculus captus es, quē admodum Homerus.~~ pueri

~~ut ipse uides opinor, nisi prorsus oculus captus es, quē admodum Homerus.~~ pueri

fulens, Ioui locum dedi. Quāquā *et* alioqui recte factu-
 rus mihi uidebar, si partitus filijs (nam erant) imperium,
 ipse plerumq; uitam cōiuijs per ociū traducere, nihil ne-
 cesse habens, neq; uota facientibus operam dare, nec ab ijs
 qui cōtraria petunt, molestia affici, neq; tonare, neq; ful-
 minare, neq; grādinē aliquoties immittere. Sed senile hāc,
 ac iucundissimā dego uitā, meracius bibens nectār, atq; in-
 terim cū Iapeto, reliquisq; equalibus dijs confabulans. At
 regnat quidem ille nulle districtus negocijs, nisi quod hos
 pauculos quos dixi, dies mihi iussum est excipere, in quibus
 recipio principatū, ut mortalibus in memoriam reducam,
 cuiusmodi fuerit me regnante uita, quum citra sementē, ci-
 traq; arationem cuncta illis prouenirent. Haud tum quidē
 ariste, sed panis paratus, carnes apparatæ, ac uinam flu-
 minis instar fluebat, tum fontes mellis, lactisq;, propterea
 quod mortales omnes probi essent, *et* aurei. Hæc, inquā,
 mihi causa fuit, cur exigui temporis imperiū geram, atque
 ob id undiq; plausus, cantiones, lusus, equalitas omnibus
 seruis, æque ac liberis, neque enim me regnante quisquā
 erat seruus. SACER. At ego Saturne coniecturā istam
 ad seruos, *et* eos qui boias terunt, referebam, quasi ob eam
 causam tibi fabula tribueret erga hos humanitatem, quod
 memor te ipsum aliquando seruitutē seruissē, ac gestasse cō-
 pedes, eos magnificeres, qui simili essent fortuna. SA-
 T. Eā TVR. Num tu defines istiusmodi nugari nugas? SA-
 que lectio CER. Bene mones, itaq; desino. Quin illud etiā mihi re-
 mem nos sponde, talis ludere, in usu fiat tui quoq; seculi mortalibus?
 S. S. A. T. V. R. Erat sanē. At nō depositis talētis, ac decem
 nummū milibus, quēadmodū uos facitis, uerū ut plurimo
 nucibus,

nucibus, ne uidelicet discruiaretur qui uictus esset, neue
semper ploraret sese unum omnium non habere quod ederet.
S A C E R. Et recte quidem illi. Nam quo tandem premio
certassent ipsi talis, quum ipsi toti essent aurei? Itaque te lo-
quente, tale quiddam mihi uenit in mentem, si quis unum aliquem
ex aureis illis uiris, in hac nostra aetatem adductum uulgo
ostenderet, quid illi tandem eueniret? Nempe miserum (sat
scio) discerperet, haud aliter incursantes, quam in Pentheum
Menades, aut in Orpheum foeminae Thraciae, aut in
Acteonem canes, interque sese decertarent, quantam quisque
maximam posset portionem auferre, ut qui ne in festo cele-
brando, a lucri studio temperent, quam ipso etiam festo ad lu-
cri abutuntur incrementum. Itaque alij quidem tibi prima-
tias immolant, amicos in conuiuiis depradantes. Alij uero
tibi conuiuantur, cum nihil ad rem pertineat, tum ipsas
comminuunt tesseras, perinde quasi illis sit imputandum,
quod illi suapte sponte faciunt. Sed dic mihi et illud, quid
tandem causae fuit, ut deus usque adeo imbecillis, ac senex,
tempus inamoenissimum delegeris, cum iam nix omnia oc-
cupat, plurimus seuit Boreas, cumque nihil non gelu con-
cretum est, arent arbores nude decussis frondibus, squa-
lent, horrentque uacua floribus prata, cum incurui, contra-
ctique mortales, perinde quasi extremo confecti senio, ad fo-
cum ferme desident, interea tu festum diem agis? neque enim
accommodum seni tempus, neque satis idoneum genio indul-
gentibus. S A T V R. Sed heus tu permulta quidem a me
sciscitaris, cum potare iam oporteat. Itaque non exiguam
temporis portionem tuis rogationibus mihi de festo perdis-
disti, dum ista mecum philosopharis, non admodum ad rem
a 5 pertinentia.

pertinentia, quare nunc istis tandem omnis, conuiuū agitemus, plaudamus, ac liberā agamus uitam. Deinde prisco more depositis nubicus, ludamus tesseriis, ac reges suffragiis creemus, ipsisq; ultro pareamus. Siquidem ad eum modum esse cerimus, ut uerum uideatur prouerbum, quod dicunt: senes repuerascere. SACER. Imò cui ista que dicis, nō probantur Saturne, precor ut ei nec tum bibere liceat, cum sitit. Itaq; bibamus, quādoquidē ut primo colloquio satis à te responsum est. Proinde uideor mihi recte facturus, si nostram hanc confabulationem, et que ipse interrogarim, et que tu propitius responderis, literis prodita, tradam amicis legenda, siqui sunt digni, qui tua dicta accipiant.

CRONOSOLON, id est, SATVRNALIUM Legum lator, Erasmo Interprete.

HÆC ait Cronosolon sacrificus, et idē uates Saturni, earumq; legū cōditor, que quidē ad festum pertinet. Quid pauperes facere oporteat, id alio misso libro illis ipsis perscripsi. Neq; dubito quin eas leges seruent, alioqui obnoxij futuri pœnis, que grauiorē decreta sunt in eos, qui minus paruerint. Vos aut diuites, uidete ne hæc mandata prætergrediamini, neq; negligatis. Nam si quis secus fecerit, is sciat se non me neglectum legis latorem, sed ipsum potius Saturnum, qui me cōdendis festi sui legibus delegit. Haud ille quidem in somnis uisus, sed nuper cum uigilante palam congressus. Erat autem

autem neque compedibus uinctus, neq; situ obfitus, qualem cum pictores fingunt, exemplar à deliris poetis mutuati, uerum falcem quidem tenebat peracutam. Cetera uero ex hilaris erat, et ualidus, regioq; apparatus. Atq; hac quidem specie mihi uisus est. Ceterum quæ locutus est, planè diuina sunt, et in his hæc digna, quæ uobis prius exponam. Nam ubi me uidit animo mœstum inambulantem, mox intellexit, quippe deus, quoniam esset molestiæ causa, uidelicet grauitèr me ferre paupertatē, ut qui non pro temporis ratione unicā uestem haberem, cum iam esset gelu, multusq; flaret Boreas, glacies ac nix, aduersus quæ ego minime cōmunitus eram. Multo magis autē, quod cum festum instaret iam proxime, reliquos uiderem apparantes, quæ ad uitæ climas, quæq; ad conuiuia requirebātur, mihi uero ipsi res non admodum ad festum instructas esse. Iam à tergo accedens, aureq; præhensa, ac uellicata. Nam hac specie sese mihi consueuit ostendere. Quid istud sibi uuli (inquit) Cronosolon? uidere mihi sollicitus. An non æquum inquā herere? Cum impios ac scelestos homines opibus superfluere, et solos delitijs frui uideam, ipse uero, necumq; complures alij docti, cum inopia, summaq; rerum penuria uitam degimus? Ne tu quidem herere, curas his rebus finem imponere, et ad equalitatem reuocare. Tum ille. Cetera quidem, inquit, haud facile fuerit innouare, quæ uobis à Clotone, reliquisq; Parcis accidunt. Porro paupertatis malum uobis corrigam, quatenus ad festum attinet. Sit autem hæc corrigendi ratio. Abi Cronosolon, ac mihi leges aliquot conscribito, ostendens quid obseruandū sit in festo, uti ne diuites inter sese festum celebrēt, sed uobis sua bona

bona impertiant. At non noui, inquam, leges conscribere. Quin ego, inquit, docebo te. Moxq; ingressus, ordine me docuit. Deinde cū cuncta perdidicissem: Et illud, inquit, illis dicito, nisi seruarint hæc, tum ego profecto sine causa falcē hanc acutam circūfero. Alioqui ridiculus sim, si cum patrem Cælum execuerim, nō item castraro diuites istos, quicumq; leges meas molauerint, ut iam euāti, Cybeli matris sese adiungant cum tibijs ac cymbalis. Hæc ille minabatur. Quare recte facietis, si leges nō prætergrediamini. Lex prima. Ne quis quid intra festi tempus agito, neq; publicum, neq; priuatū, nisi quæ ad lusum, ad uoluptatē, antequāq; oblectationem pertinebunt. Opsoniorum et bellariorū artifices soli in opere sunt. Aequalitas oībus esto, seruus, liberis, pauperibus, diuitibus. Irasci, indignārī, minariue ne cui liceat. Rationem exigere ab ijs, qui res curant Saturnalitijs, ne id quidem fas esto. Ne quis argentū, uestimentū expendito, neue inscripto solēnitatis tempore, ne quis exerceatur, neue literis operam dato, aut recitato, nisi si quæ sint urbana, lepidaq; quæ dicacitatem respiciant, ac iocum. Lex secunda. Multo ante festum diuites, singulorū amicorum nomina in tabella scribunt. Porro pecuniā paratam habēto, ad decimā partē annuorum fructuum. Præterea quicquid illis superest uestium, et quicquid est cultus pinguioris, quā ut ipsis cōueniat. Ad hæc argenteorum uim non modicam. Atque hæc quidem in promptu sunt. Ceterum ante solēnitatem porcellis circūagitor, atq; ex ædibus eijciuntor sordes, auaritia et quæstus, et si quæ id genus alia sunt plerisq; diuitum domestica. Deinde ubi domum perpurgarint, tum rem diuinam faciunt Ioui diuitiarum

Olim publice lustrabantur domus porcello circum-

tiarum largitori, ac Mercurio munifico, atque Apollini
 magna donanti. Deinde circa uesperam tabulam illam, ami-
 corum nomina tenentem relegunto. Distributis autem pro
 cuiusq; dignitate muneribus, ante solis occasum amicis
 mittunto. Porro qui deferant, ne plures tribus, quatuorue
 sunt, atq; hi certissima ex famulis fide, iamq; natu gran-
 des. Ascribatur autem in literis, et quid mittatur, et quā-
 tum, ut ne utriq; suspectos habere possint eos, qui perse-
 runt. Atque ipsi ministri unico quisq; calice epoto, domum
 recurrunt, neq; praterca quicquam ab eis postulanto.
 Doctis omnia dupla mittuntur, Nam hos equum est gemi-
 nam accipere portionē. De muneribus quā modestissime
 simul, et quā paucissima uerba fiunt, neq; graue quic-
 quā in literis quisquā ascribito, nec odiose laudato quae
 mittuntur. Diuiti diues ne quid mittito. Neq; locuples Sa-
 tiurnalibus equali sorte quempiā cōuiui accipito. Ne quid
 eorum quae in hoc deprompta fuerint, ut mittantur, fer-
 uanto. Nēue cui muneris praeuitētia subito. Quod si quis
 anno superiore peregre fiat, eaq; causa munerum expers
 fuit, et illa accipito. Quinetiam pro temabus amicis es
 alienum diuites soluūto, atq; etiam cōductarum ediū pre-
 cium, si qui forte et hoc debent, neq; sunt soluēdo. In sum-
 ma uero, malto ante illud illis esto curae, ut cognoscāt, qua-
 re maxime sit opus. Rursum qui accipiunt, ne demissis do-
 nis ut exiguis querūt, et quicquid mittetur, qualecūq; fue-
 rit, id magnū ducunt. Vini cadus, aut lepus, aut pinguis
 auis, inter munera Satiurnalia ne habentor. Nēue Satiur-
 nalia dona in risum uertūto. Remittito uicissim diuiti pau-
 per. Si doctus est, libellum aliquem ueterem, aut si quid ipse
 conscripsit,

conscript sit, quod fausti sit ominis, et comaiijs accommo-
dum, qualecunq; potuerit. Atq; id diues leto admodum.
bilariq; multu accipito. Acceptum protinus perlegito.
Quod si recusarit, reieceritue, sciat sese ijs que de falce mi-
natus sum, obnoxium esse, etiã si miserit, quicquid alioqui
mittendũ erat. Porro reliqui, coronas alij, alij turis frustu-
la mittunt. Quod si pauper, aut uestem, aut argentũ, aut
aurum, supra facultatẽ diuiti miserit, id quidem, quod mis-
sum fuerit, publicum esto, cõflatumq; in Saturni thesaurũ
inferitor. Ipse nero pauper postridie plagas à diuite, ma-
nibus ferule suppositis accipito, non pauciores quinquaginta supra ducetas. Leges cõiuniales. Lauandũ est, ubi
linea sex crit pedum. Ante lauandũ, nucibus ac talis lufitã-
dum. Vbicunq; casus cuiq; locum dederit, ibi accumbito.
Dignitas, aut genus, aut diuitie, parum momẽti habento,
ut prius alicui ministretur. Eodem de vino omnes bibunto.

Fortele- Neq; profit diuiti, si causetur uel stomachi, uel capitis do-
gendum lorẽ, ut ideo bibat de meliore. Carnũ omnibus aqua por-
negotio. Ministri ne cui quid fauore danto, neq; contator, neq;
õvtoq; ut prætermittunto, donec ipsis uisum fuerit, que tollenda
uertit E=erunt. Neq; huic quidẽ magna, illi uero perexigua appo-
rasmus. nanto. Nẽue huic coxa suis, illi maxilla apponitor, sed in
alioq; si le omnibus equalitas esto. Pocillator, acutis oculis unũquẽq;
gas wgo obseruato, minus tamẽ herum. Acutius etiam exandito. Ca-
piõvrie, lices omnis generis fiant. Ad potandum inuatare si quis non
fesus crituerit, ius esto. Omnes omnibus præbibunto, si libeat, ubi
priusque præbiberit diues. Nẽq; quisquã bibere compellitor, qui
bibat di non ualeat ad computationem. Ne liceat ipsis, neq; saltu-
ues. torem, neque citharcedum inducere, qui nuper discere
coeperit.

coeperit. Quod si cui libeat dictarijs uti, liceat, sed haec-
 nus adhibeatur modus, aut ne sint molesta. Super omnia,
 pro nucibus ludunt talis. Si quis deposita pecunia talis lu-
 serit, in posterum usq; diem ieiunato. Et maneto quisq;
 & abito cum uoluerit. Porro cum diues famulos suos con-
 uivio accipiet, tum amici quodq; una cum ipso ministrato.
 Leges hasce singuli diuites, aereae columnae inscriptas, in
 aule meditullio habento, ac legunt. Atque id quidē scien-
 dum est, quo ad ea colūna manebit, neq; fames, neq; pesti-
 lentia, neq; incendium, neq; quicquā alioqui molestum,
 in illorū domum subibit. Quod si quādo (id quod dii pro-
 hibeāt) tollatur, abominanda sunt, quae illis tū euentura.

EPISTOLAE SATVRNALES.

Ego Saturno salutem.

QVIDEM ET antea tibi scripsi, significās quonā in statu essem, & quom-
 admodum ob inopiā mihi periculū esset,
 ne solus omnium, expers relinquerer solē-
 nitatis, quam indixisti. Addidi & illud (nā
 memini) iniquissimum esse, si nostrum alij opibus ac delis-
 tijs superfluerent, nihil ex suis facultatibus impertientes
 pauperioribus, alij rursus fame contabescerent, atque id
 quidem instantibus Saturnalibus. Verum quoniam tum ad
 meas literas nihil respondisti, operae precium existimavi,
 te denuo iisdem de rebus commonefacere. Tuum erat opti-
 me Saturne, sublata hac rerum inequalitate, bonisq; in
 medio depositis, postea celebrandum festum edicere.

Nam uti

Nam uti nunc res habent, formica camelus, quemadmodū aiunt proverbio. Quin magis tragœdiæ histrionem animo concipe, qui altero pede præaltis cothurnis sublimis instat, cuiusmodi sunt Tragica calceamenta, altero uero sit incalceatus. Is si ad hunc modū instructus ingrediatur, uides necessario futurum, ut nunc excelsus sit, nunc humilis prout hunc, aut illū pedem uicissim promouerit. Nec minor est in uita nostra inequalitas, dū illi cothurnis fulti, adornante fortuna, Tragœdias in nos agunt. Contra magna pars pedibus, atq; humi ingredimur, quum & ipsi, scias uelim, nihilo deterius illis fabulam agere possimus, atq; ingredi, si quis nos quoq; ad eundē istum modum adornari. Atqui ex poëtis audio, nihil harum rerum inter homines fuisse olim, quum tu solus adhuc imperiū teneres. Verum tellus illis citra ferendi, arandiq; laborē bona progignebat, coenam unicuiq; paratam, uel ad satietatē usq;. Porro flumina partim uinum, partim lac, erant autem & que mel manabant. Quodq; est omnium maximum, aiunt illos ipsos homines aureos fuisse. Caterum paupertatem omnino procul ab illis abfuisse. Nos contra non satis idonei sumus, qui uel plumbum uideri possimus, aut si quid etiam plumbo uilius, ut quorum plerisq; uictus labore queritur, ac passim paupertas, egestas, ac desperatio, & illud: Hei mihi, & unde inueniam, & o fortunam, atq; id genus alia permulta, apud nos nempe pauperes abundāt: quāquā his de rebus leuius dis cruciaremur, nisi diuites conspiceremus tanta fruētes felicitate. Qui quidem quum tantum auri, tantum argenti conditum habeant, tantum uestium possideant, tot marcipia, tot currus, familias, agros, atq; harū rerum

rerum omnium magnam uim teneant, tamen adeo nobis nihil unquam de his impertiunt, ut plebeios homines ne aspectu quidem dignentur. Hæc inquam, sunt Saturne, quæ nos enecant maxime, planèq; rem intolerandam arbitramur, hunc in purpura accumbentem, tantis opū delicijs affluere, ruſtantem interim, & applaudentibus amicis, perpetuo festum diem agere, me uero, metq; similes, somniorū coniecturas interpretari, sicunde forte quatuor oboli cōtingāt, quo uidelicet pane polentæue expleti dormire queamus, nasturtium, aut porrum, cepæue alliumue opsonij uice arrodentes. Aut hæc igitur Saturne ad æquabilitatem uitæ mutes corrigasq; necesse est, aut quod est postremum, illis ipsis interdicas diuitibus, ne soli bonis fruantur, uerum è modijs auri tam multis uel heminam in omneis nos dispergant. Porro ex uestibus, si quas iam à tineis exesas, citra suum incommodum dare possint, malintq; hæc prorsus uetustate situq; peritura, nobis dare qui induamur, quàm sinere ut in cubilibus ac scrinijs multa carie computrescant. Præterea ut coenant singuli, nunc quaternis, nunc quinis pauperibus ad conuiuium adhibitis. Haud isto quidem pacto, quo his temporibus conuiuia peragūtur, uerum popularius, ut æqua sit omniū portio, neque ut hic opsonijs ingurgitet sese, famulo interim adstante atque operiente, donec herus uorando præſocetur. Caterum ubi ad nos uenerit, quum uix etiā apparauerimus ad mouere manum, protinus ad alios transferatur, patina tantum ostensa, uel si quid de placenta reliquum est. Neque illatum aprum ita partiatur, ut domino totum diuidium apponat, unà cum capite, reliquis autem ossa ten-

b Et apponat.

Et apponat. Vtq; præmoneantur pincernæ, ne contenti
 donec unusquisque nostrum septies poscat bibere, sed se-
 mel iussu protinus infundant, & ingentem calicem imple-
 tum iradant & que atque ipsi domino: utq; unum & idem
 uinum conuiuijs sit omnibus. Alioqui ubi nam ista lex scri-
 pta fuit, aut receptus mos, ut hic uino odorato generosoq;
 temulentus sit, mihi cōtra musto disrumpatur aluus? Hæc
 si correxeris nouarisq; Saturne, tum demum effeceris, ut
 uita uere uita sit, festum uere festum: sin minus, illi quidem
 epulentur, nos autem interim sedentes precabimur, ut
 simul atq; loti uenerint, puer subuersam amphoram rum-
 pat, utq; coquus ius adurat, ac per obliuionem muriam
 piscium in lentem infundat, utq; canis in domum irruens
 opsoniorum, artificibus alibi intentis, extra deuoret uni-
 uersa, præterea placentæ dimidium: utq; sus ac ceruus,
 neq; nō sucule inter assandū idem faciant, quod Homerus
 de solis bobus cōmemorat: imò uti nō serpent solum, ue-
 rumetiā unā cū ipsis uerubus in montem abripiāt sese fu-
 giantq;: utq; ipsæ etiā aues pingues, iam ademptis plumis,
 & ad coquendum apparatus, uolatu aufugiāt, ne soli illis
 fruatur: quodq; futurū est illis grauissimū, ut formicæ ta-
 les, quales feruntur Indicæ, aurū è thesauris effossum, no-
 ctu in publicū efferat: utq; uetis curatorū indiligentia ita
 ab optimis muribus perforetur, ut cribrum uideri possit,
 nihilq; differat à casse uenatorio: utq; formosi illorū co-
 maticq; puelli (quos Hyacinthos, aut Achilles, aut Nar-
 cissos appellare solēt) dū ipsis poculū porrigūt, subito de-
 fluente coma calui fiant, & acutā edāt barbā, cuiusmodi
 in Comædijs induci solēt Sphenopogones, qbus à cuneata
 barba

barba nomen inuentum est: utq; uertex illis asperis ac pungentibus pilis sit hirta, reliqui capitis parte nuda. Hæc atq; his etiam plura illis imprecabimur, nisi desinât usq; adeo suis priuatim studere cõmodis, uelintq; in cõmune diuites esse, nobis quoq; quantum æquum est impartientes.

SATVRNVS MIHI CHARIS-
SIMO SALVTEM.

VID tu, obsecro, nugas istas ad me, ac de rebus huiusmodi scribis, iubesq; ut de integro bonorũ faciã partitionem: quod quidẽ alterius munus fuerit, penes quem nũc est imperiũ. Etenim demoror te, si solus omnium ignoras, quemadmodũ iam pridẽ regnare destiterim, ac priuatus esse cõeperim, liberis partitus imperium: quanquam Iupiter præcipue rerum istiusmodi curam agit. Porro mea potestas non nisi ad taxillos usque, saltationes, cantiones, & ebrietatem ualet, idq; septem non amplius diebus. Itaque grauioribus in causis, de quibus scribis, uidelicet de tollenda rerum inæqualitate, utq; ex æquo omnes aut opibus abundant aut egeant, Iupiter uobis operam dabit. Quod si quid in ijs quæ ad festũ pertinent, uel fraude detractum est alicui, uel additum, id erit mearum partium iudicare. Iamq; scribo diuitibus de cœnis, deq; auri hemina, neque non de uestibus, ut uobis quoq; ad celebrandum festum nõnihil mitterent. Quandoquidẽ equa sunt ista, decetq; illos facere quemadmodum prædicatis, nisi forte habet isti, quod probabiliter ad hæc respondeant. In summa tamen illud scitote pauperes, uos longe falli, neque recte iudicare de diuitibus. Siquidem

illos felices arbitramini, solosq; suauem uitam uiuere, propterea qd' illis liceat opipare cœnare, uino suauī inebriari, formosis frui mulieribus, uestibus uti delicatis, uerum istam felicitatem cuiusmodi sit ignoratis: siquidem hæ res non mediocribus curis eos distorquent, sed singulis inuigilare coguntur, ne quid rerum domesticarum dispensator fraudet, aut clanculum suffuretur, ne uinum aceſcat, ne frumentum uermibus corrumpatur, ne latro tollat pocula, ne populus credat calumniatoribus, si illum dixerint affectare regnum. Atqui hæc quidem quota pars est eorum, quæ istos discruciant? Quod si nossetis metus et curas, quibus obnoxij sunt, planè fugiendas uobis esse diuitias existimaretis. Alioqui creditis uel meipsum usq; adeo insanum, ut si præclara res esset opulētia, aut regnum, depositurus hæc, alijsq; ea cessurus fuerim, patererq; ut nunc priuatus alieno parerem imperio? Quinpotius quā nō essem ignarus huiusmodi malorum, quæ plurima diuitibus ac regibus adsint necesse est, imperium deposui, idq; sapienter. Nam quod tu nunc apud me deos obtestans deplorabas, illos apris ac placentis expleri, uos cōtra, nasturtiū, porrumue aut cepe per festi tempus, opsonij loco arrodcere, cuiusmodi sit cōsidera. Etenim in præsens quidē utrūq; dulce est illis, minimeq; molestum. At postea res inuertitur. Quādo quidem uobis deinde non accidit, ut postridie surgatis, capitis dolore grauati ob temulentiam, quæadmodū illi, neq; ob immodicam ingurgitationem graue olentem, et acrem spiritum ructatis. At illi hoc quoq; fructus ferūt, ut quoniam magnam noctis partem uario coitu pro libidinis arbitrio trāsigunt, facile sibi, uel tabē, uel tuſim, uel morbum

bum intercutem, ex intemperato uoluptatū usu colligant. Alioqui quotumquēq; potes ostendere, qui nō planē pal-
leat, ac faciē cadauerosam prae se ferat? Quotumquēq;
autem, qui cū ad senectutē peruenerit, suis ipsius pedibus
ingrediatur, ac nō potius à quatuor baiulis gestetur? foris
quidem totus aureus, intus putris, ac pannosus, cuiusmodi
sunt Tragica indumenta, ex pannis admodum uilibus con-
sarcinata. Vos autem quum molestum est, quod de pisci-
bus gustare nō liceat, quod inedia laboratis, nō illud item
cogitatis, eosdem & podagra, & tussis expertes esse, aut
si quid aliud aliam ob causam illis incommodi contingit.
Quāquam nec illis ipsis aequē dulce est, quotidie, supraq;
satiētatē istis uesci. Quin potius uidēas eos nōnunquam
ita holus ac lupinum appetere, ut tu nō aequē leporē appe-
tas, aut aprum. Vt de reliquis interim sileā, quae illos di-
scruciant, puta si filius sit luxuriosus, si uxor uel amās, uel
amata à famulo, coacta magis quā ex animo cū illo dor-
miat. In summa multa alia sunt, quae uos ignorātes, tantum
aurum illorū ac purpuram uidetis. Tum si quando uidetis
eos albo prouehi curru, inhiatis & adoratis. Quod si
illos contēneretis, negligeretisq; neq; ad argenteū currū
oculos haberetis intentos, neque inter colloquendū, sma-
ragdum annulo inclusum respectaretis, neq; uestes obiter
contrectantes, molliciem admiraremini, sed sincretis eos
ipsos sibi diuites esse, haud dubie futurū sit, ut ipsi uos
ultro adirent, ad coenam rogarent, nimirum ut uobis ostē-
dere possint lectos, mensas, ac pocula. Quarum rerum
nulla sit utilitas, si sine teste possideantur. Certe reperien-
tis pleraq; haec illos uestra causa parare, non quo utantur
b 3 ipsi,

ipsi, sed uti nos admiremini. Hæc ad consolandos uos scribo, utranq; uitam cognitam habens. Conuenitq; ita festum agere, ut cogitetis omnibus breui decedendum è uita, & illis, depositis opibus, & uobis, relicta paupertate. Quam & illis scribam, sicuti sum pollicitus, certumq; scio eos non neglecturos literas meas.

SATVRNVS DIVITIBVS, S.

PAVPERES nuper ad me datis literis incusarunt uos, qui nihil ipsis ex facultatibus quas possidetis, impertimini: atque omnino postularunt, ut oia bona facerem omnibus communia, ut ad singulos illorum sua pars rediret. Aequum enim esse, ut rerum equalitas constituitur, neq; decere, ut huic supersit, ille nullo modo sit particeps uoluptatum. Ego uero respondi, hisce de rebus rectius Iouem considerare. Ceterum de presenti negotio, deq; iniurijs, quibus sese per festos dies affici putant, uidebam mei officij esse sententiam ferre, sumq; pollicitus me uobis scripturum. Sunt autem quæ postulât hæc, ut mihi quidem uidetur, æqua. Nam quo pacto, inquit, tanto frigore horrentes, tantæq; obnoxij esuritioni, postea diem etiâ festum celebrare possimus? Quare si uellere & illos festi participes esse, postularunt ut cogerem uos, ut & de uestibus illis impertiamini. Si quæ supersunt pinguiore, quam quæ uobis cõueniât, utq; de auro nonnullas guttulas in illos destilletis. Quod si ista feceritis, inquit, non erit amplius discceptatio inter uos de bonis apud Iouem. Sin minus, minitatur sese ad nouam rerum partitionem prouocatuos, ut primum Iupiter pro tribunali sedere coeperit. Atq; hæc quid facere.

nobis

uobis nequaquam graue fuerit, impertiri nōnihil de tantis opibus, quas possidetis, & recte possidetis. Quin de cœnis quoq; ut uobiscum cœnarent, & hoc literis addendū putarūt, quēadmodū uos in præsentia foribus occlusis, soli delitijs frueremini. Quod si quādo uobis uisum fuerit, & illorū quēpiā post longū tempus cōuiuio adhibere, plus esse molestiæ in cœna, quā uoluptatis, multaq; illit in pauperum cōtumeliā fieri, uelut illud: Cum non eodem de uino bibāt. Dī boni, quā illiberale: planè dignū, in quo & illi debeāt accusari, qui nō surgant potius, abeantq;, toto cōuiuio uobis solis relicto. Quāquā negāt sese etiā ad satietatē ex illo quālicūq; uino bibere. Propterea quod uestri pincernæ, aures habeāt cara obturatas, quēadmodum olim Vlyssus socij. Porro reliqua usq; adeo sunt turpia ut pigeat commemorare, quæ de carniū partitione criminantur, deq; ministris, qui cum uobis asistāt, donec plusquā ad plenū expleamini, ipsos prætercurrūt, aliāq; huius generis permulta sordida, minimeq; digna uiris ingenuis. Proinde æqualitas, res est omnium iucundissima, maximeq; cōuiujs congruens. Atq; hac de causa, uobis æquus ille partitor in cōuiujs præficitur, ut æquam omnes habeant portionem. Videte igitur ne posthac uos iterum accusare possint. Quin potius honorabunt uos, & amabunt, si paucula ista à uobis acceperint, quorum impendium à uobis nec sentietur quidem, penes illos muneris in tempore dati memoria semper mansura est. Præterea nec rempublicam administrare possitis, ni pauperes unā uobiscum in ea uersentur, milleq; modis felicitatem uestram adiuent. Neque enim habituri estis, qui diuitias uestras

b 4 sufficiant,

sufficiant, si soli atq; apud uos ipsos in tenebris eas possi-
 deatis. Videat igitur uulgus, mireturq; uestrū argentum,
 mensas, & quēadmodum prębidentes ad potandū inuite-
 tis. Dein illi inter bibendū poculum undiq; contemplētur,
 ac pondus expendant, manu librantes. Tum argumēti ab-
 solutam celaturam. Tum auri uim, uicissim artem conde-
 corantis. Nam in istum modum, nō solum illi uos probos
 uiros & humanos prędicabunt, uerū etiam inuidiā illorū
 effugietis. Quis enim inuideat impertienti, dantiq; quod
 æquum est? Quis non potius optet, ut quā diutissime ui-
 uens, bonis suis fruatur? Verum ut nunc res uobis habent,
 & felicitas uestra teste caret, & diuitiæ inuidiose, & in-
 suauis uita. Neq; enim perinde iuuat, opinor, si quis solus
 expleatur, quemadmodum aiunt leones facere, & ex lu-
 porum genere, quos solitarios uocant, quā si cum lepidis
 hominibus, ac per omnia gratificari paratis, conuiuatis.
 Qui primum non sinent cōuiuium surdū aut mutum esse,
 uerum consuetudine sua fabulas cōuiuijs aptas, dicticiaq;
 minime molesta, uariasq; uoluptates adferent. Quibus re-
 bus tempus iucundissime transigitur. Idq; gratū est Bac-
 cho, gratum Veneri, gratum etiam Gratijs. Deinde po-
 stero die, dum comitatem uestram referunt, beneuolentiā
 uobis conciliant. Hęc etiam magno fuerant emēda. Nam
 illud à uobis sciscitabor, si pauperes abeant taciti, sic enim
 fingamus, nonne uos ea res ureret, cum non haberetis,
 quibus ostentaretis purpureas uestes, comitum multitudi-
 nem, anulorum magnitudinem? Neque iam libet referre
 necessario futurum, ut pauperum insidię, atque odia in
 uos oriantur, si soli delitijs frui uclitis. Nam quę minantur
 uobis

uobis imprecatorios sese, prorsus abominanda sunt. Ac diſprohibeāt, ne unquam ad eiusmodi imprecationes uenire cogātur. Quandoquidem ſi id fiat, neq; inteſtina poſthac guſtabitis, neq; placentiam, niſi ſiquid canis reliquum fecerit. Præterea lenticula ſaperdæ liquamē uobis habebit. Porrò ſus aut ceruus interim dum aſſantur, è ueru in montes auſugere parabunt. Tum aues quoq; pingues abſque aliſ fugam molientes, ad pauperes auolabūt, Deniq; quod eſt omnium grauiſſimum, pocillatores formoſiſſimi repente uobis calui ſient, idq; etiam fracta amphora. Super his rebus conſulite, quæ & feſto ſint digna, & uobis quàm maxime tuta, atq; illis paupertatis onus ſubleuate, exiguo ueſtigiali illos amicos habituri, neutiquàm malos.

DIVITES SATVRNO, S.

NVM PVTAS Saturne, de rebus iſtis ad te ſolum ſcripſiſſe pauperes? Quin potius Iouis ipſius aures iam obſurduerunt illorum querelis, dum hæc eadem uociferantur, ac nouam rerū partitionē ſlaſgitant, ac ſimul & fatum incuſant, quod nō equaliter diſtribuerit, & nos, quod nihil ipſis uelinus impertiri. Verum nouit ille, quippe cum ſit Iupiter, penes quos ſit culpa, eoq; illos plerūq; obaudit. Nihilominus tamen purgabimus nos tibi, quandoquidē hoc certe tempore princeps noſter eſ. Nos enim omnia iſta quæ ſcribis, ob oculos habentes quàm ſit honeſtū de magna rerum copia opitulari ijs, qui indigent, quantoq; ſit iucūdius, ſimul cū pauperibus uerſari, & cōuiuiū agitare, ad eū modū aſidue facimus, adeoq; in ratione uitæ nos æquamus, ut nihil poſſit

incusare is, quem ad conuietum admittimus. Verum illi primum aiunt sibi paucis opus esse. Deinde ubi semet illis fores aperuimus, nūquā desinūt alia super alia postulare. Quod nisi protinus omnia, simulq; cum dicto acciperint, mox paratum odium, in promptu conuētia, etiam si quid de nobis sit mentiendum. Porro qui audiunt, fidem illis habent, rati uidelicet illos probe scire quae dicūt, propterea quod nobiscum consuetudinem habuerint. Ita fit, ut in alterutrū incidamus, ut aut si nihil demus, illos profus habeamus hostes, aut profusis omnibus, ipsi protinus egeamus, iamq; in pauperum gregem ueniamus. At cetera quidem utcunq; ferenda sunt, uerum inter coenas ipsae non satis habēt ingurgitari cibis, atq; aluum explere, sed ijdem ubi plus satis adbibierint, tum aut puellae formosae cyathum porrigentis manum uellunt, aut concubinam, uxoremue sollicitant. Postremo cōuomito conuiuiū, postero die nobis obtrectāt, narrātes quēadmodū sitierint, esurierintq;. Quod si haec aduersus illos mentiri uidemur, uester ille parasitus Ixion in memoriā redeat, qui ad cōmunis mensae honorē admissus, ac uobis dignitate equiparatus, iam ebrius uir ille egregius, lunonem adortus est. Haec atq; huiusmodi sunt, propter quae in posterū statuimus, quo res nostrae sint in tuto, ne posthac illis in domum aditū praebeamus. Quod si te autore, pacto recipiāt, sese moderate petituos, quēadmodū nūc aiunt, neq; quicquā flagitiose in cōpotationibus admissuros, age, cōuiuāt nobiscū, simulq; coenēt bonis aubus. Ac de tunicis, sicuti iubes, mittemus, et de auro, quantum facultas patietur, ac sumptus augebimus: in summa, nihil omitemus officij nostri,

stri, modo uicissim desinant ipsi arte nobiscū uiuere, sintq;
pro parasitis et adulatoribus amici. Ita nihil erit, quod in
nobis desideres, si ipsi quoq; suo fungi uolent officio.

Luciani Saturnalium Finis.

LVCIANVS DE LVCTV, DES.
ERASMO ROTERODAMO
INTERPETE.

PERAEPRECIVM sanè fuerit
obseruare ea, quæ in luctu uulgo tū dicā-
tur, tū fiāt, itē quæ dicātur ab ijs, qui eos
cōsolātur scilicet, quāq; nō ferēda putēt
lugentes ea quæ sibi acciderunt, et sibi
ipsis, et ijs quos flēt. Cum haud quaquā pernouerint ma-
la ne sint ista, ac dolēda, an cōtra iucūdiora melioraq; ijs.
quibus accidūt. Sed ex more et cōsuetudine dolorem ac-
cersunt. Itaq; cū mortuus fuerit aliq; faciunt ad hūc mo-
dū. Quin prius uolo tibi narrare, quas habeant de morte
ipsa opiniones. Sic enim palām fiet, qua gratia superuaca-
nea ista moliātur. Vulgi quidem hominū multitudo, quos
sapientes isti uocant idiotas, Homero, Hesiodo, reliquisq;
fabularū autoribus, super his fidem habentes, et illorum
poësim pro lege ducentes, locū quendā subter terrā pro-
fundum esse putant, quem tartarum uocant. Eum existi-
mant magnum et spaciosum esse, caliginosum atq; opa-
cum, qui tamē istis haud scio quo pacto illustrari uidetur,
quo singula quæ illic sunt, introspeciant. Tum regnare in
hoc specu Iouis fratrem, cui nomē Plutoni, ut mihi retulit
quidam

quidam harum rerum mire peritus, ob id eo uocabulo honestatum, quod mortuorū copia diues esset. Porro Plutonem hunc inferorū rempublicā, & manium uitam constituisse in hanc formā. Nam sorte obtigisse huic, ut uita defunctis imperaret. Quos ubi demissos receperit, arreptos uinculis ineffugibilibus coërcet, nulli prorsus permittens, ut ad superos redeat, præterquā admodū paucis ex uniuerso euo, idq; grauiſſimus de causis. Interluitur autē regio illius, fluuijs & magnis & horrēdis, uel solo nomine. Siquidem Cocyti, Phlegetontes, atq; huiusmodi uocabulis appellantur. Quodq; est grauiſſimū, præiacet Acherontica palus, quæ prima excipit obuios, quam non possis neq; transmittere, neq; transire sine uectore. Nā & profundior est, quā ut pedibus trāsiri possit, & spaciosior, quā ut trāiri queat. In summa huiusmodi est, ut nec auiū manes possint eam trāsuolare. In ipso uero descensu, portaq; quæ quidem est adamantina, Aeacus est, regis patruelis, cui mandata est custodia, iuxtaq; hunc canis triceps, seuus admodum. Is adueniētes satis amice, pacateq; intuetur. Ceterum si quis conetur aufugere, latrat, terribitosq; in specū redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, Asphodelo cōsitum, ac fluxius memoriae hostis, coq; Lethe nomen est inditum. Nam hæc uidelicet priscis illis mortalibus narrarunt, qui illinc redierant. Nempe Alcestis & Proteſilaus, Theſſalus uterq; neq; non Theseus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, testes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, q mihi nō uidetur è fonte illo bibiſſe, alioq non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, ut

aiebant

aiebant illi, rempublicam administrant, rerumq; omnium
 dominatum obtinent. Sed inserviūt his, & in administrā-
 do principatu adiuvant ingens turba, Furiae, Poenae, Ter- *furiæ*
 rores, ac Mercurius, quanquā is sanè non adest perpetuo.
 Praefecti autem & satrapae & iudices sedent duo, Minos *Indm6*
 & Rhadamanthus, uterq; Cretensis, uterq; Iouis filius.
 Atq; hi quidem bonos ac iustos viros, qui cū uirtute uitā
 peregrissint, ubi iam multi collecti fuerint, uelut in colo-
 niā quandā emittunt in campū Elysium, uitā optimā inibi
 uicturos. Quod si malos aliquos ceperint, hos Furijs tra-
 ditos, in impiorū locum eijciunt, pro ratione malefactorū
 puniendos. Quo quidem in loco, quid tandē mali non pa-
 tiuntur? torti, exusti, à uulturibus arrosi, rota circumacti,
 saxa sorsum uoluentes. Nam Tantalus ipse ad paludē stat
 in periculum adductus, ne siti moriatur infelix. Rursum
 alij mediocris uitae, sunt autem hi complures, uagantur in
 prato sine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu
 fumus euanescentes. Aluntur autem uidelicet nostris liba-
 tionibus inferijsq; quae sepulchris inferuntur. Adeo ut si
 cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic
 mortuus, ieiunus ac famelicus inter illos uersatur. Hec
 usq; adeo ualide uulgi animos peruasērūt, ut simulatq; fa-
 miliaris quispian mortuus fuerit, primum obulum illi in
os imponant, traiectionis mercedem, quam uectori datu-
rus sit, nec illud prius expendunt, cuiusmodi nomisma legi-
timum sit, ambuletq; apud inferos, & apud illos ualeat,
 Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id
 quidem cogitant, multo satius esse non posse naulum red-
 dere. Sic enim fiet, ut non recipiente portitore, postli-
 minio

minio redeant in uitam. Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his, qui illic degunt, & unguentis optimis uncto corpore, iamq; uicta graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendide uestitos: ne uidelicet algeant per uiam, néue nudi conspiciantur à Cerbero. Accedunt ad hæc mulierum ciulatus, omniū certe lachrymæ, pectorū planctus, comæ dilaniatio, genarum cruētatio. Alijs, autē & uestis discerpitur, & puluis capiti inspergitur, adeo ut uiuentes miserabiliores sint mortuo. Nā illi humi uolutātur sæpe numero, capita solo allidunt. Hic uero decorus ac formosus, ac diligentissime coronatus, sublimis propositus est, & excelsus, uelut ad pompam adornatus. Deinde mater, atq; adeo pater quoq; ex medijs cognatis progressus, ac mortuo circumfusis, (Nam finge iuuenem aliquē, ac formosum propositum esse, quo magis in hunc cōpetat actio fabule) absurdas ac stultas uoces emittit. Ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat uocem recipere. Ait enim pater, flebili quadā uoce uerbū unumquodq; producēs in longū: Fili iucūdisime, peristi mihi, mortuus es, ante diē præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti uxorem, non parasti liberos, non militasti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti, nō comessaberis post hæc, non amabis fili, neq; cum equalibus in computatione inebriaberis. Porro hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, uerum potiri non posse. Sed quid hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij, qui pincernas etiam in funere mactarunt, qui uestem,

reliquumq;

reliquumq; mundum pariter in rogi iniectum exussere-
runt, aut unà cum cadauere sepelierunt, perinde quasi illic
sit usurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum
agens, hæc omnia atq; his etiā plura, quæ dicit, neque filij
causa iactare uidetur, ut quem sciat non auditurum, etiam
si Stentorem clamore uincat, neq; rursus sua ipsius gra-
tia. Satis enim erat illi, cogitare, & cognoscere, uel sine
uoce. Nihil enim opus est, ut quis apud sese clamet. Super-
est igitur, ut ad hunc modum delyret, ob eos qui adsunt,
cum nesciat neq; quid acciderit ipsi filio, neq; quò cõces-
serit, Imò cum ne suam quidem ipsius uitam, cuiusmodi sit
perpenderit, Neque enim alioqui ceurem acerbā grauiter
ferret, illum ex hac demigrasse. Filius igitur huic ita re-
sponderit, exorato Aeaco atque Orco, quo liceat tātisper
ē specu proferre caput, dum patrem insaniētem cõpescat:
Homo infelix quid clamas? Quid mihi molestus es? Desi-
ne uellicare comā, ac uultus etiam cutē lacerare. Cur mihi
conuitium facis, ac miserum appellas, & infortunatum,
qui iam sim te multo tum melior, tum felicior? Aut quid
acerbi mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex
talis, qualis es tu, capite caluo, facie rugosa, incuruus ge-
nibus, segnis, in summa, totus ætate putris, multis exple-
tis Triacadibus & Olimpiadibus, denique ad istum mo-
dum delyrans apud testes tam multos? O demens, quid
tibi uidetur in uita boni, quo posthac non simus potituri?
Nimirum computationes dicis, ac cœnas, uestemq; &
concubitus, eoq; metuis, ne rerum harum inopia peream.
Non cogitas autem, longe bellius esse, non sitire, quàm bi-
bere, nō esurire, quàm cedere, nō algere, quā uestibus abun-
dare.

*Yambs
Deiphobus*

dare. Age igitur, quādoquidē ignarus uideris, docebo te lugere uerius. Iamq; denuo incepto luctu, clama. Fili miser, nō amplius sities, nō amplius esuries, nō amplius algebis. Peristi mihi infelix, q morbos effugeris, q febrē iā non timeas, nō hostē, nō tyrānū, nō amor discruciat te, non auocabit coitus, neq; huius rei causa bis aut ter quotidie perdes impēsam. Heu calamitatē. Neq; contēneris factus senex, neq; molestus eris iuuenibus, siquādo conspiciaris. Hec si dixeris pater, an non putas te multo ueriora, magisq; ridicula dicturum, quā ista quae modo? At uide ne illud te male habeat, dū noctē, quae apud nos est, magnāq; cogitas caliginē, proinde metuis, ne tibi praefocer, conclusus in monumēto. Verū in his illud oportet ppēdere, oculis putrefactis, atq; adeo exustis (siquidē paulopost exure re me decreuisti) nihil opus erit, nec ad tenebras, nec ad lunē inspiciendū. Atq; ista fortassis utcūq; serēda. Verum eiulatus iste uester quid mihi cōfert? aut quid ista pectorū ad tibie modos percussio? aut quid mulierū immodica lamentatio? Quid aut saxū, quod sepulchro imponitur, coronis ornatū? Aut quid ualet, quod merū infunditis? Num putatis illud ad nos destillaturū, et ad Orcū usq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoq; ni fallor, uidetis, quod ex apparatu potissimū ad nos redire debuerat, id summo correptū, sursum in coelū abire, neq; quicquā iuuare nos, qui inferne agimus. Porro quod superest, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere uesci. Nō est usq; adeo sterile, neq; infrugiferū Plutonis regnum, neq; nos destituit Asphodelus, ut à uobis cibos huc deportemus. Itaq; iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat uehementer exclamare

clamare super his, quæ & faciebatis, & dicebatis, sed ue-
tabat linteum ac lanæ, quibus mihi fauces obligastis.

Atque ita profato, mors ultima lumina clausit.

Sed dicito per Iouem, si conuersus ad eos mortuus ille lo-
quatur hæc, cubito innitens, an nõ uidebitur rectissime di-
cturus? Attamen uocordes isti uociferantur, & accersito
quopiã lamentorum artifice, qui multas antiquas calami-
tates in unum congerat, certaminis adiutore, & amentie
chorago abutuntur, ubicunque cœperit ille, ipsi ad melos
ciulaturæ respondentes. Verum quantum ad lamentationes
attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At de-
inceps sepulturæ rationem in uarios diuidunt modos. Nam
Græcus exurit, Persa defodit, Indus adipe suillo oblimt,
Scythæ deuorat, muria cõdit Aegyptius. Atque hic qui-
dem (rem à me uisam narro) deficcatum cadauer, conui-
uam & compotorem adhibet: fit autem frequenter, ut
Aegyptium aliquem indigentem pecuniæ, leuet egestate
pignus frater aut pater in tempore factus. Nam libatio-
nes, pyramides, columnæ, tituli, ad breue tempus dura-
tura, an nõ superuacanea, & ludicris simillima? Sunt uero
qui ludos quosque constituunt ad sepulchrum, ac funebres
orationes habeant, perinde quasi patrocinentur, ac testi-
monium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post
hæc omnia, superest exequialis cœna. Iamq; adsunt ne-
cessarij, ut defuncti parentes consolentur, suadētq; uti ci-
bum capiant, quāquam illi per Iouem non illibentes ad id
compelluntur, quippe perpetuum iam triduum enecti fa-
me. Et quousq; queso flebimus? Sine quiescant Plutonis
manes. Quod si tibi deliberatum est omnino flere, uel ob
c hoc ipsum

hoc ipsum cibus est capiendus, quo tanto luctui parere possis. Tum denique, tum ex omnibus contextuntur duo uersus Homerici:

Nam coepit meminisse cibi Niobe auricapilla.

Tum illud.

Vita defunctos flere haud finit alius Achiuos.

At capiunt quidem illi, sed initio pudibundi, uerentesq; ne post charissimorum obitum uideatur adhuc affectibus humanis commoueri. Haec atq; his longe magis ridicula reperiet, quisquis obseruarit ea, quae sunt in luctu, propterea quod uulgo existiment mortem summum esse malum.

Luciani de Luctu Finis, Des. Eras.

Rot. Interprete.

ABDICATVS LVCIA NI, DES. ERASMO ROTERO DAMO INTERPRETE.

Quidam abdicatus artem medicinae didicit. Patrem infania laborantem, reliquis medicis desperantibus, dato pharmaco cum sanasset, denuo receptus est in familiam, Post haec nouercam infania correptam sanare iussus abdicatur.

AVD QVAQVAM noua sunt haec ludices, neq; miranda, quae in praesentia facit pater, neq; nunc primum ad hunc irascitur modum, uerum haec lex illi facilis est, et assuetus ad hanc causam accedit. Verum illud mihi nouo calamitatis genere accidit, quod cum nullum proprium sit crimen, quod mihi possit imponi, tamen in periculum uocor, ne poenas decem artis noie, nisi huic iubenti

iubenti per omnia parere possit. Qua quidē re quid fieri possit absurdius? uti curem ex præsripto, non iam quatenus ars ualeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem ut medicorum ars, eiusmodi quoq; remedium aliquod haberet, quod non modo laborantes insania, uerum etiam præter æquum irascentes liberare possit, nimirum quo liceat ex patris iracundiæ mederi. Nunc autē ipsa quidem insania leuatus est, ceterum iracundia magis etiā exasperatur. Quodq; est omnium grauissimum, erga ceteros omneis sanus est, in me unū insanit, à quo morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cum rursum ab illo abdicor, iterū alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, ut maiore infamia sæpius eijcerer domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidē patris iussu, ut qui pridē non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum ubi res est eiusmodi, ut nulla omnino spes sit, tum nec aggredi uelim. Porro in hac muliere multo etiam minus ausim, neq; id temere. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non successerit, cum iam abdicet nondū aggressum curationem. Quare dolco Iudices, noueræ uicem, grauitèr laborantis. Erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maxime tamen mea ipsius causa, qui uidear immorigerus patri, cum non possim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob artis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esse ut abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicarit me, facile fuerit ex hoc negotio cōiungere. Quā-

quam ad illas, opinor, satis respondi, ipsa post acta uita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit, pro uirili sum responsurus, si prius de statu meo pauca uobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus uociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contradicendum esse duxi. Verum domo cedēs, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, uerumq; calculum, ita actam deinde uitam, ut appareret me à paternis illis criminibus quàm longissime abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operā, cumq; optimis uiris habuisse cōsuetudinē. Iam uero & eiusmodi quiddā prospiciebā, ac suspicabar fore, ut aliquādo pater, qui nō admodū animo constaret, mihi sine causa succenseret, falsaq; in filium crimina strueret. Neq; deerant qui ista morbi initium interpretarētur, minasq; ac tela paulo post irruituri mali. Nempe odium absq; causa, mores asperos, cōiugia parata, censurā seueram, clamorem, iracundiā, in summa, oīa plena bilis, unde usu uenturū credebā, ut mihi aliquādo arte medicinæ foret opus. Proinde foras profectus, ac probatissimorū, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorū usus doctrina, plurimo labore, uehemētīq; animi studio artē perdidici. Porro domū reuersus, offendo patrē manifesta iam insania laborem, & ab huius loci medicis desperātibus destitutum, qui non altius introspiciunt, nec admodum exacte morbos dijudicant. At ego sanē sicuti par erat facere frugi filium, neq; superioris abdicationis iniuriā recordabar, neq; ut accerserer operiebar. Neq; enim erat quicquam, quod illi proprie imputare possem. Verum

peccata

peccata illa omnia fuerant aliena. Nempe quemadmodum modo dicebam, ipsius morbi. Ergo cum inuocatus accessissem, non sum equidem protinus medicatus, neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars: uerum illud omniū primū iubemur obseruare, sanabilis ne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Actum si eiusmodi fuerit malum, ut commode possimus aggredi, aggredimur, totoq; adnitimur studio, ut egrotum seruemus. Quod si uiderimus iam inualuisse, saperasseq; nec manum admolimur omnino, idq; uetustam quandam legentium, qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti. Qui negant tentandos esse morbos, qui iam inualuerunt. Itaque cum patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis uires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis, ita demum aggrediebar, ac phar-macum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum aderant, suspectam habebant administrationem phar-maci, calumniantes curationem meam, iamq; parabant in ius uocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quod metueret, utpote probe sciens illum grauius laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assidue conuiuens egrotanti. Attamē ego nihil his rebus deterritus, sciebam enim futurum ut mihi signa non mentirētur, neque falleret ars, adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent, ne fiderem, ne forte si res male successisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerferem, quasi patrem ueneno ultus essem, memor iniuriarum, quibus me affecerat. In summa,

ille protinus conualuit, pristinae redditus sanitati, cognouitq; omnia. Familiares admirabantur: denique laudabat et nouerca, ac palam omnibus utriusque nomine gaudebat, tum mihi laudem affecuto, tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem, nam illud de eo testari possum, neque contatus, neq; quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatq; rem omnem è familiaribus cognouit, irritam fecit abdicationem, ac denuo me filium fecit, seruatorem ac beneficium appellans, confitens sese certum experimentum mei cepisse, deq; illis ante factis semet excusans. Id factum compluribus attulit uoluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Ceterum urebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde uidebam tum non eodem modo ea re gaudentes omnes, sed erat cuius et colorem illico uerti sensi, et oculos turbari, et uultum iracundum, quemadmodum ex inuidia, odioq; solet accidere. Nos igitur ut est consentaneum, in complexibus et animi gaudijs uersabamur, utpote utroque alteri reddito. Ceterum nouerca paulo post agrotare protinus coepit, morbo, iudices, graui, et impotenti. Nam statim obseruabam, ut nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insanie species, quin potius uetus quidam morbus, qui iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, uictorq; in apertum prodijt. Sunt autem nobis cum alia multa signa, insanabili laborantis insania, tum illud commune in hac obseruauimus muliere. In ceteros placatior est, ac mitis, atque illis praesentibus conquiescit morbus. Quod si quem conspexerit medicum, imò si uel audierit tantum de medico, in hunc supra

supra modum incenditur. Quod & ipsum argumēto est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cum perspicere rem, equidem acerbe ferebā, miserebatq; mulieris, ut debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater uero ob imperitiam, neque enim nouit, uel originem mali, quo tenetur, uel causam, uel morbi magnitudinem, iussit uti medicarer, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratu idem esse insanie genus, eundem morbum, eandē egrotationem, quæ similem curandirationem admitteret. Verum ubi id quod erat uerissimum dico, fieri nullo pacto posse, ut mulier seruetur, fateorq; me morbo imparē esse, indignatur, ac succenset, aitq; me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini uertens artis imbecillitatem. Atq; huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui libere uerum loquuntur. Tamen ego sanè pro uiribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. Ac primum quidem à lege sumā initium, per quam hic me parat abdicare, ut intelligat sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ prius fuit. Neq; enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit, neq; uti quoslibet filios, neq; quoties libuerit, abdicet, neq; quibuslibet de causis: Verū quæadmodum patribus concessit, certis de causis irasci, ita prospexit & liberis, ne id immerētibus accadat. Ea q; gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudiciū uindicta: sed ad iudices uocat, æstimatores cōstituit, qui neq; per iracundiā, neq; per caluniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequēter accidere multis, ut ob causas iniquas ad irā cōmouerentur: hic quidem alicui falsæ calumnie credens: ille

famulo fidem habens, aut uxori cuiuspiam inimice. Quare noluit rem iniudicatā agi, neq; indefensa causa liberos statim capi, uinciq; uerum & aquā infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur. Quādoquidem solum hoc autoritatis datur patri, ut ad iudices uocet, uerū iudicandi autoritas, an merito accuset, id penes uos, qui iudicio præsidentis: ac nondum spectate crimen, quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur, uerū illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamq; sit usus facultate, quā lex cōcedit, atq; hanc paternam potestatem expleuerit, deinde rursus in familiam receperit, ac superiorem abdicationē irritā fecerit. Nam ego certe iniquissimū istud esse dico, ut liberorū quoq; sint infinitæ poenæ, ut multæ condēnationes, ac metus perpetuus: utq; lex nūc irato inscruiat, mox deinde faciat irritum, quod actum est: rursus ut eodem modo ualeat: in summa, ut ius sursum ac deorsum torqueatur, utcūq; patribus pro tempore uisum fuerit. Verum initio quidē equū erat uti cōcederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniēdi ius faceret ei, qui genuisset. Porro ubi semel potestātē absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiā expleuerit, post hæc rursus in familiā receperit, & in hanc opinionē discesserit, ut frugi putet, in his perseueret necessum est, neq; postea resiliendū, aut retractanda sentētia, neq; rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugi ne, an contra esset euasurus. Atq; hanc ob causam permissum est, ut genere indignos abdicēt, quos cū educabāt, cuiusmodi essent futuri nesciebant. Ceterum ubi non coactus, sed suapte sponte

sponte atque autoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit mutare factū, aut quis legis usus superest? Etenim ipse legislator hunc ad modū tecū egerit. Hic si improbus erat, dignusq; quē abdicares, quid accidit uti reuocares? Cur denuo in familiā reduxisti? Cur legem irritā fecisti? Nam liber eras, tibiq; in manu erat ista nō facere. Neq; enim tibi concedendum est, ut legibus tuo arbitratu abutaris, utq; iudicia utcūq; mutatus sit animus tuus, eō trahantur. Neq; uti nunc irriterentur leges, nunc rursus ualeant, iudices interim testes sedeant, uel ut rectius dicā, ministri tuæ uoluntatis, modo punientes, modo absoluentes, quandoq; tibi uisum fuerit. Semel genuisti, semel educaisti, pro hīs semel item abdicare potes, atq; ita potes, si istud merito facere uidearis: uerū ut hoc fiat sine fine, ut perpetuo, ut frequēter, ut facile, id uero supra patris ius est. Quare per Iouem iudices, ne permittatis huic, ut qui sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritarit, iram dānarit, rursus ad eandē prouocet. poenā, et ad patriā recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euauitq; priuilegiū, nec huic uni quicquam ualens, quippe antehac cōsumpta. Etenim illud considerate, quē admodum in reliquis iudicijs, ubi iudices sortibus ferunt sententiam, si quis perperam pronunciatum existimat, permittit alios adire iudices. Porro si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam cōmiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initio stare non cogeatur, hos sponte delegerit, iam æquum est boni consulere quæ statuerint. Itidem sanē tu quoq; quem antea liberū erat non recipere, nisi dignus

maioribus uideretur, hunc si probum arbitratus esse, denuo recepisti, iam deinde nō erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuo fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaq; nō conuenit poenitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatā sententiā, ac rem bis iudicatam: primū cum abdicares, alterum, cum ipse manifestasti consiliū, meq; in familiam reuocasti, rescisis decretis superioribus, cōfirmas illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proxime statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quādoquidem id abs te decretum, id probasti, id ratum fecisti. Ego quidē si natura nō essem filius, sed adoptatum abdicare uelles, ne tum quidem existimarim tibi licere. Quod enim initio liberum erat nō facere, id semel factū, iniquum est rescindere. Porro eum qui primū natura sit filius, postea iudicio, sententiāq; accersitus, quæso num par est rursus expellere, & eadē familiaritate priuare sæpius? Age quid si forte seruus essem, ac tu quidem primum improbum esse ratus, in uincula coniecisses, deinde ubi cognitū est me nihil peccasse, manumississes, num tibi liceret, utcunq; contigerit irasci, rursus in eandē reuocare seruitutē? Minime liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma uolunt esse, ac perpetuo ualere. Ergo cū pluribus etiā argumētis docere possim, non esse ius huic abdicare denuo, quē semel abdicatum, sponte sua receperit, tamē finem faciam. Nunc spectate cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatum fuisse, nunc abdicari medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars) tum iuuenem,

nem, nunc ætate prouectum, ut ætas etiã ipsa fidem faciat, me nihil peccasse. Nam leue fortassis hoc quoq;, uerũ tum quidẽ, etiam si nullo cõmisso peccato, ut ego quidẽ dixerim, sed nec benemeritus, alienabar à familia. Nũc porrò cum nuper salutẽ dederim, ac beneficus extiterim, exigor. Quare quid fieri potest ingratius? ut mea seruatus opera, tantoq; elapsus à discrimine, protinus sanationẽ illam huiusmodi factis penset, nulla meritorum habita ratione, sed usq; adeo facile mandarit obliuioni, atq; in solitudinem abigat eum, qui iure sit obsecutus, cum præter ius ejicereatur, neque solum nõ meminerit iniuriæ, uerũ etiã & salutẽ attulerit, & sanæ menti restituerit? Neque enim exiguo iudices, neq; uulgari in hũc collato beneficio, tamẽ huiusmodi malis nunc uideor dignus. Porrò quanquã hic ignorat, quo in statu tũc fuerit, uos tamen omnes nostis, quid facientẽ hunc, simul & patientẽ, & quibus affectũ modis, ego curandũ susceperim, ac medicis reliquis desperantibus, fugientibus familiaribus, nec propius accedere audentibus, talem reddidi, ut etiã accusare possit, ut de legibus disserere. Quin magis si exemplum queris pater, cum propemodum talis esses, qualis nunc est uxor, ad pristinam sanitatem reuocaui. Quare non est æquum, ut pro his officijs, huiusmodi mihi gratia reponatur, utq; in me unum tantũmodo sanus sis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectũ esse, uel ex his ipsis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio persequeris, quod uxorem extremo laborantẽ periculo, grauissimẽq; affectum non sanem, qui sit, ut eundem nõ multo potius charissimum habcas, quũ simili morbo liberarim? non gratias

agas, tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidē est in-
 gratissimum, simulatq; ad te redisti, protinus in ius tra-
 his: salute donatus, punis, & ad uetus recurris odiū, ean-
 dem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis
 arti, dignamq; pro remedijs refers gratiam, qui quidē ad-
 uersus medicū tantū sanus es. Vos autē iudices, huic cōce-
 detis, ut de benemerito poenasumat, ut salutis autorē ex-
 pellat, ut eum qui sanitati restituerit, oderit, ut per quem
 reuixit, ulciscatur. Haud profecto cōcedetis, siquidē quod
 æquum est, facietis. Etenim si maximū aliquod flagitiū in
 præsentia cōmisissē, tamē superioris beneficij nomīne nō
 mediocriter mihi debebat: cuius respectu, memoriaq; cō-
 ueniebat hūc præsenti iniuriā negligere, & ob illa prio-
 ra facile ignoscere: maxime si tam ingēs sit beneficium, ut
 omnia superet, quæ postea possint accidere. Quod equidē
 mihi in hunc cōpetere puto, quem seruauī, qui mihi totius
 uitæ debitor est: cui præstiti ut sit, ut sapiat, ut intelligat:
 præsertim cum ceteri omnes iam desperarent, seq; morbo
 impares esse faterentur. Nam & illud, opinor, ad meriti
 mei cumulum accedit, quod cum id temporis filius non
 essem, cum nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem
 suscipere, uerum cum liber essem, atq; alienus, à naturali
 causa solutus, tamen haud dissimulauī, sed ultroneus, inuo-
 catus, iniussus adij, succurri, adnissus sum, sanauī, restitui,
 meum ipsius patrem seruauī, de abdicatione me purgauī,
 iram beneuolētia sedauī, legē pietate sustuli, magnoq; be-
 neficio reductum in familiā emi, atq; in tempore adeo peri-
 culoso fidem erga patrem demonstraui, meq; ipsum artis
 auxilio insinuauī, ac tristibus in rebus legitimus filius ap-
 parui.

parui. Quàm multa enim me fuisse passum arbitramini, quantum & exhausisse laborū? dum adfideo, dum obseruio, dū opportunitates capto, nunc cedens patris uehementiæ, nunc artem admouens ad breue tempus concedente morbo. Est autem hoc omnium quæ sunt in arte medicorū periculosissimum, huiusmodi medicari, ac propius accedere ad hos, qui ad eum sunt affecti modum. Fit enim non raro, ut exæstuante malo, rabiem in proximos exerceant. Me tamen nihil horum piguit, neq; grauatus sum, uerum aderam, modis omnibus cū morbo luctās, postremo superui pharmaco. Ne uero quisquàm hoc audito, protinus apud se cogitet. Quis aut quātus labor mīscere pharmacum. Etenim multa prius sunt faciendā, præstruenda uia dando pharmaco, præparandum corpus, quo facilius recipiat medicationem, deq; omni corporis habitu sollicitus sit medicus oportet, inaniens, extenuās, cibis idoneis alēs, mouens ad omne quod cōducit, Somnos accersendi rationes excogitās, solitudines arte reperiēs. Quibus in rebus ægroti ceteri facile pareant. At qui laborant insania, ob animi libertatē intractabiles sunt, ac gubernatu difficiles, ipsiq; medico periculosi, neq; qui facile cura expugnētur. Proinde sæpenumero cum effecerimus, ut iam speremus proxime adesse morbi finē, leue aliquod erratū incidens, renouato malo, cuncta illa superiora facile subuertit, curatōnē impedit, artē fallit. Eū igitur q̄ hæc oīa sustinuerit, qui cū morbo tā graui sit luctatus, qui malū malorū omniū expugnatu difficillimū uicerit, huic ut iterū abdicet pmitteatis, utq; leges in benemeritū interpretetur suo arbitratu cōcedetis, atq; cū cū ipsa natura bellū gerere sinetis? Ego
nature

naturæ parēs iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodioq; etiam si hic quidem iniuria me afficiat. Quod si filiū benemeritum, leges, ut ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit: ego pius in patrem. Ego naturam amplector. Iste naturam contēnit, fasq; & ius uiolat. O patrem iniuste prosequentem odio. O filium iniustius amantem. Nam mihi ipsi uitio uerto, patre compellente, quod odio habitus, cum præter causam amo, & magis amo quàm oporteat. Atqui natura cōparatum est, ut patres liberos ament magis, quàm liberi parentes. Verum hic studio tum leges contēnit, quæ filios nihil cōmeritos familie seruant, tum naturā, quæ parentes ad uehementis natorū desiderium incitat. Non solū enim cum plures habeat in me beneuolentie causas, maiorem, uti debebat, beneuolentiā non adiungit atque addit, aut quod est minus, me saltē imitatur, mecumq; emulatur amorē. Sed ò calamitatem, quin insuper odit amantem, charitate prosequentem expellit, benemerentem ledit, cōplectentē abdicat, legesq; liberis fauentes, cœu liberis infensas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non sunt ista, non sunt inquā, quemadmodū tu uis: leges bene conditas, male interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiā pertinent. Hic inter sese consentiunt, & altera utriq; auxilio est ad delendas iniurias. Contumelia afficis benemeritum. Offendis naturam. Cur legibus quoque simul cum natura facis iniuriam? Quæ cum honestæ, iustæ, liberorum amantes esse cupiant, non pateris esse: quippe quas aduersus unum filium, tanquàm aduersus multos sæpius tentes.

tentes. Nec finis in supplicijs quietem inuenire, quæ uelint in beneuolentia librorum erga parentes conquiescere. Quanquàm alioqui ne positas quidem aduersus eos, qui nihil peccarint. At sanè leges ingratitudinis actionem cōcedunt in eos, qui benemeritis nō retulerint gratiā. At qui non solum nō refert gratiā, uerum etiā punire conatur ob ea ipsa, quibus adiutus est beneficio, cōsiderate num quicquàm facere possit iniquius? Itaq; non posse hunc iam abdicare denuo, qui paternam potestatem semel expleuerit, ac lege sit usus: præterea non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiāq; exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autē ad ipsam abdicationis causam ueniamus, et crimen cuiusmodi sit expendamus. At rursum ad mentē eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim ut istud tibi donemus ad breue tempus licere, quotiescūq; uelis abdicare, utq; præterea potestātē istā tibi largiamur, etiā aduersus benemeritum, haud tam simpliciter, opinor, neque quibuscumlibet de causis abdicabis. Neq; hoc dicit legis conditor: Quicquid utcumq; criminatus fuerit pater abdicato, ut satis sit tantū uoluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verum uos istud expendere iubet iudices, num grauius ac iustis de causis irascatur pater, nec ne. Hoc igitur in præsentia cōsiderate. Exordiar autem ab ijs, quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primum omnium quod fecit sane menti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his nisi fallor, nihil adhuc esse poterat, qd' cū crimine uideretur esse cōiunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obsequium,

obsequium, quam curam filio dignā pretermisi? Quando foris cubui? quas intēpestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profecto. Atqui hæc sunt, ob quæ præcipue lex permittit abdicare. Cæterum cœpit egrotare nouerca. Quid istud mihi uertis crimini? morbiq; pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quod eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fueris qui abdiceris, quippe immorigerus patri. Ast ego quidem cuiusmodi sint ista quæ iubet, in quibus quia non possum obsequi, uideor immorigerus, paulisper differemus. Sed illud prius in totum dico. Neq; lex huic concedit, ut quiduis imperet, neq; mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quedā enim mandata sunt huiusmodi, ut si nō parueris, nō sis obnoxius pœne. Quedā id genus, ut nisi obtemperaris, ira, supplicioq; sis dignus: ueluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandū sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curandā mandes, atq; ego recussem. Hæc omnia atq; id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porro cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium usum pertinent: Maxime si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater: Hæc pinge fili, illa nequaquā: Rursum musico, hanc pulsa harmoniā, illā ne pulsa: Tum fabro ærario: Ista cude, illa ne cude: num quisquā hunc patietur abdicare filiū propterea, quod nō ex ipsius arbitrio artē exerceat? Nemo opinor. Atqui medēdi ars, quanto est honoratior, uitæq; cōducibilior, tanto cōuenit esse liberiores qui hac utuntur, ac iustum est, ut ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi

exercendi facultate, ut neque cogatur usquàm, neq; serat imperium, res sacra, deorum doctrina, uirorum eruditum cura. Neque in seruitutē trahatur legis. Neq; timori, poenisq; tribunalium: neq; calculis, ac patris minus, et indocti hominis ira sit obnoxia. Proinde si tibi palam ac simpliciter ad hunc modū respondiissem: Nolo curare cum possim, sed artē soli mihi didici, ac patri, ceteris omnibus imperitus esse uolo. Quis est tyrannus usq; adeo ferox, ut cogat etiā nolentem uti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs, precibusq; ni fallor, non legibus, ira, iudicijs, cōuenit elicere: persuadere medico oportet, non iubere, ut uelit, non ut metuat: neq; ad sanandum adigendus est, sed ultro ac lubens accedat oportet, immunis à cōpulsione patris. Immunis est ars ipsa, quandoquidem ciuitates quoq; publicitus honores, praeeminētijs, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere poteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses. Si multum studij, multū pecuniarū insumpsisses, ut discerem, et unā hanc curationē, etiā si eiusmodi esset, ut præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quā rem modis omnibus ingratum et iniquā facias, qui nō sinas me, à meipso mihi partis libere uti. Hæc ego artem tum cum nō essem filius tuus, per didici, neq; tuis subiectus legibus. Atq; hæc tamē tibi didici. Huīus fructum primus sensisti, cum nihil adiumenti contuleris ad eius cognitionem. Quem præceptorum mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatus comparasti? Nullum omnino. Verū inops, ac rerum necessariorum indigens, à præceptoribus mei misertis sum edoctus. Nam ab te patre huiusmodi mihi dabatur ad di-

d scendum

scendum uaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium
 odiū, cognatorum auersatio. Pro istis itaq; factis postulas
 uti arte mea, uisq; earū rerum esse dominus, quas mihi pa
 rui tum cum mihi nō essēs dominus. Boni consule, siquid
 antehac ultro, nullo prouocatus officio, bene de te sum
 meritus, cū nullo noīe ullā abs te gratiā possem reposce
 re. Caterū nō cōuenit sanē, ut meū beneficiū mihi in reli
 quum tēpus pariat necessitatem: ut quod uolens beneficio
 iuuī, uertatur in occasionem, ut postea nolenti præcipias:
 iamq; in cōsuetudinē trahatur, ut qui semel sanauerit ali
 quē, semper deinde curet omnes quoscūq; uoluerit is, qui
 sanatus est. Etenim ad istū modum fieret, ut quos curare
 mus, eos dominos nobis creauerimus, nosq; metipsos illis
 tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad
 omnia que iusserint obtemperaturi. Qua re. quid esse po
 test iniquius? Quoniā te grauitè adeo laborantē restitui,
 ob id existimas tibi ius esse arte utendi mea? Atq; hæc qui
 dem dicere poteram: si mihi hic imperasset ea, que mee
 sint facultatis, atq; ego nō oīno modis omnibus, uel inuitus
 obtemperassem. At nunc tandē perpēdite, cuiusmodi sint
 huius imperata. Quandoquidem, inquit, me laborantē in
 sania, sanasti: insanit autē & uxor, eodemq; tenetur mor
 bo: (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem
 modū destituta est: tuq; potes oīa, id quod re demonstra
 sti: sanato hāc quoq; ac morbo leuato. Id si quis simplici
 ter ad hūc audiat modū, uehemētè equū uideatur, præ
 fertim illiterato, artisq; medicinæ imperito. Sin autem me
 auscultetis artis noīe respondentē, intelligetis nimirū nec
 omnia esse nostræ facultatis, neq; consimiles morborum
 naturas,

naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tū palam fiet, quantū interfuit, nolis quippiā, an nō possis. Vos interim patienter auscultate me, hisce de rebus philosophantē: existimātes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuā de his disputationem. Iam primum: Naturæ corporū, ac tēperaturæ, haudquaquā eadē sunt: tametsi maxime in cōfesso est, iisdem ex elementis cōstare. Verum alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idq; loquor adhuc de corporibus uirorū, quæ neq; similia sunt omnibus, neq; eadem temperatura, neq; eadē constitutio-
ne. Vnde necessario consequitur, ut morbi quoq; tum magnitudine, tum specie differētes, his accidāt: utq; alia sanatu sint facilia, atq; ad curationem sponte propensa: alia rursus prorsus desperata: ut quæ & facillime corripiantur, & grauissime à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quālibet febrim, aut quāuis tabē, aut peripneumoniam, aut insaniā, quolibet in corpore unam atq; eandem esse genere: is non uideatur ponendus inter sobrios, neq; doctos: neq; inter eos, qui in rebus huiusmodi exquisitis elaborarunt. Quin idem malum in hoc corpore facile sanabitur, in hoc minime. Quemadmodū uidelicet triticum, si idem in diuersos ejicias agros: aliter proueniet in plano solo, profundo, irriguo, aprico, uētis salubribus exposito, exulto: nimirū ubere, leto, copiosoq; fructu: Rursum aliter in montuosa, petricosaq; terra, aliter in opaca, aliter in subiecta montibus. In summa: pro cuiusq; loci diuersa natura, uarie pueniet. Itidē & morbi, pro rōne corporū, i quæ inciderint, aut maiores & uberiores, aut mi-

nores eueniunt. Verum his omīssis pater, nec omnino discussare, uult quāuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similemq; desiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimū differre à uirorū corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad sanādi spem, aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem uirorū corpora bene cōpacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, uita sub dio acta, exercitata. Contra foeminarū, flaccida, male cōpacta, in umbra alita: Candida ob sanguinis inopiam, calorisq; penuriam, et humoris superuacanei abundantia. Quare facilius corripuntur, quā uiro- rum: utpote morbis exposita, nec ferentia curationē: præcipue uero ad insaniam procliuiora. Nam cum multū habeant iracūdiæ ac leuitatis, facileq; cōmoueantur: porro corporis exigue sint uires: facile in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in utrisq; eandē à medicis sanandi rationē requirere: Cum intelligatis, hæc ab illis longissimo distare interuallo: iam ab ipso protinus ortu discretæ: tū tota uite ratione, tum actionibus omnibus, tum studijs atq; exercitijs uniuersis. Quare cū dicis, Insania laborat: adde hoc quoq; laborat mulier. Neq; confundas hic omnia sub unā et eandē insanie referēs appellationē. Verū discretis ijs, quēadmodū et natura discreuit, quid in quoq; præstari possit considera. Nam nos, quēadmodū initio dixisse memini, illud in primis spectamus: egroti corporis naturam, ac temperaturam: et cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, uigens an etate deficiens, magnū an pusillum, crassum an macilentū: reliquaq; id genus omnia. Quæ si quis penitus expendierit: is demum

denum erit idoneus cui fides habeatur, uel desperanti, uel recipienti. Quandoquidem & insanie innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec uocabula quidem eadem. Neq; enim idem, desipere ac delirare, rabire & insanire. Verum hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxium esse morbo. Porro causæ aliæ sunt uiris, aliæ foeminis. Rursum inter ipsos uiros, aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica sermè repletio: senibus autem importuna calūnia, ira impotens, quæ sæpenumero incidit aduersus domesticos. Hæc initio perturbant animū: deinde paulatim uergit in insaniam. Porro mulierū corpora & multæ res infestant, & facile in morbum adducunt. Præcipue uero si quæ odcrint uehementius, aut si inuideāt inimico, secundis rerum successibus utenti: aut si quid molestum sit: aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscētia, multoq; alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid uxori quoq; usu uenit pater: & haud scio, an nuper aliquid illi ægritudinē aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquā morbo sanè tenetur, neque his malis ullius medici cura poterit eripi. Quod si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberarit: tum me oderis licet, uelut iniurium. Tametsi ne illud quidem uerebor dicere pater. Etiā si nō prorsus esset, ut est, desperandū: sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur: nec sic quidem facile manum admouerem: neq; statim auderem ministrare potionem: uidelicet ueritus fortunam, ac multorum hominum obtrectionem. Vides, ut omnes arbitrantur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiam si probe fuerint: easq; hanc ceu communem quan-

dam mulierum insaniam insanire. Quare facile suspicatus
 fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque pro=
 fuissent remedia, per fidam ac dolosam fuisse curationem.
 Atque uxoris quidem res pater ad hunc sese habent modū:
 idq; loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquā
 melius est habitura, etiam si milies biberit pharmacū: eoq;
 non opere precium conari, nisi me in hoc solum urges ut
 frustrer: idq; uis ut fœdam mihi famam accersam. Patere,
 ut mihi eiusdem artis professores inuideant. Quod si me
 rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus dese=
 rar, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod
 auertat deus) redeat morbus: (solent istiusmodi ferme ma=
 la irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo,
 ut nosti, tum quoque: neque unquam defuturus sum offi=
 cio, quod liberis natura præscripsit: neque generis, quoad
 in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, num credes
 re debeo futurum, ut me denuo recipias, illud uide. Iam
 ista quum facis, accersis morbum, pestemq; refricas: heri
 ac nudius tertius è tantis elapsus malis, contendis,
 uociferaris: quodq; grauissimum est, ira=
 sceris: ad odium propensus es: le=
 ges reuocas. Hec mihi pater,
 istiusmodi fuerant supe=
 rioris insanie tue
 procœnia.

ABDICATI FINIS, DES. ERAS.
 ROT. INTERPRETE.

Luciani

LVCIANI ICAROME

NIPPVS, SIVE HYPERNEPHE

LVS, DES. ERAS. ROTE

ROD. INTERPRETE.

ER MILLE igitur erant stadia à terra usq; ad lunam, ubi prima nobis fuit mansio. Porro hinc sursum ad solē parasangæ ferme quingente. Rursum ab hoc usq; ad ipsum deniq; coelū, arcemq; Iouis in edito sitam, tantū ferē spaciū fuerit, quātū aq̃la probe succincta, atq; expedita queat uno die pagere. AMIC. Dic mihi per gratias Menippe: quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecū supputas? Etenim iādudū te assensans, audio soles et lunas: præterea autem et magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædā commemorantem. MENIP. Ne mireris Amice, si sublimia, æreāq; tibi uideor loqui: nam summā apud me reputo nūp actæ peregrinationis. AMIC. Nimirū Phœnicū exēplo uia stellas notaras. MENIP. Haud quaquā p Iouē: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus. AMIC. Pappæ, longū profecto somniū mihi narras. Siqdē totas edormisti parasangas isciēs. MENIP. Quid ais? somniū tibi referre uideor, q̃ modo ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itāne Menippus nobis à Ioue delapsus adest è cœlo? MENIP. Ita sanē. Ego tibi ab ipso illo summo Ioue hodie uenio, rebus interim dictū miris, et auditis, et cōspectis. Quod si nō credis, eqdē hoc ipso noīe supra modū gaudeo, cum supra fidē esse uideo,

meam felicitatem. AMIC. Et quo pacto diuine atque Olympic Menippe, mortalis cū sim, ac terrestres, quæ nō credere iuro, quod nubes superarit: quicquid ut Homericis dicā uerbis. Iam sit coelitus è numero unus? Verū illud mihi diuisio, si molestu nō est, quibus modis in altū subuectus es, aut unde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantū ad faciē ac formā attinet, nō es admodū similis illi Phrygio: ut cōiectare possimus, te quoque ab aquila raptū fuisse, quo pocillatoris alicubi munere fungereris. MENIP. Non me clam est te iam dudū irridere. Neque uero id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ uidetur adsimilis. Ceterum ad cōscensum nihil mihi erat opus, neque scalis: neque uti pueri illius in morē ab aquila raperer: propterea quod alæ mihi essent proprie. AMIC. Iam uero istud quod narras, uel ipsum Dedali factum superat. Siquidem præter alia, nobis inscientibus, melius quispiā aut graculus ex homine factus es. MENIP. Recte amice: neque procul à scopo cōiecisti. Etenim illud Dedali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim omnium audacissime, nō ueritus es, ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeum aliquod pelagus tibi cognomine redderes: quemadmodum ille Icarium? MENIP. Nequaquam: Siquidem Icarus cum alas haberet cera adglutinatæ: eaque quā primū ad solem esset liquefacta, defluxis alis, non mirum si decidit. At nobis citra ullam cerā erant penna. AMIC. Istud qui fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis, ut uera uideatur que narras. MENIP. Ad hūc fermē modū. Aquilā egregie magnam, tum autem et uultu ualidum arripui.

pui. His cum alas unà cum ipsis brachijs præsecuissem.
 Quin potius si uacat totius cōmenti rationem ordine tibi
 percensebo. A M I C. Mihi quidem uel maxime uacat.
 Adeo sublimis à sermone tuo pendeo: iamq; ad narrationis
 finem inhio. Ne uero me negligas, per Iouē amicitia præ
 sidem, auribus in aëre suspensum, ob tuam narrationem.
 M E N I P. Ausculta igitur. Neque enim ciuile fuerit, si
 spectem amicum ore hiantē relictū: eamq; , quēadmodum
 tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cum expendēs ea
 quę sunt in uita mortalium: protinus omnes res humanas
 repperissem ridiculas, humiles, instabiles: nempe opes, im
 peria, magistratus: cōtemptis his, atq; horū studio, adieci
 etq; animo ad ea, quę uere sunt bona: conatus sum ab his
 tenebris emicare, et ad uniuerſi naturā suspicere. Atque
 hic mihi multum attulit hæſitationem: primū hic ipse qui
 à sapiētibus appellatur mundus. Neq; enim inuenire po
 terā, neq; quo pacto factus fuisset, neque quo opifice: neq;
 quod esset illius uel initium, uel finis. Deinde cum parti
 culatim contemplerer, multo etiam magis ambigere sum
 coactus. Quippe qui uiderem stellas temere p̄ coelū diffe
 ctas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebā.
 Super omnia uero quę Lunę accidebant, mihi uidebantur
 absurda ac planē mira: putabamq; causam aliquam arcana
 nam et inexplicabilem esse, cur illa subinde speciem for
 mamq; uariaret. Quinetiā fulgur emicans, tonitru erum
 pens, tum pluuia, nix, grando ē sublimi demissa. Videbā
 tur hæc quoque omnia coniectu difficilia: quęq; nullis no
 tis deprehendi possent. Itaque cum ad eum modum essem
 affectus: optimum facturatus sum, ut horum unumquodq;

d 5 à philoso

à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabant illos ueritatem omnem docere posse. Quare cum ex illis præstantissimos delegissem, quantum mihi coniectare licebat, è uultus austeritate, eq; coloris pallore, ac barbæ profunditate. Mirum enim ut mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, et coelestium rerum peritos uiros præ se ferebant. His ubi memet docendum tradidissem magna pecunia: quam partim euestigio præsentē numeravi: partim tum me persolutorum sum pollicitus, ubi ad philosophiæ summam peruentum esset: non grauabar erectus ad nugæ doceri, et uniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant, ut me pristina liberarent inscitiâ, ut in maiores etiam dubitationes coniecerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluæ, ideas, atq; id genus alia, mihi quotidie offundentes. Verum illud interim mihi uidebatur omnium esse grauissimum: quod cum nihil inter illos conueniret, uerū pugnantia, diuersaq; inter se omnia loquerentur: tamen postulabant, ut sibi fidem haberem, ac ad suâ quisq; rationem me conabatur adducere. A M I C. Rem absurdam narras. Si uiri cum essent sapientes, inter sese de rebus factiose dissidebant: neq; de iisdem eadē probabāt. M E N I P. Atqui rideres Amice, si audieris illorum arrogantiâ, et in disserendo prodigiosam cōfidentiam. Qui quidē cum humi ingrederētur, nihiloq; præstantiores essent nobis, qui super terram ambulamus, ne cernētes quidem acutius quàm quiuis alius astans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen et cœli terminos perspicere sese profitebātur: solem quoq; ipsum dimetientes, et ea quæ supra lunā sunt,

sunt, aggredientes: Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stel-
 lis: ita & magnitudinem illarum, & figuram explicabāt.
 Ac sepe numero cum forte ne illud quidem certo scirent,
 quot stadiis à Megara abessent Athenæ: tamen spaciū,
 quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum,
 audebant pronunciare. Tum aëris altitudinē, maris pro-
 funditatem, terre ambitum dimetientes. Ad hæc, circulos
 depingebant, ac triangulorum figuras super quadringu-
 los inducētes: neq; non sphaeras quasdā picturatas, coelum
 scilicet ipsum metiētes. Iam uero illud an non insulsum, &
 insignis arrogantia? quod cum de rebus usq; adeo incertis
 loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi cōiecturis du-
 cantur: uerum supra modum cōtendant: neq; ullum uincē-
 di locum alijs relinquant. Tantum non iureiurando con-
 firmantes Solem massam esse cande factā, incoli Lunam,
 stellas aquā potare, idq; Sole ueluti situla quadā per funē
 demissa, uaporem è mari attrahente, atque illis omnibus
 ordine potum distribuyente. Nam quanta sit in dictis pu-
 gnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi spe-
 cia per Iouem, num illorum decreta inter se cōsentiant, ac
 non magis longissimis disita interuallis. Quandoquidem
 primū de ipso mundo uaria est sentētia, cum alijs & inge-
 nitus, & nunquā interiturus esse uideatur. Rursum alijs,
 & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi.
 Quos equidē cum primis admirabar, propterea quod cū
 deum quendam rerum omnium opificem preposuissent, non
 illud etiam adderent, uel unde is esset profectus, aut ubi
 loci cōsisteret cum omnia fabricaretur. Nā ante uniuersi
 exortū, nō possis uel tēpus, uel locū imaginari. A M I C.

Prorsus

Prorsus audaces quosdā Menippe homines, ac prodigiorum autores mihi narras. MENIP. Quid autē, si iam audias uir optime, quæ differant & de Ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugantur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur. Dū alij sine circūscribunt uniuersum: alij contra, finem illud nescire existimant. Quin insuper quidā ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos, qui de hoc uelut uno quopiā illorum disputarēt. Rursum alius, nescio quis uir, haud quaquā amicus paci, bellum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de dijs, quid iam attinet loqui? Cum his deus esset numerus: illi rursus, per canes & asferes ac platanos deicerent. Deinde alij, reliquis omnibus dijs expulsis, uni Soli rerum omnium imperiū tribuebāt: ita ut mecum etiam animo discruciarer, cum tantā audire deorum inopiam. E diuerso alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis hunc aliquem primū deū appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. Ad hæc alij incorporeū quiddā & informe putabāt esse numen. Alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortalium: uerum erāt nōnulli, qui eos omni curā liberātes, haud aliter atq; nos cōsueuimus ætate defectos, à ministris dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quā cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidē ullos omnino deos credebāt, sed mundū nullo domino, nulloq; duce temere ferri sinebant. Atqui cum hæc audiebā, uerebar non habere fidem uiris altisfremis ac probe barbatis. Neque tamen inueniebam,

bam, ad cuius dicta me uerterem, ut aliquam illorum sententiā nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaq; planè tandem Homericum illud mihi usu ueniebat. Nam sepe numero animus incitabat, ut huic alii cui illorum crederem:

Sed me mens diuersa uetabat.

In quibus omnibus cum perplexus hæsitarem, desperabam futurū, ut super his uerum aliquid in terris audirem: ceterum unica tantū uia, uniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in coelū ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primū ipsa cupiditas, deinde fabularum scriptor Aesopus, qui aquilis ac scarabeis, interdū et camelis coelū adiri potuisse demonstrat. uerum ut mihi ipsi ale prouenirent aliquādo, id nulla ratione fieri posse uidebatur. Ceterū si uulturis, aut aquile alas induissem, nam has solas sufficere ad humani corporis modum, futurum forsitan, ut mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porro uultori sinistrā amputaui, idq; admodū scite. Deinde quā obligassem, humerisq; loris ualidis accommodassem: tum summus pennis ansas quasdam manibus inserendis addidissem, mei ipsius periculum faciebam: primum subfiliens, ac manibus interim subseruiens, et anserum exēplo paulum adhuc à terra uolatu me sustollens, inter uolandū summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet, iam audacius etiā experimentū aggrediebar: cōscensaq; arce demisi meipsum per præcepta, atq; inde in ipsum ferebar theatrum. Mox ubi nullo periculo deuolassē, sublimia iā et ardua cogitare coepi: ac tollēs
me à

me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraneam usq; uolabā: Rursum inde ad Acrocorinthum subuolauī: deinde supra Pholoē et Erymanthum ad Taygetū usq;. Ergo quam tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus et altiuolus euasissem, nō amplius de pullis imitandis cogitabā, uerum conscenso Olympo, quā leuissimō cōmeatu onustus, inde rectā in cōelum tendere cōepi: initio quidem oborta oculorum uertigine ob profunditatem: et postea ferebam, et hoc quoq; facile. Verum ubi iam ipsi lune uicinus essem, plurimumq; nubiū essem emēsus, sentiebam me defatigatū, maxime in ala sinistra, nempe uultu rina. Huc igitur diuerſi, ac sup eam insidens requiescebā, in terrā interim ē sublimi respiciens, neq; secus quā Homericus ille Iuppiter, nūc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorū, mox (si libuisset) Graciā, Persidem, Indianq;: ex quibus omnibus uaria quadam uoluptate persundebar. **AMIC.** Ergo ista quoque narrabis Menippe, ne ulla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius si quid obiter in itinere conspexisti, fac ut hoc quoq; sciamus. Nam ego sanē haud mediocria diuturnum te expecto, de terrae forma, deq; omnibus que in terra sunt, cuiusmodi tibi uisa sunt ex alto contemplanti. **MENIP.** At tu quidē recte cōiectas Amice. Quāobrem quatenus licet, conscensa luna inter narrandū peregrinati comes esto, simulq; mecum contemplare totam terrae speciem, habitumq;. Atque initio quidem admodum pusillam quandam terram mihi uidere uidebar, multo inquam, luna minorem: ita ut ego repente intentis oculis diu dubitare, ubi nam essent tanti illi montes, ac tantum mare: quod

ni Rho

ni Rhodiorum Colossū conspexissem, tum Phariā tur-
rim, haud dubie prorsus ubinā esset terra, me prorsus la-
tuisset: uerū ista quod sint sublimia, præq; cæteris eminē-
tia, præterea oceanus paulatim ad solē resplendescēs, in-
dicabāt terrā esse id quod uidebā. Mox ubi fixius inten-
derem oculos, iam mihi omnis mortalium uita coepit esse
conspicua: non solū singula nationes atque urbes: sed pla-
nē uidebam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigātes,
mulieres, feras: et ut summam dicam:

Quicquid tellus educat alma.

A M I C. Ista quæ nunc dicis, haud quaquā sunt uerissi-
mia, ac secum pugnātia. Etenim quum paulo ante Me-
nippe terrā requireres, propter ingens in medio interual-
lum in arcū cōtractā, adeo ut nisi Colossus tibi fecisset
indiciū, forsitan aliud quiddā uidere te credidisses, quī
repente factus Lynceus, cuncta quæ sunt in terra, digno-
scis: homines, feras, ac propemodū etiam culicum nidos.

M E N I P. Recte tu quidē admones: nam quod maxime
dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem
quum ipsam quidē terrā conspectā agnoscerē: cæterū re-
liqua nō possem perspicere propter altitudinem, nimirum
iam nō pertingēte oculorū acie, grauiter ea res me discru-
ciabat, ac uehemēter perplexū habebat. Ego quū ad hunc
modū essem sollicitus, ac propemodū etiā lachrymārer:
adeſt à tergo sapiens ille Empedocles, ea specie ut carbo-
narium quēpiā esse diceres, cinere oppletus, atq; exustus:
Hunc ego quum uidissem (dicendū est enim) nōnihil per-
turbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem uidere me.
At ille: Bono, inquit, es animo Menippe:

Nullam

Nullum ego sum manē, quid me immortalibus equas?
 Sum Empedocles ille physicus: etenim ubi me precipitem
 in crateras iniēcissē, fumus ab Aetna raptū huc subue-
 xit. Itaq; nunc lunā incolō: aëriuagus plerūq;, ac rore ui-
 flito. Adsum autem hēsitantiā istā tibi adēpturus: nā
 illud (ni fallor) male te habet, torquetq;, quod non liceat
 tibi perspicue terram cernere. Bene abs te factum est, in-
 quā, optime Empedocles: ubi primum deuolaro rursus in
 Grēciam, tui memor sacrificabo tibi in fiamario: atque in
 Nouilunij ter ad lunā inhiāns, uota faciam. Imò per En-
 dymionē, inquit ille, haud huc accessi prēmij gratia, sed
 affectio quēdam mouit animum meum, quum te uiderem
 affectū molestia: uerū scis quid facies, quo perspicax fias?
 Non per Iouem, inquam, nisi tu mihi forsitan caliginem
 amoueas ab oculis: nam in prēsētia uideor nō mediocri-
 ter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim ut
 acute uideas, id ipse tecum ē terra allatum habes penes te.
 Quid igitur est istud, inquā, neq; enim noui? An ignoras,
 inquit, te dextrā aquilae alā indutum esse? Scio, in-
 quam, maxime, sed quid alē cū oculo? Quoniam, inquit,
 aquila inter animantia cetera acutissimi uisus est, unde sola
 solem aduersum obtuetur: atque ita denum est rex ē in-
 genua aquila, si non commuentibus oculis aduersus radios
 aspiciat. Ita quidem aiunt, inquam. Quare iam me poeni-
 tet qui non meis exemptis oculis aquilinos inseruerim, cum
 huc ascenderem. Nam nunc sanē dimidiatus aduenio, ne-
 que omni ex parte satis regaliter adornatus, quā magis
 ad similes uideor nothis istis ē abdicatis. Attamen in te
 est, inquit, ut protinus alterum oculum regalem habeas.

Etenim

Etenim si assurges, uelisq; cohibita uultoris ala, alterā so-
 lam mouere, iuxta proportionem alæ, dextro oculo cer-
 nes acute, quominus altero cæcutias nulla ratione succurri
 potest, propterea quod ad partem pertineat deteriorem.
 Mihi, inquā, satis est, si uel dextra ex parte aquilino mo-
 re cernā. Nihil enim fuerit deterius, cum mihi non raro
 uidisse uidear, fabros altero oculo melius etiā ad regulam
 exequātes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebā, quæ præ-
 ceperat Empedocles, ille interim paulatim subducens sese,
 sensim in fumū euauit. At simulatq; mouissem alā, ingens
 lumen mihi circūfulsit, adeo ut cuncta fierent in cōspicuo,
 quæ hæcenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis,
 clare uidebā, & urbes, & homines, & quæ fiebāt: neque
 solū ea quæ sub dio, uerū etiā quæ domi faciebāt, rati sese
 à nemine uideri. Ptolemæū uidi cū sorore rē habentē: Ly-
 simacho struentē insidias filiū: Antiochū Seleuci filiū, no-
 uerçæ Stratonicæ clanculū innuentē: Thessalū Alexandrū
 ab iuxore tolli è medio: Antigonom filij uxorem adulterio
 stuprantem: Attalo uenenum porrigentem filium. Rur-
 sum ex altera parte Arsacem interficientē mulierculā: &
 Arbacen eunuchum gladium educentem in Arsacem. Por-
 rò Spartinus Medus è conuiuio foras protrahabatur à sa-
 tellitibus, calice aureo in frontem impafo. Atq; his fermē
 consimilia tum in Lybia, tum apud Scythas ac Thraces,
 in regijs geri licebat cernere. Nempe adulterantes, occi-
 dentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidātes, nō
 nullos ab intimis amicis prodi. Ac regum quidem negocia
 huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Ceterum quæ
 facitabāt plebei, longe magis erant ridicula. Siquidem &

e inter

inter hos uidebam Hermodorū Epicurē ob mille nummū
 peierantē: Agathoclem Stoicum de mercede discipulū in
 ius uocantem: Cliniā rhetorē ex Aesculapij fano phialam
 aureā suffurantē: Herophilū Cynicū in farnice dormietē.
 Quid enim alios cōmemorē, qui parietes perfoderent, qui
 lites agitabāt, qui foenerabāt, qui reposcerēt? Nā uarium
 quoddā et undiq; mixtū erat spectaculū. A M I C. Atqui
 recte facies Menippe, si ista quoq; retuleris. Cōsentaneum
 est enim te ex his nō uulgarē cepisse uoluptatē. MENIP.
 Ne fieri quidē potest Amice, ut cuncta ordine recenseam,
 quum spectare modo ista fuerit difficillimū: uerū rerū fa-
 stigia eiusmodi sermē uidebantur, qualia refert Homerus
 in clypeo, ubi erant cōuiuia, nuptiēq;. Altera ex parte iu-
 dicia et cōciones. Rursum alia ex pte sacrificabat quis-
 piam. In proximo uero cōspiciebatur aliquis luctū agens.
 Porro quū ad Geticam respicerem, uidebā belligerantes
 Getas. Rursum ubi ad Scythas deflecerem, cernere erat
 errantes in plaustris. Mox ubi paululū in diuersam partem
 deflexissem oculū, spectabā agricolātes Aegyptios. Phœ-
 nix scortabatur, Cilix latrocinabatur, Lacon loris cede-
 batur, Atheniensis causas agebat. Hæc omnia quū eodem
 tempore gererentur: cogita nūc cuiusmodi uisa fuerit re-
 rum cōfusio. Nō aliter, quā si quis producat multos sal-
 tatores, uel potius multas choreas: deinde praecepiat, ut
 omisso cōcentu propriā quisq; cantionē canat. Deinde si
 certatim canat unusquisq;, et peculiarē suum cantū absol-
 uere studeat, uocisq; magnitudine uicinū superare cōten-
 dat: cogita tecum per Iouē, cuiusmodi futurus sit eiusmodi
 cantus. A M I C. Modus omnibus Menippe ridiculus ac
 confu

confusaneus. MENIP. Atqui Amice, hoc genus sunt omnes qui in terris choreas agunt, omnisq; mortaliū uita ex huiusmodi cōstat discrepātia: quippe qui nō modo sonent absōna, uerum et ornatu sint dīsimili, diuersaq; moueant, neq; quicquā idē cogitent, donec choragus oēs ē scena exīgat, negans diutius choreas ducere oportere. Id ubi factum est, iam oēs sunt inter se similes, taciti, nec amplius cōfusam illā, et incōpositam canentes cantionē. Verum in uario ipso ac multiformi theatro, uidelicet ridicula erāt quę gerēbantur omnia: pręcipue uero mihi risum mouebāt ij, qui de agrorū finibus cōtendebant, quiq; sibi placerēt hoc nomine, quod Sicyoniū agrum colerent, aut quod Marathonis eam partem haberent, quę est iuxta Oenoēn, aut quod in Acarnania iugerū mille possiderent. Cum uniuersa Gręcia, quęadmodū id tēporis mihi ē sublimi despicienti uidebatur, quatuor digitorū spaciū habere uideretur. Attica (nisi fallor) proportionē minima pars erat. Itaq; pspexi qd esset reliquū, quod diutibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quā plurimum agri possidebat, uix unā ex Epicureis atomis colere mihi uidebatur. Ceterū ubi ad Pelopōnesum flexissem oculos: deinde de terrā Cynosurę subiectā aspexissem, ueniebat in mētē pro quātula regione, quę nihilo esset latior lente Aegyptia, tam ingēs Argiuorū ac Lacedæmoniorū multitudo cecidisset uno die. Porro si quem cōspexissem auro superbientem, quod anulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere ridebā et hunc. Nam Pangæum uniuersum, unā cum ipsis metallis, uix erat magnitudine milij. A M I C.

O te felicem Menippe, qui tā nouū spectaris spectaculum.

Sed age dic mihi per Iouem, ciuitates atq; homines ipsi, quanti uidebantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidē arbitror te sepenumero formicarū concionem uidisse: aliquas in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in ciuitatem redeuntes. Atq; hæc quidem simū exportat: hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. Consentaneum est autem pro ratione uitæ formicarum, esse apud illas et ædium fabros, et cōcionatores, et magistratus, et musicos, et philosophos. Sed urbes sanè cum ipsis uiris, formicarum nidis maxime uidebantur adsimiles. Quod si tibi uidetur humilius exemplum, uiros cum formicarum re publica conferre, uetustas Thessalorum fabulas specta. Reperies enim Myrmidonas, gentem bellicosissimā, è formicis uiros natos esse. Iam posteaquā satis spectassem oīa, satisq; risissem, excussi me ipsum, subuolauī

Ad reliquos diuos Iouis altitonantis in aedes.

Nondū stadiū ascenderā, cū Luna, foeminea sonans uoce: Menippe, inquit, ita tibi cōtingāt quæ optas. Inscrui mihi in re quapiā apud Iouē. Dic, inquā, neq; enim erit molestum, nisi si quid oneris sit portandum. Nancium, inquit, quendā baud grauē, ac petitionē meo noīe Ioui perferes. Enecor Menippe, et multa, et intolerāda ab istis philosophis audiens. Quibus præterea nihil est negocij, nisi ut curiosi res meas exquirant, quæ sim, quanta sim, et quam ob causam disseccer, dimidiataq; fiam: curq; utrinq; gibbosa uidear. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra mare suspensam esse. Alij rursus, quod quisq; secum excogitarint, hoc mihi tribuunt. Postremo ipsum quoque
lumen

lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinū: quodq; superne à sole proficiscatur, neq; finem faciunt, etiā cum hoc qui mihi frater est, cōmittere me, & factionem inter nos ferere conantes. Neq; satis erat illis, quæ de ipso dixerunt sole; saxum esse illū, & massam candentem. Et tamen quā multarū rerum illis sum cōscia, quas noctu patrant, turpissimas & execrandas, cū interdū tetrici sint, & aspectu uirili, habituq; graues, & imperitorū oculos in se cōiectos habētes. Atq; ego cū ista uideā, sileo tamen: Neq; enim decorū arbitror, retegere atq; in lucē efferre nocturnas illas diatribas: & quam quisq; in operto uiuat uitam. Quinetiā si quæ cōspicerem adulterantē, aut furātem, aut aliud facinus quāmaxime nocturnū audentem, cōtinuò contracta nube tegebā, ne uulgo ostenderē uiros senes, ea gerentes, quæ neq; barbæ prolixæ, neq; uirtutis professione essent decora. At istis pro nibilo est oratione me discerpere, modisq; oibus cōtumelia afficere. Adeo, ut testis est mihi nox ipsa, sæpius in animo habuerim, quā possem hinc longissime demigrare quōpiā, ubi liceret curiosam istorū linguam effugere. Hac igitur muneris, ut Ioui renūcies: simulq; illud addas, ne fieri quidē posse, ut hoc in loco durem, nisi physis illos cōminuat, dialecticis os occludat, Stoam demoliatur, Academiā exurat, quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc denique modum fiet, ut mihi paretur quies, desinantq; me quotidie commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq; rectā ad ipsum cœlum tendebam,

Nulli ubi comparent hominū uel boiū labores.
Etenim paulo post ipsa etiam Luna mihi per pusilla uidetur
e 3 batur

batur è sublimi. Tandē & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas uolans stellas, tertio die ad cœlū perueni. Ac primū quidē mihi uisum est, protinus ita ut erā, introire: ratus facile fieri posse ut fallerem: quippe dimidia mei parte aq̃la. Porrò aquilā sciebā iam olim esse Ioui familiarē. Post apud me ppendebā illos quā primū deprehēsuros esse me, qui alterā alam uulturinā indutus essem. Quapropter optimū factū ratus, nō temere uenire in periculū, adiēs pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomē percontatus meū, festinato abiit, Ioui renunciaturus. Nec multo post, intro sum accersitus, magnopere pauitās ac tremēs. Offendoq; deos omneis pariter cōsidentes, nec hos absq; solitudine. Nōnihil enim animos illorū turbabat nouus & inopinatus aduētus meus. Et quātū antea nūquā expectabāt, futurū, ut mortales oēs mox aduenerent, ad eundē modū alati. Porrò Iuppiter, admodū terribili uultu, toruoq; & Titanicome obtuens, inquit:

Quisnā es, & unde uenis: ubi nā urbs tibi, quē parētes? Hoc ubi audissem promemodum metu sum exanimatus. Attamen cōstiti stupidus, præq; uocis magnitudine attonitus. Aliquāto post ad me reuersus, oīa dilucide exposui, ab ipso exorsus capite. Quēadmodum concupissem sublimia illa cognoscere: Quēadmodū accessissem ad philosophos: Quēadmodū pugnātia loquētes audissem: Quēadmodū desperassem, distractus illorū dictis. Deinde meum inuentum, tum alas reliquaq; omnia, usque ad ipsum cœlum. Post omnia addidi quæ Luna mandarat. Itaque ridens Iuppiter exporrectis aliquantum supercilijs: Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cum ausus sit & Menippus incœlum

coelum ascendere? At in praesentia quidem te ad hospitij
 consuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum
 gratia huc aduenisti, dato responso dimitemus: simulq;
 cum dicto surgens, ibat ad eam coeli partem, unde maxime
 omnia poterat exaudiri. Iam enim tempus erat, ut uotis
 audiendis consideret. Atque interim inter eundem, per-
 contabatur me super his negocijs, quae essent in terra, ac
 primum quidem illa: Quanti nunc uenit triticum in Grae-
 cia: Et num superior hyems grauitur uos tetigit: Et num
 holera egent hymbre copiosiore. Sub haec rogabat: num
 quis adhuc superesset e Phidiae genere: Et quam ob cau-
 sam Athenienses tot annos Iouialia intermisissent: et nunc
 in animo haberent Olympium suum absolueret: Et num
 essent comprehensi, qui templum Dodoneum sacrilegio
 spoliassent. Ad ea cum respondissem: Dic mihi (inquit)
 Menippe, de me uero quam habent homines opinionem?
 Quam (inquam) o herc, nisi maxime piam? nimirum omnium
 deorum regem esse te. Ludis tu quidem, inquit. Ceterum
 ego contetionem illorum probe noui, etiam si nihil fatea-
 re. Siquidem fuit olim tempus, cum illis et uates esse ui-
 derer, et medicus. In summa, unus eram omnia. Tum
 Iouis plene erant, et uiae omnes, simul et mortaliu con-
 ciones. Pisa ac Dodona splendide erant, ac conspiciendae
 omnibus. Porro praesumo sacrorum, nec attollere oculos
 mihi licebat. Verum posteaquam Apollo apud Delphos
 constituit oraculum: Aesculapius medicinae officinam Perga-
 mi, simulatq; Bendidium natum est in Thracia: Anubis
 templum in Aegypto: Dianae apud Ephesios, ad ista quidem
 concurrunt omnes, solenes conuentus celebrant: Hecatombas
 e 4 offerunt

offerunt, mihi uero tanquàm etate defecto, abunde magnū honorē habuisse se putant, si solido quinquēnio sacrificarint in Olympia. Proinde uideas aras meas frigidiores, quàm sint uel Platonis leges, uel Chryssippi syllogismi. Huiusmodi quēpiā cōfabulati, in eum peruenimus locum, ubi cōfessurus erat ad exaudienda uota. Erant autē ordine sitae fenestrae, cuiusmodi sunt ora putcorū, habentes opercula, iuxta unam quāq; sella posita erat aurea. Itaq; Iuppiter cum ad primam assedisset detractō operculo, prae-buit sese petentibus. Optabant autem ex omni undiq; terra, diuersa, uariaq;. Nam ipse quoq; admotis pariter auribus simul audiebā uota. Erant autē huiusmodi. O Iuppiter, contingat mihi regnū. O Iuppiter, contingat cepas et allia mihi prouenire. O Iuppiter utinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicit: Utinam existam haeres uxoris: Utinā nemo resciscat me stricxisse infidias fratri: Contingat mihi uincere litē: Coronari Olympia. Porro ex his qui nauigabant, hic optabat ut spiraret Boreas: ille ut Nothus: Agricola optabat pluuiā: contra fullo solem. At Iuppiter audiens, et singula uota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur.

Verum hoc concessit Saturnius, abnuī illud.

Nā iusta uota per os fenestrae sursum admittebat, admissa ad dextram statuēs. Rursum iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigēs, ne possint ad cœlū accedere. Super uno quodā uoto uidebā illū etiā ambigentē. Etenim cū essent duo, qui diuersa peterent, aequales uicimas pollicitantes: non inueniebat utri potius annueret. Itaq; iam Academia con illud illi accidebat, ut nihil statuere posset. Verū exēplo Pыр

plo Pyrrhonis suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porro cū iam satis uota proponētibus dedisset operam: ad proximam digressus sellā, et ad secundā fenestrā, pronocapite fœdera feriētibus, ac iurantibus dabat operā. Vbi his quoq; responsum esset, ac Hermodorum Epicureum fulmine cōminuisset: ad proximā deinde sellā sese trāstulit, de diuinationibus oībus et augurijs auditorus. Hinc ad sacrificiorum fenestram transijt, per quod fumus ascēdens, denunciabat Ioui nomen uniuscuiusq; qui rem diuinam faceret. Rursum omīssis his, uentis et horis mandabat, quæ facere deberent. Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Boreas spira in Lydia, Tu Nothe quiesce, Zephyrus Adriani undas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modij dispergantur. Tandem omnibus fermè ordinatis, discedebamus in eum locum ubi compotant dij. Iam enim coenæ tempus erat. Meq; Mercurius arreptū iussit accūbere iuxta Panē, et Corybantes, et Attim, ac Sabaziū, inquilinos istos et ancipites deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus uinum, Hercules carnes, mīrta Venus, Neptunus Menides: simul interim et ambrosiam et nectar furtim degustabam. Nam optimus ille Ganymedes, ut est hominum amans, si quando conspexisset Iouem auertere oculos, nectaris cyathū unum, nōnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij uero quemadmodum alicubi dixit Homerus, et ipse opinor, ut ego illic cōspicatus, neq; frumentū edunt, neq; potant nigrantia uina, uerum ambrosiam apponūt, et nectare inebriantur: præcipue uero gaudēt uesci sacrificiorū fumo, unā cum ipso nidore, sube

volante: ad hæc sanguine uictimarum, quem sacrificanter aris infundunt. Cæterum inter coenandum, & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat, & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam: deinde omnium saturi requieuiimus, quo quisque sederamus loco, satis uidi potu.

At reliqui noctem diuicq; hominesq; per omnem Dormibant, me nequaquam sopor altus habebat: Verum mecū animo uersabam, cum alia permulta, tū illa præcipue, qui fieret, ut Apollini tanto iam tēpore nō proueniret barba, aut quo pacto nasceretur nix in coelo, quam sol semper adesset, unaq; cōtūium agitaret. At tum quidam pusillū obdormij. Mane uero surgēs Iuppiter, insit indici concionem: mox cum adessent omnes, sic fariet infit: Vti uos conuocarem, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit: uerum quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare uobiscum de philosophis, maximeq; uero à luna, hisq; de quibus illa queritur, commotus, statui haud quaquam diutius prorogare consultationē. Est enim hominum genus, quod non ita pridem in uita fluitare coepit, iners, contentiosum, gloriæ auidum, tracundum, gulæ studiosum, stultum, fastuosum, cōtumeliosum: & ut uerbis Homericis dicam,

Telluris inutile pondus.

Isti igitur in sectas diuisi, ac uarijs rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos: alijs item uocabulis, his multo magis ridiculis. Deinde ubi uenerandum illud uirtutis

tutis nomen induerint: tum adductis in altum supercilijs, promissaq; barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes, simillimi nimirum istis Tragœdiarũ histrionibus, quibus si personas, stolamq; illam auro sparsam detraxeris, quod superest, id ridiculum est: nempe homunculus septē denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi quum sint, mortales quidem uniuerfos aspernãtur, de dijs uero absurda prædicant, contractisq; coetibus adulescentulorum, quos nihil negocij sit fallere, nobilem illã uirtutem ostentant, et uerborum ambiguitates docent, atq; apud discipulos temperantiã semp ac modestiã laudant, opes ac uoluptatem execrantur: ceterũ ubi soli, et apud sese esse cœperint, quid attinet dicere, quãtopere sese ingurgitent, quã immodici sint ad Venerẽ, quemadmodum autem etiam asium sordes oblingat? Iam illud est omnium grauißimum, quod cum ipsi nihil agant, neque publicum, neque priuatum, sed inutiles ac superuacanei desideant:

Nusquã in cõsilijs, nusquã numerẽtur in armis. Tamen reliquos accusant, ac uirulentis quibusdam dictis congerentes, neque non maledicta quedam meditati, obuiurgant, proximisq; conuatiuntur. Adeo ut is inter hos primas tenere uideatur, qui clamosissimus sit, et impudentissimus, et ad maledicendũ audacissimus. At sanẽ si quis istũ sine fine ista facientem, uociferantem, et ceteros incusantem percontetur ad hunc modum: Tu uero quid tandem facis? Aut quid per deos dicemus te ad uitam conferre? Nimirum respondebit, si modo recta ueraq; fateari uolet, hoc modo: Nauigare quidem, aut agros colere, aut mili

aut militare, aut artem aliquam aggredi, superuacaneum mihi uidetur. Ceterum clamo, squako, frigida lauo, incalceatus per hyemem obambulo, ac ueluti Momus ille, quæ ab alijs geruntur, calūnior. Ac si quis diuitū sumptuosius opsonarit, aut amicam habeat: id exquiro atq; indignor. Quod si amicorum quispiam aut sodalium, morbo decubabat, curaq; et obsequio egeat, id ignoro. Hoc genus sunt nobis o dij hæ pecudes. Iam uero qui ex his uocatur Episcurei, uehementer sunt etiā contumeliosi, neq; mediocriter nos mordent, affirmantes neq; dijs esse curæ res mortalium, neq; omnino cōsiderari à nobis qd apud illos agatur. Quis ob res tempus est, ut de his consultemus: propterea quod si semel ualcant hæc persuadere ijs, qui sunt in uita, nō mediocriter esuriētis. Quis enim post nobis rē diuinam faciat, cum nihil inde expectet emolumentum? Nam de quibus luna hos accusat, omnes audistis heri narrantem hospitem. Super his consultate, quæ pariter et hominibus sunt quā utilissima, et nobis quā minime periculosa. Hæc locuto Ioue, frequens adfremebat concio: mox clamatū est ab omnibus: effulmina, exure, comminue, in barathrum, in tartarum, ut gigantes. At Iuppiter rursus indicto silentio, fient ista, inquit, quemadmodum multis. Omnes comminuentur cum ipsa sua dialectica. Quanquā in præsentia sanè fas non est punire quenquā. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses. Iamq; inducias promulgauit. Itaque proximo anno, incunte uere, mali male perdentur formidando fulmine:

Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris.

Porrò de Menippo hæc mihi uidetur, inquit, ut adeptis illi alis,

*illi alis, nequando denuo redeat, à Mercurio deferatur
hodie in terram. Hæc loquutus dimisit coetum. Me uero
Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter uesperam
deposuit in Ceramico. Audisti omnia, omnia, inquã Ami-
ce, quæ è cœlo mecum adfero. Quare abeo iam cadẽ hæc
renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.*

*Luciani Icaromenippi Finis, Des. Erasmo
Roterod. Interprete.*

REVERENDO PATRI

AC DOMINO D. RICARDO EPI

scopo Vuintoniensi, Erasmus Roterodamus S. P. D.

PRISCORVM usq; seculis mos hic in
hæc nostra tempora deductus est, amplissi-
me pater: ut Calendis Ianuarijs principe
ineuntis anni die, munuscula quæpiam mis-
sentur: quæ nescio quid letioris ominis afferre creduntur:
tum ijs ad quos abeunt: tum illis ad quos redeunt. Itaque
quum ego difficerem ecquid tandem muneris à nobis iret
ad tantum patronum, ad tam potentem amicum: neque
quicquàm in mea reperirem supellectile, præter meras
chartulas, profecto chartaceam strenam mittere sum co-
actus: quamquàm quid aliud potius mitti conueniebat ab
homine studioso ad præfulem, omnibus quidem fortune
muneribus magnificentissime cumulatum: sed qui uirtu-
tem uirtutisq; comites, honestas literas infinitis calculis
anteponat:

anteponat: quicq; tāquā cōtēptim, penēq; dixerim inuātus
 fortunæ dona admittat: cōtra animi bonis quū sit opulētis-
 simus, tñ semp magis ac magis cupiat ditescere? Porro no-
 strū hoc munusculū, si nulla alia licet, saltē Terētiani Para-
 menonis exēplo, hoc noīe cōmēdabimus: qđ nō ex Aethio-
 pia, uerū ē Samosata usq; Cōmagenorū urbe sit profectū.
 Est autem dialogus Luciani, cui titulus Toxaris, siue de
 amicitia, quē nos paucis hisce diebus latinū fecimus. Qui
 quidē (uti spero) non omnino futurus est ingratus tue ex-
 cellētiae: uel ob id quod amicitia prędicat, rē adeo sanctā,
 ut barbarissimis etiam nationibus olim fuerit ueneranda:
 Nūc Christianis usq; adeo in desuetudinē abiit, ut nō dicā
 uestigia, sed ne nomē quidē ipsum extet: quū nihil aliud sit
 Christianismus, quā uera perfectaq; amicitia, quā cō-
 mori Christo, quā uiuere in Christo, quā unū corpus,
 una anima esse cum Christo: hominū inter ipsos talis que-
 dam communio, qualis est membrorum inter se corporis.
 Neque minus tamen iucundus, quā frugifer futurus est,
 si quis modo decorum obseruet, quod in personis sitū est.
 Nam Mnesippi Græci sermo, quā totus Græcicum
 quiddam sapit: comis, facetus, festiuus: contra Toxaridis
 Scythæ oratio, quā tota Scythicum quiddam spirat,
 simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quin etiā
 dictionis discriminē, quasiq; diuersum filum à Luciano de
 industria affectatum, pro nostra uirili referre curauimus.
 Hanc igitur qualēcunq; clientuli tui strenuam amplissime
 Præsul, felicibus auspicijs accipe. Et Erasmus sicuti iam
 pridem facis, amare, ornare, iuuare perge. Vale Londi-
 ni, Calendis Ianuarijs. M. D. VI.

Toxaris

TOXARIS SIVE AMI

CITIA, DIALOGVS LVCIANI

Des. Erasmo Roterodamo

interprete.

INTERLOCVTORES, MNESIPPVS

Graecus, TOXARIS Scythæ.

MNESIPPVS.

VID AIS Toxaris? Sacrificatis Ore
 sti ac Pyladi uos Scythæ, deosq; esse
 illos creditis? TOXARIS. Sacrifi-
 camus Mnesippe, sacrificamus inquam:
 haud tamen deos esse arbitrati, sed uiros
 bonos. MNES. An uero mos apud uos, etiam bonis ui-
 ris posteaquàm uita defuncti sint, perinde ut dijs sacra fa-
 cere? TOXA. Non istuc modo: uerum eosdem festis
 diebus ac celebribus conuentibus honoramus. MNES.
 Quid captâtes aut sperâtes ab illis? Neq; enim quo bene-
 uolentiâ illorū cōcilietis, ob id rē diuinā illis facitis, quam
 iam sint mortui. TOXA. Nihil officiat fortassis, si et eos
 q mortui sunt, propitios haberemus: quāquā nō ob id tātū
 hæc facimus: quin magis existimamus nos rē uehemēter cō-
 ducibilē et his, qui in uita sunt, esse facturos, si prestantiū
 uirorum memoriā celebremus, honoremq; habeamus ijs,
 qui uita defuncti sunt. Siquidē hac ratione futurū arbitra-
 mur, ut multi apud nos illorum similes euadere cupiant.
 MNES. Ista quidē recte iudicatis: at Pyladē atq; Orestē

quo

quo nomine potissimum suspexistis, ut dijs eos equaueritis: idq; adeo quū hospites uobis essent: uel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquā naufragio eiecti ab ijs, qui tum Scythiā insolebant, essent cōprehensi, abductiq; ut Diane immolarētur: adorti carcerarios, neq; nō oppressis excubijs, & regē trucidarunt, & assumpta sacerdote, quā ipsa quoq; Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, inuisa publica Scytharū lege. Quod si ob istiusmodi facta honorem habetis uiris: facile assecuti fueritis, ut multos illorū similes reddatis. Iamq; ipsi ab hoc die usq; ad prisca illa respicite: num uobis expedierit multos in Scythiam Orestes ac Pylades appellere. Nam mihi quidē isto pacto mox futurū uidetur, ut religionis ac deorū expertes redamini: dijs qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione uestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorū omnium uice, uiros, qui illos eiectū uenerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in uos fuerunt, ijs tanquā dijs sacrificabitis. Quod si nequaquā horū gratia Orestem ac Pyladē colitis, sed aliud quippiā Toxaris in uos beneficij contulerunt: qua gratia quum olim non esse deos iudicaueritis: nunc è regione, sacra illis facientes, deos esse decreuistis: Et qui tum parum aberant ut uictime fierent: ijs nūc uictimas offertis: Enimuero ridicula uideantur ista, & quū his que quondam statueratis pugnantia. TOXA. Et ista quidē Mnesippe praeclara sunt uirorum illorum facinora, que commemorasti: uidelicet duo cum essent, tam ingentē ausum audere, ut tam procul à sua patria profecti, mare transmitterent: Græcis ad id usque temporis intactū, nisi solis ijs, qui Argo in Colchidem traiecerunt exercitum:

nihil

nihil expauefacti: neq; fabulas, quæ de illo feruntur, neque
 appellationē ueriti, quod inhospitū uocaretur, uidelicet,
 opinor, quod feræ undiq; gentes accolerent. Deinde quum
 iam capti essent, usq; adeo strenue sese gesserint, neque sat
 habuerint, si tantum incolumes euaderent, nisi & à rege
 acceptā cōtumeliā ulti, & Diana sublata abnauigassent.
 Quid? an nō admiranda hæc, & quæ diuino quodā hono-
 re digna iudicēt, quicquid est hominum, qui uirtutē suspi-
 ciunt? Quanquā nō ista spectantes in Oreste ac Pylade,
 pro heroibus illos habemus. M N E S. Atqui iam dices:
 quidnam præter ista suspiciendū patrarint, atq; diuinum?
 Nam quantū ad navigationem & peregrinationem atti-
 net, nō paucos profecto diuiniore istis ostēdero negocia-
 tores, atq; inter hos præcipuos Phœnices, qui non in pon-
 tum, neq; ad Mæotidē usq; aut Bosphorum tantū enauig-
 ant, uerum quaqua uersus, Græcum ac Barbarum mare
 permetiuntur. Hi siquidē omnem oram, & omne littus (ut
 ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demū
 autūno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad ean-
 dem rationem pro dijs habeto, idq; etiamsi cōplures illo-
 rum caupones ac salsamentarios esse reperies. T O X A.
 Audi nunc, o uir admirande, consideraq; quanto nos, qui
 barbari uocamur, rectius uobis de bonis uiris sentiamus.
 Si quidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrum quidem
 ullum insigne uidere est Orestis ac Pyladis, apud nos uero
 & templum ostenditur, ambobus illis communiter sacrū
 (ita ut par erat amicis) & hostiæ offeruntur, reliquisq;
 oīs honos. Porro quod hospites erant, nō Scythæ, id uero
 nihil obstat, quo minus boni uiri iudicentur, neque enim
 f perpen

perpendimus cuiates sint uiri honesti ac probi, neq; inuidemus, si cum amici non fuerint, res egregias gesserunt. Quin magis admirantes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod aut potissimum stupentes in illis uiris efferimus, illud est, quod nobis uisi sunt amici inter sese longe optimi extitisse, atque alijs exemplo fuisse, quasiq; legē statuisse, quæadmodū oportet amicos omnem inter se cōmunicare fortunam, Simulq; promeruisse, ut à Scythis, qui in amicitie laude primas tenerent, colerentur. Itaq; quæcumq; alter cū altero, uel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in columna ærea reposuerūt in tēplo Orestis: ac leges statuerūt, ut ea colūna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si meminissent, quæ in illa essent adscripta. Itaque penè patris quisq; sui nomē citius obliuisceretur, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin et in porticu tēpli eadem quæcūq; in colūna notātur, priscorū picturis adumbrata uisuntur. Nempe Orestes unā cū amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorū naue comprehēsus, et ad uictimam adornatus, iamq; Iphigenia initiat eos. Ex aduerso uero in altero pariete idem iam uinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postremo soluētes, abducta Iphigenia ac dea. Porro Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nantem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis saucij, alij uero eius rei metu compulsi, natatu semet in solū recipiunt, ubi uel maxime liceat perspicere, quantā alter in alterū beneuolentiam præstiterit in cōsiliū cum Scythis. Fecit enim pictor

utrūq;

utrūq; de hostibus in semet ruentibus securum, propellē-
tem autē eos qui in alterū fruntur, ac prae illo iaculis oc-
currere conantē, pro nihiloq; ducentem, si intereat ipse,
modo seruet amicum, uel suo ipsius corpore praeueniens,
excipiensq; ictus in illum intentos. Iam uero tantā illorum
beneuolentiā, atq; in rebus tristibus cōmunionem, fidem,
humanitatem, ueritatem, deniq; cōstantiā alterius in alte-
rum amoris, hēc haud quaquā humana putauimus esse,
uerum animi cuiusdā praestantioris, quā pro more uulga-
rium istorum mortalium, qui donec secundis uentis nauig-
gatur, amicis indignātur, nisi ex aequo participes fiant re-
rum letarum, quod si uel paululum eis uenti reslare coepe-
rint, aufugiant, solos in periculis deferentes. Enimucro ut
et illud noueris, nihil amicitia melius arbitrātur Scythae,
neq; est in quo Scythia magis gloriatur, quā in adiutan-
dis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodū
neque probrum apud nos maius ullum, quā amicitiae de-
sertorem uideri. Has ob res Orestem ac Pyladē uenera-
mur, quod praestantes extiterint in Scytharū uirtutibus,
atque in amicitia praecllētes, id quod nos omnium maxi-
me admiramur. Appellationē quoq; ex his illorum factis
imposuimus, ut Coraci uocentur, quod quidem nostra in
lingua perinde sonat, ac si quis dicat: dij amicitiae prae-
des. M N E S. Hui Toxaris, profecto nō arcu modo uas-
luerūt Scythae, bellicisq; in rebus ceteris antecelluerunt,
uerum uidetur et ad orandū persuadendumq; omnīū apa-
tissimi, unde mihi quū dudū secus uideretur, nūc eidē me-
rito fecisse uidemini, qui sic Orestem, ac Pyladē in deorū
manerum retuleritis. Verum illud me fugerat uir optime,

f 2 quod

quod pictor quoque bonus esses. Admodum enim euidenter ostendisti nobis, quæ sunt in Orestis templo, picturas, pugnamque uirorum, alterique pro altero suscepta uulnera. Tametsi non putaram amicitiam usque adeo cultam fuisse quondam apud Scythas, magis autem quod barbari essent, atque agrestes, similitudine quidem, ira, rabieque perpetuo committi: amicitiam uero, ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idque coniicies, quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quod progenitores suos uita defunctos deuorant. TOXA. An nos Græcis quum alijs in rebus, tum in his quæ ad parietum attinent cultum, sanctiores, magisque pii simus, in presentiarum haudquaquam contenderim. Quod autem nostrates amici longe fideliores sint amicis Græcis: quodque amicitie ratio maior apud nos, quam apud uos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perpexi, dixero, multum iam temporis apud uos uersatus: uos enim mihi uideamini præclarius cæteris de amicitia uerba posse facere, uim uero factaque illius, adeo non solum pro sermonum dignitate non exercere, ut sat uobis sit prædicare eam, et quantum sit bonum, ostendere. At ubi usu uenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo, è medio negotio aufugitis. Cæterum quum Tragædi in scenam progressi, istiusmodi amicitias uobis representant, plerique laudatis atque applaudit, ac pro se mutuo periclitantibus illis illachrymatis, ipsi uero nihil dignum laude pro amicis præstare audetis. Quin si quando forte accidat, ut egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia, procul auolantes euanescent uobis multæ illæ tragædiæ, uosque similes relinquunt inanibus istis, ac mutis personis,

personis, quæ diducto rictu, atq; immane hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuerso, quo sumus in dicēdo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare si uideatur, ita in præsentiarum agamus, prius illos amicos ualere sinamus, si quos uel nos, uel uos ex his, qui olim fuisse, recensere ualemus, quando ista quidem parte uos nimirum superaueritis, cōpluribus ac grauius adductis testibus, nempe Poëtis, qui Achilles et Patrocli amicitia, tum Thesei Peritboiq;, neq; nō aliorū necessitudinē, pulcherrimis uersibus carminibusq; cōtexuerunt.

Quin paucos quosdā in mediū adferamus ex his, qui nostra ipsorum memoria fuerint, atq; eorū res gestas exponamus: Ego quidem Scythicas, tu uero Græcicas. Et in his uter superarit, melioraq; produxerit amicorū exēpla, is et uictor esto, ac suā ipsius uictoriam promulgato, tantū quā qui pulcherrimū honestissimūq; certamen decertarit: adeo ut ego quidē non paulo malim mihi in singulari uicto certamine dextrā amputari (nam ea est apud Scythas uicto poena) quā in amicitia quopiā inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scythia quum sim. M N E S.

Quāquā est haud mediocris negocij, cum uiro, ita ut tu es, bellatore, singulari certamine cōgredi, tum admodum instructo missilibus ac penetralibus narrationibus, haud tamē usq; adeo ignauiter, tam cito uniuersam deserēs Græciam, tibi cessero. Etenim uehemēter absurdū fuerit, quum duo illi tantum uicerint Scytharum, quantū fuisse declarāt tum fabulæ, tū uetustæ uestræ picturæ, quas paulo ante scite admodū representabas, Græcos omnes, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente uinci abs te. Nam istuc si

fiat, non dextram, quemadmodum apud nos solet, sed linguam execari cōueniat. Sed utrum spectare nos oportet, numerum ne corū, quæ amice quis gesserit, an magis quopliures alteruter amicos referre poterit, hoc uictoria dignior uidebitur? TOXA. Nequaquā, imò nō multitudine uis horū spectetur, uerum si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, uideātur præstātiora, magisq; penetrantia, tū nimirū etiā si nūero paria sint opportuniora, magisq; letalia mihi faciēt uulnera: Ac penē memet ad istius accōmodabo.

MNES. Probe loqueris. Statuamus igitur quot erūt satis. TOXA. Mihi quidē satis fore uidetur, si uterq; quinq; narret exēpla. MNES. Itidē mihi uidetur, ac prior dicito, uerū adlaratus, nimirum nō nisi uera dicturū, alioqui fingere eiusmodi, nō admodū fuerit difficile, palām aut̄ refelli nō queant. Porro si iuraris, nefas sit nō habere fidē.

TOXA. Iurabimus, siquid etiā iureiurādo opus esse censes. MNES. At q̄s tibi ē d̄ys nostratibus, num̄satisfaciat Iupiter Philius? TOXA. Et maxime. Ego quoq; tibi nostratem iurabo, meapte in lingua.

MNES. Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcūq; dicturus sum apud te, ea nimirum uel quæ uiderim ipse, uel quæ ab alijs, quoad fieri potuit, diligentissime perceperim, narraturū, nihil ex meipso cōminiscētē, alleuātemq;.

Ac primo quidē loco, Agathoclis Diniaq; amicitia referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nā Agathocles hic, q̄ Samius fuit, nō ita pridē uixit, uir in amicitia quidē precipuus, ita ut re declarauit: ceterū reliqs in rebus uulgo Samiorū nihilo præstātior, neq; genere, neq; ceteris itē opibus. Huic cum Dinia Ephesio, Lysionis filio, amicitia à

puero

puero intercesserat. Porro Dinias supra modū ditatus est, & quēadmodū solēt ij, q nup opes nacti sunt, cōplures & alios secū habebat, satis quidē idoneos illos, & ad cōpotandū, & ad uoluptariā cōsuetudinē, ab amicitia uero longe alienissimos. Atq; inter hos iterim habebatur Agathocles, cōuiuēbatq; & cōpotabat illis, nō admodū approbās eā uiuēdi rationē. Dinias aut̄ nihilo hūc potiorē habebat, quā ceteros adulatorēs. Tandē etiā offendere cōepit, crebrius obiurgās, molestusq; uidebatur, quippe qui admoneret eū maiorū, prēciperetq; ut seruaret, quae multo labore parata, pater illi reliquisset, adeo ut ob hēc ne ad comessationes quidē illū deinceps adhiberet, sed solus cū illis comessaretur, celare cupiēs Agathoclē. Demū ab assentatoribus illis misero psuasum est, quod adamarētur à Chariclea Demonactis uxore, uiri illustris, atq; inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literula à muliere ad illū uētitabāt, & ferta semimarcida, & mala quaedam admorsa: deniq; quicqd ad hēc lenae machinatur in adolescentēs, quo paulatim illis amorē artibus quibusdā insestant, primumq; hac incendunt opinione, quod sese credāt amari. Nam plurimum illicet & hoc, præsertim eos, q sibi formosi uidentur, donec imprudentes in casses inciderint. Erat aut̄ Chariclea urbana quidē & elegans muliercula, at supra modū meretricia, semperq; illius, quicumq; forte adiisset, etiam si quis admodum leuiter cōcupiuiisset, quin si uel aspexisses duntaxat, protinus adnuebat, nec ullo pacto metuendum erat, ne quādo recusaret Chariclea: admirabilis autē aliq artifex, quauisq; meretrice doctior allacere amatorē, & ambiguus quum adhuc esset, totū subi-

f 4 gere:

gere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq;
 accendere, nunc ira, nunc blandimentis: ac mox fastidio:
 deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura
 esset: postremo omni ex parte egregie docta erat mulier,
 et absoluta, artibusq; omnigenis in amātes instructa. Hāc
 igitur tum Diniae adulatores accersuerāt in adolescentu-
 lum: multaq; adsimulabāt, quo eum in amorē Charicleae
 impellerēt. Illa porro quae cōplurcis iam adolescētes iugu-
 larat, et innumerabiles amores fuerat mentita, domosq;
 opulentas euerterat: uarium quoddā, atq; inexpugnabile
 malum: ubi nacta manibus est simplicem, et huiusmodi
 artium imperitum adolescentulū, haud quaquam amitte-
 bat ex unguibus: sed undiq; oppugnans, tentāsq;. Vbi iam
 omnium esset compos: tum ipsa dum captat, capta perijt:
 tum infelici Diniae innumerabilium malorū extitit causa.
 Nam primum quidem statim literulas illa ad illum dat: ac
 subinde misit ancillulam, quae renūciaret ut fieret, ut ui-
 gilaret: postremo ut misera prae amore suffocatura esset
 sese. Donec iam beatus ille persuasus, sibi formosus esse
 uideretur: atq; Ephesiorū uxoribus praeter ceteros ada-
 mabilis. Ac tandē in cōgressum adductus est multis preci-
 bus exoratus. Et ex eo quidē tēpore facilis iam erat cōie-
 ctura, fore ut caperetur a muliere formosa: ad uoluptatem
 cōgredi: et in loco flere: et inter loquēdū miserabi-
 liter suspirare: et iam abeuntē amplecti: et adeūti ob-
 uia occurrere: et formam colere, sic ut maxime placitura
 esset: interdū uel uoce, uel cithara canere: quibus oībus in
 Diniam usa est. At ubi sensit excruciarī, iamq; amore illa-
 queatū, ac subiugū esse factū: aliud ad haec excogitat, quo
 miserum

miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc
 quoq; efficax ad magis ac magis inflammandum stultum
 amanti). Neq; postea cōmēcabat ad illū, affirmans à uiro
 obseruari sese, qui iam amorem persensisset. Hic uero rem
 iam nō ultra ferre potis erat: neq; durare quibat, quū illā
 nō afficeret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad sese ac-
 cersēbat, ac Chariclea nomē inclamabat: imaginēq; illius
 amplexus (candido enim lapide fecerat) ciulabat. Demum
 in solum abiiciēs sese iactabatur: planeq; res extremæ de-
 mentie speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sunt
 mulieri, non pro malorum aut corollarum precio: sed so-
 lida domus, agri, famule, uestes florulētae, auri quantum
 optaret. Quid multa? Breui Lyfionis domus antea inter
 Iones nobilissima, exhausta est, atq; exinanita. Deinde ubi
 iam exuccus esset: eo relicto, alium quempiam adolescen-
 tulum Cretensem, bene nūmatum uenata est, atq; ad illum
 desciiuit. Iam uidelicet illum adamabat: atq; is quidē cre-
 debat. Itaq; Dinias neglectus non à Chariclea modo, ue-
 rum etiam ab assentatoribus (nam isti quoq; ad Cretensem
 amatorem iam desciiuerant) abit ad Agathoclem, iam pri-
 dem nō inscium, quā illi res misere haberent. Ac pude-
 scens quidē initio, tamen exposuit omnia, amorem, egesta-
 tem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa,
 nō uicturum sese, nisi cum Chariclea cōsuetudinem habe-
 ret. Ille uerō intempestiuum esseratus id tēporis expro-
 brare Dinia, quapropter ex amicis unum sese nō admisise-
 set, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisse:
 diuēdita, quā unā habebat in Samo, domo paterna, preciū
 illi attulit talenta tria. Que simulatq; recepisset Dinias,

haud clàm erat Charicleæ: rursus subito formosus factus:
 rursus ancilla & literule, & expositulatio, quod iam diu
 sese nō adisset: cōcurrerunt item adulatores applaudētes,
 ut uiderūt Dinie adhuc esse quod daret. Cū autē pollicia-
 tus esset sese uenturum ad illā, uenissetq; primo serē som-
 no, essetq; intus Demonax Charicleæ. maritus: siue quod
 aliqui persenserat: siue de cōposito, proditioneq; uxoris
 (nam utrūq; fertur) exiliēs uelut ex insidijs, & atrii iubet
 occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra mi-
 nitans: neq; nō gladium tanquā in mœchum educēs. Ille
 porrò reputans quibus in malis esset: uelut quopiam de
 proximo, ut iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demon-
 nactem, in tempus adigens: tum Charicleam: atque hanc
 quidem nō istu uno, uerum etiā & uelut sepius, & postea
 ea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti sta-
 bant, rei nouitate attoniti. Deinde comprehendere conati,
 quum in hos quoq; ferro insiliret, ipsi quidem aufugerūt:
 Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore.
 Et ad auroram usq; apud Agathoclem diuersabatur: pa-
 riterq; & que facta essent reputabant, & quid in poste-
 rum esset euenturum, considerabant. Vt autem dilocit, mi-
 lites aderant, (iam enim res erat diuulgata) comprehen-
 sumq; Diniam, nec hunc iam inficiantē homicidiū, addu-
 cunt ad præfectum, qui per id tempus Asiā moderabatur.
 Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo post
 relegatus est Dinias in Giaron insulā ex Cycladibus unā,
 damnatus à rege, ut in ea, quoad uiueret, exularet. Aga-
 thocles autem cū reliquis in rebus nunquā abfuerat, tum
 pariter soluit in Italiam, & amicorū solus unā est in iudi-
 cium

cium comitatus, neq; usquàm defuit officio. Porro ubi iam in exiliū profectus est Dinias, ne tum quidē desertus est ab amico. Quin potius ipse suapte sponte damnatus uersabatur in Giaro, simulq; cum illo exulē agebat. At quum iam rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans se ipsum purpurarijs, unā cum alijs urinabat, quodq; hinc partum est referens, Diniam aiebat. Quin & egrotantē diutissime iseruiuit: & ubi uita defunctus est, noluit unquā in patriam reuerti, uerū inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si uel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidē nō ita pridem accidit, haud enim scio an anni quinq; præterierint, quod Agathocles in Giaro mortem obiit. TOXA. At utinam iniuratus ista Mnesippe dixisses, uidelicet quo mihi fas esset, eis non habere fidem. Adeo Scythicū quendam amicum Agathoclem istum descripsisti, quin uereor ne quem & alium isti similem narres. MNES. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus nauclerus Megarensis, adiurans profecto se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse sese ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum, collecticios quosdā homines uehētem, in his fuisse Euthydicum, unaq; cū hoc Damonē Chalcidensem eiusdem amicum. At natu quidem eos equalis fuisse: uerum Euthydicum ualentē, robustumq; Damonem cōtra, suppalidū atq; ualetudinarium, quasi qui nuper (ut apparebat) ex diuturno morbo reuallisset. Itaq; ad Siciliā usque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Ceterum ubi transmissō freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem

pestatem maximam eis incubuisse. Quid autē attinet multa referre: immaneis quasdam procellas ac sinuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis mala? Ut uerò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antēna: præterea & fines quosdā trahentes, quo nimirū uim, impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis mediū, Damone, qui in tanta iactatione nauscaret, uomuisse in mare propendentē. Deinde, ut cōiicio naue uehementius in eam partem, in quā ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eū prono capite in pelagus: neq; nudum tamen, uidelicet ut misero uel natare cōmode liceret. Mox itaq; succlamasse quū præfocaretur, uixq; sese ab undis sustolleret. Porro Euthidicum simulatq; audisset (nam forte fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare: arreptoq; Damone, qui iam deficiebat (diutius enim ista uideri poterant, luna scilicet relucente) unā iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac uoluisset quidē illis opitulari sese miseratos uirorū calamitatem, uerum nequisset, quod uento præualido raperentur. Illud tamen fecisset, fœdera complura ad illos proiecisset, tum ex cōtis aliquot, ut ab his suspensi natarent, si quem forte ex eis nanciscerentur, postremo scansoria quoq; tabulata, quæ quidem erant neutiquā exigua. Cogita iam per deos, quod aliud grauius beneuolentiæ documentū quisquā adere queat in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare, usque adeo seuiens, quā communicata morte? Iamq; adeo mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorē aque sese adglomerantis, spumam undiq; effervescentē, noctem, ac desperationem. Ad hæc illum iam præfocari incipientem,

uixq;

uixq; undis extantem, manusq; porrigentem amico: hunc autem incōtanter insilientem, simulq; nantem, prorsusq; sollicitum, ne se prior Damon interiret. Sic enim profecto cognoscēs, quod haud ingenerosum hunc quoq; amicum, uidelicet Euthidicum, retulerim. TOXARIS. Vtrum perierunt uiri Mnesippe, an salus quēpiam ex insperato illis contigit? Adeo ego illis non mediocriter timui.

MNES. Bono animo es Toxaris, seruati sunt, quā hodieq; Athenis agunt, ambo philosophiē dantes operam. Nam Simylus ea demū narrare poterat, quē noctu uidere licuit, hunc delapsū, illum desilientem, simulq; nantes, quatenus per noctē dabatur afficere. Porro quē post hēc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primū quidē, subera quēdam forte nactos, suspendisse de his sese, atque ita haerentes fluitasse, sanē quā incommode. Deinde ubi tabulata conspexissent, iam sub auroram amasse, conscensisq; illis commode, deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquā mali sunt, ut ego quidē autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Areteo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis utebatur, & ijs quidem opulentis, quum ipse pauperrimus esset. Hic uita decedens, testamentum reliquit, alijs quidē fortasse deridiculum, tibi uero, haud scio, an tale sit appariturum, uiro probo, & apud quē amicitia in precio sit, quiq; uel cum precipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Areteo quidē matrem meam alendam, atq; in senectā fouendam: Charixeno uero filiam meam elocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs.

nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoq; partē (inquit) alter habeto. Huiusmodi lecto testamēto, ij q; tenuitatē quidē Eudamide nouerāt: at amicitia, quæ illi cū his uiris intercesserat, ignorabant, rē pro ludo iocoq; ducebāt. Nemo certe aderat, qui nō cum risu discederet, quod ciusmodi hereditatem Areteus & Charixenus essent accepturi, felices uidelicet, atq; ita aiebant: Si quidē persoluēt Eudamide, superstites etiā ipsi hereditatem tradēt mortuo. At heredes, quibus ista erāt legata, ut audierunt, uenerūt illico, agnoscētes rataq; facientes ea, quæ erāt testamēto mādāta. Itaq; Charixenus quinq; dūtaxat dies superstes, diē obiit. Areteus autē optimus successor factus, tū illius, tū suo ipsius suscepto onere, & matrem alit Eudamide, & filiā nō ita pridē elocauit, ex qnq; talētis quæ possidebat, duobus in propriæ filie dotē, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri uoluit. Quid tibi Toxaris, Areteus iste uidetur, nūnam leue amicitie argumētum exhibuisse, adita huiusmodi hereditate, neq; deserto amici sui testamēto? an hūc quoq; in perfectis idoneisq; calculis ponimus, ut sit unus ē quinq;? T O X A. Et iste quidem egregius, quamquā equidem Eudamidam multo magis ob fiduſtam admiratus sum, qua fuit erga amicos: declarauit enim, quod & ipse eadem fuisset factururus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, uerum ante alios uenisset non scriptus talium heres. M N E S. Probe dicis: Sed quartum iam tibi narrabo: Zenothemim Charmolēum, Maſilia oriūdum. Commonstrabatur autē mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, uir decorus, procerus, ac diues, ut apparebat.

parebat. Aſſidebat illi uxor in rheda iter faciēti, quū alio-
qui deformis, tum dimidia nempe dextra corporis parte
manca, alteroq; capta oculo, teterrimū quoddā & refu-
giendū terriculum. Deinde quū demirarer, ſi decorus ille
quum eſſet, ac uenuſtus, ſuſtineret eiꝰſmodi mulierem ſibi
adiunctā: is qui mihi eum cōmonſtrabat, cauſam exponit,
quare in id matrimoniꝰarum incidiſſet, nouerat enim com-
perte omnia, nam ipſe quoq; Maſſilienſis erat. Menecra-
ti (inquit) huiꝰſcēdē patri, amicus erat Zenothemis, ui-
ro diuiti ac honorato, ipſe iſſdem rebus par. Deinde ali-
quanto poſt, facultatibus exutus eſt ex condēnatione Me-
necrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos
magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcentū uiris, tan-
quam qui ſententiā iniquā pronunciaſſet. Ad hunc autem
modū, inquit, nos Maſſilienſes mulctamus, ſi quis corrupte
iudicet. Grauius itaq; ſerebat Menecrates: primū, quod
eſſet condēnatus: deinde, quod ē diuite pauper: poſtremo,
quod ex nobili repente factus eſſet infamis, ac reiectitus.
At præter cætera eū ipſa diſcruciabat filia iam nubilus, ut
pote annos nata decē & octo, quam ne cū omni quidē pa-
tris ſubſtantia, quā ante condēnationē poſſederat, digna-
tus fuiſſet qſquam ingenuus ac paup facile accipere, que
tā infelici fuerit forma. Quin & cōcidere dicebatur, idq;
circa lunā creſcētē. Hæc ubi apud Zenothemim deplora-
ret, bono, inq; aīo es Menecrates, Neq; enim ipſe egebis
neceſſarijs, & filia tua dignū aliquē ſuo genere ſponſum
inuenerit. Atq; hæc eloquutus, ſtatim apprehēſa illius de-
xtra, deduxit domū. Ibiq; opes, que illi multe erāt, ptitus
eſt cū illo, ac coena pari iuſſa, cōiuiui accepit amicos, &
in his

in his Menecratem, ueluti iam è necessarijs cuiuspiam persuasisset, ut puellā in matrimoniū acciperet. Posteaquā autē cōuiuium peregerāt, libassentq; dijs, tum uero plenum illi calicem porrigens: accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum, nam hodie ducturus sum ego filiā tuam Cydimacham, dotē autē iam olim accepi, talenta quinq; & uiginti. Illo uero respondente, absit ne feceris, ò Zenothemis, neue ipse usq; adeo insaniam, ut te neglectū, qui & iuuenis es, & formosus, cōspiciam cū deformi puella, ac debilitata cōiugatum. Hæc, inquam, illo loquēte, hic sponsam adiunctā tollens, abduxit in thalamū: ac paulo post prodiit, ea denirginata, atq; ex eo tempore cū illa uiuit, supra modū diligens, & quēadmodum uides, circūferens eā. Et nō solū nō pudet matrimonij, uerum etiā perinde atq; gloriās de eo, sic ostētat, propterea quod negligit corporis formā ac fœditatē, ad hæc opes & famā, tantum amici rationem habet Menecratis, neq; arbitratur eū sexcentum uirum sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquā pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum. Puerulus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est, quod tollens hunc pater intulit incuriam, frondibus oleaginis coronatum, ac pullis amictum, quo plus miserationis auo conciliaret. At infans aridebat iudicibus, manibus complodebat. Itaque curia commota sup illo, remisit multā Menecrati, atq; ille iam rei, famæq; restitutus est, eiusmodi patrono usus apud iudices. Hæc affirmabat Massiliensis Zenothemim amici gratia fecisse, haud mediocria, sicuti uides, neque qualia passim

Scythæ

*Scythæ facitiant, qui cōcubinas formosissimas summa cura
 deligere dicuntur. Restat nobis quintus. Neq; uero mihi
 uideor aliū quēpiā debere dicere, Demetrio Suniēsi præ-
 terito. Nauigarat in Aegyptū Demetrius, unā cū Anti-
 philo Alopecensi, qui cū illi iam inde à teneris annis fue-
 rat amicitia, atq; ephēbus ephēbo conuixerat, pariterq;
 fuerat eruditus, ipse quidem Cynicā disciplinā sequutus,
 sub Rhodio illo sophista, Antiphilus uero medēdi sciētīā
 exercuerat. At hoc tēporis forte profectus fuerat in Aegy-
 ptū, ad spectaculū Pyramidū, Memnonisq;. Nam audie-
 uerat illas, quā essent sublimēs, umbrā nō iaccre: Mēno-
 nem aut uocē edere, exoriente sole. Harū igitur rerū cupi-
 ditate adductus Demetrius: uidelicet ut Pyramidas intue-
 retur, ac Memnonem audiret: sextum iam mēsem aduerso
 Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quod is itinere atque
 aestu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit,
 quæ singularē quēpiā amicū postularēt. Nam puer eius ut
 nomine, ita et patria Syrus, inita societate cum sacrilegis
 aliquot, unā cum illis in Anubis templum irrupit: subla-
 toq; deo, ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo, au-
 reo et hoc, neque non cynocephalis argenteis, atque id
 genus alijs: omnia apud Syrum deposuerāt. Deinde forte
 comprehensi, (capti enim fuerant, diuidentes nescio
 quid) rem omnem protinus confessi sunt: destituti in rota,
 deportatiq; uenerūt in aedes Antiphili, ibi res furto subla-
 tas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas.
 Syrus itaq; illico uinctus: unaq; herus huius Antiphilus:
 atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulsus.
 Nec opitulabatur quisspiā: quin magis hi qui fuerant ha-*

Aenus amici, auersabantur hominē tanquam qui templum
 Anubis sacrilegio compilasset: seseq; impiari credebant,
 si cū illo bibissent, aut edissent. Porro duo qui reliqui erāt
 pueri, quicquid erat in domo, conuasantes, fuga discesse-
 runt. In uinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam
 temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere
 erat, sordidissimus, Porro praefectus carceris aegy-
 ptius, homo superstitiosus, ratus sese gratum facere deo,
 atq; illius ulcisci uices, grauis Antiphilo iminebat. Quod
 siquādo defenderet, affirmans se nihil eiusmodi, patrasse,
 impudēs habebatur: atq; hoc noīe multo etiā magis erat
 inuisus. Subegrotabat itaq; iā, maleq; habebat: nec mirū:
 quippe qui humi cubaret, idq; etiā noctu: neq; crura sine-
 retur protendere, ligno inclusa: nā per diē catasta stringe-
 batur, altera manu uincta ferro: at noctu cogebatur totus
 in uinculis esse. Ad hec insuper domicilij pædor ac prafo-
 catio, multis ibidem uinctis, locumq; angustū premētibus:
 adeo ut uix respirarent: tum ferri stridor, ac somnus exi-
 guus, Hec omnia molesta erant, atque intoleranda: nimirū
 homini eiusmodi rerū insucto, minimeq; ad tā durū uitæ ge-
 nus exercitato, Quū uero iam deficeret, ac ne cibū quidē
 capere posset: reuersus est tādē et Demetrius, nihil dū
 sciens eorū quæ acciderāt. Vt autē cognouerat quo in lo-
 co res esset, statimq; curriculo ad carcerem uenisset: tum
 quidē admissus non est: propterea quod uespera iam esset:
 et carceris custos iam dudum oclusis foribus dormiebat,
 ministris excubias agere iussis. At mane quum esset in-
 gressus, multis uidelicet precibus admissus, accedens mul-
 to tempore querebat Antiphilan: quippe malorum multi-
 tudine sic

tudine sic immutatum, ut agnoscere non quiret. Circumiens igitur, è uinctis unumquëq; contemplabatur: eorum more qui familiarium cadauera iam marcida facta, requirunt in stragibus. Quod ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidem tempore potuisset agnoscere quisnam esset, usq; adeo præ malis erat transfiguratus. Vt uero ad uocem agnitam respondisset, atq; aduente illo comam diduxisset: eam à uultu abigens sordidā atq; impexam, ostendit sese quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine, in tam inopinato spectaculo. Verum aliquanto post, posteaquā & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse: reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis, quibus erat opertus panniculis, Atque ex eo die modis omnibus illi aderat: curam eius agens, in seruiensq;. Locans enim sese ijs, qui uersabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium usque diem, oneribus gestandis non parum lucrificiebat. Deinde ab opere reuersus, mercedis partem carcerario in manum dabat, quo illi mansuetum hūc, ac pacatum redderet. De reliquo autem, in amici curam affatim suppeditabat. Atque interdum quidem aderat, Antiphilo, quo illum consolaretur: ubi uero nox occupasset: pro carceris foribus facto ex herbis thorulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: ut Demetrius nullo uetante ingrederetur, atq; ob id mitius ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam: idq;

g 2 ut putabatur

ut putabatur ueneno, & custodiae exactissime obseruatae: neq; deinde quisquàm admissus in domiciliū uinculis liber. Quas ob res dubius atq; anxius, quum alia uia non pateret, qua liceret amico adesse: adito praefecti collega, se ipsum defert, tanquàm in irruptione templi Anubis cōmunem operā addidisset. Id simulatq; cōfessus est: abductus est illico in carcerē, ac ductus ad Antiphilū. Nam hoc magnis precibus uix obtinuerat à carcerario, ut proxime Antiphilo, atq; cadē in trabe uinciretur. Hic igitur uel maxime declarauit, quanto in illū fuerit amore, quum sua ipsius incōmoda negligeret, cū & ipse interim egrotaret: illud autem curae haberet, quo pacto fieri posset, ut ille & quāplurimū dormiret, & minimū angeretur. Atq; ita cōmode tolerabant, cōmunicatis inter ipsos malis: donec aliquāto post, tale quiddā accidit, quod finē fermē eorum imponeret calamitati. Siquidem è uinctis quispiā, haud scio unde nactus limā: adiunctis coniuratis captiuorū plerisq;, catenam insecuit, qua seriatim erant astricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidē facile trucidatis, quippe paucis custodibus, cōglobati profilicre. Atque hi quidem illico quò quisq; poterat, dissipati: postea pleriq; sunt cōprehēsi. Porro Demetrius & Antiphilus inibi remanserūt: Syro quoq; retēto, q iam aufugere parabat. Ut autē diluxisset: Aegypti praeses, cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs, qui erāt cum Demetrio, soluit à uinculis collaudatos, quod soli nō aufugissent. At illis haud quaquàm sat erat, ut hoc titulo dimitterētur. Clamabat autē Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriā fieri prætēdebat, si pro maleficis

le ficiſ habitū, uiderentur uel cōmiſeratione, uel ob id lau-
 dus, quod nō auſugiffent, dimitti. In ſumma, cōpulere iu-
 dicem, ut cauſam exactius excuteret. At hic ubi repperit,
 nihil eos cōmeritos, collaudatos illos, Demetriū aut ſeor-
 ſum quoq; admiratus, liberos eſſe iuſſit, conſolans ſuper
 pœna quā tulerant, præter ius in uincula coniecti. Quin-
 etiā ambos munere proſecutus eſt, idq; de ſuo: Antiphilū
 drachmarum decem milibus: bis tanto Demetriū. Ac An-
 tiphilus etiā nunc quidē in Aegypto eſt. Demetrius autē
 ſua quoq; uiginti milia relinquēs amico, cōceſſit in Indiā:
 proſectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphi-
 lo, merito ſibi iam ignoſcendū uideri, quod tum ab eo di-
 ſcederet. Neq; enim ſibi opus fore pecunia, quoad is per-
 ſcueraret eſſe, qui erat: uidelicet qui poſſit paucis eſſe con-
 tentus, neq; illū amplius egere amico, quippe cui res iam
 feliciter haberent. Huiusmodi ſunt Toxaris amici Græci.
 Quod ni initio notaſſes nos, tāquā qui uerbis nos iacta-
 remus: idem proſecto relaturus eram tibi cōplures oratio-
 nes, atq; eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudi-
 cio: quū interim pro ſeiſo nihil reſponderet: pro Antiphi-
 lo uero lachrymas funderet, atq; etiā ſupplex eſſet: totāq;
 cauſam in ſeſe reciperet, donec Syrus flagris ceſus, am-
 bos eos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos
 mihi primū memoria ſuggeſſit, tibi narrauerim præclaros
 ac firmos amicos. Quod reliquum eſt, iam decedēs à nar-
 ratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas
 his nō inferiores referas, ſed longe præſtantes, tibi ipſi
 curæ fuerit, ſiquid de dextra ſollicitus es, ne ea tibi præci-
 datur. Verū oportet ſtrenuū præſtare uirum. Etenim res

quedam uehementer ridicula tibi contigerit, si cū Orestē
 ac Pyladem admodū sophisticē laudaris, pro Scythia di-
 cens, orator ignauus appareas. TOXA. Recte tu quidē
 Mnesippe: qui quidē ad dicendū etiā exhortaris: perinde
 quasi nihil sollicitus sis, ne tibi lingua excecetur, nullo in
 narrationibus. Sed iam exordiar nihil quidem quēadmo-
 dum tu, uerbis phalerans atq; exornās (neq; enim is Scy-
 tharū mos) præsertim quā res ipse longe magis loquātur,
 quā uerba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis cu-
 iusmodi tu cōmemorādo laudibus extulisti: puta si qs sine
 dote duxerit deformē mulierem: aut si quis amici filie nu-
 bentī pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem, si
 quis sponte eat in uincula, quum certo sciat se paulopost
 esse soluedū. Admodū enim leuia ista: neq; quicquā inest
 in his, uel magni negocij, uel uirile quod sit. Ceterum ego
 tibi referam multas cades, bellaq; et mortes, amicorum
 causa susceptas, ut intelligas uestra ista lusum esse, si cum
 Scythicis cōferantur. Neq; tamē isthuc sine causa facitis.
 Sed merito parua ista miramini: propterea quod non sunt
 uobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiae,
 quippe in alta pace uiuentibus. Quemadmodum nec in
 tranquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nec ne.
 Tempestate enim tibi opus fuerit, ad hoc ut dignoscas. At
 apud nos bella perpetua, et aut inuadimus alios, aut cedi-
 mus inuadentibus, aut ubi forte concurrimus, pro pascuis
 praedaq; pugnamus. Hic potissimum opus est bonis ami-
 cis, eoq; quā firmissime constituimus amicitias, sola hac
 arma inuicta atq; inexpugnabilia esse iudicātes. Frius au-
 tem uolo tibi commemorare, quo ritu faciamus amicos,

non ex

non ex poculis, quæ admodum uos, neq; si quis æqualis sit, aut uicinus: uerum ubi strenuum quēpiam uirum cōspexerimus, quiq; præclara facinora patrare possit, in hūc oēs studio incumbimus, & quod uos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis nō grauamur, diu quasi procos agentes, nihilq; nō facientes, ne uidelicet frustremur amicitia, neue reiecti esse uideamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis, delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum: nimirū & uicturos eos pariter, & mortem oppetiturum, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. Etenim simulatq; incisus digitis, sanguinem in calicem destillauerimus, summisq; intinctis gladijs, ambo pariter admouentes biberimus, nō est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittūtur autem ad huiusmodi fœdera, ad summū tres. Nam qui multis sit amicus: is eo loco habetur apud nos, quo communes iste atq; adulteræ uxores: arbitramurq; iam nō perinde firmā illius amicitia fore, posteaquā est in plures partes dissecta. Exordiar aut̃ ab his, quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cū Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius ante tibi iurabo nostrū iusiurandum, quādoquidē isthuc initio sum pollicitus. Nō enim per Ventū & Acinacē, quicquā mētīturus sum apud te de Scythicis amicis. M N E S I P. Equidē tuum iusiurandū haud magnopere desiderabam: proinde recte facis, qui nullum deorum iures. T O X A. Quid tu narras? An nō tibi uidētur esse dij. Vetus & Acinacis? Adeo ne te fugit, quod nihil sit maius mortalibus uita ac morte? Per hæc utiq; iuramus, quoties p Ventum &

Acinacem iuramus: iâdelicet per Ventû, tanquàm qui uitæ sit causa: per Acinacem uero, ut qui mortis sit autor. M N E S I P. Atqui si ista idonea causa est: profecto multos alios quoq; deos estis habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, uenenum, funem, atq; his cõsimilia. Quâdoquidem uarius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit uias, quibus ad illû sit aditus. T O X A. Vide quàm cõtentiose nûc, quamq; litigiose isthuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquẽte te, silentiû agebam. M N E S. Age, nō sum isthuc posthac facturus Toxaris. Et optimo iure obiurgas: quare perge confidenter quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dũ loqueris, adeo tibi silebo. T O X A. Quartus igitur agebatur dies Dandamidi et Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuû sanguinem pariter biberât. Venerât interea in regione nostrâ Satormata, cũ equitû decẽ milibus: peditum aut ter tantû aduenisse ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruissent imparatos, neq; expectâtes illorû insultû, omnes quidẽ cedere cogût, cõplures aut repugnâtes occidût, nōnullos et uiuos abducunt, nisi si quis effugerat tranans in ulteriorẽ fluminis ripã, ubi nobis dimidium copiarum, et pars curruû erat. Sic enim id tẽporis castra fueramus metati, haud scio quo cõsilio Archiplanorû, id est, ducû nostrorû, ad utrãq; Tanaidis ripam. Protinus itaq; et prædas abigebât, et captiuâ abducebant, et tẽtoria diripiebât, et curribus potiebâtur, atq; ijs plerisq; cũ uiris captis, et sub oculis nostris cõcubinas, uxoresq; nostras cõstuprabât. Nos porrò rem indigne tulimus. At Amuzoca

quum

quum duceretur (erat enim captus) nominatim inlclamauit
amicū, misere uinctus, simulq; calicis & sanguinis cōmo-
necit. Quod simulatq; exaudierat Dandamis, nihil etiā
cōtatus, spectātibus omnibus, tranauit ad hostes. Ibi Sau-
romata densatis telis irruerunt in illum: iam cōfixuri, nisi
succlamasset: Ziram. Hoc uerbi si quis sonuerit, postea nō
interimūt, sed recipiūt, tanquā dederūt se se precio redi-
mendū. Moxq; ad illorū ducē adductus, reposcebat ami-
cum: ille redemptionis precium postulabat. Neque enim
prius dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset.
Tum Dandamis: quæ possidebā, inquit, ea oīa à uobis di-
repta sunt: quod siquid est quod nudus prestare queam, id
sum paratus polliceri uobis: & imperato quicquid uoles.
Et si ista uis, me ipsum huius in locū recipe, & abutere ad
quodcūq; tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, in-
quit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris.
Quin tu parte eorū quæ possides tradita amicū abducito.
Rogat illico Dandamis, quidnam uellet accipere. Ille ocu-
los postulat. Atq; hic protinus exhibuit eruedos. Deinde
ubi essent execti: iamq; precium persolutū esset Sauroma-
tis, recepto Amizoca, reuersus est imitens illi: unaq; tra-
nantes, incolumes ad nos redierūt. Id factū animū redde-
bat Scythis omnibus, neque iam uictos esse rebantur sese,
quum uiderent, quod apud nos esset bonorum maximum,
id nondum esse abductum ab hostibus: uerum superesse
egregiam mentem, & in amicos fidē. At idē Sauromatis
formidinē non mediocrē incutiebat: reputātibus cū cuius-
modi iuris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi
tum quidem ex improviso superassent: proinde sub noctem

relictis maxima ex parte pecoribus, incensisq; curribus, fuga sese subdixerunt. Porro Amizoca nō tulit diutius, ut uideret ipse, amico ceco Dandamide, sed ipsus semet exoculauit. Atq; ita sedent ambo, omniq; honore à populo Scytharū publicitus aluntur. Quid tale Mnesippe uos referre possitis? Etiam si quis tibi donet, ut possis uel decē alios ad istos quinq; adiungere: etiā citra iusurandū, si ita uis, ut & multa liceat affingere? At ego tibi rem nudā exposui. Tu uero si quē talē narrasses, nō sum nescius, quātas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris admixturus: quemadmodum supplicarit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, & quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quēadmodum exceperint eum Scythæ, adgratulantes, benēq; ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi uos ad demulcendas aures soletis artificio quodā addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ cōsobrinum. Is ut detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset: nam forte simul erant in uenatu, iamq; leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atq; unguibus laniaret, desiliens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitq; in sese prouocās, auertensq; atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iā semimortuo, ad Belittam sese cōuertit, atq; ipsum quoque circūplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuertit) acinacem in leonis pectus defixit. Itaq; pariter exanimati sunt omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se uicinis: altero amicorum, altero è regione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macente, Lonchate,

& Arsa

& Arfacome amicitiam. Hic enim Arfacomas deperibat
 Mazeam Leucanoris filiã, qui regnabat in Bosphoro: tum
 quum legatione fungeretur super tributo, quod Bosphori-
 ni semper nobis pendere soliti, id tēporis tertiũ iam men-
 sem ultra diē legitimũ distulerant. In cōuiuiο igitur quum
 Mazeam uidisset procerã atq; decorã uirginem, amore
 captus est, grauiusq; discruciabatur. Iam itaq; quæ de tri-
 butis agebantur, erant transacta: responderatq; illi Rex,
 cōuiuiοq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autē mos
 in Bosphoro, uti proci in cōuiuiο petant puellas, narrantes
 quinam sint, quibusq; rebus frati, decreuerint eas in ma-
 trimonium accipere. Atq; id temporis forte fortuna multi
 aderant in cōuiuiο proci, reges, ac regum filij, in his erat
 & Tigrapates, Lazorum princeps, & Adyrmachus,
 Machlynæ dux, aliq; cum his permulti. Oportet autem
 unumquēq; procũ, posteaquã exposuit quis sit, & qua
 fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, cōuiuari cum re-
 liquis, tacitumq; accumbere: Deinde peracto conuiuiο,
 postulata phiala, uinũ in mensam effundere, atq; ita spon-
 sam ambire, multum interea collaudantem sese, quo gene-
 re, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hũc igitur modum
 cũ multi iam libassent, postulassentq; regna & opes cō-
 memorãtes: tandē Arfacomas, postulata phiala, nō libauit
 (neq; enim mos apud nos uinum effundere, quin magis cō-
 tumelia ista esse iudicatur in deum) sed haustum bibēs: Da
 mihi Rex, inquit, filiam tuam Mazeam uxore, qui multo
 sum potior istis, quantum ad opes ac possessiones attinet.
 Leucanore uero admirãte (sciebat enim rex pauperē Arsa-
 comã, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq; quan-
 tum peco

tum pecorum, aut quantum habes plaustroꝝ Arfacomas: nam ijs rebus uos diuites estis. Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armēta: uerum sunt mihi duo amici, honesti, probiq; quales alijs Scytharum nemini. At tum quidē ista dicens, risus est, contemptuiq; habitus, uisusq; temulētus. Mane uero reliquis praelatus est Adyrmachus, iamq; spon- sam abducturus erat in Maotidem ad Machlyenses. Por- rò Arfacomas domum reuersus, amicis indicat, quēadmo- dum reiectus esset à Rege, risuiq; habitus in cōuiuio, quū pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi quantas haberem opes: nempe uos, ò Lonchata atq; Macēta, ue- stramq; beneuolentiā longe pręstare, multoq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentē, me sub- samauit, cōtempnitq;: & Adyrmacho scilicet Machlyēsi tradidit asportandam sponsam, quod aureas phialas se di- cret habere decem: pręterea ciurus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium boumq; multam copiam. Sic ui- delicet antetulit fortibus uiris pecorum multitudinē, ope- rosa pocula, & ciurus grauis. Proinde, ò amici, duplici- ter excrucior: nam & Maxeam amo, & iniuria mihi in- ter tantum hominum illata, non mediocriter mordet ani- mum meum. Arbitror autem & uos ex equo iniuria affe- ctos esse. Etenim ad unumquēq; ē nobis tertia contumelię pars ptinebat: si modo ita uiuimus, quēadmodū coepimus quum coniungeremur: nimirū ut unus homo simus, ijsdem dolētes, ijsdemq; gaudētes. Imò, inquit, Lonchates, unus- quilibet ē nobis totus iniuria afficiebatur, tū quū in te ista fierēt. Quomodo igitur (inquit Macētes) his in rebus age- mus? Per partes, inquit Lonchates, negociū suscipiamus.

Atque

Atque ego quidem recipio Arfacoma me caput apportas-
 turū Leucanoris. Tu uero sponsam ereptam huic adducas
 oportet. Ita fiat, inquit. At tu Arfacoma, inter hæc (nam
 his peractis uerisimile est exercitu ac bello fore opus) hic
 mane, quo cōtrahas & appares arma, equos, atq; aliarū
 rerum uim, quantā potes maximā. Facillime autem pluri-
 mos adiunxeris: partim quod ipse strenuus, partim quod
 nobis non pauci sunt familiares: Maxime uero si desederis
 in tergore bouis. Hæc ubi placuissent, hic quidē quātū po-
 tuit, rectā profectus est in Bosporū, puta Lōchates: alter,
 id est, Macētes ad Machlyenses, eques uterq;. At Arfaco-
 mas domi manens, & cum equalibus contulit, & ex fa-
 miliabus uim hominum armauit. Demū & in tergore bo-
 uis desedit. Consuetudo autē de sedēdo in tergore bubalo
 huiusmodi est apud nos. Vbi quis ab alio lesus est, cupitq;
 ulcisci, neq; par esse pugna uidetur: tum boue immolato,
 carnes frustulatum concisas, igni torret. De hinc ipse por-
 recto humi corio, sedet in eo: in tergum reductis manibus,
 more eorum, qui à cubitis uincti sunt. Et hoc quidē apud
 nos maximū est supplicandi genus. Appositis autem bouis
 carnibus, adcuntibus domesticis: præterea si quis alius ue-
 lit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis
 calcans, pro facultate pollicetur: hic quidem equites præ-
 biturum se quinq; suo pte cibo, suoq; stipendio: ille decem:
 alius plures: alius armatos pedites quot possit: atque qui
 pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaq; in tergo
 bouis, ingens nonnunquā multitudo. Et huiusmodi qui-
 dē exercitus, & certissima fide coheret, & hostibus ex-
 pugnatu difficillimus est: non aliter, quā si iurando
 esset

esset adactus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coieruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiscue, uicies mille. At Lonchates ubi ignotus peruenit in Bosporum, Regē adit, tractantē quiddam de regni negocijs, aitq; uenire quidem sese publico Scytharū nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille ubi dicere iussisset: De publicis, inquit, negocijs, hæc in presentiarum denūciant Scythæ: ne uestri pastores in planiciē usq; transgrediantur, sed intra Trachonem pascāt. Ceterum latrones de quibus ex postulatis quod regionē uestrā incursent: negāt eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quēq; lucri causa prædari. Quod si quis illorū deprehēdatur: tui arbitrij esse, ut in eos animaduertas. Hæc quidē illi denunciāt. At ego tibi indico, grauē in uos insultū futurū ab Arsacoma Mariātæ filio, quā nuper legatū egit apud te, idq; (opinor) quū filiā tuā postularit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimū iam diē, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) et ipse, cogi uim copiarū in tergum bouis. Quod autem aduersum nos cogerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id uero me fugerat. Atque in te, inquit Lonchates, hic apparatus cōstituitur. Mihi autem inimicus est Arsacomas, grauitēq; fert, quod sibi præferar à natu maioribus, et quod in oībus illo uidear esse præstātor. Quod si mihi spononderis alteram filiā tuā Barcetim, alioqui nec indigno uestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo Rex inquit, uidelicet supra modum
for demūn

formidine correptus, propterea quod non ignoraret, quā
 ob causam iratus esset Arsacomas: nimirum ob nuptias,
 tum & aliās quoq; metuerit semp Scythas. At Loncha-
 tes: Iurato, inquit, te præstiturū pacta, neque inficiaturū.
 Id quum fieret, iamq; resupinatus in cœlum iurare uellet:
 Absit, inquit, ut hic, ne quis spectantiū coniiciat, qua gra-
 tia iuremus. Quin potius hoc templum Martis ingressi,
 occlusis foribus iussurandum edamus, ubi nullus exaudiat.
 Nam siquid horum inaudierit Arsacomas, uereor ne me
 ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus.
 Introeamus, inquit Rex. Vos autem absistite quā lon-
 gissime. Neq; quisquā ad templum adeat, quem ego non
 accersiuero. Posteaquā igitur ipsi quidem introgressi
 sunt, satellites autem procul abstiterunt, uibrato gladio,
 simulq; altera manu obturato ore, ne uociferaretur, istū
 in pectus adegit. Deinde caput descēdū, sub chlamyde te-
 nens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuiq;
 sese dicens adfuturū, tanquā ad negocij quippiam emit-
 teretur ab illo. Atque ita reuersus eō, ubi equū uinctū reli-
 querat, cōscenso illo, redequitauit in Scythiā. Porro nemo
 est eū insequutus: quippe diu ignorātibus Bosporinis, qd
 acciderat, tum ubi rescissent, factiose de regno decertāti-
 bus. Hæc itaq; gessit Lonchates, præstititq; promissum al-
 lato Leucanoris capite. Porro Macētes in uia factus cer-
 tior sup his, quæ in Bosporo acciderāt, peruenit ad Ma-
 chlyēses: primusq; illis nunciū attulit de Rege trucidato.
 At populus, inquit, te Adyrmache, gener cū sis, ad regnū
 uocat. Proinde fac ut ipse prior occupās, imperium arri-
 pias, in rebus pturbatis obortus, puella uero te sequatur à
 tergo

tergo in curribus. Facile enim isthoc pacto tibi cōciliare
 ris multitudinem Bosphoranorum, ubi Leucanoris filiā cō-
 spexerint. Ego porrò non solum Alanus sum, uerumetiam
 sponse tue cognatus maternus: siquidem nostra è gente
 Master à Leucanor asciiuit uxorem. Et nunc tibi adsum,
 missus à Master et fratribus, qui sunt in Alania: denūciāti-
 bus ut quàm potes ocysime, te recipias in Bosphorū, neq;
 per negligentia cōmittas, ut imperium ad Eubiotum de-
 ueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamē Scy-
 tharum partibus semper fuit, cum Alanis similitates ge-
 rit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autē eodē cultu,
 eademq; lingua cum Alanis. Commune enim horū utrūq;
 Alanis cum Scythis, nisi quod nō magnopere comati sunt
 Alani quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq;
 illis erat assimilis, uidelicet detonsa coma: quatinus con-
 ueniebat Alanum minus esse comatum, quàm Scytham.
 Itaq; his rebus factum est, ut illi fides haberetur, putare-
 turq; Master et Mazæ cognatus esse. Et nunc, inquit,
 ò Adymache, ad utrūuis paratus sum: uel proficisci te-
 cum in Bosphorum, si uelis: uel manere, si sit opus, ac spon-
 sam adducere. Istihuc equidē, inquit Adymachus, longe
 malim, quādoquidem cognatus es, te puellam adducere.
 Nam si nobiscum unā proficiscaris in Bosphorum, unum
 duntaxat equitem numero addideris. Quod si mihi uxore
 aduexeris, multorum instar fueris. Atque ita factum est,
 et hic quidem iter ingressus est. Macente tradens ducē-
 dam Mazæam, que uirgo etiā dum erat. At ille per diem
 quidem illam curru uehebat: uerū ubi nox incubuisset, im-
 positam equo (nam id curarat, ut alius quidem eques sese
 conse

cōsequeretur (tū insiliens et ipse, nequaquā deinceps ad
Maotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam,
relictis ad dextram Mitæorum montibus, quum uirginē
interim aliquoties iter quiescere iussam refocillasset, intra
triduum à Machlyensibus in Scythiam usque permensus
est uiam: statimq; equus eius ubi destitisset à cursu, pau-
lisper astant exanimatus est. Porro Macentes Arfacome
Maxæam in manum dans: Accipe, inquit, a me quoque id
quod sum pollicitus. At illo ad insperatū spectaculū stupe-
facto, gratiasque agente: Desine, inquit, Macentes: ac no-
li me alium à teipso putare, nā mihi profecto gratias age-
re ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias
agat dextra, quod uulneratæ sibi subministravit, atq; offi-
ciose curam egit ægrotātis. Ridicula nimirum & nos fece-
rimus: si iamdudum cōmissi, & quatenus licet in unum con-
flati, magnam adhuc esse credamus, si qua pars nostri offi-
ciose quid egerit pro toto corpore. Etenim pro seipso fe-
cit, quum pars sit totius beneficio adiuti, Atque ad hunc
quidem modum Arfacome gratias agēti, Macentes respō-
dit. Ceterum Adyrmachus ubi sensit insidias, non perre-
xit ire in Bosporum: iam enim Eubiotus rerum potiebatur
accerditus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: ue-
rum in patriam reuersus, cōtractis ingentibus copijs, per
mōtuosa irrupit in Scythiā, pauloq; post irruit & Eubio-
tus, cū Græcos undecūq; poterat secū ducens, tum Alanos
& Sauromatas accersitos, utrinq; uicies millenos. Coniun-
ctis autem copijs, Eubiotus atque Adyrmachus nonaginta
milia confecerunt. Atque ex his tertia pars equites sa-
gittarij, nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem
h contuleram,

contideram, addens ijs, qui in tergum taurinum conue-
rant, equites ad plenum instructos cētum) contractis haud
multo minus triginta milibus, unā cum equitibus operie-
bamur insultum, ductore Arfacoma. Vt autem admouētes
illos cōspeximus, cōtraduximus agmē, prēmīsis in hostē
equitibus. Atq; ubi iam diu acriter esset pugnatum: tandē
cessere nostri, interrupta phalāge. Postremo in duo disse-
ctum est uniuersum agmen Scythicum: pars subduxit sese,
non omnino palām uicta, uerum ita sūgiebat, ut locū dare
uideretur: adeo ut Alani ad multum tempus insequi nō au-
derent: partem alteram: quæ cadem erat imbecillior, cin-
gentes Alani ac Machlyenses, undequaq; cædebant, con-
fertim iaculis emīsis, atq; sagittis, sic ut uehemēter labo-
raretur à nostris, qui tenebantur obsecsi. Et iam pleriq;
arma proiecerant, quorum in numero forte erat Loncha-
tes & Macentes: iamq; ambo uulnus acceperāt, dum an-
te alios sese periculis obijciunt. Hic quidē adusto femore,
puta Lonchates: Porrò Macentes securi sauciato capite,
tum conto in humerū impacto, Quod simulatq; sensit Ar-
facomas, quum in altero agmine esset nobiscum: turpe ra-
tus, si desertis amicis non adesset, subditis equo carcari-
bus, cum clamore in hostes tendere cœpit, sublato gladio
adeo, ut Machlyenses uim animi non sustinuerint, sed uia
illi fecerint, ut transiret. At ille receptis amicis, tum aduo-
catis & alijs: impetum fecit in Adyrmachum, impactoq;
in ceruicem gladio, ad zonam usq; dissecuit. Quo fuso,
dissipata est omnis acies Machlyensium, paulopost &
Alanorum: Denique cū his Græci quoque. Atq; ita redin-
tegrato prælio, nos superiores extitimus. diuq; sumus in-
seguenti

sequuti trucidātes, donec nox finem imposuit. Postero die
 ab hostibus uenerunt legati, qui supplices pacem atq; ami-
 citiam orarent. Bosporani duplicatū tributū pensuros sese
 pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirma-
 bant. Alani ita eam inuasionē cōpensaturos sese spondebāt
 ut Sindianos nostro nomine uellent aggredi, quibuscū mul-
 to iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus audi-
 tis suffragijs, in primis autem Arfacomæ & Lonchate:
 pax inita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderanti-
 bus. Huiusmodi Mnesippe, audent Scythæ amicorū causa
 facere. M N E S. Tragica prorsus, ô Toxari. fabulisq;
 similia. Et propitius sit Acinaces & Ventus, per quos
 iurasti: si quis ista non credat, non admodum reprehendē-
 dus esse uideatur. TOXA. At uide, uir egregie, ne incre-
 dulus ista ab inuidia uestra proficiscatur. Quāquā nō
 me deterrebis non habendo fidem, quo minus & alia his
 consimilia refram, quæ nouerim à Scythis esse gesta.
 M N E S. Tātū ne longū facias, uir optime, neq; usq; adeo
 admissis, uagisq; utare sermonibus: ut nūc sursum ac deor-
 sum Scythiā, Machlyanāq; pcurres: deinde in Bosporum
 discedens: postremo rediēs prorsus abutare silentio meo.
 TOXA. Parēdū tibi & hāc præscribēti legē, dicendūq;
 paucis, ne fatigeris unā nobiscum, audiēdo circūcursitās.
 Quin magis ausculta, quæ ī me ipsum amicus Sifinnes noīe
 præstiterit. Quū enim Athenas relictā patriā proficisce-
 rer, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appulerā
 Amastrim Pōticā. Ea est urbs haud pcul à Carābe disita
 in promontorio, obuia ijs, q à Scythia nauigant. Comita-
 batur aut Sifinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur ubi res
 h 2 quasdam

Sifinnes

yl

TOXA

quasdam importatas in portu spectassimus, in eūq; ē nani
 subduxissemus, emimus, nihil suspicantes mali, interea fu-
 res quidam effracta sera, sustulerunt uniuersa, adeo ut non
 reliquerint, qd' uel in eū diē sufficere posset. Ergo quū do-
 mū essemus reuerſi, cognito qd' acciderat, nō uisum est in-
 ius uocare uel uicinos, qui plures erant, uel hospitem, ueri-
 ti ne plerisq; sycophantā uideremur, si dixissemus nobis
 ab aliquo sublatos esse Daricos quadringentos, tum uestiū
 permultum, ad hæc tapetia quedam, denique quicquid
 habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus, quid
 esset faciundum, omnium rerum egenis, idq; in urbe pere-
 grina. Ac mihi quidem ita uisum est tum temporis, statim
 demerso in ilia acinace, uitam fugere, priusquā ignauum
 quippiam, aut indignum esset ferēdum, uel fame, uel siti
 enecto, Contra Siſinnes consolabatur, obsecrans ne quid
 tale facerem. Aiebat enim excogitaſſe sese, unde nobis ui-
 ctus suppeteret. Et eo quidem die baiuladis ē portu lignis
 allata mercede uictum suppeditauit: mane autem obambu-
 lans in foro, pompam quandam aspexit iuuenum (quē ad-
 modum aiebat) elegātium ac strenuorum. Hi nimirū uiri-
 tim lecti, uti mercede proposita, singulare certamen inirēt
 in tertium diem erant decertaturi. Ergo quū omnes huius
 negocij cōditiones audisset, accedēs ad me: Caue posthac
 inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris. Siquidē ter-
 tio abhinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atq; interea
 egre parato uictu, quū iam spectaculū esset institutum,
 spectabamus et ipsi, ctenim assumptū me duxit in thea-
 trum, tāquā ad iucundū aliquod, nouūq; spectaculū Græ-
 corū. Ergo ubi cōsedissemus, spectabamus. Ac primo qdē
 fere partim

fere partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitate, par-
 tim in homines quosdā uinctos emisse, nocētes quospiam,
 ita ut conijciebamus. Vt autē prodierūt, qui erant ad sin-
 gulare certamen cōducti, ac producto iuvene quodā præ-
 grādi, dixisset præco. Si quisquā uelit cū hoc singulari cer-
 tamine congredi, prodeat in mediū, præmiū pugne acce-
 pturus drachmarū decē milia. Ibi protinus assiorexit Si-
 sinnes desiliēs, polliceturq; se dimicaturū, simulq; poscit
 arma. Tum acceptā mercedē, decē milia mihi deferēs, in
 manū dat: Si uicero, inquit, Toxaris, unā profisciscemus,
 suppetetq; commeatus: sin cecidero, sepulto me, redi rur-
 sus in Scythiā. Ego quidem his auditis singultiebam. At
 ille sumptis armis, reliquum quidē corpus munīst: at ga-
 leam nequaquā imposuit, sed nudo cōsistens capite pugna-
 bat. Et initio quidem ipse uulnus accepit, retorto gladio,
 succiso poplite, ita ut multum sanguinis deflueret. Ego in-
 terim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius ina-
 uadentē aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfi-
 gitq;: ita ut protinus ad pedes illius procūberet. Ille fessus
 et ipse uulnere, mortuo incūbebat: parumq; aberat, quin
 ipse quoq; efflaret animā, At ego accurrēs erexi, animūq;
 reddidi. Porro ubi dimissus est, iā uictor declaratus: subla-
 tum illum, domum deportaui: multumq; tēporis curatus à
 medicis, superuixit quidem, hodieq; agit apud Scythas,
 ducta in matrimonium sorore mea, claudus tamen adhuc
 est ex uulnere. Hæc res Mnesippe nō apud Machlyenses,
 neq; in Alania gesta est: ut testibus careat, et ficta credi
 queat: uerū cōplures extāt Amastriani, qui de pugna Si-
 sinne memorāt. Finē iam faciā: si tibi quinto loco factum

Abauchæ retulero. Appulit aliquādo Abauchas hic in Borystenensiu ciuitatē secū adducēs et uxore: quā unice diligebat, liberos duos, alterū quidē masculū lactentē: altera uero erat puella septē annos nata. Erat aut peregrinationis comes et huius amicus Gyndanes, atque is quidem ē uulnere laborās, quod in uia acceperat à latronibus, q̄ eos fuerant adorti: cū quibus dū pugnaret, ictus est in femore: ita ut ne stare quidē posset præ cruciatu. Itaq; noctu dormientibus illis (nam forte in coenaculo quodā diuersabantur) ingens ortū est incendium, omniaq; circūclusit, iamq; flāma undiq; domum circūdedit. Ibi expectectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa uxore, quæ in hærebatur, iussaq; ut ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrūpensq; euasit, ita ut nequaquā incēdio laderetur. Vxor infantē baiulans consecuta est, monēs puellulā, ut sese cōsequeretur. Ea uero semiuista, abiectō ex uulnis infante, uix exiliit ē flāma. Deinde puella unā cum illa ueniēs, penē et ipsa extincta est. Post hæc quū probro obiectaret quispiā Abauchæ, quod desertis liberis, atque iocore, Gyndanem extulisset: Imò liberos, inquit, denuo parare haudquaquā difficile: tum incertū, an hi boni sint futuri: porro amicū diu fuerit, priusquā inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi Mnesippe, ē pluribus his quinq; propositis, iam tempus est pronunciari, utri nostrum, aut linguā, aut dexterā oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? M N E S. Nemo. Neq; enim constitueramus narrationis arbitru. Sed scin qd agemus? Quādoquidē in presentiarum, nullo proposito scopo, sumus iaculati: de integro

integro delecto arbitro, alia amicorū paria apud illū re-
 feramus: deinde uter succubuerit, ei tum quidē amputetur,
 uel mihi lingua, uel tibi dextera. Aut si hoc crudele, quā-
 do tu amicitiam admirari uisus es: ego nihilo secius puto,
 nullā esse mortalibus possessionem hac prestantiorē neq;
 pulchriorē: quin ipsi quoq; in unū copulati, illud appro-
 bamus: ut ex hoc die in totā usq; uitam simus amici, utriq;
 uictores, utriq; maximis potiti præmijs: uidelicet pro uni-
 ca lingua, unaq; dextra, binas uterq; habituri: atq; insu-
 per oculos quoq; quaternos, pedesq; quaternos: in sum-
 ma, duplicia omnia. Eiusmodi namq; quiddā est: cum duo
 tresq; copulātur amici, qualē Geryonē scriptores depin-
 gunt, senis manibus, ternisq; capitibus hominē. Siquidem
 (ut mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui cōmuniter omnia
 gererent: ut dignum est his, qui amicitia coniuncti sunt.
 TOXA. Probe dicis, atq; ita faciamus. MNES. Verū
 neque sanguine opus est Toxaris, neq; Acinace, qui nobis
 amicitiam confirmet. Hæc enim consabulatio, & quod
 eadem amamus, id multo certius est calice illo quē bibitis:
 propterea quod huiusmodi non obligationem, sed animū
 postulare mihi uidentur. TOXA. Placent ista, iamq;
 amici atq; hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi,
 siquando in Scythiam perueneris. MNES. Nimirum
 ut sis sciens, nequaquā mē pigeat uel longius etiā profi-
 cisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxari
 ex tua oratione coniicio.

Luciani Toxaris seu Amicitie, Dcs. Erasmo
 Roterodamo interprete, finis.

h 4 Reuerendo

REVERENDO IN CHRIS

STO PATRI AC DOMINO, D.

Renato episcopo Carnutensi, Erasmus

Roterodamus. S. D.

Vm multis modis cōpertum haberem, ornatissime pater, quā candidē de meo ingenio lo, meūq; nugis tum sentias, tum prēdices, uir alioqui naris emūctissime: Iāq; ad Italicū iter accincto, per itineris comites non liceret celsitudinem tuam interuifere: ut esset tamen interim quod te tui Erasmi commonefaceret, Luciani pseudomantem misi, sceleratissimū quidē illum, sed quo nō alius sit utilior ad deprehendendas coarguendasq; quorundam istorum imposturas, qui hisce quoq; temporibus uel magicis miraculis, uel ficta religione, uel ad simulatis condonationibus, alijsq; id genus pręstigijs, uulgo fucū facere solēt. Eū igitur leges, uti spero, nō modo cū fructu aliquo, uerum etiā summa cū uoluptate, propterea qđ intelligāt te, licet pręter generis claritatē, fortune splendorē, muneris auctoritatē, scrijs illis ac tetricis studijs absolutū, nō solere tamē admodum ab his etiam elegātoribus Musis abhorre: et hmoi lusus nec inamēnos nec ifrugiferos arduis negocijs libenter intermiscere. Porro quicquid est, uel nigri salis, quē Momo tribuūt, uel cādidi, quē Mercurio ascribūt, id oē in uno Luciano copiosissime reperiatur licebit. Carnutensis oppidi, tā splendidū profecto, tamq; celebre phanum, fulmine conflagrassē, dici non potest quām feram acerbe. Bñ uale i reditū ex Italia nostrū. Lutecia, Anno, M. D. V, Luciani

*apponitur et ab eo dicitur in nomine
provis; in aliquo iniquitatem*

LVCIANI ALEXANDER

SE V SPEVDO MANTIS, DES.

Erasmo Roterodamo interprete.

V quidem charissime Celse, leuem forte
quandā ac facilem provinciam tibi man-
dare uideris, cum iniungis ut Alexandri
Abonotichite impostoris uitam, cōmen-
ta, neq; non audaciā pręstigiāq; libro
cōplexus, uolumen ad te transmittā. Verū si quis ea con-
tinet omnia ad plenum enarrare, id profecto non minoris sit
negocij quā Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res
gestas literis prodere: tātus fuit scelere, quātus ille uirtu-
te. Attamē si cādide ignoscēterq; legere uoles, et qđ nar-
rationi decrit, id ex te iputare atq; addere: conatū hūc te
autore capeſſam, et Augie bubile si nō omne, at certe p
mea uirili repurgare nitur, paucis aliquot elatis cophinis:
nimirū ut ex his coniecturā facias, quātus, quāq; immēsus
fuerit ſimus uniuerſus, quem ter mille boues multis annis
reddere potuerint. Sed amborū interim noīe calūniam ue-
reor, tuo pariter ac meo: tuo, qui iubeas memorie litera-
rūq; monumētis tradi uirū lōge ſcleratiſſimū: meo, qui ſu-
mā operā in hmōi narratione, rebusq; gestis hoīs, quem
nequaquā oportebat ab eruditis legi, ſed in frequētissi-
mo quopiā et ampliſſimo theatro ſpectari à ſimijs aut uul-
pibus diſcerptū: quāquā ſi quis hoc crimē nobis impege-
rit, poterimus et ipſi nos exemplo quodam ſimili tue-
ri. Etenim Arrianus ille diſcipulus Epiſteti, uir inter Ro-
manos cū primis laudatus, ac p omnē uitā in literarum ſtu-
dio uerſatus,

b s dio uerſatus,

dio uersatus, cū simile quiddā fecerit, pro nobis quoq; re-
 sponsurus est. Nā is quidē Tillibori latronis uitā descri-
 bere non est grauatus, Nos uero multiū crudeliore latrone
 memoriæ prodemus, quippe qui nō ī syluis ac mōtib; sed
 īp̄sis in urbibus sit latrocinatus: neq; q̄ Minyā tantū, aut
 Idā sit p̄grassatus, neq; paucas quasdā Asiæ partes, uideli-
 cet desertiores depopulatus, sed q̄ uniuersā (ut ita dixerī)
 Romanorū ditionē suo cōplerit latrocinio. Ac primū tibi
 depingā hominē, effigiē eius quoad potero, p̄xime uerbis
 adūbrans: tāetsi nō sum admodū pingēdi p̄itus. Corpore
 igitur, ut interim ex hoc tibi repræsētē, procerus erat, et
 aspectu decorus, planeq; specie diuina quadā ac maiesta-
 tis plena, colore cādido, barba nō admodū hirsuta, coma
 partim natiua tectus, partim appositicia: sed hac adeo sciē-
 ter efficta, ut uulgus ferē nō sentisceret imitatā asciticiāq;
 esse. Oculi uehemēter acres ac uersatiles, tū diuinū qddā
 relucētes. Vox dulcissima pariterq; clarissima. In summa
 quo ad has res, nulla ex pte poterat improbari, ac figura
 quidē hominis erat huiusmodi. Caterū mēs atq; animus: ō
 malorū depulsor Hercules, ex auersor tristitū Iupiter, ser-
 uatoresq; Dioscuri, in hostes potius cōtingat icidere, quā
 cū ciusmodi quopiā habere cōmerciū. Siquidem ingenio,
 solertia, acumine longe præstabat ceteris mortalibus. Tū
 curiositas, docilitas, memoria, ex ad disciplinas ingenij
 felicitas, horū unūquodq; supra quā dici possit, illi suppe-
 tebat, quibus tñ pessimā in partē est usus. Et quū haberet
 arma tā egregia sibi suppeditata, illico nimirū omnīū qui
 essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit, uel super-
 rior Cercopibus, Eurybato, Phrynōdā, Aristodemo, So-
 strato.

strato. Nam ipse cū aliquādo Rutiliano scriberet genero, modestissimeq; de se loqueretur, Pythagoræ semet adsimilabat. Atqui ueniā mihi dabit Pythagoras, uir ille quidem sapiēs, ac mēte diuina: ceterū si huius ætate uixisset, puer (sat scio) præ hoc uisus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagoræ cōtūmeliā me dicere, quasi uelim eos similitudine rerū gestarū cōmittere. Verū si qs deterrima quæq; et probrosissima, quæ de Pythagora per calūniā ferūtur (quibus equidem haudquaquā fidem perinde ut ueris habuerim) si quis tamē cōferat in unū, ea nimirū oīa, uix etiā minimā particulā adequēt Alexādrinæ uersutiae. Prorsum enim imaginare mihi, et cogitatione finge, quā maxime uariā ingenij temperaturā, indolemq; ex mēdacio, doli, periurijs, maleficijsq; cōfusam, promptā, audacē, uersatilem, et ad efficiendū quæ cogitasset nullū refugientē laborē, appositā ad persuadendum, cuiq; facile fides habēda uideretur: tū quæ mire simularet optima quæq; ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primū igitur nemo cū illo cōgressus est, qui nō hac cum opinione discesserit, ut eum mortaliū omniū optimū æquisimūq; præterea simplicissimū minimeq; fallacem iudicaret. Accedebat ad hæc oīa grandīū rerum conatus, quū nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita quū esset adolescentulus adhuc, formosus admodum, ætate uidelicet tenera, ac uelut herbescēte: id quod licebat partim è stipula conijcere, partim audire ex his qui ita predicabant: passim sese prostituēbat, ac mercede sui copiā faciebat ijs quibus lubitū fuisset. Inter multos autem incidit in hunc amans quidam prestigator, ex

tor, ex eorum numero, qui magiā & diuinas incātationes profitētur, tum illectamenta ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immisiones in hostes, rationē erudiendi reperiendiq; thesauros, hereditatū successiones. Hic ubi cōspiceret bene ingemiatum puerū, atq; ad subministrādū arti negotioq; suo propēssimū: utpote q non minus illius adamaret maleficiū, quā ipse huius formā: erudiit eū, semperq; deinceps pro adiutore ministroq; est usus. At is publicitus quidē & apud uulgus medicū scilicet agebat: didicerat autē apud Thoonis Aegyptij coniugem:

Carmē Flo
mericum,

Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa.

Quorum omnium successor hic atq; heres factus est. Porro doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, uidelicet ex eorū numero, qui cū egregio Apollonio Tyaneo illo erant uersati, totamq; illius tragediam pernouerant. Vides quamam ē schola tibi hominem refero? Verum ubi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo uita defuncto, in egestatem redactus, deflorescente simul & forma, unde uictum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo. Sed inito cōmercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore uiro, qui in certamina descendunt, omnium ingenij longe sceleratissimi: Cocconas, opinor, erat cognomen: circuibant, imposturis ludificantes, ac pingues homines (sic enim illi peculiari magorum lingua uulgus appellant) detondentes. In his Macetim mulierem opulentā nacti sunt, natu quidem grauiorē illam, quā ut amoribus esset idonea, sed quae studeret etiam dū amabilis haberi. Ab hac uictus copia suppeditabatur, atq; hanc ex Bithynia in Macedoniam usq; sunt consecuti.

quuti. Nam illi patria erat Pelle, qui locus olim floruit sub
 Maggedonicis regibus: nunc à paucis, ijsq; obscuris et hu-
 milibus incolitur. Ibi quum conspicerent immani magnitu-
 dine dracones placidos admodum ac mansuetos, adeo ut à
 mulieribus alerentur, & cum pueris unà cubarent, & cal-
 cantes ferrent, neq; cōmouerentur, si quis stringeret pre-
 meretq;: deniq; perinde atq; infantes lac è papilla sugen-
 rent (nam sunt id genus apud illos permulti, unde uerisimi-
 le est, olim illam de Olympiade fabulam increbuisse: quum
 Alexādrum conciperet, huiusmodi dracone quopiam opi-
 nor, cum ea cōcumbente) mercati sunt ex his serpentibus
 unum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atq; (ut
 Thucydidis utar uerbis) hinc iam bellum oritur: nimirū
 quū duō facinorosiſſimi, & immani audacia præditi, neq;
 non ad maleficia promptiſſimi, societatem iniſſent, facile
 perpenderunt hæc duo potiſſimum in hominum uita ty-
 rannidem obtinere, spem ac metum: quorum utroq; si
 quis ad commoditatem uteretur, fore ut is illico ditescer-
 ret. Siquidem utriq; iuxta, uel ei qui metu laboraret,
 uel huic qui spe teneretur, uidebant præſcientiam quā
 maxime necessariam eſſe, ſiammèque deſiderari: atq;
 hac uia Delphos olim fuiſſe ditatos, factōsque cele-
 bres: præterea Delum, Clarum, & Branchydes: nimi-
 rum hominibus per hos quos modo dixi tyrannos, nempe
 spem ac metum, ad ſacra cōſluentibus, ac futura prædiſce-
 re cupientibus, atq; huius rei gratia hecatōbas immolan-
 tibus, aureosq; dedicantibus lateres. Hec ubi inter ſeſe uer-
 ſaſſent, ultroq; ac citro agitaſſent, uisum eſt uaticinium
 oraculūq; conſtituere: etenim ſi res ea proceſſiſſet, ſpe-
 rabant ſe

rabant se protinus diuites atq; felices fore. Quod quidem negociū magnificentius etiā illis successit, quā expectauerant initio, et uel spe melius euenit. Hinc iam spectare coeperunt: primū quidē de loco, deinde quonam exordio, quāue ratione negocium oporteret auspiciari. Cocconas igitur Chalcedonē opportunā esse censuit, utpote regionem à negociatoribus frequētatam, tum Thraciæ Bithyniæq; cōfinem, neq; longe disitā ab Asia Galatiāq;, cunctis item imminētibus populis. At è diuerso patriam suam prætulit Alexander, nā aiebat, id quod erat res, ad huiusmodi negociorum auspicationem aggressiōemq; hominibus opus esse crassis et stolidis, et qui uiderentur admissuri: cuiusmodi Paphlagonēs affirmabat esse hos, qui supra Aboni murū incolūt, nempe supersticiosos plerosq;, ac stolidos: qui si quis tantum apparuisset, tibicinem aut tympanistam, aut qui cymbala pulsaret secum adducens, cribro (quod aiunt) uaticinans, illico uehementer omnes illum inhient, et perinde ut coelitum quēpiam intueātur. Hac de re quum controuersie nonnihil inter illos fuisset, tandem uicit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonē (nam id oppidum uisum est hac parte habere nōnihil ipsis conducibile) in Apollinis tēplo, quod est apud Chalcedonios uetustissimū, areas defodiunt tabellulas, quæ dicerēt, breui admodum Aesculapium unā cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturū. Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facile effecerūt ut hic rumor in omnem usque Bithyniam ac Pontum dimanaret, multo autem ante alios in Aboni murum, nam bi protinus statuerant etiam templum erigere, iamq; fundamenti

damentis locum effoderāt. Hic igitur in Chalcedone relictus, Cocconas ancipitia quædam, atq; ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulo post diē obit, à uipera (sicut opinor) ictus: in huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cesariēq; promissa, tunicam indutus purpuream albo intermixtam, supra eam ueste amictus candida, falcem tenens exemplo Persei, à quo se maternum genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagonēs quum ambos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo crediderunt ita canenti:

Perfides genere gratus Phœbo iste uidetur:

Dius Alexander Podaliri sanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac natura mulierosus, adeo ut à Tricca ad Paphlagoniam usq; in Alexandri matrem sit incitatus illectusq;. Repertū est aliud oraculum, quasi Sibyllæ prædiuinantis.

Ad maris Euxini littus, iuxtaq; Sinopam

Tirside erit quidam Ausonia de gente sacerdos:

Qui prima ex monade, tribus ac decadis, rescrabit

Quinq; alias monades, uicenaq; ter repetita

Quadr orbem numerum, referentem nomina diui,

Qui ueniet laturus opem mortalibus egris.

Alexander itaq; multo post in patriā irruēs cum eiusmodi Tragœdia, cōspicius erat ac splēdidus: quū interim furore afflatus sese nonnunquā adsimulabat, ore spuma cōpleto, id quod ille facile efficiebat, radicula (ea est herba lauadis lanis idonea) radice cōmanducata. Ceterū illis diuinum quiddam, ac formidandum spuma uidebatur. At
multo

multo antea sibi funderant, parauerantq; è linteis confectum draconis caput, quod speciē quādā humanā prae se ferret, colorum fucis mire adsimulatum, quodq; pilis equinis os et aperiret, et clauderet. Tū lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quae et ipsa pilis agebatur. Porro Pelleum ille draco iam pridem erat in proptu domiq; alebatur: quum res postularet, tum ab illis profectus, unaq; in partem Tragœdiam acturus, uel princeps potius huius futurus fabule. Iam uero ut erat maturū aggreddi, tale quiddam machinatur, noctu ueniens ad templi fundamenta nuper effossa. Constitit in eis aqua, siue qd' ea indidē alicūde destillauerat, siue quod ex æthere deciderat: illic ouum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat foetum recens editum serpentis. Id quum alte demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At mane quum in forum profiliisset nudus, nisi quod subligari circum pudenda tectus erat, eoq; inaurato: tum falcem illam gestans, simulq; solutam uentilans, iactansq; comā, eorum more, qui à Cybele deorū matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: conscensa sublimi quapiam ara cōcionabatur, ciuitatem eam beatam esse predicans, quae mox deū propalā esset ostensura mortalibus. Porro qui aderant (nā cōcurrerat uniuersa prope ciuitas) unā cū mulieribus, senibus, pueris, admirabantur, ac uota faciētes adorabāt. At ille uoces quasdam sonans incognitas, nihilq; significātes, cuiusmodi sint Hebræorum aut Phoenicū, attonitos eos reddebat, ut q nihil itelligerēt eorū quae dicebat nisi solū hoc, qd' Apollinē Aesculapiūq; passim admiscebat, Sub hec ad insitūtū tēplū curriculo fugiebat,

fugiebat, accedensq; ad fossam ac fontē illū quē iam ante
 cōditū oraculū praestruxerāt: ingressus aquā, magna uoce
 canebat laudes Apollinis et Aesculapij, inuitabatq; deū,
 uti dexter ac felix in ciuitatē adueniret. Deinde phialā po-
 stulat, eā porrectā à quopiā, facile immergēs, unā cū aqua
 lutoq; haurit et ouū illud in quo nimirū ille deū cōcluse-
 rat, cādida cera, cerussaq; cōmissurā opculi ferruminās.
 Id quū manu cepisset, affirmabat iam Aesculapiū tenere
 sese. Interim illi stupidis defixisq; intuebātur oculis, expe-
 ctantes quidnā esset futurū postea, iam dudum admirantes
 ouū in aqua repertū. Porro posteaquā fregisset idē ca-
 na uola cōpressum, ac serpentis illius foetū exclusum ex-
 cepisset, simulatq; mouētē hūc sese cōspicerēt ij q; adcrāt,
 ac digitis circūuoluentē, protinus uocē tollebant, decumq;
 cōsalutabāt, ac ciuitatē eā fortunatā esse dictitabāt: singu-
 liq; affatim uotis implebātur, thesauros, opes, prosperam
 ualetudinē, aliaq; id genus ab illo flagitātes bona. Hic ille
 rursum cur sim sese domū abripuit, unā secū asportās, mo-
 dō editū in lucē Aesculapiū, bis natū scilicet, cū semel dū-
 taxat nascātur homines: atq; eū nō ex Coronide per Iouē,
 id est, cornicula (nā id matris nomē fertur) neq; ex corni-
 ce, uerū ex ansere progenitū. Populus aut uniuersus cōse-
 quebatur, oēs afflati deo, atq; ob spes aīo cōceptas furore
 correpti. Inter diu igitur se domi cōtinebat, sperans fore,
 id quod et euenit, ut fama p̄moti, Paphlagonū pars maxi-
 ma cōcurreret. Ergo posteaquā urbs ita esset hominibus
 referta, ut iam redūdaret: sed quibus oībus iam antea tum
 cerebrū, tū cor esset exēptū, nec ulla parte similes uiderē-
 tur uiris pane m̄fātibus (ut loquuntur poētae) uerum qui
 i prater

præter solam figurā nihil à pecudibus distarent: in ediculis quibusdam, in lecto residens, eo uidelicet ornatu, quatenus mire deceret: imponit in sinum Pellæum illū Aesculapiū, qui quidem erat, ut dictum est, maximus pulcherrimusq;. Hunc totū ubi collo circūdedisset, caudā foras prominere sinens. Erat autē ingens adeo, ut cū per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur. Solum autem caput sub alis abditum teneret, illo nimirum omnia ferente: lintheaceum illud draconis caput, altera in amictus parte cōtextū ostendebat, quod prorsum illius esse draconis uideretur, qui à pectore prominebat scilicet. Iam uero mihi cogita, ediculas nō admodum illustres, nec ad satietatē usq; luminis capaces: tum turbam hominum cōcūnarum, quiq; alijs ex locis alij cōcūrissent, tumultuantes: ac prius etiā quā ista uiderent, mēte attoniti stupefactiq;, deniq; spectibus illis sublatis: quibus ingressis, non mirum si res uisa est portentosa, uidelicet ex modo pusillo serpente, intra pauculos dies tam immanē extitisse draconē humana specie, atq; cū insuper māsfuetū tractabilemq;. Protinus autem ad exitū properabant, & priusquā exactius essent contemplati, protrudebātur ab ijs, qui noui semper ingrediebantur. Porro ē regione ianue, per quā intrabatur, patefactū erat & aliud ostium, per quod exiretur. Cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferūt in Alexandri morbo, quū ille grauiter iam egrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremū alloqui. Atq; hoc spectaculi scelestus hic nō semel, uerū crebrius exhibuisse dicitur, maxime si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celsa, si uera fateri uolumus,

uolumus, æquum est ueniam dare Paphlagonibus ac Ponticis illis hominibus, nimirum crassus et ineruditus, si delusi sunt, quum draconem manu cōtingerent: nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui uoluissent: quumque conspicerent in dubia malignaque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, ut res planè Democritum aliquem requireret, aut certe Epicurum Methrodorumque, aut aliū huiusmodi quēpiā, qui prorsus adamantinā aduersus hæc, atque id genus alia, mentem obtineret: qui nullo pacto crederet, quicquid uel quid esset rei cōiecturis colligeret: uel si uia etiam modumque peruestigare non quiret, illud tamē antea sibi persuasum haberet, fugere quidē sese modum rationemque; prestigiaturæ: ceterum quicquid esset negocij, prorsus simulatum fucatumque; esse, ac ne fieri quidē ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia Thraciaque: eorum qui renuntiabant, unoquoque ut sit, affirmante sese primum nascentem uidisse deum, deinde paulopost eundem contrectasse iam grandem admodum factum, uultu etiam homini ad similem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremo nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idque iussu diuino carmine prodito. Ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon: hominum lux, ex Ioue tertia proles. Ast ubi iam maturum esset, ut cuius rei gratia hactenus omnia fuerant excogitata, responsa quoque redderet ijs, qui requisiuissent: diuinaretque, accepta uidelicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices uatem egerat.

Nam is quoq; post patris Amphiarei interitū, posteaq;
quā ille inter Thebanos extare desisset, patria pulsus,
atq; in Ciliciā profectus, haud incōmode rem gessit, quum
Cilicibus euentura prædicret, binos obolos pro singulis
accipiēs responsis. Ab hoc, inquā, arrepta ansa, prædicit
Alexander oībus qui aduenerāt, fore ut deus ipse responsa
daret, cuiusq; rei diem quendā certū præloquutus est. Iussit
autem ut quisq; quod uideretur, quodq; maxime discere
uellet, id in libello cōscriberet, eumq; funiculis obuinctū,
cera argillæue, aut simili re quapiam obsignaret. Se uero
receptis libellis, cū subisset adita (iam enim oraculum erat
extructum, et apparatus cortinæ) ordine per præconē ac
theologum euocaturum eos qui tradidissent: dehinc ubi
de singulis esset edoctus à deo, libellos redditurum, ita ut
traditi fuerant obsignatos: subscripto illis responso pro
cuiusq; argumento, deo nimirum respondēte, quacūq; de
re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, aut etiā (si modo dictu non est inuidiosum)
cuiusmodi sum ego, manifestarius, neq; difficilis aīaduera
su, uerum idiotis, quibusq; nares essent mucco obsitæ,
minimeq; emunctæ, prodigiosum, planeq; incredibile qddā
esse uidebatur. Etenim quum uarias esset cōmentus artes,
quibus signa tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea lege
bat: atq; ita quæ uiderentur, ad interrogata respondebat.
Deinde rursum obuincta obsignataq; reddebat, non sine
summa admiratione eorum qui recipiebāt. Plurimus enim
hic inter illos erat sermo, qui tandem scire potuisset iste,
quæ ego illi tradidi, sanè quā diligēter obsignata signis,
imitatu ne utiquā facilibus, nisi reuera deus esset quispiā.

cui cum

cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus id effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo uidelicet imposturas eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat Celse charissime. Eam ceræ partem quæ post signū hærebat, acu cande facta liquefactam diducebat: tū ubi legisset rursū calefactā acu cerā, eā quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodē manēte, facile coagmen-
tabat. Porro secundus modus cōstat per id, quod collyriū uocant. Id cōficitur ex pice Beryttia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, tū cera & masticha. Cōfectum igitur ex his omnibus collyriū igni calfactū, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccū esset factū (siccabatur autē protinus) cōmode resignabat libellos: quibus prælectis, impositæ ceræ denuo, perinde atq; è lapide signū idē imprimebat, ad archetypi similitudinē mīre effectū. Post hæc iam tertiā accipe rationē: Calce in gluten iniecta, quo uulgo codicillos adglutināt, atq; ex his cōfecta ceu cera, mollē adhuc eam admouebat signo, statimq; detrahebat. Nam illico siccescit, adeo ut cornu uel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendū signū uti cōsueuerat. Sunt præter has & aliæ cōplures uia, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum uidear modestus, maxime quum tu in his quos de magorū artibus cōscripsisti cōmētarijs tum pulcherrimis, tum utilissimis, quicq; modestos reddere queant, si quis in eis euoluendis uersetur, abunde multa retuleris, longeq; his nostris copiosiora. Reddebat igitur oracula, diuinabatq; non mediocri ad eam rem utens ingenio, arteq; negocium reddens probabilius, dum alijs obliqua quedam

et ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, alijs
 penitus obscura. Quandoquidē et hoc oraculis ille con-
 uenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortaba-
 tur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis re-
 media morborū, uitæq; rationes præscribebat, cum sciret
 (ut initio diximus) cōplura atq; efficacia pharmaca. Ma-
 iorem autē in modū Cytmidēs ab illo probabantur, id est
 nomē cōfictū emplastri, ur sino adipe cōfecti. Porro spes,
 rerumq; successus et incrementa, neq; nō hereditatū ob-
 uentus semper in aliud tempus reijciebat, illud interim ad-
 dens: Cuncta hæc tum obtingent, cū ipse uolam, quumq;
 uates meus Alexāder me rogabit, proq; uobis uota faciet.
 Deniq; merces erat unicuiq; responso præstituta, nempe
 drachma cū obolis duobus. Ne uero pusillū aut exiguum
 fuisse putes amice hunc quæstum, quū in annos singulos ad
 septuaginta aut octoginta milia redierit, usq; adco auidis
 et in satiabilibus hominibus, ut singuli supra decem aut
 quindecim rogationes traderent. Cæterum ea quæ capie-
 bat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad con-
 gerendas opes in thesaurū reponere, uerum cōplureis et
 alios habebat secū adiutores et ministros, tum qui scita-
 rentur, qui uersibus oracula cōderent, qui responsa serua-
 rent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarē-
 tur, quorum unicuiq; pro dignitate meritoq; lucrum im-
 partiebat. Ad hæc nonnullos foras et in longinquas regio-
 nes emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes disse-
 parent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocareq; fu-
 gitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodien-
 dos ostendere, morbo laborantibus mederi, quosdam
 etiam

etiam uita defunctos in uitam reuocare. Concurrebatur igitur undiquaq; magnoq; tumultu concitati adproperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, propheta discipuloq; dei. Iam enim et tale quoddam oraculum exierat.

Muneribus decorare meum uatem atque ministrum

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima uatis.

Verū ubi iam pleriq; qbus mētis plusculū inerat, nō secus atq; ex alta ebrietate resipiscentes, conspirassent in illū, præsertim ex his, qui studebant Epicuro: iamq; paulatim in oppidis deprehenderetur uniuersa præstigiatura, fictusq; fabule apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs et Christianis impleri Pontum, qui non uererentur in sese turpiſſime maledicere: eos iussit lapidibus pellerent, si modo uellent propiciū habere deum. Porro super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Sciscitanti cuiusnam, quid ageret apud inferos Epicurus: plumbeis, inquit, compedibus uinctus in cœno desidet. Et adhuc miraris, si magnopere creuit eius celebritas oraculi, cum uideas interrogationes adeuntium, quā sint prudentes, quāq; eruditæ? Modis autē omnibus bellum erat illi cum Epicuro seuum et irrecōciliabile, idq; iure optimo. Nam cū quo tandē iustius bellum gerat, homo præstigiator, et monstris ac portentis amicus, ueris inimicissimus, quā cum Epicuro, uirō uidelicet qui rerum naturam perspectā haberet, quiq; unus quid in his esset uerum uideret? Nam Platoni, Chrysippo, aut Pythagoræ erat amicus, atq; alta cum illis pax intercedebat: At itraçtabilis ille Epicurus (sic enim appellat eū) erat illi

plurimū inuisus, atq; id merito: quippe q̄ hæc omnia ridicula ac ludicra duceret. Quam ob causam inter urbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eo quod acceperat eos, qui cum Lepido erant, alios item horum consimiles quàm plurimos ea in ciuitate uersari. Neq; unquam Amastrino cuiquam oraculum reddidit, quin ubi conaretur etiam fratri proconsulis respondere, deridicule profecto discessit, cum nec ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret inueniret, nec haberet qui sibi in tempore posset componere. Nam cum ille de stomachi dolore conquirenti, uellet præscribere, uti suillum pedem cum malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cumimato Sipydno.

Crebrius autem (uti iam diximus) draconem ostēdebat ijs qui uellent, haud totum tamen, sed caudam potissimum, ac reliquū corpus oculis exponēs: caput uero ne uideri posset, abditum in sinu seruabat. Verum quo magis etiā redderet attonitam multitudinem, pollicitus est sese exhibiturum ipsum deum loquentem, citraq; interpretem adentem oracula. Deinde non magno negotio, gruum arterijs contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, responsitabat ad ea que proponebantur, uoce nimirū per linteaceū illum Aesculapiū ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτοφωνα dicebantur, id est, ipsius uoce reddita: neq; quibuslibet, neq; passim dabantur, uerū splendidis modo atq; opulenti, et qui grandia largirētur. Itaq; quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex Autophonis erat.

Ad hor

Adhortās enim illū ad incursum eius regionis, sic ait:

Parthis Armenijsq; citato Marte subactis,

Romam urbem repetes, & claras Tybridis undas:

Vertice fecta gerens radijs distincta serenis.

*Deinde posteaquā uecors ille Gallus persuasus, incur-
sionem fecisset, euenissetq; ut unā cum exercitu cede-
retur ab Othryade, hoc oraculum ē monumentis sustulit,
atq; aliud in eius locum substituit huiusmodi:*

Agmen in Armenios ne duc: neq; enim expedit isthuc:

Ne tibi scemineis uir amictus uestibus, arcu

Exitium immittat, uitāq; ac lumine priuet.

*Siquidem & hoc interim callidissime fuerat cōmentus, ut
posterioribus substitutitijsq; responsis, ea quæ perperam
maleq; euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpius enim
egrotis priusquā morerentur, prædixerat fore ut reua-
lescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illico
paratum erat, quod superiori diuersa caneret.*

Posthac de sine opem morbo petere exitiali:

Mors etenim manifesta, nec euitare licebit.

*Porrò cū non ignoraret, qui in Claro ac Didymis, Mala-
loq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadā arte
diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, ple-
rosq; consultorum ad illos remittens, his uerbis:*

Nūc Claron ito, mei uocē patris audieturus. Et rursus.

Brāchydicta accedas adyta, atq; oracula q̄ras. Et iterū

Mallon abi, Amphilocho querens oracula uatis.

*Et hætenus quidē de ijs, quæ intra patriæ fines usq; ad Ioa-
niam, Ciliciā, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Ut
uero & in Italiam oraculi fama permanauit, inq; ipsam*

Romanorum urbē: iam nemo omnium erat, qui nō alius aliū anteuertere studeret, dū hi quidē eō proficiscuntur ipsi, illi uero mittunt, potissimū hi, qui potētia atq; autoritate plurimū in republica pollebāt: quibus princeps quasiq; signifer extitit Rutilianus, uir aliās quidē honestus ac pbus, tū cōpluribus in praelijs Romanorū spectatē uirtutis: sed qui in his quae ad deos pertinet, parū sanē saperet, ut cui prodigiosa quaedā de illis essent persuasa, adeo ut sicubi lapidē uel inunctū, uel coronatū cōspexisset, cōtinuo procideret atq; adoraret, ac diutius aduolutus uota faceret, bonaq; ac leta ab illo postularet. Hic igitur simulatq; de oraculo inaudisset, parū aberat quin omisso quē tenebat exercitu, in Aboni murū auolarit: alios autem post alios eō legebat. Porro q̄ mittebātur, seruuli nimirū idiotae quidā facile decepti, domum redibāt, referētes partim quae uiderāt, partim tanq̄ uidissent, audissentq;: permulta insup accumulātes illis, quo domino fierēt cōmendatiores. Inflammant itaq; senē infelicē, & in uehementē insaniā impulerūt. At ille passim ad oēs amicos accedēs, quos habebat quū plurimos, tum potētissimos, enarrabat, partim ea, quae ab ijs quos miserat, accepisset, ptim q̄ ex sese effinxerat. Et ad eū modū iste cōpleuit urbē, cōcitauitq; quāplurimis itē aulicis expauescētis, atq; attonitis. Qui ptinus & ipsi cupiditate flagrare coeperunt, ut aliquid suis de rebus audirēt. Porro Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs, alijsq; magnificis donatos muneribus, ad eū remittebat: hoc agens, uti nō solū renunciarēt oracula, uerum etiā dei laudes canerēt, ac portentosa quaedā de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitauit autem ter sceleratus ille quiddam

quiddam neutiquàm inscitum, & ingeniosius, quàm ut in uulgarem competat latronem. Etenim resignatis libellis, ac perlectis: siquid offendisset in ijs, quæ proponebantur, ita scriptum: ut cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum uideretur, apud se detinebat: neq; remittebat, quo uidelicet obnoxios, ac prope modum seruos ob metum sibi redderet eos, qui miserat: quum in mentē illis ueniret, cuiusmodi de rebus consulissent. Intelligebat autem esse consentaneū, ut qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quàmplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis cōmemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic sciscitanti de filio, ex uxore priore suscepto, qui iam per ætatem maturus esset, ut disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregieq; canentem prælia uatem. Deinde paucis post diebus, extincto puero, ipse quidem hærebat: nec habebat quod incusantibus responderet: oraculo uidelicet ita re præsentī cōfutato. At Rutilianus optimus ultro occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse dūm, qui iussisset neminem quidem ē uiuus adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius, atq; Homerum iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam uersari. Quid igitur Alexandro uitio uertere conuenit, si istiusmodi homunculōs dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti, cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principio

Principio fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nunc es: post fax phœbea futurus.

Octoginta æuum ac centum produxeris annos.
At hic septuagenarius interiit, in insaniam uersus, haud
expectato dei promisso, quanquàm hoc quoq; oraculum
ex Autophonis erat. Eidē item de uxore ducenda percon-
tanti, aliquando incunctanter ac palam respondit:

Ducito Alexandro natam, Lunaq; puellam.
Siquidem iam olim rumorem dissiparat, filiam quam habe-
bat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amo-
re captam fuisse, quum dormientē aliquando cōspexisset:
nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos ada-
mare. Porro Rutilianus uir prudentissimus, nihil cuncta-
tus, protinus accersit uirginem, nuptias conficit, sponsus
iam sexagenarius, concumbitq; socrum suam Lunam soli-
dis Hecatombis placans: iamq; sibi unus è cœlitū numero
uidebatur. At hic ubi semel in Italia rem esset aggressus,
maiora indies ad hæc excogitabat, & in oēs Romane di-
tionis partes, qui perferrent oracula, dimittebat, prædi-
cens ciuitatibus cauendam esse pestilentiam, incēdia, ter-
ramotus, se certa remedia traditurum, ne quid horū acci-
deret, pollicebatur. Iamq; quum pestilentia increbuisse-
t, unum quoddam tale oraculum, Autophonon & hoc quo-
quò uersum gentiū pdiderat, unico carmine cōprehensū.

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atq; hūc uersiculum uidere erat passim pro foribus descri-
ptum tanquā aduersus pestilentiam remedio futurum. Ve-
rum ea res plurimis diuersam in partem euenit, propterea
quod fortuna quadam sic accidit, ut eæ domus, quibus hic
uersus

uersus esset inscriptus, potissimum desolarentur. Neq; uero me putes illud dicere carmen in causa fuisse, ut interierint, uerum casu quodā ad hunc modum accidit. Et haud scio, an pleriq; fr̄ti carmine, negligentius ac securius uixerint, nihil aduersum pestē pr̄ter oraculum adhibentes: perinde quasi syllabas pro sese pugnantes haberēt, & in-
tonsum Apollinem telus pestem propellentem. Exploratores item ex sua coniuratione quāmplurimos Romae cōstituerat, qui sibi qua quisq; mente esset, indicarēt, ac priusquam oraculum adiissent, illi significarēt quid nam essent percōtaturi, quidq; potissimū cupere uiderentur, ut etiam priusquam aduenissent ij, qui mittebantur, ille iam ad respondendū instructus ac paratus esset. Atq; hæc quidē & id genus alia machinamenta, aduersus Italicas urbes præstruxerat. Nam præter hæc & initiationes quasdam instituerat, tedarū per manus tradendarum gestationes, & sacrorū ccremonias, quæ quidē tribus ex ordine diebus cōtinenter peragerētur. Ac primo quidē die Atheniensium ritu, denūciatio fiebat huiusmodi. Siquis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator accessit, discedat. Ceterum qui deo credūt & parent, sacris feliciter initientur. Sub hæc protinus exigebantur, illo præcunte, dicenteq;: Foras pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat uniuersa: Foras pellantur Epicurei. Dehinc Latone puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucē emergens, deiq; exortus. Porro tertio die Podalirij cū Alexātri matre cōiugiū agebatur. Dadis aut̄ is appellabatur, idq; ex re, propterea qd̄ facēs
quedam

quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At uero faciem gestabat, mysteriaq; agebat Endymion Alexander: cum hic dormiens scilicet, in medio iaceret: descenderet autē in eum ē tecti fastigio, tanquā ē cœlo, Lunæ uicem agens, Rutilia quædam formosissima cuiusdam ē Cesareæ domus præfectis uxor, quæ nimirum ut amabat Alexandrum, ita uicissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idq; in propatulo. Quod nisi complures fuissent tædæ, forsā nonnihil ex eorum quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulopost rursus introibat ornatus sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara uoce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem bene canori scilicet homines: nempe præcones aliquot Papblagones, Carbatinis calceati, plurimum alij nidorem ructantes, Io Alexander. Porro subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria reuendatum, aureum apparebat: pelle, sicuti coniicio, inaurata circūdata, atq; hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaq; quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter sapiētes sunt, super hac re uerteretur altercatio: utrum Pythagoræ animum possideret, uidelicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: rex Glycon oraculo litem dissoluit.

Pythagoræ mens emoriturq; , oriturq; uicissim.

Vatis at est animus diuina ē mente profectus.

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq;.

Et rursus:

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouiali fulmine tactus.

Porro quum cunctis alijs denunciaret, ut à puerili concubitu temperarent, ceure nefaria, uir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis urbibus imperabat, ut tertio quoque anno mitterent, qui deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verum mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos & etate florentissimos, formaq; eximios. Quibus inclusis perinde ut emptitijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Præterea legem quoque condiderat, ne quis maior annis octodecim sese admoto ore complecteretur, nèue cum basio saltaret, sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis etate, formaq; floridis osculū dabat: atque his quidē inde cognomē inditū, ut intra osculum cōstituti dicerentur. Atq; in hunc modū uecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuo deinceps suas nequitias exercebat, passim cōstuprans uxores, passim liberis abutēs. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum uidebatur, si cuius uxorē uel aspexisset modo. Porro si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo nō ita putabat, quicquid esset bonarum felicitatū, id omne semel in eam domū influxurū esse. Erant insuper, atq; eæ non paucae, quæ sese etiā peperisse ex illo iactarent, quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & sacerdotis, uiri cuiusdā Tyanei, cuius sapientiam ex his quæ sciscitatus est, conijcias licebit. Hūc eqdē legi prius aë aureis descriptū literis, Tij, in ipsis sacerdotis ædibus.

Dic, in

Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nā es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais: Haud fas est ut isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atq; oracula redditurus? Ad millesimū tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atq; in eas regiones. Siquidē oportet & barbaros meos uictu, mea q; presentia frui. At reliquae sortes, puta quae in Dyndimis, Claro, Delphisq; redduntur: utrum ab autore proficiſcuntur Apolline, an uana sunt quae illic aduntur oracula? Ne isthuc quidem scire quiesieris, nefas enim. Ceterum ego quis tandem post hanc uitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post haec uir sapiens, ac uates non inferior Alexandro. Atq; haec Glyconis cum sacerdote confabulatio. Postremo & oraculū carmine comprehensum edidit, quū non ignoraret illum amicum esse Lepido.

Ne pare Lepido, namq; huic fatum instat acerbum. Mirum etenim in modū metuebat Epicurum, sicuti superius dictū est, nimirum ut artificem ac sapientem, suis artibus atque imposturis hostem, atque insensum. Itaque ex Epicureis quempiam, ausum se multis presentibus coarctare, propemodum in uitae discrimen adduxerat. Siquidem adiens ille, clara uoce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, ut seruos suos apud Galatiae praefectū capitis accerseret, hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriae erudiebatur, occidissent. Atqui uiuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tua opera bestiis traditi perierunt. Porro huiusmodi quiddā acciderat. Cum adolescens tulus amne aduerso in Aegyptiū nauigasset, ad inūdationē usq;

usque subducto nauigio: persuasus est, uti pariter in Indiã nauigaret. Itaq; dũ diutius abesset, infelices illi eius ministrati uidelicet, uel in Nilo nauigantẽ interisse puerum, uel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptũ, reuersi sunt domũ, renũciantes quẽadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditũ oraculũ, dãnati serui, sub hæc adest adolescẽtulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille. At Alexander indignatione percitus, quod coargueretur, neq; ferens opprobriatam sibi ueritatem, iussit ut qui adessent, lapidibus illum impeterent: alioqui & ipsos impios futuros, atque Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cõpissent: Demonstratus quidam, qui diuersabatur in Ponto: primus hominem sui corporis obtegẽs obiectu, morti subduxit: alioqui lapidibus obruendum, idq; iure optimo. Quid enim oportebat unum inter tam multos insanientes, sanum esse, atq; à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem hæc euenerunt. Ceterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præconerogante, an uaticinari uellet, si cuiuspiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem, huiusmodi hominem neq; tecto quisquàm excipiebat, neq; igni, aquãue impertiebat: uerũ erat illi solum aliud aliò uertendum, tanquàm impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidẽ probrũ omnium erat grauissimũ. Quapropter unum etiã Alexander quiddam designauit deridiculum. Nactus peculiare Epicuri sententias, librum (uti scis) longe pulcherrimum, summam Epicureæ disciplinæ decreta complectentem,

k medium

medium in forum deportauit, ac lignis⁵ ficulnis exussit, tan-
quàm autorem ipsum exureret scilicet, ac cinerem abiecit
in mare, oraculo insuper eam in rem edito.

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit scelestus ille, quantum adferret is liber
commoditatum ijs, qui in eo legendo uersarentur, quan-
tamq; illis quietem, tranquillitatem, libertatemq; pareret:
propterea quod à paucioribus, spectris, ac prodigijs libe-
raret: tum spes inanes, atque immodicas adimeret cupidi-
tates, mentem sanam ac ueritatem insereret, planeq; lustra-
ret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut alijs id ge-
nus nugamentis: imò recta ratione, uero, ac libertate. Ac-
cipe iam facinus quoddam hominis sceleratissimi, unum
inter omnia multo impudentissimum. Quum iam non me-
diocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inq; aulam
Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuvante, atque
approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur,
maxime flaret, diuo Marco cum Marcomannis &
Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat,
uti duos leones uiuos in Danubium immitterent, uarijs cum
odoribus, ac sacris quibusdam magnificis, sed præstat
ipsum oraculum referre.

Gurgitibus fluij turgentis ab imbribus Istri

Immisisse duos Cybeles edico ministros:

Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aer

Florum atq; herbarum bene olentū, moxq; futura est

Et uictoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta, quemadmodum ille præscripserat:
leones quidē simulatq; in hostium regionem enataissent:

Barbari

Barbari canes quospiam, aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est consecuta, viginti ferme nubibus simul extinctis. His consimilia sunt ea, quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat, ut urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat Delphicam illam responsionem, Cræsoq; redditum oraculum, frigide sanè detorsit: dicens deum quidem prædixisse uictoriam, haud tamen explicuisse, utrum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent: premereturq; Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum, qui ad oraculum uentitabant, neq; sufficeret suppediandis ijs, quæ ad uictum erant necessaria, cōmīscitur oraculorum genus quoddā id, quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solet, ut aiebat ipse, deinde tanquā in somnio diuinitus edocuit respondere: nihil certi tamen. Sed ambigue plerūq; ac confusim: maxime si quos libellos conspexisset, accuratius atq; obseruantius ob signatos. Ad hūc enim modū citra ullum resignandi periculū, quicquid temere in mentē uenisset, subscribebat: ratus et hoc ipsum oraculis conuenire. Erant autem ad id nonnulli cōstituti interpretes, qui mercedē non exiguam colligebant ab ijs, qui eiusmodi capiebant oracula, ut enarrarent ea, explicarentq; atq; hoc illorum munus conductitium erat. Nam interpretū quisq; talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnumquā, quum neque consuleret quisquā, neque missus esset aliquis: imō quum ne esset quidem huiusmodi quippiam: tamen oraculum edebat, uti stultos mortales redderet attōnitos. Quod genus illud erat.

Hunc age quere tuam qui tectus in ædibus, ac te
 Clam prorsum, uxorem uultuq; oculisq; decoram
 Stuprat adulterio, seruorum ex agmine primus.
 Ipse cui solus suasisti hæc omnia demens.
 Eius enim florem libasti, hoc dedecus ille
 Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
 Quin ijdem tibi iam pridem letale uenenum
 (Ut neque quæ faciant, possis audire, nec unquam
 Cernere luminibus) recte furtimq; pararant.
 Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
 Parietem, sub cervicali condita, porro
 Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principio non commoueretur, ubi nomi-
 natim et autores, et loca palam audisset designari? Ve-
 rum illico despuisset, simulatq; cognouisset, quo hæc arti-
 ficio gereretur. Insuper et Barbaris non raro respondit, si
 quis patria lingua sciscitaretur, puta Syriace aut Gallice,
 quoties difficile erat inuenire cōterraneos eorū, qui roga-
 tionē proposuissent: proinde receptis libellis, multum in-
 tercedere solet interualli, priusquam oraculum redderet,
 quo uidelicet interim pocius posset et soluere tuto libel-
 los, et nascisci, qui cuncta possent interpretari. Quod ge-
 nus erat et illud Scythæ cuiusdā redditum oraculum:

Morphi ebargulis i umbra chnēchicrāc, reliquet lucē.
 Aliās rursum, quum nec adesset item quispiam, neque tale
 quicquā omnino contigisset, citra carmen eloquutus est:
 Redito unde uenisti. Siquidem is qui te misit hodie, periit,
 interemptus à Diocle uicino, ac edentibus latronibus,
 Magno, Celere, ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi
 tenentur

tenetur in uinculis. Ceterū pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Sciscitato an caluus esset Alexander, quum libellos palam atq; accurate obsignassem, responsum nocturnum subscribitur: Sabar Dalachi Malach At-
tis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eādem rogationē proposuissem, puta cuiatis esset uates Homerus, idq; alio atq; alio nomine: alteri subscripsit, uidelicet deceptus à puero: qui rogatus qua gratia uenit: ut remediū, inquit, peterem aduersus laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri uero ubi sciscitanti ei dictū esset, utrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit: nihil quidem quod ad Homerum attineret.

Carpe uiam pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illū sum machinatus, quorū de numero fuit & illud, unica rogatione proposita libello pro more inscripto talis cuiusdam rogationes octo, nomen aliquod e mentitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset adiungens. At ille persuasus, partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad unicam rogationem: ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander, octo misit oracula: sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, uerum absurda & intellectu difficilia omnia. Quod ille ubi in posterum persensisset, præterea quod Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissemq; ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas: ode-
rat me uidelicet, ita uti par erat, sibiq; acerrimum hostem iudicabat. Quodam itaque tempore percontanti de me,

k 3 Rutilia

Rutiliano ita respondit,

Noctiuagis gaudet scortis, spurcōq; cubili.
In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde
quum me in oppidū aduenisse sensisset, meq; Lucianū esse
illum cognouisset: adduxeram autem milites duos, alterū
lincea, alterum conto armatū, quos quidē à Cappadociae
præside mihi tum amico acceperā, quo me ad mare usque
deducerent: accersit illico, sanè quā comiter multa; cū
humanitate. Ego quum aduenissem, complures apud illum
reperio: porrò bona quadam fortuna & milites unā mecum
adduxeram. Tum ille manum mihi porrigit osculandam,
quemadmodum uulgo facere consueuerat: ego admotus,
perinde atque osculum daturus acri morſu corripio, ita ut
parum abſuerit, quo minus illi manum mancam reddide-
rim. Itaque qui præsentes erant, præsocare me accedere
conati sunt tanquā hominem sacrilegum: quippe qui iam
inde ab initio grauitè tulerant, quod Alexandrum illum,
non autem prophetam compellassem. At ille oppido quā
generose obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se fa-
cile me placidum redditurum, declaraturumq; quantum
posset Glycon, qui nimirum & hos qui maxime seuirent
ferocirentq;, sibi redderet amicos. Moxq; ablegatis
omnibus, mecum exposulauit, negans se clam esse que-
suasissimè Rutiliano. Ecquid me lasisset ut ista in sese fa-
cerem, quum possem illius opera apud illum magnas ad-
res promoueri? Equidem hanc hominis humanitatem cō-
moditatemq; libenter accipio, perpendens nimirum, quo-
ſorem in periculo constitutus: pauloq; post prodibam,
iam illi factus amicus. Ea res profecto ijs qui uidebant,
uehemen

uehementer erat stupenda, quod tam facile fuisset cōmutatus. Posthac quū iam nauigare statuissem, missis Xenijs ac numeribus permultis (erā autē forte solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim prēmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos auherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiose fieri: uerum ubi iam in medio essemus mari, uideremq; gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optime de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, ut tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facile quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit ne qd in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, uti uides, sexaginta, quū antehac pie atq; inculpate uixerim, haudquaquā uelim in hac tam grandi ætate, præsertim quum uxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: indicans uidelicet, cuius rei gratia nos suscepisset, quæq; sibi mandasset Alexander. Expositis autem nobis in Aegialos, quorū etiam egregius meminit Homerus, retro legit cursum: ibi forte nactus præternauigātes legatos quosdam Bosporanos Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi uetligalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cū exposuissem illis, quod me periculum circūuallaret, atq; illi se mihi commodos facilesq; præberent, receptus in nauigiū, incolumis in Amastrim perueni: tantillū absuerat ut perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illū arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebā funem, quo hominem ulcis

k + scerer,

scerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam,
 proq; summo ducebā hoste, propter morum impietatem.
 Iamq; ad accusationē intenderā animū, nō paucis mecum
 facientibus, maximeq; qui erāt ex Timocratis Heracleo-
 te schola philosophi. Verum qui tum Bithyniæ Pontoq;
 præsidebat nos cohibuit, penē supplicās et obsecrans uti
 desisteremus. Etenim ob necessitudinē quæ sibi cum Ruti-
 liano intercederet, nequaquā posse supplicio afficere:
 nec si manifesto in crimine deprehēdisset. Atq; ita quidem
 ab iracundia destiti, meq; repressi: nō in tempore rem ag-
 gressurus, cum iudicē haberem ad eum modum affectum.
 Sed quid? an non et hoc inter alia facinus audax Alexan-
 dri: a principe Romano postulare ut Abonimurus, com-
 mutato uocabulo, Ionopolis appellaretur? utq; nomisma
 nouum signaret, altera quidem parte Glyconis obtinens
 imaginem, altera uero Alexandri, qui insignia aui Aescu-
 lapij, ac falcem illam Persei, undē maternū ducebat genus,
 teneret. Porro cū esset de sese uaticinatus, oraculo prodi-
 to, fatis decretum esse, ut annos uiueret centum et quin-
 quaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maxime miscran-
 do periturum: nondum septuaginta natus annos interiit,
 uidelicet (uti conueniebat Podalirij filio) pede ad inguen
 usq; putrefacto, et uermibus scatens. Quo tempore simul
 et illud deprehensum est, quod caluus esset: quū medicis
 caput humectandū præberet, ad mitigandū cruciatum, id
 quod haudquaquā facere potuissent, nisi detractō gale-
 riculo. Hunc habuit exitū Alexādri tragœdia, atque hæc
 fuit totius fabule catastrophe, ut res uideri possit providē-
 tia quadā esse gesta, quū casu nimirū ad hūc modum cue-
 nerit.

nerit. Restabat illud, ut & epitaphiū uita acta dignum ei constitueretur: neq; non certamina quedam agerentur ab ijs, qui in uaticinium cōiurauerāt, uidelicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianū arbitrū sese cōserētibz, ut is pronūciaret, quē ex ipsis oporteret in oraculi succeſsionē capeſſendam eligi, atq; sacerdotali prophetia caq; corona redimiri. Erat autē in hoc numero simul & Petus, qui artis professione medicus, tum ciuis quū esset, ista faciebat: neq; medico, neque homine cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinādi autoritatē seruās, posteaquā inde iam demigrauerat. Hæc amice ex plurimis pauca, quo degustamentū hominis præberē, scribēda putauī, cum uti tibi gratificarer, homini familiari atque amico, quemq; ego unū omnīū maxime suspicio: idq; pluribus nominibus, uel propter sapientiā singulārē, uel ob amorē ueri, uel ob morum mansuetudinē ac moderationē, uel ob uitæ tranquillitatē, postremo comitatē atq; humanitatē erga hos, quibus cum uiuis. Tum uero (quod quidē tibi fuerit etiam iucundius) ut Epicurū ulciscerer, uirū uere sacrū, ingenioq; diuino, quiq; solus quæ uere sunt honesta & nouerit, & tradiderit: quiq; solus extiterit, qui liberos reddere solitus sit eos, q̄ secū haberēt cōsuetudinem. Deniq; arbitror fore, ut ijs q̄ in hāc lectionem inciderint, liber hic nōnihil utilitatis asserre uideatur, dū quedā redarguit, quedā in opinionibus horū, qui & recte sentiunt, confirmat ac stabilit.

Alexandri seu Pseudomantis, Des. Erasmo
Roterodamo interprete, finis.

k 5 Ornatissimo

154.
ORNATISSIM O VIRO

D. CHRISTOPHORO VRSEVVI

co, Erasmus Roterodamus S. D.

QVIDEM hac mente semper fui ornatissime idemq; humanissime Christophore, ut à nullo prorsum uitio perinde abhorruerim atq; ab ingratitudine, nec unquam istos hominis uocabulo dignos iudicari, qui alieni in se meriti tempore ullo possent obliuisci. Rursus eos existimaui beatos, quibus tantum facultatis fortunæ cōmoditas suppeditasset, ut bene de se meritis, possent parem remetiri gratiam: beatissimos autem quibus licuisset acceptum beneficium aliquo cum fœnore rependere. Proinde cum antehac sepenumero mecum repeterem, quantum in me nihil promeritum tua benignitas contulisset (nam collatum arbitror, quicquid ita delatum est, ut haud scio utrum per fortunam, an per meipsum: certe per te nō steterit quo minus acceperim) circumspectaremq; quonam argumento possem aliquam saltem erga te memoris gratiæ animi significationem dare: neque in tanta fortunæ meæ tenuitate quicquàm occurreret, quod ulla ex parte, non dicam tuis meritis responderet, sed quod uel animo satisfaceret meo: illud denique mihi uenit in mentem, ut saltem istos quosdam non inurbanos homines imitarer, qui flosculo quopiam insigni, aut alio simili symbolo misso, uoluntatis propensionem, promptiq; animi studium testificari solent: præsertim ipsi tenues erga eos, quibus neque res, neque animus sit alienorum egens munus.

Ergo

Ergo Græcanica ingredienti *μυσῶνα* (nam musarum
 horti uel medijs uernant brumis) statim inter multos uaria
 adblandiētes gratia, hic Luciani flosculus præter ceteros
 arripit. Eum nō ungue, sed calamo decerptū ad te mitto,
 nō solum nouitate gratum, colore uarium, specie uenustū,
 nec odore modo fragrantē, uerum etiā succo præsentaneo
 salubtē et efficacem. Omne tulit punctū (ut scripsit Flaca-
 tus) qui miscuit utile dulci. Quod quidem aut nemo, mea
 sentētia, aut noster hic Lucianus est assequutus, qui priscæ
 comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantia referens: deum
 immortalem, qua uas fricic, quo lepōre perstringit omnia,
 quo naso cuncta suspendit, quā omnia miro sale perfri-
 cat, nihil uel obiter attingens, quod nō aliquo feriat scom-
 mate, præcipue philosophis inestus, atq; inter hos Pytha-
 gorici potissimum, ac Platonicis ob præstigias: Stoicis
 item propter intolerandum supercilium, hos punctim ac-
 cesim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo.
 Quid enim odiosius, quid minus ferendū, quā improbi-
 tas uirtutis professione personata? Hinc illi blasphemi,
 hoc est, maledici uocabulum addidere, sed hi nimirum,
 quorum ulcera tetigerat. Pari libertate deos quoq; passim
 et ridet et lacerat, unde cognomē inditū *ἁδὲς* specio-
 sum profecto, uel hoc noīe, quod ab impijs ac superstitio-
 sis attributum. Floruit (uti putant) Traiani fermē tempo-
 ribus, indignus ita me deus amet) qui inter sophistas annu-
 meretur. Tantū obtinet in dicendo gratie, tantū in inue-
 niēdo felicitatis, tantū in iocādo lepōris, in mordēdo aceti:
 sic titillat allusionibus: sic seria nugis, nugæ serijs miscet:
 sic ridens uera dicit, uera dicēdo ridet: sic hominū mores,
 affectus,

affectus, studia, quasi penicillo depingit: neque legenda,
 sed planè spectanda oculis exponit, ut nulla Comœdia, nul-
 la Satyra cum huius dialogis conferri debeat, seu uolu-
 ptatem spectes, seu spectes utilitatem. Ceterum si nomina-
 tim queras huius argumentum dialogi, facit id quod sem-
 per facit. Pythagoram uelut impostorem ac prestigiato-
 rem taxat: Stoicorum fastum et sapientem barbam ridet:
 diuitum ac regum uita quantis sit erumnis obnoxia docet:
 contra quàm expedita res paupertas hilaris, suaq; con-
 tenta sorte. Quem uti legas attentius, te maiorem in mo-
 dum rogo, si quando tibi per tua licebit negocia, frontem
 exporrigere. Audies enim Gallum cum hero sutore cons-
 fabulantem, magis ridicule quàm ullus possit γελωτο-
 πορεῖ, sed rursus sapientius quàm theologorum ac phi-
 losophorum uulgus nunquam in scholis magno super-
 cilio, magnis de nugis disputat. Vale optime atq; huma-
 nissime Christophore, et Erasmus inter tuos
 ascribito clientulos, amore, studio, offi-
 cio cessurum nemini. Ex arce

Hammensi. Anno.

M. D. I I I.

Luciani

157
LVCIANI SOMNIVM

SIVE GALLVS, DES. ERASMO

Roterodamo Interprete.

Interloquutores, GALLVS MICYLLVS.

MICYLLVS.

T te scelestissime Galle, cū ista tā
ta inuidētia, uoceq; tam acuta ipse
perdat Iupiter, qui quidem opibus
affluentē me, ac dulcissimo in soma
nio uersantē, et admirabili felicitate
te fruētem, penetrabile quiddā et
clamosum resonās expergefeceris,
adeo ut ne noctu quidem effugere liceat paupertatem, uel
te ipso longe nocentiorē. Atqui si coniectandū est, tum ē
silentio quod etiā dum ingens est, tum ē rigore frigoreq;
quod nondū me quē admodū assolet, antelucano morsicat
titillatq; (nā hic mihi certissimus gnomon aduētātis diei)
ne medium quidē adhuc noctis est. Sed iste peruigil, per
inde quasi uellus illud aureum seruet, ab ipsa protinus ues
pera uociferari cœpit. Verū haudquaquā impune: siquā
dem mox poenas de te sumā, fusteq; cōminuā, si diluxerit
modo. Nam nunc negotium mihi facefferes, subsiliens in
tenebris. G A L. Here Micylle, equidē arbitrabar me
tibi gratum esse facturum, si quoad possem, alta nocte lu
cem anteuertissem, quo posses antelucano surgens, quā
plurimū operis conficere. Etenim si priusquā sol exoria
tur, uel unicam feceris crepidam, isthuc laboris lucro tibi
acceserit

acceſſerit ad parandum uictum. Quod ſi tibi magis libet dormire, equidē tuo arbitrato quatiē egero, longeꝫ; magis māturo ſuero piſcibus. Ceterū tute uideto, ne per ſomnum diues, eſurias experrectus. M I C Y L. O prodigiorū uerſor Iupiter, ô malorū depulſor Hercules: Quid hoc mali eſt? uocē humanā ſonuit Gallus. G A L. Hoc cine tandem tibi prodigiū uidetur, ſi eadē qua uos lingua loquor? M I C Y L. Quid? an nō hoc portentum? ſed auertite diſ malū à nobis. G A L. At tu mihi uideris admodū illiteratus eſſe Micylle, nec cuoſuiſſe Homeri poēmata, in quibus equus Achillis, cui nomen Xantus, poſteaquā hinnitus longū ualere uſuiſſet, medio in praelio cōſtitit, diſſerēs, totosꝫ; uerſus ordine recitās: nō quēadmodū nūc ego proſa oratione loquēs, quin etiā uaticinabatur ille, deꝫ; futuris e debat oracula, neꝫ; quicquā prodigioſum facere uidebatur: neꝫ; is q tū audiebat, malorū auerſorē, ita uti tu facis, implorabat, quaſi rem abominandā & auertendā audiſſe ſeſe iudicaret. At qd tandē facturus eras, ſi tibi nauis cui nomē apud Homerū eſt Argo, carina fuiſſet eloquuta, ita ut olim in Dodonea ſylua phagus per ſe loquens orandi edidit? Aut ſi tergora direpta ſerpere uidiſſes, ſi carnes bouum mugire ſemiaſſas, coctasꝫ; uerubus tranſſixas? Ego uero quū Mercurij ſim aſſeſſor loquaciſſimi, deorūꝫ; omniū facundiſſimi: præterea contubernalis uobis & cōuictor, haud mirum uideri debet, ſi ſermonē humanū edidici. Quod ſi mihi recipias taciturnum te haud quaquā grauior tibi cauſam aperire, unde factū ſit, ut eadē qua uos lingua loquar, & unde mihi ſuppetat huius orationis facultas. M I C Y L. Modo ne iſthuc ipſum ſit ſomnium

somnium Galle, quod ita mecum loqueris, Sed dicito per
 Mercuriū, ò præclare: quid etiā aliud rei tibi sit in causa,
 ut istā linguā sones? Nam ut taceam, neq; cuiquā proferā,
 quid attinet te sollicitum esse? Quis enim fidē mihi sit has
 biturus: si cui narrem, me Gallum hæc loquentem audisse?
 GAL. Ausculta igitur, nā orationē ex me audies, omnīū
 (sat scio) maxime nouā atq; incredibilē. Siquidem hic qui
 nunc tibi Gallus appareo, non ita pridem homo fui. MI-
 CYL. Profecto & olim istiusmodi quiddam de uobis in-
 audieram: Adolescentulū quempiam fuisse Gallū, Marti
 adamatū, atq; hunc deo compotasse, collusitasseq;, & in
 uoluptatibus gessisse morem. Itaq; cum Venerem adiret
 Mars cum ea cubiturus: hunc quoq; Gallum unā secum
 adduxisse. Quoniā autem Solem potissimū metueret, ne si
 ē sublimi conspexisset, Vulcano se proderet, foris ad ostiū
 adolescentulum semper relinquere solitum, cuius indicio
 certior fieret, quando solemergeret. Deinde Gallum alia-
 quando somno correptum, excubias deseruisse inscien-
 tem, Solemq; nullo presentiente inminuisse Veneri ac
 Marti secure dormienti, propterea quod consideret Gala-
 lum indicaturum fuisse, si quis interuenisset. Itaq; Vulcan-
 num à Sole edoctum, eos deprehendisse implicitos atque
 irretitos ijs uinculis, quæ iam olim in illos fuerat fabrica-
 tus. Porro Martē simulatq; dimissus est, indignatū aduer-
 sus Gallum fuisse, atq; cum in auem trāsmutasse, iisdē ar-
 mis, ut in capite pro galea cristam obtineret. Hanc ob
 causam quo uos Marti purgetis, quū iā nihil opus, simul-
 atq; Solē exorientem sensistis, multo ante uociferari, atq;
 illius exortum prænunciare. GAL. Ferūtur quidē & illa
 Micyle,

Micylle, At quod ego sum narraturus, multo aliud quiddam fuit, atq; adeo nuper admodū in Gallū trāſſormatus sum. MICYL. Quo nā modo? Nā iſthuc maximopere cupio cognoscere. GAL. Audiſtin de Pythagora quodā Mneſarchida Samio? MICYL. Num ſophiſtā illū dicis et glorioſum: qui inſtituit, ne quis uel carnes guſtaret, uel fabas ederet, ſuauiſimū mihi eduliū, ſalubre et parabile à menſa ſubmouens? Præterea autē qui mortalibus ſuaſit, ne intra quinquēnium loquerētur? GAL. Scis nimirū et illud, quēadmodū priuſquā Pythagoras eſſet, Euphorbus fuerit? MICYL. Præſtigiatorē et prodigiorū artificem hominē aiunt fuiſſe, o Galle. GAL. Ille ipſe ego tibi ſum Pythagoras. Quare parce, queſo mihi cōuitiari, præſertim quū ignores, qbus ſim moribus. MICYL. At hoc riuſum multo etiā quā illud portētoſius: Gallus philoſophus? Attamē expone Mneſarchi gnate, qui factū ſit, ut ex homine auis, ex Samio Tanagræus repente nobis prodieris. Neq; enim iſta ueriſimilia, neq; omnino ſacilia creditu. Quandoquidem duas quaſdam res iam mihi uideor in te animaduertiſſe, nimium alienas à Pythagora. GAL. Quas? MICYL. Alterum quidem, quod garrulus es, et obſtreperus, quum ille ſilere in ſolidos quinque annos (ſi memini) præceperit. Alterum uero planē cum illius legibus pugnat. Etenim cum nō haberem, quod tibi obijcerem, fabas heri (ſicuti noſti) ad te attuli. At tu nihil cumſtatus protinus eas ſublegebas: unde ſit ut neceſſe ſit, aut euentum eſſe te Pythagoram eſſe, quū aliud quiddā ſis: aut ſi Pythagoras es, legem prætergreſſum eſſe te, iusq; uiolaſſe, quum fabas ederis, perinde ac ſi caput patris co

tris comederis. G A L. Non cognosti Micylle, *que sit harum rerum causa, neq; que ad unumquodq; uitæ genus cōducant.* Ego tum quidem nō esitabam fabas, propterea quod philosophus essem. Nunc contra comesurus sim, quippe auicio cōgruas, neq; nobis repudiandū pabulum. Verū si molestū non est, audi quemadmodū ē Pythagora coeperim esse id, quod sum in præsentia, quāmq; in multis uitæ generibus ante hac uixerim. Et quid ex unaquaq; trāsformatione sim cōsequutus. M I C Y L. Narra *quæso:* nam mihi quidem auditu iucundissimū fuerit. Adeo ut si quis mihi deferat opinionē, utrum te ista narrantē audire malim, an rursum felicissimū illud somniū, quod paulo ante uidi, uidere, haud sciam utrū electurus sim, usq; adeo cognata germanaq; uidetur esse ista tua cum suauissimis illis uisis, & ex equo uos aestimo, te pariter ac præclarū illud insomniū. G A L. Etiamnū tu somniū illud quod dudū tibi uisum est, in animū reuocas, & inania quedam obseruans simulachra, atq; (uti loquuntur poëtæ) euanidā quandam felicitatē memoria cōsectaris? M I C Y L. Imò illud scias Galle, ne ullo quidē tempore unquā uisi illius mihi uenturam obliuionem. Tantum mellis somnium aufugianā, oculis mihi reliquit, ut præ illo uix queam palpebras attolere, rursus in somnum coeuntes. Itaq; qualē uoluptatem mouent penne in auribus uersatæ, talem titillationem mihi præbent ea que uidi. G A L. Nouum quendam Hercule mihi narras amorem insomnij, siquidem alatum quum sit (sicut aiunt) metasq; uolandi præscriptas habeat somniū, iamq; septa transilit, in oculis etiam uigilantis obuersans, adeoq; mellitū & euident apparet. Quare peruelim au-
l dire,

dire, cuiusmodi nam sit istud, quod te supra modum delectat. MICYL. Gestio narrare. Nam dulce est hoc ipsum meminisse, et commemorare de illo quippiam. Verum heus Pythagora: quando tu narrabis de tuis transformationibus? GAL. Vbi tu Micylle desieris somniare, melius illud ab oculis absterseris. Interim prior dicito, uti intelligam, utrumne per portas eburneas, an per corneas tibi somnium aduolarit. MICYL. Neque per has, neque per illas, o Pythagora. GAL. Atqui duas has tantum commemorat Homerus. MICYL. Valere sinas nugatorē illū Poētā, qui nihil de somnijs intellexit. Paupertina fortassis somnia per istas commeant portas, qualia uidebat ille: neque id admodum perspicue, quippe captus oculis. Mihi uero per aureas quasdam portas dulcissimum hoc aduenit somnium, et ipsum aureum, et agreis undique circumamictum, et auri plurimum secum adducens. GAL. Desine optime Mida de auro fabulari. Nā dubio procul ex illius uoto, istud tibi accidit insomnium, et solidas auri uenas mihi duxisse uideris. MICYL. Multam auri iam uidi Pythagora, multam, quā putas pulchri? quo fulgore coruscantis? Quid tandem Pindarus in illius laudem dicit? nam in memoriam redige, siquidem meministi, quum aquam præstantissimam dicens, postea aurum admiratur, idque iure, statim in initio carminis unius omnium bellissimi. GAL. Num illud queris?

Aqua est illa quidem optima:

Cæterum aurum, uti candens

Ignis, ita enitens, noctibus eminet eximie unum

Cæteras supra opes: quæ

Gloriam

Gloriam ac decus addunt.

MICYL. Per Iouem, isthuc ipsum: perinde enim ac si insomnium meum uideat Pindarus, ita predicat aurum: sed ut tandem cognoscas quale fuerit, ausculta iam sapientissime Galle. Meministi ut heri nullum domi cibum acciperim: siquidem Eucrates diues ille forte mihi in foro factus obuiam, lotum me in tempore ad coenam uenire iusserat. GAL. Isthuc equidem planè memini. Nam totum esuriebam diem, donec mihi profunda tandem uespera domum reuersus, subuiuidus, uinoq; madens, quinque illas fabas proferres, non admodum opiparam coenam Gallo, qui quondam fuerit athleta, quiq; olympia non segnitè olim decertarit. MICYLLVS. Ast ubi reuersus à coena fabas tibi obiecissem, obdormij protinus. Tum mihi, iuxta Homerum, ambrosia sub nocte diuinum quoddam haud dubie somnium asistens. GAL. Sed prius quæ tibi apud Eucratem acciderint Micylle narra: et cuiusmodi fuerit coena, quæq; super coenâ acta sunt omnia. Nihil enim prohibet te denuo coenare, si ueluti somnium quoddam eius coenæ reducas, et quæ tum ederis, rursum cōmemoratione quasi rumines. MICYL. Credebā molestū futurū me, si hæc quoq; retulissem: uerū posteaquā tu desideras, en id quoq; narrabo: quum nunquā antehac in uita coenasssem apud ullum diuitem, ò Pythagora: heri bona quapiam fortuna in Eucratem incidi: atq; ego quidem simulatq; dominū illum salutasssem, ita uti consueuerā, subducebā me: ne pudori illi essem, si laccra in ueste fuisssem affectatus. At ille: Micylle, inquit, hodie natalicia filie celebroy plurimosq; ad cōuiuium amicos inuitaui,

l 2 uerum

uerum quoniā aiunt quendā ex his incōmoda esse uale-
tudinē, neq; posse pariter ad cōuiuiū nostrum accedere: tu
eius loco uenito lotus, nisi ipse forte qui uocatus est, semet
adfuturū renunciarit. Nam nunc quidem ambigit. Hoc ubi
audissem, adorato diuite discedebā: oēs obsecrans deos, ut
algidā febrem aliquā, aut laterum dolorē, aut podagram
morbi auctarium immitterent uale tudinario illi, cuius ego
selle occupator, coenāq; uicarius, et haeres erā uocatus.
Interim hoc spaciū, quod usq; ad balnei tēpus intercessit,
longissimum seculum esse iudicabā: dum subinde respicio,
quotquot pedū esset litera, et quādo illos iam lauissē cō-
sentaneū esset. Hic ubi tempus tandē aduenisset, ocyus me
corripio, atq; ab eo, nitide amodū cultus: sic obuerso pal-
liolo, ut qua esset parte purissimū, ea uideretur. Offendo
autē ad fores, et alios cōplures, in quibus etiā illū (gesta-
batur autē à uiris quatuor) cuius eram subcōuiua uocatus:
qui male habere dictus erat, atq; id etiā prae se ferebat, qd'
afflicta esset uale tudine. Nā ex alto gemebat, tussiebatq;
ac screabat, uelut ex abito: quodq; egre redderetur to-
tus palidus ac tumens, annos natus circiter sexaginta. Fe-
rebatur autem philosophus quispiā esse, ex his, qui apud
adolescētulos nugas deblaterant. At barba nure erat tra-
gica, id est hircina, supra quā credi posset tonsoris
egēs. Porro increpante Archibio medico, quāobrē quum
ita esset affectus, aduenisset: nō oportet, inquit, promissa
deserere, praesertim hominē philosophum, etiam si nulle
urgeant et inscent morbi. Putabit enim Eucrates sese à no-
bis haberi ludibrio. Haud quaquā, inquā ego: imò col-
laudabit te, si domi potius apud te uelis emori, quā in
conuiuio

conuiuio animā unā cum phlegmate excreans. Atque ille quidē prae arrogantia dissimulabat sese dictorium audisse. Haud multo post accessit & Eucrates iam lotus : conspectoq; Thesmopolide (nam id erat philosophonome) Praeceptor, inquit, probe quidem factū abs te, qui ipse ad nos ueneris. Tametsi nihilo deterius tibi fuerat futurū. Siquidem etiam absenti omnia ordine missa fuissent. Hæc simul atq; dixerat: introgreditur, manus illi porrigens pariter & famulis inuitenti. Ego igitur iam abire parabam: uerū ille cōuersus, ubi diu secum hæsitaſſet, posteaquā me tristem admodum uideret: ades, inquit, tu quoq; Micylle, ac nobiscum coena. Nam filium in mulicrū conclauī unā cum matre cōuiuīū agere iubebo, quo tibi sit locus. Ingrediebar itaq; quum parum absuerit, ut lupus frustra hians discederem, uerum ingrediebar pudefactus, quod Eucratis filiolum ē conuiuio uiderer expulisse. Ast ubi iam tempus esset ut discumberemus, primū tollentes Thesmolim composuerunt, haud sine negotio per Iouem, quinq; (si dijs placet) proceri iuuenes, ceruices illi supponētes undiquaq; quo nimirum in eodem habitu permanere, ac longum etiam tempus durare posset. Deinde ubi nemo iam tolerare posset, ut iuxta illum accumberet, me adductum reclinant, ut eadem in mensa essemus. Deinceps coenabamus, o Pythagora, opiparam quandam & uariam coenā, multoq; in auro, multo item argento. Pocula erant aurea, ministri formosi: tum cantores, & concitandi risus artifices. In summa, iucundissima quæpiam erat uita: nisi quod unum quiddam me uehementer male habebat: Thesmopolis obstrepens atq; obturbans, uirtutem nescio quam mihi

commemorans, docensq; , quod due negationes unicā effici-
 cerent affirmationē: quodq; , si dies sit, nox non sit. Non-
 nunquā & cornua mihi dictitabat esse, atque id genus
 multa philosophabatur erga me, quibus eiusmodi nihil
 opus: planeq; uoluptatem interpellatione minuebat, quum
 non sineret exaudiri eos, qui cithara, uocēq; canebāt. Has
 bes Galle de cœna. GAL. Non admodū suauī Micylle:
 maxime posteaquā cum illo deliro sene sortitus eras accu-
 bitum. MICYL. Audi nūc & insomnium. Visus enim
 mihi Eucrates ipse, quum orbus esset liberis, nescio quo-
 modo ē uita decedere. Dehinc ubi me accersisset, ac testa-
 mentum cōdidisset, quo me insolidum heredem omnium
 scripserat, paulo tempore superstes emori. Porro ipse ui-
 debar adire facultates: & tum aurum, argentumq; ingē-
 tibus quibusdā scaphis exhaurire, perpetuo subscaturiens
 & affatim affluens: tum autem uestes, mensas, pocula, mi-
 nistros, omnia mea, ut par erat, esse. Postea candido ue-
 hiculo uestabar resupinus: cunctis qui intuebātur, conspi-
 ciendus & admirandus. Accurrebant permulti, ac circū-
 equitabant: complures sequebātur. Ego interim illius in-
 dutus uestitum, & annulos gerens circiter sedecim digi-
 tis insertos: epulum quoddam splendidum iubebam adori-
 nari, quo amicos acciperē. Iamq; illi, ita ut in somnio fieri
 consentaneū est, aderant: iam epule erant cōportate, iam
 potus ex animi sentētia ministratus. In his quum uersarer,
 & aureis phialis præbiterē oībus qui aderāt amicis: quū
 iam inferrētur bellaria, intēpestiuo tuo clamore perturba-
 sti nobis cōuiuiū, mensasq; subuertisti, ac diuitias illas ita
 dissipasti, ut in auras euanescerēt. Num tibi uidetur iniuria
 stoma-

stomachatus in te? nam uel tris noctes perpetuas libenter
 adhuc somnium illud quod mihi accidit, uidere cupiam. G A L.
 Adeone es auri cupidus, et opum auidus Micylle: idque
 ex omnibus unum admiraris, ac felicitatem unicam esse iu-
 dicas, si plurimum possideas auri? M I C Y L. Equidem haud
 solus ita cogito Pythagora: quum ipse quoque, tum quum
 Euphorbus esses, auro atque argento comis intexto, pro-
 dibas pugnaturus cum Achillis: idque in bello, ubi ferrum
 quam aurum gestare satius fuerat. At tu etiam tum uoluisti
 calamistris auro internexis in periculum descendere. Atque
 ob eam (opinor) causam, Homerus comas tuas gratijs simi-
 les dixit, quod auro argenteoque reuinceretur. Etenim longe
 nimirum meliores atque amabiliore uidebantur, quod essent
 auro religatae, unaque cum eo relucere. Neque isthuc nouum
 est Auricome, si tu Pantho patre prognatus, aurum in pre-
 cio habuisti: quin et ipse deorum omnium, hominumque pa-
 ter ille Saturno, Rheaque progenitus, quum Argolica illam
 puellam adamaret: ubi nihil inueniret amabilius in quod
 sese transformaret, neque quo Acrisij custodias posset cor-
 rumperet: audisti uidelicet, ut aurum sit factus: atque ita per
 tegulas illapsus, potitus est ea quam deperibat. Iam uero
 quid tibi commemorem, quam multos usus praebeat au-
 rum? Et ut eos quibus adfuerit, formosos, et sapientes,
 et potentes reddat, decus et gloriam illis concilians: utque
 nonnunquam ex obscuris et infamibus, claros ac celebres
 repente efficiat? Nam nosti uicinum mihi et eiusdem arti-
 ficij Simonem: qui paucis ante diebus apud me coenauit:
 quum legumem coquerem Saturnalibus, duasque extorum
 caesus immittens? G A L. Noli Simonem illum breuem:

quæ fictilē ollulā, quæ nobis erat unica, suffuratus, peracta
 coena abiit, sub ala gestans. Nam ipse uidi Micylle. **M I-**
C Y L. Atqui quum eam sustulerit, tam multos ille deos
 postea iurabat. Sed quæ non prodebas, ac uociferabare
 tum, ò Galle, quum nos furto spoliari cōspiceres? **G A L.**
 Coccizabam, quod mihi solum licebat id temporis: uerum
 quid Simon ille? Nam uidebare de illo dicturus, nescio qd.
M I C Y L. Ei consobrinus erat uir supra modum diues,
 nominē Drimylus: is quoad uiuebat, ne obolū quidem do-
 nauerat Simoni: nam qui daret, quū ne ipse quidem pecu-
 nias attingeret? At simulatq; mortuus est nuper: uniuersis
 illis opibus iuxta leges Simon ille, qui coria patria, qui pa-
 tellam circumlingebat, gaudens potitur: purpura ostroq;
 circumtectus: famulosq; et currus, et aurea pocula, et
 mensas eburnas innixas pedibus possidet: ab omnibus ado-
 ratur: iamq; nos ne aspicit quidem. Etenim nuper quū illū
 procedētem conspexissem: Salue, inquā, Simon. At ille in-
 digne ferens: Edicite, inquit, mendico isti, ne uocabulum
 meum diminuat: neque enim Simon, sed Simonides appel-
 lor. Porro (quod est omnium maximū) mulieres etiā illius
 amore capiuntur. Atq; is quidem eludit eas, ac fastidit: et
 alias quidem admittit, comemq; sese præbet: alie porrò
 quæ negliguntur, necem conscituras sibi minitantur. Vi-
 des quantas commoditates pariat aurum: quandoquidem
 eos qui sunt deformissimū, transfigurat, et amabiles red-
 dit, non secus atque cestus ille poëticus. Audis insuper et
 à Poëtis dictum.

O aurū auspiciata res, et ostentū optimū. Et rursus,
 Aurum est quod opibus imperat mortalium.

Sed quid

Sed quid interim risisti Galle? G A L. Quoniã tu quoq;
per inscitiam Micylle, simili modo falleris opinione de di-
uitibus, quemadmodum uulgus: uerum (crede mihi) longe
etiam crumnosiores uitam uiuunt, quàm uos. Hec autem
loquor, qui ipse et pauper, et diues aliquando fuerim,
atq; omne uite genus sim expertus. Porro paulo post ipse
quoq; hæc omnia cognoscet. M I C Y L. Per Iouem tem-
pestiuum iam est, ut et tu referas quemadmodum sis trã-
figuratus: et quod in unoquoq; uite genere perspexeris.
G A L. Ausculta, hoc tantum præmonitus, me neminẽ fe-
liciores uitã, quàm tu sis, unquàm uidisse. M I C Y L.
Quàm ego sim ò Galle? Hanc felicitatem tibi ipsi impre-
cor. Nam uidere me tibi ridendum proponere. Verũ age,
narra, exordiens ab Euphorbo, quo pacto fueris in Pytha-
goram transformatus: Deinceps ordine ad Gallum usq;.
Consentaneum enim est, te uarias res tum uidisse, tum tu-
lisse: nimirum tam diuersis uite formis. G A L. Quemad-
modum initio ab Apolline profecta anima in terrã deuon-
larit, et corpus humanũ subierit, ut illic poenam quandam
denderet, id longum dictu futurum sit. Præterea neque
mihi referre fas est, neq; tibi eiusmodi audire. Verum ubi
Euphorbus factus essem. M I C Y L. Sed ego priusquàm
essem is, qui nunc sum: O præclare quisnam erã? hoc mihi
prius dicito, nunquid et ego uersus fuerim itidem ut tu?
G A L. Maxime. M I C Y L. Quis igitur erã? si quo mo-
do potes dicere, peruelim enim isthuc cognoscere. G A L.
Tu formica fueras Indica, ex earum genere, quæ aurum
effodiūt. M I C Y L. Et postea neglexi infelix, uel pauca
la frustra in uitã importare: quũ illo essem alitus? Sed age
l s quid

quid post hac futurus sim dicito: quādoquidē cōsentaneū est scire te, Etenim si quid bone sit rei, iam nūc suspēdero me ab ista pertica, in qua nūc stas. G A L. Istuc profecto nulla ratione possis cognoscere. Ceterū quam Euphorbus essem (nā ad illa redeo) in Troia pugnabā: atq; à Menelao necatus, aliquāto post tēpore in Pythagorā perueni. Porro eousq; absq; tēto perdurabā, donec Mnesarchus aliquādo mihi domū edificaret. M I C Y L. Obsecro te, num absq; cibo potuq;? G A L. Maxime. Nihil enim istis rebus opus, nisi corpori dūtaxat. M I C Y L. Illud igitur prius dicito, ea quæ ad Troiam gesta sunt, num ita se habent, qualia fuisse dixit Homerus? G A L. Quinā ille scire potuisset Micylle: q quidē dū ista gerebātur, ipse Camelus erat in Baetris? Ceterū ego tibi tantū effabor diuinut, nihil id temporis eximū fuisse: neq; Aiace m usque adeo magnum, neque Helenam adeo formosam, quemadmodum arbitrantur: siquidem uidi candida quandam ex procera ceruice, ut hinc cygno prognatum esse adsimularent. Ceterū uehementer anum, æqualem propemodum Hecubæ. Hanc Theseus primum raptam in Aphidnis possedit. Is uixit Herculis fermè etate. Porro Hercules prius Troiam cæperat, patrum nostrorum memoria, qui per id temporis maxime florebant. Nam hæc mihi Panthus narrauit, se cum esset admodum adolescens, uidisse Herculem. M I C Y L L V S. Quid autem Achilles? Num talis erat, nempe qualis in re præstantissimus? An ex istæ fabulamenta sunt? G A L L V S. Cum illo quidē congressus nō sum: neq; quæ adeo comperte de rebus Græcorū dicere, Etenim qui scire potui, quū hostis essem? Certe Patroclum

troclum illius amicum, haud ita magno negotio peremē lancea dissectum. MICYL. Deinde te Menclaus multo minore negotio: uerū istis de rebus satis: Nunc res Pythagoricas refer. GAL. Illud in summa Micylle: sophista quispiam eram (oportet enim uidelicet fateri uerū,) alioqui non imperitus, neque inexercitatus in honestissimis disciplinis. Profectus sum autē in Aegyptū: quo cū prophetis congregarer, de sapientia cōmunicaturus. Hic adyta subij, atq; ibi Ori et Isidis libros perdidici. Post rursus in Italiam reuauigabā, ac Græcos iuxta ea quæ in Aegypto didicerā, ita institui, ut me perinde ac deū suspicerēt. MICYL. Equidē inaudierā istæc: præterea quæadmodum creditus fueris, defunctus in uitā rediisse, utq; aureū femur illis subinde ostenderis. Verum illud mihi dicito, quid tibi uenit in mentem, ut legem statueres: uti neq; canibus, neq; fabis uescerentur homines? GAL. Ne percōteris ista Micylle. MICYL. Quam ob rem o Galle? GAL. Nā pudet hisce de rebus uerū fateri. MICYL. Atqui non conuenit, uti id facere graueris apud hominem contubernalem et amicum: nam herum post hac, absit ut dixerim. GAL. Nihil sani, neq; præclari quicquā erat, uerū animaduertebam, si consueta modo, atq; eadem quæ uulgo traduntur à multis præcepissem: nō fore, ut mortales in admirationem adducerē, sed quo peregriniora, magisq; aliena proposuissem, futurum, ut hoc magis nouus, magisq; uiderer admirādus. Proinde instituerā in aīo, nouæ quiddā rei designare, eiusmodi pposito decreto, cuius causa esset inexplicabilis, quo uidelicet alijs aliud coniectantibus, omnes redderentur attoniti; quemadmodum in obscuris

obscuris oraculis solet usu uenire. MICYL. Illud uide ut rides me tu quoq; non minus atq; Crotoniatas, ac Metaponticos, & Tarētinus: cumq; his alios, qui muti sequuntur, tuaq; adorant uestigia, que tu calcata reliquisti. Verū ubi Pythagorā exueras, quem post eum induisti? GAL. Aspasiā Meletensem illā meretricem. MICYL. Papæ, qd ego audio? Siquidē inter alia mulier quoq; fuit Pythagoras? Itāne fuit aliquādo tēpus, quo tu Galle generosissimæ oua pariebas, cumq; Pericle rem habebas, iam Aspasiā uidelicet: atq; ex illo grauida facta es? Præterea lanam tondebas, tramamq; deducebas? Postremo meretricum in morē gestiebas, uultumq; cōponebas? GAL. Ista quidem omnia feci, tametsi nō ego solus: uerū & ante me tū Tiresias, tum Elati proles Cæneus. Proinde quicquid in me cōuitij dixeris, tantundē & in illos dixeris. MICYL. Age igitur, utra tibi uita erat suauior, quā uir esses, an quā Pericles tecum haberet cōsuetudinem. GAL. Vides cuiusmodi istuc est quod percōtaris? nempe cui ne Tiresiæ quidem expedierit respondere. MICYL. Atqui si minus fateare tu: tamen istuc Euripides satis explicuit, quum ait: se malle ter sub clypeo consistere, quā parere semel. GAL. Imō præmoneo te paulo post puerperam fore: siquidē & tu mulier es olim futurus, idq; sæpius longo nimirū seculorū orbe atq; recurso. MICYL. Nō tu pendebis, o Galle, qui quidem omnes mortales Milesios aut Samios esse ducas? Nam aiunt te etiam tum quum Pythagoras esses, uenusta forma decorum, sæpius Aspasiā fuisse tyranno. Verum age secundum Aspasiā, in quem uisum aut mulierum denuo renatus es? GAL. In Cratē Cynicum.

Cynicum. MICYL. O Castor, & ò Pollux, quàm dissimile, ex scorto philosophus? GAL. Deinde rex: deinde pauper: paulo post satrapes: dehinc equus, graculus, rana, aliâq; innumerabilia: per longũ enim fuerit singula recensere. Postremo Gallus, atque id sæpius, nam hoc uite genere sum delectatus. Interea & alijs diuersis mortalibus seruiui: regibus, pauperibus, diuitibus: postremo nunc tecum uiuo, rideoq; quotidie, quum uideo te paupertatis tædio cõplorantẽ, ciulantemq;, ac diuitũ admirantem fortunas, propterea quod ignores quantũ illis adsit malorũ: alioqui si curas noris, quibus illi dstringuntur, te ipsum profecto riseris, qui antea credideris eum, qui sit opulentus, statim felicissimũ esse omniũ. MICYL. Ergo Pythagora, aut quid maxime gaudeas appellari, ne cõfundã orationem, si te nunc hoc, nũc illo nomine cõpellẽ. GAL. Nihil intererit, siue Euphorbũ, siue Pythagorã, siue uocaris Aspasiã, siue Cratẽ: quãdoquidẽ ista oĩa sum unus, nisi quod rectius feceris, si (id quod in præsentiarum esse uideor) Gallum me uoces, ne auem hanc parui ducere, cõtemnereq; uideare: præsertim quum tam multas cõtineat animas. MICYL. Ergo Galle, quandoquidem omnia penè uiuendi genera iam expertus es, atq; oĩa cognita habes, age dilucide mihi narrato, quæ sint peculiariora diuitũ ad uite rationẽ, quæ pauperum propria: quo uidelicet cognoscam, uere ne isthuc affirmes, me diuitibus esse feliciorẽ. GAL. En hunc ad modũ interim perpẽde Micylle. Te quidẽ non magnopere tangit cura belli, si quando rumor sit aduẽtare hostes: neq; sollicitus es, ne in agros incursantes populẽtur, nèue hortum procidẽt, proterãtq;, aut uineas

aut vineas uastent: sed simulatq; tubā audieris, si tamē audieris, de teipso uno circumspectas, quo deflexus seruari queas, ac discrimen effugere. Cōtra illi tuum de sese solliciti sunt, tum animo discruciantur, quum de moenibus quicquid opum possidebāt in agris, id omne tolli, deportariq; cōspiciunt. Ac siue inferendū est aliquid in erarium, soli accersuntur: siue in praeliū exeundū, periclitantur: aut pedatum tuomis, aut equitum alis praefecti. Tu interim uiniueum gerens clypeum, expeditus ac leuis, ad salutem consulendum, paratus uictoriale cōuiuium agere, si quando uictor exercitus sacra fecerit. Rursum pacis tēpore, tu quidem quum de plebe sis, ingressus in cōcionem, tyrānidem in diuites obtines: illi uero trepidāt, pauitantq;, ac largitionibus, choragijsq; te placant: siquidē quo tibi balnea, ludi, spectacula, reliquaq; id genus abūde suppeditent, ea omnia curāt illi. At tu, censor et acerbus expēsor perinde quasi dominus, ne alloquio quidē interdū dignaris illos, quod si tibi collubitum sit, ingētibus saxis in illos de gradinas, uel facultates eorū publicas facis: ipse neq; calumniatorem metuis, neque latronem, ne tollat aurū, uel aediū conscenso fastigio, uel pariete perfosso: neq; necesse habes rationibus occupari, neque exactionibus, neque tibi cum sceleratis dispensatoribus consiliandum est, neque tantas in sollicitudines distraheris: uerum simulatq; crepidam unam perfeceris, mercedemq; retuleris septem obolos, sero surgis crepusculo: et si libuerit, lauaris, tū empto saperda quopiam, aut moenide pisciculo, aut paucis ceparum capitulis, temetipse oblectas, canens plerumq;, optimaq; cum paupertate philosophans, adeo ut eas ob res salubri

salubri sis, ualētīq; corpore, obduruerisq; aduersus gelu:
 siquidem labores, qui te exacuunt, muniuntq;, certatorem
 haud quaquam contēnendum reddunt aduersum eas res,
 quæ cōpluribus inexpugnabiles esse uidētur. Atque hinc
 nullus ex morbis illis grauioribus impetit te. Quod siquā-
 do leuis ceperit febricula: paulo negotio eam medicatus,
 protinus exilis, inedia temet inde excutiens. Illa porrò su-
 git illico: quippe metuens te, quē uideat etiam frigore ali,
 saturumq; fieri, ac medicorū certis illis recursibus longū
 — plorare renunciantē. At illi ex aduerso propter intēperā-
 tiā uitæ, quid tandem mali nō habent infelices? podagras,
 phthises, pulmonū exulcerationes, aquas intercutes. Nam
 hæc oīa à sumptuosis illis cōuiujs nascūtur. Proinde qui-
 cūq; ex his Icari in morem (ut serè faciunt) sese attollunt,
 propiusq; se soli admouēt, haud cogitātes, quod alas ha-
 beant cæra adglutinas, ingentē nōnunquā strepitū mo-
 uēt. Ceterū qui Dædali exēplo nō admodū sublimia, neq;
 excelsa appetunt: uerum humilia, terræq; uicina, adeo ut
 cæra nōnunquā salis aspergine madesceret, ij tutò ple-
 rumq; ac citra discrimē trāsualarūt. MICYL. Mode-
 ratos istos et cordatos narras. GAL. Verū aliorū Mi-
 cyle naufragia fœdissima conspicias: nempe ubi Croesus
 reuulsis alis risum exhiberet Persis, conscenso rogo: aut
 Dionysius quū abdicatus tyrānide, Corinthiorū in urbe
 ludi literarij magistrum ageret, post gestum tantū impe-
 riū, puellōs cōpellens ut syllabas cōnecterēt. MICYL.
 Dic mihi Galle: tu quum rex esses (nam ais te regem quo-
 que fuisse) cuiusmodi tandem id uitæ genus experiebaris?
 Mirum tu tum felix eras, quandoquidem id quod est bo-
 norum

norum omnium caput possidebas, G A L. Ne mihi in memoriam regeras, ò Micylle, usq; adeo supra modum infelix tu eras. Nam quo ad res externas, quæ admodum dixisti, planè fortunatus esse uidebar: at intus innumerabilibus curis distressingebat. M I C Y L. Quibus tandem curis? N à rē prorsus absurdā neq; credibilem narras. G A L. Equidē imperabam regioni ne utiquam exigue Micylle, omnijugarum rerum feraci, tum incolarum frequentia, neq; non urbiumpulchritudine cum primis admiranda: præterea fluminibus navigabilibus, ac mari portuoso cōmode. Ad hæc exercitus ingēs, equa spectatissima atq; excellēs, satellitiū haud exiguum, triremes, pecuniarum uis maior quàm ut posset numerari, uasorum argenteorum plurima copia, reliquaq; omnis illa principatus tragœdia, strepitusq; et apparatus supra quàm credi queat, extructus atq; accumulatus. Itaq; quum prodirem, plerique adorabant, deum quempiam intueri sese rati, alijq; trudentes alios cōcurrabant, quo me conspicerent, nōnulli cōscensis testis, magni aestimabant, si plene contemplari licuisset quadrigam, stragulam, diadematum anteambulones, et eos qui à tergo comitabantur. Ego inter hæc mihi conscius, quantæ me res discruciant, uersarentq; illos quidem propter inscitiam uenia dignos iudicabam: at mei ipsius miserescebat, qui prægrandibus illis Colosis uiderer persimilis: qualis uel Phidias, uel Myron, uel Praxiteles fabricatus est. Etenim illorum quisq; quo ad ea, quæ foris apparent, Neptunus ipse est, aut Iupiter, mirifice decorus auro, eboreq; cōpatus: et aut fulmen, aut fulgur, aut tridentem fuscina dextra sustinet. Cæterum si immisso capite quæ sunt intus inspicias,

spicias, uidebis uetres quosdā, paxillos, et clauos introrsum prominentes, neq; nō uimina, cuneosq; et picē sublitam, et aliā item id genus deformitatem intrinsecus inhabitantem. Omitto recensere muscarum, mustelarumq; uim, quæ nonnunquā in eis mansitant. Huiusmodi quædam res nimirum regnū quoq; uidetur. MICYL: Non dum explicuisti, lutum, et clauos, et uetres, quinam fuerint in imperio, neq; fœditatem illam plurimā quænam sit, nam istum ad modū uetari, tam multis imperare mortalibus, ac numinis instar adorari: Hactenus quidem cum Colossi exemplo quadrat. Siquidem hoc quoq; diuinū quiddam et admirandum: nunc autem quæ sint intra Colossū exponito. GAL. Quid primo loco tibi referā Micylle: utrum metus, curas mordaces, suspiciones, odium, quo regem persequuntur ij, qui cum illo uiuunt: insidias, atq; eas ob res somnum rarū, et hunc ipsum pertenuem, ac plena tumultus insomnia, cogitationes perplexas, spes semper improbas, an ocij penuriam, et occupationes, iudicia, expeditiones, edicta, fœdera, consultationes: quibus rebus sit, ut ne per somnium quidem aliqua re suauī frui liceat, uerum ut omnibus de rebus solus dispiciat necesse est, milleq; negocia sustineat.

Quippe nec Atriden Agamēnona dulcis habebat.

Somnus, multigenas uersantem pectore curas.

Idq; quum reliqui omnes Achiui sterterent. Adde quod Lydum illū discruciat filius mutus: Persam uero, Clearchus ad Cyrum desciscens. Atque alium quempiam, Dionem cum Syracusanis nonnullis ad aurem communicans. Rursum alium quendā irit Parmenion collaudatus. Item Pere-

m diccam

diccam Ptolemæus. Ptolemæum Seleucus. Quin illa quoq;
molestiā adferunt: amasius per uim nō sponte conuiuens,
concubina alio gaudēs, tum si qui defectionem parare di-
cantur: aut duo, quatuorū satellites inter sese cōfusiurā-
tes. Porro (quod est omnīū grauissimū) amicissimī quiq; uel
maxime sunt formidādi, semperq; metuendū, ne quid ma-
gni mali ab illis exoriat. Nam alius à filio ueneno neca-
tus est: alius item ab amasio. Alium simile quoddā fortas-
sis mortis genus eripuit. MICYL. Apagesis. Atrocia,
mirāq; sunt ista quæ narras ò Galle. Mihi igitur multo sit
tutius operæ cædonicæ prouum incūbere, quàm ex aurea
bibere phiala comiter delatū haustum: ceterū cicuta, aco-
nitoq; temperatū. Nam mihi quidē hoc unum est periculi:
ut si paulum aberrat smilion, defectatq; à recta incisione,
summum secantis digitum exiguo sanguine tingit. At isti
quemadmodum narras, letifera agunt cōuiuia, atq; id in-
numerabilibus in malis cōstituti. Deinde ubi conciderint,
per similes esse uidētur tragœdiarum histrionibus. Nam
multi sicut uidere licet, quoad Cecropes sunt scilicet, aut
Sisyphi, aut Telephi diademata gestant, argenteisq; ca-
pulis gladios, comamq; uentilantem, et auro intertex-
tam chlamydem: quod si quis (qualia nimirum permulta
solent accidere) impulsos illos media in scena præcipites
det, risum profecto moueant spectatoribus: uidelicet per-
sona unā cum ipso diademate contrita, uero autem actō-
ris capite luxato, cruribusq; maximāq; ex parte renuda-
tis: ut iam interioris amictus, quàm miseri sint panni fiat
perspicuum: ac cothurnorum quos pedibus induxerunt,
appareat deformitas, haudquaquā ad pedis modum re-
sponden-

pondentium. Vide ut me iam similitudines conferre do-
 cucris optime Galle. Ceterum tyrannis talis quedam res
 tibi uisa est esse: uerum ubi equus esses, aut canis, aut pi-
 scis, aut rana, quomodo eam uitæ rationē ferebas? G A L.
 Istum quem nūc suscitās sermonem & longior sit, neque
 huius temporis. Illud autē unū in genere dixerim: nullā ex
 omnibus uitā mihi nō uisam trāquilliorē uita humana, na-
 turalibus dūtātaxat cupiditatibus & usibus circūscriptam.
 Siquidem publicanum equum, aut sycophantā ranam, aut
 sophistā graculum, aut popinatorem culicem, aut cinēdiū
 gallum, atq; id genus alia, quæ uos studio cōminiscimini,
 haud quaquām inter illos uidebis. M I C Y L. Quæ di-
 cis, ò Galle, fortassis uera sūt: uerum nō me pudebit apud
 te fateri, quod mihi accidit. Haud unquām quīui de discere
 cupiditatem illam à puero mihi insitam, uidelicet ut diues
 euadā. Quin nunc quoq; somnium illud ob oculos uersa-
 tur, aurum ostentās: potissimum autem scelustus ille Simon
 excruciat, qui quidē tantas inter opes delicietur. G A L.
 At ego te isto leuabo morbo Micylle, tametsi nox etiā dū
 est. Surge modo, ac sequere me. Siquidem ad ipsum te Si-
 monem adducam, atq; in aliorum diuitum ædes, quo nū-
 mirū uideas, quomodo res habeant apud illos. M I C Y L.
 Istuc quo pacto, clausis foribus? Num me parietes trāssfo-
 dere cōpelles? G A L. Nequaquām, uerum Mercurius,
 cui sum sacer, hoc optanti mihi largitus est, ut si quis lon-
 gissimā caudæ plumam, quæ ob molliciem inflectitur. M I
 C Y L. Atqui duas habes eiusmodi. G A L. At dextrā ex
 his auulsam cuiuscunq; ego gestandam dederō, is quoad uo-
 luerō, fores omneis poterit aperire, cunctaq; uidere, ipse
 m 2 inuisibilis.

inuifibilis. MICYL. Equidem ignorabam, ò Galle, te prestigiariū quoq; peritū eſſe. Porro ſi mihi iſthuc ſemel præſtiteris, uidebis illico Simonis uniuerſas opes huc deportatas, nam eas huc rediēs transferā. At ille ruruſum circūrodet, ebibetq; putria coria, quibus cōſueuit ſoleas cōpingere. GAL. Atqui ne ſas ſit iſtuc facere. Siquidē Mercurius illud mihi mādauit, ut ſiquis pennā tenēs, iſtiusmodi quippiā patrarit, uociferans furē proderē. MICYL. Rem neutiquām ueriſimilē narras, nempe Mercuriū quam ipſe ſit fur, nō ſinere alios, ut idē faciāt. Sed tamen abeamus. Nam aurum auferā, ſi modo poſſim. GAL. Pennam prius reuelltito. Quid hoc rei? ambas reuulſiſti. MICYL. Tutius hoc quidē ò Galle, tum tibi minus ſœdum ſit futurum, ne altera caudæ parte mutilatus claudices. GAL. Age ſanè: ſed utrum Simonem prius adimus, an aliū quēpiam diuitum? MICYL. Haud aliò, imò ad Simonem, qui uidelicet pro diſſyllabo, tetraſyllabus eſſe aſſeētet, poſteaquām diues euafit. Sed iā ad fores acceſſimus. Quid igitur deinceps facio? GAL. Pennā ſerē admoue. MICYL. Ecce autē, diſ boni, oſtium perinde atq; clauis reſiliſt. GAL. Perge porro præcedens, Vides illum uigilantem ac ſupputantem? MICYL. Video per Iouem, & quidē ad obſcuram ſiticuloſamq; lucernulā. Præterea pallet, haud ſcio unde Galle, totuſq; exaruit, atq; extenuatus eſt, mirum, ni curis. Neq; enim auditū eſt illū alioqui male habere. GAL. Auſculta quid dicat ſiquidē intelliges, quibus de cauſis ad eum modum ſit laſſeētus. SIMON. Nimirū ſeptuaginta illa talenta tuto admodum ſub lectica deſſoſſa ſunt, neq; quiſquām alius oīno uidit. At uero, ſe-

decima

decim illa Sossylus equiso uidit me sub præsēpi occultantē:
 itaq; de curādo stabulo nō est admodum sollicitus, quan-
 quā nec aliās admodū laboris appetēs, uerisimile est au-
 tem illum multo etiā his plura sustulisse. Nam unde alio-
 quā Tibius heri tā ingens salsamentū illi opsonio propo-
 suisset? Tum autem aiunt, illū monile emisse uxori drach-
 mis quinq;. Heu misero mihi. Hi omnia mea dissipabūt bo-
 na. Quid quod ne pocula quidē sat in tuto mihi recondita
 sunt, quum sint multa. Vereor enim, ne quis ea suffosso pa-
 riete tollat. Complures mihi inuidēt, atq; insidias parant,
 Præter cæteros aut Micyllus iste uicinus. MICYL. Ita
 per Iouem. Nam tibi sum similis, ac patellas sub ala gesto.
 GAL. Tace Micylle, ne protinus ipso in furto nos pro-
 das. SIMON. Optimum igitur fuerit, ut ipse insomnis
 seruē, Omnem obibo domum in orbem obambulās. Quis
 iste? uideo te per Iouem. O parietū perfossor, posteaquā
 es colūna, bene res se habet. Pernumerabo denuo refossū
 argentum, ne quid forte dudū me fugerit. En rursum, ob-
 strepuit mihi nescio quis. Nimirum obsideor, atq; insidijs
 appetor ab omnibus, ubi mihi gladius? Si quemquā de-
 prehendero, rursum aurum defodiamus. GAL. Sic tibi
 habent o Micylle, res Simonis. Sed abeamus ad aliū quē-
 piam, donec noctis adhuc aliquātulū superest. MICYL.
 O miser, cuiusmodi uiuit uitam? hostibus eueniat ad hunc
 modum diuitem esse. Itaq; pugno illi in maxillā illiso, uo-
 lo discedere. SIMON. Quis me pulsauit? Latrocinio
 despolior miser. MICYL. Plora ac uigila auriq; similis
 corpore redūctus, quādoquidē illi affixus, deditusq; es.
 Nos autem, si uidetur, Gniphonem scēnatorē uisamus.

Nam nec is procul hinc habitat, ipsæ nobis suapte sponte fores patuerunt. GAL. Vides hunc quoq; curis inuigilantem, et usurarum rationes iterantem digitis contortis? cui propemodum relictis his omnibus fit in silpham, aut culicem, aut muscam abeundum. MICYL. Equidem uideo miserum ac uecordem hominem, ne nunc quidem multo meliorem uiuere uitam, quam silphæ aut culicis. Adeo totus et hic à curis et rationibus est extenuatus. Nunc ad alium eamus. GAL. Ad tuum, si uidetur, Eucratem. En tibi fores per se patuere. Quin introimus? MICYL. Paulo ante hæc omnia mea erant. GAL. At etiam nunc tu diuitias somnias? uides igitur Eucrati ipsum quidem à famulo, uirum natu grandem. MICYL. Video profecto quiddam haudquaquam uirile. Porro altera ex parte ipsam item uxorem à coquo constuprari. GAL. Quid ergo? Num optaris et horum heres existere Micylle, cunctaq; possidere, quæ sunt Eucratis? MICYL. Haudquaquam Galle. Imò fame citius interierim, quam id genus quippiam patrarem. Valeat aurum et conuiuia. Duo oboli mihi potiores diuitiæ sunt, quam si à domesticis mihi domus perfodiatur. GAL. Sed iam nunc quandoquidem dies ferme diluxit, domum ad nos redcamus. Reliqua rursus aliàs uidebis Micylle.

Luciani Somnij siue Galli Finis. Dct. Erasmo
Roterodamo Interprete.

Ornatiss

ORNATISSIMO IV

RIS VTRIVSQUE DOCTORI

Thomæ Ruthallo Secretario regio, Nūc

episcopo Dunelmensi, Erasmus

Roterodamus,

S. P. D.

IDE quantum audacia mihi suppetit
 singularis quædam ingenij tui, morumq; fa-
 cilitas, humanissime Ruthalle: qui cū neut-
 quàm ignorem te inter Aulicos primores,
 uel autoritate, uel gratia, uel splendore, uel eruditione
 præcipuum esse: tamen non uexear meas nugas rudes ad-
 buc, uixq; è prima scheda repurgatas ad tuam excellen-
 tiam mittere. Sed quid facerem? Iam urgebat nauita, uen-
 tos & æstum nulli seruire clamitans. Itaque ne nihil mei
 apud hominem tam nostri studiosum relinquerem, id quod
 tum forte erat in manibus: Misanthropum nisi, nimirum
 ad uirum unum omnium Philanthropotaton. Is est Lu-
 ciani dialogus, quod uix alius lectu, uel utilior, uel iucun-
 dior, ueris quidem ille iam pridem ab alio nescio quo: sed
 ita uersus, ut interpres hoc modo demonstrare uoluisse ui-
 deatur, sese neque Græce scire, neque Latine, nec timere
 adeo quis suspicetur eum interpretem subornatum esse
 ab ijs, qui Luciano male uolunt: Tu nostram hanc
 audaciam boni consules: & Erasmus in
 eorum numero pones, qui tui sunt
 amantissimi. Vale, Londini.

An. M. D. IIII.

m 4 Luciani

LVCIANI TIMON

SIVE MISANTROPVS, DES.

Erasmo Roterodamo Interprete.

I V P I T E R Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusuradice, nubicoge, gradistrepe: et si quod aliud tibi cognomen attoniti Poëta tribuant, maxime quum hærent in uersu. Nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinã fulcis, metriq; exples hiatum. Vbi tibi nũc magnicrepũ fulgur, grauius fre-mum tonitruũ ubi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palam apparet, nugas esse, sumumq; poëticum, nec omnino quicquã præter nominum strepitum. Sed decãtata illa tua arma eminus ferientia exprom-ptaq; , nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentq; adeo, ut ne minimam quidem scintillulam iracundiæ aduer-sus nocentes reliquã obtineant. Itaq; citius quiuis ex his, qui peieraturi sunt, extinctum ellichnium metuerit, quã flammam fulminis cuncta necãtis: usq; adeo titionem quẽpiam in sese uibrare te putant, ut incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquã formidẽt: uerum hoc so-lum uulneris inferri posse iudicent, ut fuligine complean-tur. Quibus rebus factum est, ut iam Salomoneus tibi sit ausus etiam obtonare: neq; id admodum ab re: quippe ad-uersus Iouẽ usq; adeo ita frigidũ, uir ad facinora seruidus, audaciaq; tumidus. Quid ni enim faciat, ubi tu perinde ac sub mandragora stertis: qui neq; peierantes exaudias, neq; eorũ qui flagitia cõmittunt, respectũ agas? Cacutis,
autem

autem lipitudine, et hallucinatis ad ea quæ sunt: auresq;
iam tibi obscuruerunt, instar horû, qui ætate defecti sunt.
Quãdoquidẽ quum iuuenis adhuc esses, acriq; aîo, uehe-
mensq; ad iracundiam: permulta in homines maleficos ac
uolêtos faciebas. Neq; tum unquãm tibi cû illis erât indu-
cie. Sed perpetuo fulmẽ erat in negotio: perpetuò obui-
brabatur Aegis: obstridebat tonitru: fulgur continenter
iaculorû in morẽ, dẽsissime ex ædito loco deuolantiũ tor-
quebatur. Terra quassationes, cribri instar frequẽtes: ad
hec nix cumulatim, neq; nõ grãdo saxorû in morẽ: atq; ut
tecũ grandius loquar, imbresq; rapidi et uolenti, ac flu-
mẽ quotidie exundãs. Hinc tantũ repẽte Deucalionis æta-
te, naufragiũ ortũ est: ut oĩbus sub aquã demersis, uix uni-
ca scaphula seruaretur: quæ in montẽ Lycorẽ appulit, hu-
mani generis quasi scintillulas quasdã seruans, unde scele-
ratus etiã genus in posterũ propagaretur. Nimirũ igitur
dignũ secordia premiũ ab illis reportas: quum iam nec sa-
cra faciat tibi quisquã, nec coronas offerat: nisi siqs obiter
in Olympicis: ac ita ut ne is quidẽ rẽ admodũ frugiferam
facere uideatur: sed priscũ quẽdã ritum magis referre, ac
penẽ Saturnũ, ò deorum generosissime, te reddũt, magi-
stratu abdicãtes. Omitto loq, quoties iã tẽplũ tuũ sacrile-
gio cõpilarint: quũ tibi etiã ipsi in Olympiacis manus ad-
moliti sunt. Atq; interea tu altifremus ille pigritabaris, uel
excitare canes, uel uicinos aduocare: ut auxilio accurrẽtes
illos cõprehederẽt, quũ etiãdũ ad fugã adornarẽtur. Sed
egregius ille, gigantumq; extincor et Titanũ uictor se-
debas: quũ tibi cesaries ab illis circũtonderetur, decẽcu-
bitale fulmẽ dextera tenēs. Horum igitur, ò præclare, quis
m 5 tandem

tandem erit finis, quæ tu adeo secure despicias? aut quando de tantis maleficijs poenas sumes? Quot Phaëthontes, aut Deucaliones, satis idonei sint ad expiandū tā inexhaustā morū iniquitatē? Etenim ut de cōmunibus sileā: de ijs quæ mihi acciderūt dicā: quū tam multos Athenienses in sublimē euexerim: ex pauperrimis diuites reddiderim: cūctisq; quotquot opus haberēt, suppeditarim, imò semel uniuersas opes in amicos iuuādos effuderim. Simulatq; his rebus ad inopiā deueni, iam ne agnoscor quidē ab illis, nec aspicere dignātur me, qui dudum reuerēbātur, adorabāt, meoq; de nutu pende bāt. Quod si quādo per uiam ingrediens, forte fortuna in eorū quēpiam incidero, perinde ut euersam hominis iam olim defuncti statuā, ac tēporis longitudine colapsam prætereunt, quasi ne norint quidē. Porro alij procul cōspecto me aliō sese detorquent: existimantes sese inauspicatū, abominādumq; uisuros spectaculū, quē non ita pridē seruatorē et adiutorē suum esse prædicabant. Itaq; prementibus malis ad extrema redactus consilia, renone arrepto, terram exerceo, quaternis cōductus obolis: atq; hic cum solitudine, cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi uideor facturus, quod posthac non intuebor plerosq; præter meritum secundis fortunæ successibus utētes. Nam illud uel maxime irit. Iam igitur tandem aliquādo Saturni Rheæq; proles excusso profundo isto, grauiq; somno (nam Epimenidē quoq; dormiendo uicisti) denuo iactato fulmine, aut ex Oetba redaccenso, ingenti reddita flamma iram aliquam strenui illius ac iuuenilis Iouis ostēde, nisi uera sint quæ à Cretensibus de te, tuāq; sepultura ferūtur. **I V P I T E R.** Quis hic est Mercuri, quē audio sic noci-

sic uociferantē ex Attica, ad radicē montis Hymetti, hor-
 ridus totus, ac squalidus, pelleq; hircina amictus: fodit
 aut ut arbitror, nam pronus incūbit homo loquax & cō-
 fidēs, mirū ni philosophus est, neq; enim alioqui adeo im-
 pia, nefariaq; i nos fuerat dicturus. **MERCVRIVS.**
 Quid ais pater, an nō nosti Timonē Enchekratidis filium
 Colyttēsem? Hic nimirū est, qui nos saepenumero in sacris
 legitimis cōuiuio accepit, ille repente diues factus, ille qui
 totas Hecatombas, apud quē splendide Iouialia festa con-
 sueuimus agitare. **IVPITER.** Hem quenā ista rerum
 cōmutatio? hiccine honestus ille? diues, quē tam frequentes
 cingebant amici? Quid igitur accidit ut hoc sit habitus?
 squalidus, erūnosus, fossor cōductitiū, atq; conijcio, quum
 tam graue ligonē gerat? **MERCVR.** Ad hunc modū
 illum quodāmodo probitas euertit, atq; humanitas, & in
 omnes quicūq; egerēt misericordia. At re uera uecordia
 potius facilitasq; nullusq; in suscipiēdis amicis delectus,
 quippe qui neutiquām intellexerit, sese coruis lupisq; lar-
 giri. Quin magis quā à uultuibus tā multis misero iecur
 eroderetur, ob id amicos eos, necessariosq; iudicabat,
 quasi beneuolētia erga sese afficerētur, quum illos epule
 magis caperēt. Ergo postea quā ossa penitus nudassent,
 circūrosissēntq; deinde si qua medulla suberat, hāc quoq;
 admodū diligēter exuissēnt, aufugerūt, exuccū & radia-
 citus defectum destituentes: adeo ut postea ne agnoscant
 quidem, aut aspiciant, tantum abest ut sint qui suppedi-
 tēt, impartiatq;. Has ob res fossor, & sago, ut uides, oper-
 tus pelliceo urbē prae pudore fugiēs, mercede terrā exer-
 cet, aduersus ingratos atra bile stomachatur, qui quidem
 sua

sua benignitate ditati, admodum fastuose nunc prætereāt,
 ac ne nomē quidē an Timon uocetur, nouerint. **IVPIT.**
 Atq; profecto uir neutiquām fastidicndus, neq; negligē-
 dus, & iure optimo indignatur, q̄ ijs tantis in malis agat.
 Quare sceleratos istos adulatores ipsi quoq; fuerimus imi-
 tati, si eum uirū neglexerimus, qui tantū taurorum & ca-
 prarū pinguisimas quasq; nobis in aris adoleuerit. Qua-
 rum nidor etiā dū mihi in naribus residet. Tamen si pro-
 pter negocia maximāq; turbā peierantiū, tū uī, non iure
 agentīū, neq; nō aliena rapientiū, præterea ob formidinē,
 quē mihi pariūt sacrilegi, qui quidē tū multi sunt, tū ob-
 seruatu difficiles, adeo ut ne minimū quidem nos cōnuere
 sināt. Iam pridē profecto ad Atticā regionē oculos detor-
 sissēm, maxime posteaquām philosophia & de uerbis di-
 gladiationes, apud istos increbuerunt, ita ut pugnantibus
 inter se istis, uociferātibusq; ne exaudire quidē mortaliū
 uota liceat. Vnde mihi necessum est, aut auribus obturatis
 sedere, aut dirūpi ab eis, cōficiq; q̄ uirtutē quandā, & in-
 corporea quedā, merasq; nugas ingēti uociferatione con-
 neſtunt: hæc in causa fuerunt, ut hunc quoq; neglexerim,
 quū haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquū
 est Mercuri, tu Plutū adducēs, quamū potes ad istū abeas.
 Porro Plutus unā secū ducat & thesaurū, & utriq; apud
 Timonem perseuerent. Neq; usq; adeo facile demigrent,
 etiam si quām maxime rursū illos per benignitatem ex-
 edibus exegerit. Ceterum de palponibus illis, atq; ingra-
 titudine qua in hunc sunt usi, in posterum consultabo: pœ-
 nasq; daturi sunt, simulatq; fulmen instaurauero. Nā fra-
 cti sunt in co retusa cuspide duō ē radijs maximi: quū nuper
 audius

audius in sophistam Anaxagorā iacularer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse ullos nos, qui dii uocemur. At illū quidē errore nō feriebam, propterea quod Pericles obtenta manu cū protexerit. Ceterū fulmē in Castoris ac Pollucis templū detortum, tum illud exussit, tum ipsum parū absuit, quin ad saxum cōminueretur. Quamquā interim uel id supplicij satis magnum in istos fuerit, si Timonē cōspexerint egregie locupletem factū. MERCVRI. Quantum habet momenti altum uociferari, et obstreperum audacemq; esse? Idq; non ijs modo qui causas agunt, uerūetiam qui uota faciunt conducibile. En mox ē pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precādo clamosum et improbū præsiterit, Iouemq; reddiderit attētum. Quod si silentio fōdisset incuruus: etiā nūc foderet neglectus. PLVTVS. At ego Iupiter haudquaquā ad istum rediturus sum. IVPITER. Quid ita non rediturus optime Plute, præsertim à me iussus? PLVTVS. Quoniā per Iouem iniuria me affecit eijciēs, et in multa fragmēta dissecans: idq; quum illi paternus essem amicus, ac me, penē dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quā ijs, qui ē manibus ignē abijciunt. Num rursus ad istū ibo: parasitis, adulatoribus et scortis donandus? Ad eos me mitte ò Iupiter, q̄ munus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sim, et maiorem in modū exoptatus. At hi stupidi cum inopia cōmercium habeāt, quā nobis anteponunt: utq; ab ea accepta sago pelliceo, ligoneq; sat habeant, quum quatuor lucrantur obolos, decem talēta cōtemptim dono dare soliti. IVPITER. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem

quem ligo abunde satis corripuerit: nisi prorsus nullū dolorē sentiūt illius ilia, te uidelicet potius, quā inopiā esse præoptandā. At tu mihi querulus admodū uideris esse, qui nunc Timonem incuses, quod tibi patefactus foribus libere pmisserit uagari, neq; includens, neq; zclotypus in te. Porro aliās diuersa de causa in diuites stomachabere, quū dices te ab illis repagulis, clauibus, ac signorum obiectaculis impressis ita fuisse cōclusum, ut ne p̄spicere qdē ī lucē tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimis tenebris, eoq; pallidus nobis occurrebas, & curis cōfectus, digitis etiānū ex assiduo colligēdi, coacervādīq; usu cōtractis, cōtortisq; quod si quā daretur opportunitas, aufuginū quoq; ab illis te minitabare. In summa rem supra modū acerbā iudicabas in æreo ferreoue thalamo, Danaēs exēplo, uirginē asseruari, atq; à scelestissimis educari pædagogis, fœnore & cōputo. Proinde absurde facere aiebas hos, qd' te præter modū adamarēt: neq; (quū liceret) frui auderent, neq; quū ipsis esset in manu, amore suo secure uterētur: sed uigiles obseruarent, ad signū ac serrā oculus nūquā cōniuentibus, neq; usquā dimotis, semper intuētes, abūde magnū fructū arbitrātes: nō qd' ipsis fruēdi facultas adesset, sed quod nemini fruēdi copiā facerent, nō aliter quā in præsepi canis, nec ipsa uescēs hordeis, nec equū famelicū id facere sinens. Quinetiā ridebas istos, qui parcerēt, asseruaretq; & (qd' esset absurdissimū) ipsi qdē sibi subtraherēt, uererēturq; cōtingere, nō intelligerēt aut fore, ut aut sceleratissimus famulus, aut dispēsator, aut liberorū pædagogus furim subiret, ludibrio habiturus infelicē & inamabilē herum, quē postea sinat ad fuliginosam,

sam & oris angustū lucernulā, ac siticulosū scirpulū usu-
 ris iuigilare. Quid itaq; an nō iniquū, quū hēc quōdā in-
 cusaueris, nunc in Timone diuersa his criminari? P L V.
 T V S. Atqui si rē uere perpēderis, utrūq; me iure facere
 iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligētia
 potius, haud beneuolētia, studiūq; qđ ad me ptinet, me-
 rito uideatur. At ē diuerso, q me ostijs ac tenebris inclu-
 sum seruabāt, id agētes, quo scilicet crassior, saginatioq;
 ac uehemēter corpulentia onustus euaderē: quum interim
 neq; ipsi cōtingerēt, neq; in lucē producerēt, ne uel aspi-
 cerer a quopiā, hos demētes & cōtameliosos in me iudi-
 cabā, quippe q me nihil cōmeritū tot in uinculis cogerent
 situ carieq; putrescere, haud intelligētes, quō mox demi-
 grēt, me aliq cuipiā, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hos
 igitur probo, sed ne illos quidē, qui nimū facile mihi ma-
 nus admouet. Sed qui (quod est optimū) mediocritate utā-
 tur, uti nec prorsus abstineant, neq; penitus profundant.
 Etenim illd' p Iouē cōsidera Iupiter: Siq; ubi puellulā &
 formosam lege duxisset uxorem, postea neq; obseruet, nec
 ulla oīno zelotypia prosequatur, uidelicet sinēs illā noctu
 atq; itērdiu quocūq; libitū sit ire, & qcūq; uoluissent cū
 his habere rē, uel pducatur potius ultro ut adulteretur, fores
 aperies, pstiturusq; & quoslibet ad illā inuitās, num hic
 amare uidebitur: pfecto hoc tu nequaquā dices Iupiter, q
 sepenumero amorē senseris. Rursum si ī genuā lege domū
 deducat, uti liberos legitimos pgeneret, ceterū nec ipse cō-
 tingat florētē etate, decorāq; uirginē, nec aliū sinat aspicere:
 sed iclusā, orbā, sterilēq; ī ppetua uirginitate cōtineat,
 idq; prae amore se facere predicet, & hūc qđ praeferat,
 pallore

pallore corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis
 est, ut huiusmodi nō desipere uideatur? quippe q̄ quū libe-
 ris oportuerit operā dare, fruiq; coniugio, puellam adeo
 formosam atque amabilem sinat emarcescere, per omnem
 uitā tanquā Cerci sacerdotem alens. Huiusmodi et ipse
 indigne fero: quū à nōnullis ignominiose cedor calcibus,
 laniorq; atq; exhaustior à nōnullis contra perinde, ut sti-
 gmaticus fugitiuus compedibus uincior. IVPITER.
 Quid est autē quod aduersus illos indigneris, quādoqui-
 dem utriq; poenas egregias luunt? Alteri quidē dum Tan-
 tali in morem, neq; bibere sinuntur, neque edere: sed ore
 sicco dumtaxat inhiāt auro. Alteri uero dum his ceu Phy-
 neo cibos Harpyiæ ipsis ē faucibus eripiunt. Sed abi iam,
 Timone multo post hac usurus cordatiore. PLVTVS.
 An ille aliquando desinet me ceu foraminoso cophino,
 priusquā oīno influxerim, data opera exhaustire, quasi
 conetur occupare, quo minus influam: ueritus, ne si co-
 piofius infundar, ipsum undis obruā? Quo fit, ut in Da-
 naidum dolū aquā mihi uidear illaturus, frustra q; infu-
 surus, uase nō cōtinente liquorē: imō prius propemodum
 effuso quod influat, quā influxerit. Adeo latus dolij hia-
 tus ad effusionē ac liber exitus. IVPITER. Proinde
 ni biatū istū obturauerit, perpetuamq; pstillationē sistere
 studuerit, te propediē effuso, facile rursum sagū, et ligo-
 nē in dolij fece reperiet: sed interim abite, atq; illū diuitē
 reddite. At tu Mercuri fac memineris, ut rediēs Cyclopes
 ex Actna, tecū adducas, quo fulmē cuspide restituta resar-
 ciant. Nā eo nobis acuminato opus fuerit. MERCVRIVS.
 Eamus Plute. Quid hoc? Nū claudicas? Equidē
 ignorabam

ignorabam ò præclare: te nō cecum modo, uerū etiā claudum esse. PLVTVS. Atqui nō hoc mihi perpetuum Mercuri: uerum si quando proficiscor à Ioue missus ad quempīā, tū nescio quo pacto tardus sum, & utroq; claudus pede, ita ut egræ ad metā pertingere queam: sene nō= nunquā interim factō, qui me operiebatur. Porro quum discedēdū est, alatū uidebis multo auib; celeriorē. Vnde fit: ut uix iam amoto repagulo, ego iam præconis uoce uictor pronuncier, saltu stādium trāsmens, ne uidentibus quidē aliquoties spectatoribus. MERCVRIVS. At ista quidē haud uera narras: imō ego tibi permultos cō= memorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat, quo restim emerent: qui hodie repente diuites facti, splendide uiuant: albis quadrigis uehātur, quibus ante ne asellus quidem suppeditarit. Ii tamen purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant. Qui ne ipsi quidē opinor, credere possunt, quā per somnū diuites sint. PLVTVS. Istāc aliare est Mercuri: neq; enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos trāsmittor: qui & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donās: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum: in tabellas iniiciunt me: ac diligēter obsignantes sarcinæ in morem sublatum transportant. Interea defunctus ille alicubi in ædium tenebricosa parte iacet, uctere linteo in genua iniecto testus, de quo feles digladiantur. Porro qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur hiantes: non aliter, quā hyrundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde ubi signum detractum est, & lineus ille funiculus incisus, apertæq; tabellæ, iamq;

nouus dominus pronūciatus est, siue cognatus quispiam,
 siue adulator, siue seruulus obscœnus, qui puerili obsequio
 fauorē emeruerit: etiā tum mento subraſo, pro uarijs et
 opiparis voluptatibus, quas illi iam exoletus suppedita ue-
 rat, ingēs scilicet præmium ferens generosus quisquis ille
 tandem fuerit, nōnunquā me ipsis cum tabellis arreptū,
 fugiēs ad portat cōmutato nomine: ut qui modo Pyrrhius,
 aut Dromo, aut Tibius: iam Megacles, aut Megabizus,
 aut Protarchus appelletur. Ceterum illos nequicquā hiā-
 tes, seq; mutuum intuētes relinquit: ac uerum luctū agen-
 tes, quod eiusmodi Thynnus ex intimo sagena sinu sit
 elapsus, qui non parum magnam escam deuorarit. At hic
 repente totus in me irruens: homo uitæ mundioris atq; ele-
 gantioris rudis, pingui, illotaq; cute, qui compedes etiā-
 dum horrescit: et si quis præteriens loco increpet, arre-
 ctis stet auribus: quiq; pistrinū, perinde uti templum ad-
 oret: non est deinceps tolerandus ijs, quibuscum uiuit: ue-
 rum et ingenuos afficit contumelia, et conseruos flagris
 cædit: experiens, num sibi quoq; similia liceant, donec aut
 scortulo cuipiam irretitus, aut equorum alendorum studio
 captus, aut adulatoribus sese permittēs, deierantibus Ni-
 reo formosiorē esse: Cecrope, Codroue generosiorē,
 callidiorē Vlyſſe, unum autem uel sedecim pariter Croe-
 ſis opulentiorē, momento temporis semel profundat in-
 felix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs,
 fuerant collecta. M E R C V. Ista fermē sic habēt uti nar-
 ras: uerum ubi tuis ipsis ingrederis pedibus: qui tandem,
 cæcus quum sis, uiam inuenire soles? Aut qui dignoscis ad
 quosnam Iupiter te miserit, dignos illi uisos qui diuitijs
 abun-

abundant? PLVTVS. Enimuero, credis me reperire
 istos ad quos mittor? MERCVRIVS. Per Iouem
 haudquaquam. Neq; enim aliqui Aristide præterito, ad
 Hipponicum & Calliam accessisses, tum ad alios Atheniẽ
 ses, homines ne obolo quidem æstimandos. Ceterum quid
 facis quandoquidem es emissus? PLVTVS. Sursum ac
 deorsum circũcursans oberro, donec imprudens in quem-
 piam incurrero: hic autẽ quisquis ille sit, qui forte primus
 me nactus sit, abducit ac possidet, te Mercuri p. lucro præ-
 ter spẽ obiecto, uenerans aq; adorans. MERCVRIVS. Num
 ergo fallitur Iupiter: qui quidem credat ex ipsius animi
 sentẽtia, ditari abs te hos, quos ille dignos existimarit qui
 ditescerent? PLVTVS. Et iure quidem optimo fallitur
 ò bone: quippe qui quũ me cecũ esse non ignoret emittat
 uestigatum rem usq; adeo repertu difficilẽ, & iam olim è
 uita sublatam, quam ne Lynceus quidem facile inueniret,
 que nimirũ adeo obscura sit, ac minuta. Itaq; quũ rari sint
 boni, improbi porro ò in ciuitatibus omnia obtineant, ober-
 rans facile in huiusmodi mortales incurro, ac retibus illo-
 rum illigor. MERCVRIVS. At q; sit, ut quoties eos deferis, cele-
 riter ausugias quũ uia sis ignarus? PLVTVS. Tũ demũ acu-
 tum cerno, pedibusq; ualeo, ubi ad fugam tempus inuitat.
 MERCVRIVS. Iam illud quoq; mihi respõde, qui sit ut quũ sis
 oculis captus (dicendũ enim est) præterea pallidus, postre-
 mo claudus, tam multos habeas amãtes, adeo ut oēs in te
 defigãt oculos? & si potiãtur, felices uideãtur, sin frustrẽ-
 tur, nõ sustineant uiuere? Ex his equidẽ non paucos noui, Alludẽt
ad carmen
Theogni
 qui sic perditte te amarint, ut se æreò è scopulo piscosi in
 æquoris alta, præcipientes abiecerint, rati fastidiri sese abs dis,
n 2 te, pro=

te, propterea quod illos nullo pacto respexisses. Quāquā
 sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es,
 furere istos, qui eiusmodi amore sunt demētati. P L V. At
 enim credis me, qualis sum, talem istis uideri, nempe clau-
 dum, aut cecum, aut si quid aliud adest mihi uitij. M E R-
 C V R I. Quid ni ò Plute? nisi forte et ipsi omnes caci
 sunt, P L V T V S. Haud caci quidem, ò optime, uerū in-
 scitia, errorq; que nunc occupant omnia, illis offundunt
 tenebras, ad hæc ipse quoq; ne per omnia deformis sim,
 personā uehemēter amabili tectus inaurato, gemmisq; pi-
 cturato, ac uersicoloribus amictus eis occiaro: at illi rati
 sese natiui uultus uenustatem aspicerē, amore capiuntur,
 dispercuntq; nisi potiantur. Quod si quis me toto corpo-
 re renudatū illis ostenderit, dubio procul futurum sit ut se
 ipsi damnet, qui tantopere cecutierint, adamātes res neu-
 tiquam amandas ac foedas. M E R C V R. Quid ergo po-
 steaquā eò peruentum est ut iam diuites euascrint, iāq;
 personam sibi circum posuerint, rursum falluntur? Adeo
 ut si quis illis detrabere conetur, penē caput potius, quā
 personam abijciant? Neq; enim uerisimile est etiam tam
 illos ignorare, auro bracteata esse formam, quum intus
 cuncta inspexerint. P L V T V S. Ad id nō parum multe
 res, ò Mercuri, mihi sunt adiumento. M E R C V. Que-
 nam? P L V T V S. Simulatq; qui me primum natus est,
 apertis foribus exceperit, clanculū unā mecū introit ela-
 tio, uecordia, iactantia, mollities, uiolētia, dolus, atq; alia
 itē innumerabilia, à quibus oībus posteaquā est animus
 occupatus, iā admiratur que neutiquā sunt admirāda, et
 appetit ea que sunt fugiēda, meq; cunctioram illorum que
 introierant,

introierant, malorū patrē stupet, illorū satellitio uallatū,
quiduis potius passurus, quā uti me cōpellatur reijcere.

MERCVR. Vt leuis ac labricus es Plute, retentu diffi-
cilis, ac fugax, neq; ullā præbens ansam certā quo præsus
tenere: sed nescio quomodo anguillarū ac serpentum in-
morē inter digitos elaberis. At ē diuerso paupertas, uisco-
sa, prensu facilis, totoq; corpore mille uncōs gerit hamos,
ut qui tetigerint, illico hærēat, nec facile queāt auelli. Ve-
rum interea dum nugamur, rem haud parua omisimus.

PLVTVS. Quam? MERCVRIVS. Nēpe quia
thesaurum nō adduxerimus, quo uel in primis erat opus.

PLVTVS. Istac quidē ex parte bono sis animo. Nam
nō nisi in terra relicto illo ad uos ascendere soleo: iussuq;
intus manere foribus occlusis: neq; cuiquā aperire, nisi me
uociferantē audierit.

MERCVR. Iam igitur Atticam
adeamus. Tu me consequitor chlamydi adherens, donec
extremā uia attigerimus.

PLVTVS. Recte facis Mer-
curi, quum me per uia ducis. Etenim si me deseres: forsitan
oberrās in Hiperbolū aut Cleonē incidere. Sed q̄s hic stri-
dor cœu ferri saxo impacti?

MERCVRIVS. Timon
hic est, q̄ proxime montanū & petricosum fodit solū? Pa-
pe: adest & Paupertas, & Labor ille, tū Robur, Sapiētia,
Fortitudo, atq; id genus aliorū turba: quorū omniū agmē
Fames iungit longe præstantius, quā, tui sint satellites.

PLVTVS. Quin igitur quā ocysime discedimus Mer-
curi? Neq; enim ullū operæ precii fecerimus cū hoīc clusa
modi uallato exercitu.

MERCVR. Secus uisum est
Ioui: quare ne metu deterreamur. PAUPER TAS. Quo
hūc nūc Argicida manu abducis?

hunc Timonem, ad quem à Ioue sumus ire iussi. PAV-
 PERT. Ita ne rursus Plutus ad Timonē? posteaquā
 ego hūc antea delitijs male corruptū suscepi: cōmendās-
 Sapiētiæ & Labori, strenuū, multiq; precij uirū reddi-
 di? Adeo ne despiciēda, iniuriæq; idonea uobis Paupertas
 iudicor: ut hunc, quæ mihi unica erat possessio, cripiatis:
 iam exactissima cura ad uirtutē excultū: ut Plutus hic ubi
 denuo susceperit, per cōtumeliā & arrogantiā illi manu
 iniecta, talem reddiderit, qualis erat dudum, mollem &
 ignauum, ac uecōrdē: rursus mihi restituat, ubi iam nihili
 factus erit, & reijculus? MERCVRIVS. Sic ò Pau-
 pertas, Ioui placitum est. PAVPERTAS. Equidem
 abeo. At uos Labor & Sapiētia, reliquiq; consequimini
 me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quam
 nūc relinquet: nempe adiutrix bona, & rerū optimarum
 doctrix. Qui cum donec habuit cōmercium, sano corpo-
 re, ualētīq; animo perseuerauit: uirilē exigens uitā, & ad
 sese respiciens: superuacua autē & uulgaria ista aliena,
 ita ut sunt, existimās. MERCVRIVS. Discedūt illi:
 nos ad eum adēamus. TIMON. Quinā estis, ò scele-
 sti? aut qua gratia huc aduenistis homini operario, merce-
 narioq; negociū exhibituri? uerū haudquaquā leti abibi-
 tis, scelesti ut estis oēs: nam ego uos illico glebis & saxis
 petitos cōminuā. MERCVR. Nequaquā ò Timon, ne
 ferito, neq; enim series mortales: uerum ego sum Mercu-
 rius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, uotis tuis exauditis.
 Quare, qđ bene uertat, opes accipe, desistēs à laboribus.
 TIMON. Atqui uos iā ploraueritis, etiā si dij sitis ut
 dicitis. Siquidē odi pariter oēs, tū deos, tū hoīes. Sed hūc
 cecum

cecum quisquis is fuerit, mihi certum est ligone impasto
cōmunere. P L V T V S. Abeamus per Iouem Mercuri:
quādoquidē hic homo mihi uidetur non mediocriter insa-
nire, ne malo quopiā accepto discedā. M E R C V R. Ne
quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istā fero-
citatē, asperitatemq; ac manibus obujs excipe bonā for-
tunā: rursum diues esto: rursum Atheniensiu princeps, &
ingratos illos despicito, quū solus florebis. T I M O N.
Nihil mihi uobis est opus, ne obturbate. Sat opū mihi li-
go: praterea fortunatissimus sum, si nemo propitas ad me
accesserit. M E R C V R. Adcō ne queso inhumaniter?

Hec ego sēua Ioui refero atq; immania dicta?
Atqui par erat forsitan hoīes tibi haberi inuisos, ut qui sē
multa idigna in te cōmisissent: deos odio te proseq ne quas
quām erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam
agant. T I M O N. At tibi Mercuri, Iouiq; quod me re-
spicitis, plurimam equidem habeo gratiam: ceterum hunc
Plutum nequaquām recepero. M E R C V R. Quid itaq;
T I M O N. Quoniā pridem innumerabiliū malorum hic
mihi fuit autor, quum me assentatoribus proderet, insi-
diatores in me inuitaret, cōflaret odiū, illecebris corrūpe-
ret, inuidiæ obnoxiiū redderet: deniq; quū repēte me adeo
per fide ac proditorie destituerit. Cōtra, paupertas optima,
me laboribus uiro dignissimis exercēs, mecumq; uere &
libere cōuiuens, & quibus opus erat suppeditauit laborā-
ti, & uulgaria ista docuit contēnere, effecitq; ut mihi ui-
tæ spes oīs ex me ipso penderet, demonstrās quēnā essent
opes uere meæ: nempe quas neq; adulator assentās, neque
sycophanta minitans, neque plebes irritata, neq; concio-

nator suffragiorum autor, neque tyrannus intentis insidijs queat eripere. Itaq; iam ualidus effectus ob laborem, dum hunc agellū gnaute exerceo, neq; quicquā eorum quæ sunt in ciuitate malorū aspicio, abunde magnum et sufficientē uictū mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quā uenisti uia remetiens, recurre, unā tecum Plutum adducens ad Iouē. Illud mihi sat fuerit, si effecerit ut omnes mortales per omnē ætatem ciulent, MERCVR. Nequaquā ō bone, neq; enim oēs ad ciulandū sunt accōmodi. Quin tu iracunda, pueriliq; ista missa face, ac Plutum excipe, nō sunt reijciēda munera, quæ à Ioue proficiscuntur. PLVTVS. Vin Timon ut cōtra te partes defendā meas, an grauius feres si quid dixerō? TIMON. Dico, ne multis tamen, neq; cum procemijs, quēadmoū peraltissimi isti solēt Oratores. Nā huius Mercurij gratia te ferā paucis dicētē. PLVTVS. Atq; multis mihi potius erat dicendū, tot nominibus abs te accusato. Attamē uide: num qua in re te quēadmodum ais laferim: qui quidē dulcissimarū quarumq; rerum tibi extiterim autor, opifexq;, autoritatis, præsentia, coronarū, aliarum item uoluptatum, mea opera conspicuus eras, celebris et obseruandus. Ceterum si quid molesti ab adulatoribus accidit, nō mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus cōtumelia, propterea quod me tā ignominiose uiris illis execratis suppeditans: qui te mirabātur, ac prestigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porro quod extremo loco dixisti, te à me proditum, desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quū ipse sim modis oibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex edibus.

Vnde

Vnde pro molli chlamyde, sagū istud charissima tibi paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouē orauerim ne ad te uenirē, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MERCVR. At nunc uides Plute, in cuiusmodi hominē sit cōmutatus. Proinde audacter cū illo cōsuetudinem age. Tu uero fode ita ut facis. Tu interim thesaurū sub ligoñē adducito. Audiet enim si tu accersueris. TIMON. Parendū est Mercuri, rursusq; ditescendū. Quid enim facias quum dii compellant? tamē uide, in quas turbas me miserū conijcies: qui quidem quū ad hunc usq; diem felicissime uixerim, tantū auri repēte sum accepturus, nihil cōmeritus mali, tantumq; curarū suscepturus. MERCVR. Sustine Timon mea grātia: tametsi graue est isthuc, atq; intolerandum: quo uidelicet palpones illi prae inuidia rumpantur. Ego porrō superatā Aetna in coelū reuolauero. PLVTVS. Abijt ille quidē sicut apparet. Nam ex alarum remigio facio coniecturā. Tu uero hic operire, siquidem digressus Thesaurū ad te transmittam, sed ferī fortius: tibi loquor auri Thesaurē, Timoni huic audiens esto, offerq; temet eruydum. Fodi Timon altius impingens. Ceterū ego à uobis digredior. TIMON. Age iam ò Ligo, nunc mihi tuas uires explica, neque defatigare, dum ex abdito Thesaurum in apertum euocarīs. Hem prodigiorum autor Iupiter, amici Corybantes, ac lucifer Mercuri, undēnam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrectus. Atqui aurum profecto est insigne, fuluum, graue, et aspectu multo iucundissimum.

Pulcherrima Aurum faustitas mortalibus.

Quippe quod ignis in morē ardes, noctēsq; et dies reuila
 des. Ades o mihi charissimū desideratissimumq;, nūc de-
 mū credo uel Iouē ipsum olim aurū esse factū. Etenim quo-
 tandē uirgo, nō exporrecto sinu usq; adeo formosum ama-
 torē excipiat, per tegulas illapsus: o Myda Cræseq;, de
 munera, Delphico in templo dicata: ut nihil eratis si cum
 Timone, cumq; Timonis opibus cōferamini: cui ne Per-
 sarū quidē rex par est. O Ligo, sagū charissimū, uos huic
 Pani suspendi cōmodum est. At ego quāmaxime semotum
 mercatus agrum, turriculaq; seruādi auri gratia cōstru-
 cta, uni mihi affatim uixero: sepulchrū item inibi mihi dea
 functio parare est sententia. Hæc igitur decreta sunt, plas-
 ciaq; in reliquum uitæ: sciunctio, ignorantia, fastidium
 erga mortales omneis. Porro amicus, hospes, sodalis, aut
 ara misericordie, meræ nuge. Tum commiserari lachrya
 mantē, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morū subuer-
 sio: at uita solitaria, qualis est lupis: unus sibi amicus Timon:
 ceteri omnes hostes, et insidiarum machinatores.
 Cum horum quopiam congregari, piaculum: adeo ut si quē
 affexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summas
 non alio nobis habentur loco, quā signa saxea, ercæue
 neq; foecialem ab illis missum recipiamus, neq; foedera fe-
 riamus. Solitudo terminus esto. Ceterum tribules, cognati,
 populares: postremo patria ipsa, frigida quædā et ste-
 rilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ: solus Timon
 diues esto: despiciat omnes: solus ipse secum oblectetur, li-
 ber ab assentationibus, et onerosis laudibus dijs sacra fa-
 ciat: epuletur solus, sibi ipsi uicinus, sibi particeps, excu-
 tiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto: ut unus scipsuna
 comiter

comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronā admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quā Misanthropi, id est, hominum osoris. Morum autē notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracūdia, inhumanitas: quod si quē cōspexero incēdio cōflagrantē, obtestantemq; quo restinguā, picce oleoq; restinguere: rursus si quem flumē undis abstulerit, isq; manus porrigēs, imploret ut retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emiccare, hūc ad modū par pari relaturus est. Hāc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis: et concionis subscripti suffragijs idē ille Timon. Age hæc decreta sunt: hæc fortiter tueamur. Ceterum magno emerim ut id omnibus innotescat, quod opibus abūdo: nam illa res illos prefocauerit: sed quid illud? Hem quæ trepidatio? undiq; concurrunt, puluerudēti atq; anhelī, haud scio unde aurū odorati. Vtrū igitur hoc cōscenso colle saxi eos abigo, è sublimi deiaculās: an hac tantū in re legē uiolabimus, ut semel cum illis congregiamur: ut magis angātur, fastiditi, repulsiq;? Ita satius esse duco. Itaq; restemus quo illos iam excipiamus. Age prospiciam: primus eorum iste quis est? Nempe Gnatonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, sinē porrexit, quū apud me sepe numero solida dolia uonauerit. Sed bene est quod ad me uenit: nā primus omnium uapulabit. G N A T O. An non dixi Timonē uirū bonum nō neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, cōuiuator bellissime. T I M O N. Scilicet et tu Gnatonides, uultuum omnīū edacissime atque hominū perditissime. G N A T O. Semper tibi grata dicacitas. Sed ubi cōpotamus? Nam nouam tibi adfero cantilenam,
ex his

ex his quos nuper didici dithyrambis. TIMON. Atqui elegos canes, admodum miserales, ab hoc doctus ligone. GNATO. Quid istuc? Feris o Timon? Attestor o Hercules: hei hei in ius te uoco apud Areopagitas, qui uulnus dederis. TIMON. Atqui si cunctere paulisper, mox cedis me reum ages. GNATO. Nequaquam, quin tu plane uulncri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum presentaneum id est remedium. TIMON. Etiam manes? GNATO. Abeo. At tibi male sit, qui quidem ex uiro comodo tam seuius factus sis. TIMON. Quis hic est qui accedit recaluafter ille? Philiaides, assentatorum omnium execratissimus. Hic quum a me solidum acceperit fundum, tum filie in dotem talenta duo, laudationis premium, quum me canentem reliquis silentibus, omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me uel oloribus magis esse canorum, ubi me pridem egrotum conspexisset: nam adieram oraturus ut mei curam ageret: plagas etiam egregius ille uir impexit. PHILIADES. O impudentiam, nunc demum Timonem agnoscitis: nunc Gnatonides amicus et conuiua: eninuoero habet ille digna se, quandoquidem immemor est atque ingratus. At nos qui iam olim conuictores sumus aequales ac populares: tamen modeste agimus, ne insillire uideamur. Salue here, fac ut istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt nisi immensa: praeterea a coruis nihil differunt. Neque post hac huius aetatis mortalium ulli fidendum est. Omnes ingrati, et scelesti. At ego quum tibi talentum adducere, quo posses ad ea quae uelles uti, in uia accepi, te summam quasdam opes esses nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus te, quamquam tibi forsitan me monitore

me monitore nihil erat opus, uiro nimirū adeo prudenti,
ut uel Nestori ipsi, si necesse est, cōsiliū dare queas. **T I M O N.** Ita fiet Philiades, sed age, accede quo te ligone
comiter accipiā. **PHILIADES.** Viri, caput mihi cō-
minutū est ab hoc ingrato, propterea quod cum ea qua in
rem illius erāt, admonui. **T I M O N.** Ecce tertius huc
orator Demeas se recepit, tabulas dextra gestans, aitq; se
mihi cognatū esse. Hic una die de meo sedecim talēta ciui-
tati depēdit; nā dānatus erat; ac uinctus. At quū soluendo
nō esset, ego misertus illū redemi. Porro quū illi sorte ob-
uenisset, ut Erechteidi tribui distribueret aerarium, atque
ego adiēs, id quod ad me redibat poscerē, negabat se ciuē
nosse me. **D E M E A S.** Salue Timon: precipuū generis
tui praesidiū, fiduciam Atheniensium, defensaculum Grae-
ciae. Profecto iamduū te populus frequens, et utraq; cur-
ria operitur. Sed prius decretū audi, qđ de te cōscripsi.
Quādoqđ Timon Echekratide filius, Colyttēs uir, nō
modo probus et integer, uerū etiā sapiēs, quantū alius in
Graecia nemo, nūquā p omne uitā destitit optime de Rep.
mereri. Tū aut in olympicis uicit pugil, et lucta cursuq;
die eodem, ad hēc solēni quadriga, equestriq; certamine.
T I M O N. At ego ne spectator quidē unquā in olym-
picis sedi. **D E M E A S.** Quid tū? spectabis posthac, sed
ista cōmunia addi satius est. Tū anno superiore aduersus
Acharnēses pro Rep. fortissime se gessit, et Peloponensium
duas acies cōscidit. **T I M O N.** Qua ratione? Quippe q
nec unquā arma gesserim, neq; unquā militiae dederim no-
mē. **D E M E A S.** Modeste tu qđ de teipso loqueris, nos
tamen ingrati futuri suauis, nisi meminerimus. Præterea
scribendis

scribendis plebiscitis, et in consultationibus, et in administrandis bellis non mediocrem utilitatem attulit Reipub. His de causis omnibus visum est, curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, cõmuniter uniuerfis, atque reum statuere Timonem iuxta Palladē in arce: submen dextra tenentem: radijs tempora ambientibus, utq; septem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionysijs per Tragædos novos promulgentur. Siquidem hodie, illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragium Demæas orator, propterea quod cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nā et orator optimus Timon: præterea quicquid uoluerit. Hoc igitur tibi suffragiū, sed utinā et filiū meū ad te pariter adduxissem, quē tuo noīe Timonē appellauī. TIMON. Qui potes Demæa, quū ne uxore quidem duxeris unquam, quantiū nobis scire licuit? DEMÆAS. At ducam, nouo ineunte anno, si deus permiserit, liberisq; operā dabo. Tum quod erit natum (erit autem masculus) Timonē nūcupabo. TIMON. An uxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tātā à me plaga accepta. DEMÆAS. Hei mihi. Quid hoc est rei? Tyrānidē Timon occipias? pulsasq; eos q sunt ingenui, ipse nec ingenuus planē, nunc ciuis: uerū propediē pœnas daturus, quam alijs nominibus, tū qd arcē incēderis? TIMON. Atq nō cōflagrauit arx scelestæ. Proinde palam est, te calūniatorē agere. DEMÆAS. Verū effosso arario diues effectus es. TIM. Atq nō effossum isthuc, unde ne hæc qdē probabiliter abs te dicuntur. DEMÆAS. Verū effodietur posthac, sed tu interim oīa quæ in eo cōdita, possides. TIMON. Alterā itaq; plagam accipe. DEMÆAS. Hei scapulis

scapulis meis. TIMON, Ne uociferare, alioqui et tertiam tibi illidam. Etenim res planè ridicula mihi acciderit, si quum inermis, duas Lacedæmoniorum acies fuderim, unum scelestum hominem non protriuero. Tam frustra uicerim in olympijs, et pugil et palestrites. Sed quid hoc? Annon philosophus Thrasycles hic est? profecto ipse est, promissa barba, subductisq; supercilijs, et magnum quiddam secum murmurans accedit. Titanicum obtuens, cesariem per scapulas fluentem uentilans, alter quidam Boreas, aut Triton, quales eos Zeusis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus; mane mirū quā multa de uirtute disserit, dānās eos, q uoluptate capiūtur, frugalitatē laudās, at ubi lotus ad cernā uenit, puerq; ingentē illi calicē porrexit, meraciore autem maxime gaudet: pinde ut Lethes aquā ebibēs, à dilucularijs illis disputationibus diuersissima quæ sint exhibet, dū uulū instar præripit opsonia, et proximū cubito opposito arcēs, mēto interim cōdimētis oppleto, dū canū ritu ingurgitat, prono incumbēs corpore: perinde atq; in patinis uirtutē inuētūrū sese speret, dumq; usq; adeo diligēter catinos extergit indice digito, ut ne paululū qdē reliquiarū sinat adherere, nūquā nō querulus, tanquā deteriorem partē acceperit, uel si totā placentā, aut suam solus omnīū accipiat, q quidē edacitatis et insatiabilitatis est fructus, temulentus, uinoq; bacchatus, non ad cantū modo, saltationemq; uerū ad conuicium usq; et iracūdiam. Ad hæc multus inter pocula sermo (tum enim uel maxime) de temperantia, sobrietateq; atq; ista quidē loquitur, quū iam à uero male affectus ridicule balbutit. Accedit his deinde uomitus.

uomitur. Postremo sublatum cum de cōuiuio efferunt aliqui, ambabus manibus tibicine inherentem. Quanquā alioqui ne sobrius quidē ulli primariorū cesserit, uel mendacio, uel cōfidentia, uel auaricia. Quin et inter assentatores primas tenet, peierat promptissime, antequam impostura comitatur impudentia. In summa prorsus admirandum quoddā spectaculū est, omni ex parte exactū, uarietq; absolutum: proinde nō eiulabit clarius uidelicet quā sit modestus. Quid hoc pape tādē nobis Thrasycles? THRASYCLES. Non hoc animo ad te uenio Timon, quo pleriq; isti, qui nimirum opes admirati tuas, argenti, auri, opiparorum cōuiuiorum adducti spe concurrunt, multa q; assentatione deliniunt te, hominē uidelicet simplicem, facile q; impatiētē id quod adest. Siquidem haud ignoras offam mihi in coenā sat esse, tum opsoniū suauissimū cepe aut nasturciū, aut siquādo lubeat lautius epulari, pusillum salis. Porro potum fons Athenis nouem saliens uenis supeditat. Tum palliū hoc quauis purpura potius. Nā aurū nihilo magis apud me in precio est quā calculi qui sunt in littoribus. Sed tua ipsius gratia huc me contuli, ut ne te subuerterit pessima ista, atq; insidiosissima res opulentia: quippe quae multis sepe numero immedicabiliū malorum extiterit causa. Etenim si me audies, potissimum opes uersas in mare precipitabis, utpote quibus nihil sit opus bono uiro, quiq; philosophiae possit opes perspicere. Ne tamen in altum o bone, sed ferme ad pubem usq; ingressus, paulo ultra solum fluctibus opertum, me quidem uno spectante. Quod si hoc non uis, tute igitur eas potiore uia exedibus eijcito, ac ne obolum quidem tibi facias reliquum, uidelicet

videlicet largiens ijs, quicumq; opus habent, huic quinq;
drachmas, illi minam, alij talentum. Porro si qui erit phi-
losophus, hunc equum est duplam aut triplam ferre por-
tionem: quanquam hoc quidem mihi non mea ipsius gra-
tia postulo, sed quo amicis, si qui egebunt, donem: sat est si
modo peram hanc largitione tua expleueris, ne duos qui-
dem modios Aeginiticos capientem. Nam paucis conten-
tum, modestumq; conuenit esse eum qui philosophatur,
neque quicquam ultra perã cogitare. T I M O N. Equi-
dem ista quae dicis probo Thrasyacles: ergo si uidetur,
priusquam peram expleam, age tibi caput opplebo tube-
ribus, posteaquam ligone sum mensus. T H R A S Y -
C L E S. O libertas, o leges, pulsamur ab impurissimo li-
bera in ciuitate? T I M O N. Quid stomacharis o bone
Thrasyacles? num te defraudaui? Atqui adiiciam ultra mē-
suram Choenices quatuor: sed quid hoc negocij? Com-
plures simul adueniunt. Blepsias ille, & Laches, & Eni-
phon, breuiter agmen eorum qui uapulabunt. Itaq; quin
ego in rupem hanc conscendo, ac ligonem quidem iamdu-
dum fatigatum, paulisper interquiescere sino? At ipse plu-
rimis congestis saxis, procul eos lapidum gran-

dine peto. B L E P S I A S. Ne iace Ti-

mon, abimus enim. T I M O N.

At uos quidem nec citra
sanguinē, nec absq;
uulneribus.

Luciani Timonis sive Misanthropi, Des. Erasmo
Rotterdamo Interprete, Finis.

o Erasmus

ERASMVVS ROTERO-

DAMVS RICHARDO VVIT-

fordo Britanno, docto & cum primis
iucundo amico, S. P. D.

V M annis iam aliquot totus Græcani-
cis in literis fuerim Richarde charissi-
me, nuper quo cum literis Latinis redire
in gratiam, Latine declamare cœpi, idq;
impulsore Thoma Moro, cuius (uti scis)
tanta est facundia, ut nihil nō possit persuadere uel hosti:
tanta autem hominem charitate complector, ut etiam si
saltare me, restimq; ductare iubeat, sin non grauatim ob-
temperaturus. Tractat ille idem argumentum, & ita tra-
ctat, ut nullus sit omnino locus, quē non excutiat eruatq;.
Neque enim arbitrōr (nisi me uehemens in illum fallit
amor) unquam naturam finxisse ingenium hoc uno præ-
sentius, promptius, oculatius, argutius, breuiterq; dotibus
omnigenis absolutius. Accedit lingua ingenio par, tum
morum mira festiuitas, salis plurimum, sed candidi duntax-
at, ut nihil in eo desideres quod ad absolutum pertineat
patrosum. Quare non hoc animo laborem hunc suscepi,
ut tantum artificem uel æquarem, uel uincerem, sed uti cū
amico omnium dulcissimo, qui cum libenter soleo seria lu-
dicraq; miscere, in hac ingeniorum palestra quasi collu-
ctarer: idq; feci eo libentius, quod magnopere cupiā hoc
exercitij genus, quo nullum aliud æque frugiferum, in lu-
dis nostris aliquando instaurari. Neque enim aliud esse in
causa puto, quod hac nostra tempestate quum tam multi
sint,

sint, qui scriptores eloquentissimos euoluant, tam pauci tamen existant, qui non infantissimi uideantur, si quando res oratorem poposcerit. Quod si tum Ciceronis Fabijq; auctoritatem, tum ueterum exemplū sequuti, ἐν τοιαύτῳ μελέτῳ, diligenter à pueris exerceremur, non esset (opinor) tanta dicendi inopia, tam miseranda infantia, tam pudenda balbuties etiā in his qui literas oratorias publice profitentur. Nostram declamationē ita leges, ut eam me pauculis diebus lusisse cogites, non scripsisse. Hortor autem ut et Moricam conferas, itaq; iudices, num quid in stilo sit discriminis inter hos, quos tu ingenio, moribus, affectibus, studijs usq; adeo similes esse dicere solebas, ut negares ullos gemellos magis inter se similes reperiri posse. Vtrunq; certe ex equo amas, utriq; uicissim ex equo charus. Vale meum delictum Richarde festiuissime. Ruri, ad Calendas Maias, M. D. VI.

LVCIANI TYRANNI

CIDA, DES. ERASMO ROTEMODAMO INTERPRETE.

ARGUMENTVM DE CLAMATIONIS.

Quidam in arcem ascendit, uti tyrannum occideret, atq; ipsum quidem non repperit, uerum filium eius interemit, gladiumq; in uulnere reliquit. Adueniens tyrānus, ubi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi consciscit. Is qui ascenderat, tyrannicū filium premerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLAMATIO.

0 2

Quum

QUO V V M duos eodem die tyrānos occiderim
 iudices, alterū quidem etate iam affecta, al-
 terū euo florentē, et ad scelerū successionē
 capeſſendā paratum, unicū tamē pro ambo-
 bus prēmium petītum uenio, qui quidē unus omniū quot-
 quot unquā tyrānicide fuerūt, unico uulnere duos ma-
 leficos fuerim amolitus, neciq; dederim, filium uidelicet
 enſe, patrem indulgenti charitate qua filium adamabat.
 Itaque tyrannus pro his quē cōmiſit, abunde magnas pœ-
 nas nobis dependit: quippe qui et uiuus aſpexerit, filium
 prius morte ſublatū: et quod eſt omniū maxime nouū, cō-
 pulſus ſit deniq; ipſe ſui tyrannicida fieri. At filius illius
 mea quidē manu pcreptus eſt, ceterū occiſus, alterā ad
 cedē operā mihi ſuā cōmodauit, dū qui uiuo patri ſclerū
 ſocius fuerat, eiꝰdē poſt mortem (quatenus licuit) extitit
 parricida. Ego itaq; ſum is q̄ tyrānidē ſuſtuli, pariterq;
 meq; gladiꝰ, quo cuncta cōſecta ſunt, meus: tametſi cedis
 ordinē cōmutarim, ac morē modumq; nouarim cōficiendū
 ſcleratos. Nempe hūc qui ualētior erat, ac ſeſe defendere
 poterat, ipſe perimēs: porrò ſenē ſoli gladio reſeruās. His
 igitur de cauſis et amplius quiddā à uobis me cōſequutū-
 rum arbitrabar, prēmiaq; laturū, quæ numero æquarent
 eos q̄ eſſent interempti: utpote qui non præſentibus modo
 malis uos leuarim, uerū etiā futurorū formidine, quāq; ſta-
 bilem pepererim libertatem, nullo relicto qui ſclerum ca-
 peſſat ſucceſſionem. Verum interim tantis rebus ſtrenue
 peractis, in diſcimē adducor, ne prēmio fraudatus à uo-
 bis diſcedā, ac ne ſolus nō ſeram mercedem, quam leges à
 me ſeruata præſtituūt. At qui contradicit, is mihi uidetur
 non Reip.

non Reip. studio (quæ admodum ait) hoc facere, sed quod extinctos esse illos grauer ferat, atq; eū qui illis mortis autor extitit, ulcisci conetur. Vos igitur iudices mihi paulisper attendite, dū tyrānidis mala tametsi ipsi optime notus, cōmemoro. Siquidē hoc pacto futurū est, ut & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis uoluptatis, reputātes nimirū quibus sitis leuati malis. Neque enim quæ admodū alijs quibusdā sæpenumero accidit, itidē & nos simplicē tyrānidem atq; unicā seruitutē sustinebamus, nec unius domini uolentiam tolerabamus, uerū soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro uno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porro senex multo erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: utpote cui iam ætas uehementiā impetus cohiberet, uoluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quod illi morem gerēbat. Siquidem indulgens in filium supra quàm credi queat erat, id quod re declarauit, ita ut filius illi esset omnia. Illi parebat, per uim faciebat quicquid illi iusserat: supplicio afficiebat quoscumque præceperat, ac prorsus in oībus illi obsequundabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat, pater filij cupiditatum satellites erat. Tametsi huic propter ætatem honorē cedebat adolescens, soloq; imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquā tutamentum præsidiumq; principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat qui sate-

lites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat, ille qui castrabat ephebos, qui coniugia uiolabat, illi uirgines producebātur. Tum si quæ cædes, si quæ exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebātur. Porro senex illi obsequebatur, comitemq; scelerum sese præbebat, ac comprobabat dūtaxat filij sui flagitia. Itaq; quū ea res nobis erat intoleranda, propterea quod quū animi cupiditatibus ex impetio potestas accedit, nullum flagitijs modum imponunt: tum illud in primis disruciabat, quod prospiceremus diuturnam, uel eternam potius seruitutē eam futuram, et per successionem alij post alium domino tradendā Remp. populūq; homini scelesto hereditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem nō exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: at mox cōercebatur, at mox demorietur, paulo post liberi sumus futuri. Verū de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur, paratū tyrannidis heredem. Vnde factum est, ut ne aggredi quidem quisquā fortium ciuium, et qui eadē quæ ego animo statuisset, auderet. Sed desperabatur ab uniuersis libertas, atq; inexpugnabilis tyrannis uidebatur: quippe quū esset cum tant multis confligendum ac dimicandū. At me nihil ista deterruerunt, neq; perpensa negocij difficultate refugi, neq; ad suscipiendum discrimē trepidauī, uerum solus: solus, inquam, aduersus adeo ualidam uariamq; tyrannidem: uel non solus potius, sed gladio comite cōscendi: quippe qui mihi sit auxiliatus, mecumq; ex parte tyrannum interemerit, quū mors mihi interim ob oculos obuersabatur:

fabatur: At è diuerso perpendenti, quod publicam liber-
tatem mea cedere redempturus essem. Ergo ubi in primam
irruissem custodiam, neq; mediocri negotio satellites sub-
mouissem: occidens interim, in quē incurrissem, et quicqd
obstisteret amolens, ad ipsum negotij caput ferebar, ad
unicum tyrannidis robur, ad nostrarū calamitatū fontem,
atq; irrupto arcis propugnaculo, quū uiderem illū fortiter
tuentē sese, multisq; uulneribus resistentē, tamē occidi. Et
iam tū erat sublata tyrānis, iam tum mihi cōfectum faci-
nus. Ex eo tempore liberi omnes, nisi quod reliquus adhuc
erat senex solus, inermis, nudatus custodijs: iamq; amisso
magno illo suo satellite desertus, neq; deinde dignus forti
dextra. Ibi nimirum mecum ipse iudices, hæc animo repu-
tabam. Cuncta mihi pulchre habent, cuncta confecta sunt,
cuncta eò quò destinaram, perducta. At cum qui reliquus
est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem
meaq; dextera nequaquam est dignus, præsertim si post
splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimia-
tur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex ali-
quis querendus est illo dignus, uerum post calamitatem,
ne uel hanc ipsam lucrifaciat: uideat, disoruietur, apposi-
tum habeat ensē, huic reliqua mædo. Hæc ubi mecū sta-
tuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id quod
ego prædiuinaueram, tyrānum occidit, summamq; meæ
imposuit fabule. Adsum igitur, popularē administrationē
uobis adportans, cunctisq; bono iam ut animo sint edi-
cens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis:
uacua, sicut uidetis, sceleratis hoībus arx: imperat nemo,
quin et magistratus creare liberū est, et causas agere, et

ex legibus cōtradicerē. Atq; hæc omnia uobis mea contigerūt opera, meaq; fortitudine, uidelicet ex una illa cede, postquā pater iam uiuere nō quibat. Acquū itaq; cenſeo, ut his pro meritis debitū mihi à uobis præmiū donetur, nō quod lucri auidus, aut sordidus quiſpiā ſim, nec is qui mercedis gratia de patria benemereri ſtatuerim: uerum quod præmio cupiā officia mea cōprobari, neq; repudiari, aut inglorios fieri conatus meos, ſi uelut irriti præmioq; indigni iudicētur. At hic cōtradicit, negatq; equū facere me, qui decorari munere, præmiūq; ferre cupiā. Neq; enim tyrannicidam eſſe me, neq; quicquā à me pro legis ſententia cōſectum eſſe, uerum facinori meo deeſſe quiddā, ad hoc ut præmiū poſtulē. Percōtor igitur illū, quid præterea requiris à me? nōne uoluī? nōne aſcendī? nōne occidi? nōne libertatem peperī? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur dominus? num quis nocentium manus effugit meas? haudquaquā dixeris, ſed omnia plena pacis, omnes reſtitutæ leges, libertas manifeſta. Democratia ſtabilis, inuiolata cōnubia, pueri tuti, uirgines abſq; periculo, publicamq; felicitatem ſolemnibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omniū autor? quis eſt qui illa ſuſtulit? hæc peperit? Etenim ſi quaſquā præ me dignus honore ſit, cedam præmiū, deſiſtam à petēdo munere. Quod ſi ſolus omnia peregi, audens, periclitans, aſcēdēs, interimens, excrucians, alterum ultus in altero, quid mea calumniaris officia? quid facis ut populus parum erga me gratus exiſtat? At enim num occidiſti tyrannum? Porro lex tyrannicidæ præmiū decernit. Vtrum dic mihi, nūquid intereſt utrum ipſe interimas, an mortis cauſam mihiſtres?

nistres? Mea profecto sententia, nihil: uerum hoc solum spectauit legis cōditor, libertatem, Democratiā, scelera-
torum sublationē. Huic honorē decreuit, hoc prēmio di-
gnum iudicauit, quod quidē inficiari non potes, quin mea
cōtigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso, ille non
poterat uiuere, nimirū ipse cādem peregi, ego occidi, sed
illius manu. Itaq; ne discepta de cādis modo, neq; illud ex-
pende quēadmodum interierit, uerum an iam perierit, &
an quod periit, id à me sit profectum. Quandoquidem &
illud excussurus mihi uideris, atque his aduersus bene de
Rep. meritos calumnijs usus. Si quis non gladio, uerum
lapide lignoue, aut alio quouis pacto peremerit. Quid
porrò si fame tyrannū obsedissem, ad mortis necessitatē
compellens? num ibi quoq; requisitus eras à me cādem,
mea ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam
diceres, ad id ut legi factū à me satis uideatur: atq; id quū
scelestum acerbius etiā atq; atrociorē mortis genere truci-
dassē? Vnum hoc dūtaxat specta, hoc require, hoc ex-
cute. Quis nocentiū reliquus? aut quē metus expectatio?
aut quod calamitatum uestigiū? Quod si purgata omnia,
si pacata, profecto sycophanticum est, modum rei gestę
calumniantē prēmio frustrari uelle, quod ijs quę uirtute
cōfecta sunt debeat. Equidem & illud meminī dissertū
in legibus, nisi forte propter diutinam seruitutem oblitus
sum eorum quę ab illis dicuntur. Causam mortis esse du-
plicem: puta, si quis ipse occidat: aut si non ipse quidē oc-
cidit, neq; manu facinus peregit, uerū cōpulit, prębuitq;
mortis occasionem. Ex æquo & hunc quoque lex censet
supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neque enim
o s statuit

statuit minus ualere oportere audaciam quàm facinus: ac postea superuacaneū est cædis rationem uiamq; spectare. Deinde hunc qui sic occiderit, tanquàm homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquàm absoluendum esse. At me qui per omnia cõsimili modo Remp. iuui, nō censes ea capere oportere, quæ ijs debetur q̃ beneficio iuuerunt. Neq; enim illud dicere possis, me quidē imprudentē fecisse, sed exitum quendā cōmodum fortiatu fuisse cōsequutiū præter animi sententiā. Nam quid præterea iam formidasse, eo qui ualidior erat interempto? Quorū autē gladium in uulnere reliquissē, nisi planē quod erat euenturum, id ipsum prædiuinassē? Nisi forsan illud dices, hūc qui extinctus est, tyrānum nō esse, neq; hanc appellationem in illum cōpetere: neq; uos multū præmij hoc nomine, si ille fuisset occisus, decreturos fuisse. Atqui istud dicere non queas: an tyranno interempto, ei qui cædis causam ministravit, præmium negabis? O curiositatem, de illo laboras quo pacto interierit, quā interim libertate fruaris? Aut ab eo qui Democratiā restituit, nescio quid superuacaneum præterea requiris? Atqui lex (uti fateris) caput rei gestæ spectat. Quæ uero ad id cōducunt, ea omnia missa facit, neq; iam ultra curiosius excutit. Quid enim, an si tyrānū exegerit quispiam, nō is iam tyrānicidæ præmiū cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidē & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratū est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: uerum absolutam sublationem, totiusq; generis internitionem, omneq; malum radicitus excisum. Et mihi per deos, iam ab initio ad finem usq; (si uidetur) rem totam

totam perpendite, num quid eorū quæ ad leges pertinet sit prætermiſſum, & num quid in me deſideretur ex hiſ, quæ Tyrannicidæ oportebat adeſſe. Principio mentem prius oportet ſuppeterē fortē, & amanti Reip. quæq; pro cōmunibus cōmodis periculum adire nō recuſet, quæq; priuato ſuo interitu multitudinis incolumitatem auſit redimere. Num hac parte quicquā mibi deſuit? Num frāgebar animo? Num quum præſcirem per quæ pericula mibi perumpendū eſſet, per ignauiam refugi? Profecto nō potes dicere. In hac interim parte tantū cōmorare, atq; æſtimare, an nō uel uoluiſſe tantū iſta, ac ſtatuiſſe, præclarū facinus futurum fuiſſe uideatur. Ac putato me ſolius animi, uoluntatiſq; argumēto præmium poſtulare, tanquā qui beneficio iuuerit. Tum ſi uoluntati meæ facultas deſuiſſet: uerum alius poſt me Tyrannum occidiſſet, dic mibi: num abſurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Maxime. Si dicerem, ciues, uolui, ſtatui, aggreſſus ſum: uolūtatiſ experimentum dedi, ſolus dignus ſum qui præmium feram. Quid tum reſponſurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, ſed inſuper aſcendi, periclitatus ſum, atq; innumerabilia priuſquā iuuenem occiderem, patraui. Neque enim uſq; adeo facilem, factūq; procliuem eſſe rē exiſtimeatis, cuſtodias perrumpere, ſatellites opprimere, unumq; hominem tam multos amoliri. Quin iſthuc penè maximū eſt omniū quæ ſunt in Tyrannicidio, totiuſq; negocij caput. Nam ipſe iam Tyrannus non magna res eſt, neque expugnatu, neque conſectu difficilis: uerū ea quæ tuentur cōtinentq; Tyrannidem, quæ quidem ſiquis ſuperarit, iſ nimirū cuncta quæ deſtinauit, peregerit, & p̄puſillū eſt, id quod

id quod superest. Sed ad Tyrannos peruenire nunquam mihi cōtigisset, ni prius qui illū cingūt custodes oppressissem, omnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: uerum in his rursus immoror. Custodiā oppressi, satellites superavi: Tyrannū incustoditū, inermē, nudum reddidi. Vtrum his rebus cōfectis, non tibi uideor honore dignus? an adhuc cādem ipsam à me requires? Quinetiam si cādem quæris, ne ea quidē desiderabitur. Non sum incruentus: uerū cādem peregi, magnā ac strenuam: nempe iuuenis ætate ac uiribus florentis, atq; omnibus formidādi, per quem ille ab infidijs erat tutus, cui uni fidebat, qui cōplurium satellitum instar erat. An non igitur, quæso te, premio dignus uideor, sed tātis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem unum, atq; adeo quid si Tyranni ministrum quēpiam interemissem? Quid si seruū aliquem charū? An non hoc quoq; magnum uisum fuisset, conscendisse, mediāq; in arce, medijs in armis, aliquem ē Tyranni familiaribus iugulare? Nunc et hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit cōsidera. Filius erat Tyrāni, uel Tyrannus potius, crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias uolētior, quodq; est maximum, hæres ac successor omniū, quiq; in longū nostras calamitates posset prorogare. Vin hoc solum mihi confectum esse? Ipsum uero Tyrannū uiuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine premium postulo. Quid dicatis? Non dabitis? An non et illum uerebamini? An nō dominus, an non grauis, an non intolerandus erat? Porro nunc negocij caput, deniq; ipsum perpēdite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quā fieri potuit, pulcherrime cōfeci.

feci. Tyrannumq; aliena cæde occidi, nō simpliciter, nec uulnere uno, id quod fuerat optatissimū illi, uidelicet tantorum facinorum sibi cōscio, sed posteaquā illum prius multo dolore excarnificassem, tū quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratū corā oculis ostendēs: puta filium in ipso æui flore, tametsi scelestum quidē illū: attamē & ætate uigentē, & patri simile, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentū uulnera, hij gladij uerorum Tyrannicidarū, hæc mors digna crudelibus Tyrannis, hæc ultio tantis sceleribus cōgruit. Ceterum protinus interire, protinus excidere sibi, neq; huiusmodi illū spectare spectaculum, profecto nihil habet Tyrānico supplicio dignum. Neque enim ignorabam uir egregie, nō ignorabam, inquam, neque quenquā alium latuit, quanta ille charitate filium sit prosequutus, adeo ut illo extincto, ne paululum quidem temporis sibi in uita morādum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hūc ad modum affecti sint erga liberos: uerum hic etiā ultra reliquos habebat quiddā, idq; merito, quippe qui cōspiceret illū unicum esse qui curaret, seruaretq; Tyrānidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaq; si nō ob charitatem, certe ob rerū desperationem sciebā illū protinus exitiarum ē uita, perpēsūrū enim, iam nihil esse quod uelit uiuere, adempto tutamine, quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci, ut hæc omnia illū agminatim circūstiterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum immincebant metus, his aduersus illum auxilijs sum usus, atq; ad id extremum illud consilium adegi. Interijt itaque uobis orbis, excruciatu, plorans,

rans, lachrymans. Luxit luctum, nō illum quidē diuturnū,
 uerū q̄ satis magnus esset patri. Postremo quod est omnīū
 acerbissimum, ipse sibi necem cōsciuit, quod quidem mor-
 tis genus, præ ceteris miserrimū, multoq̄; atrocius, quā
 si per aliū infratur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eū
 agnoscit? Num cuius alterius hoc gestamē erat? Quis eū
 in arcem induxit? Ante tyrannum quis eo est usus? Quis
 eum ad illum misit? O ensis particeps, successorq̄; meorū
 egregie factorū, post tanta pericula, post tantas cedes cō-
 temnimur, et indigni præmio iudicamur. Nam si huius
 tantum nomine præmium à uobis postularem: si sic dice-
 rem iudices. Tyrānum quum mori uellet, quum id tēpo-
 ris inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inse-
 ruiuit, et ad cōsequendam libertatē auxilio fuit uniuersis,
 hunc quoq̄; laude, præmioq̄; dignum iudicassetis. Porro
 domino tam popularis rei non gratiā retulissetis? Nōne
 inter eos qui de Rep. benemeriti sunt, scripsissetis? Nōne
 gladium inter sacra monimenta consecrassetis? Non illum
 secundum deos uenerarentini? Nunc mihi cōsiderate, quæ
 uerisimile est fecisse Tyrannum, quæ dixisse, priusquā
 sibi mortem conscisceret. Quū iuuenis à me trucidaretur,
 ac multis etiā uulneribus cōfoderetur, idq̄; in his corporis
 partibus, quæ cōspiciæ magis, magisq̄; sint oculis obuie,
 uidelicet ut quāmaxime discruciarer eum, qui genuerat,
 quoq̄; primo statim conspectu perturbaret, miserabiliter
 inclinabat, parentem implorans non adiutorem, nec opi-
 tulatorem: quippe qui senex iam esset, atq̄; inualidus: uerū
 domesticarum cladiū spectatorem. Nam ego interim di-
 fesseram, autor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens
 actori

aſtori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad aſtũ ſa-
 bule pertinebāt. At ille aſtans, ubi filium conſpexit, quem
 habebat unicum: ſeminiũũ, ſanguinolentum, cæde cõſper-
 ſum, tum uulnera perpetua, plurima ac letalia, hũc ad mo-
 dum exclamauit: O nate extincti ſumus, interempti ſumus,
 tanquàm Tyranni iugulati ſumus. Vbi maſtator? Cui me
 ſeruat? Cui me relinquit? qui quidẽ iamduũ propter occi-
 ſum te fili ſum extinctus, niſi forte me tanquàm ſenẽ contẽ-
 nit, ac lento ſupplicio me cõſicit: producitq; mihi mortẽ,
 redditq; mihi cædem longiorem. Atque hæc loquutus, en-
 ſem querebat. Nam ipſe inermis erat, propterea quod per
 omnia filio fideret: uerũ ne is quidẽ deerat, ut qui iamduũ
 fuerit à me paratus, atq; ad facinus futurũ relictus. Euulſo
 igitur è cæde gladio, atq; è uulnere exempto, ait: Dudum
 me occidiſti, nunc finem malis impone gladiẽ. Ades patri
 lugenti ſolamen, ſenilemq; manum & infelicem adiua,
 iugula, Tyrānum occide, luſtu libera: utinam prior in te
 incidiſſem, utinā in cæde priorẽ occupaiſſem locum. Occi-
 diſſem quidẽ, ſed tanquàm Tyrānus dũtaxat, ſed qui cre-
 derem mihi ſupereſſe ultorẽ, nũc autẽ tanquàm orbis oc-
 cumbo, nunc tanquàm cui deſit etiā maſtator. Atque hæc
 ubi diceret, gladiũ adegit, tremens neq; ſat potẽs. Cupie-
 bat quidẽ: uerũ nõ ſuppetebāt uires ad facinus exigẽdum:
 Quot hic ſupplicia? Quot uulnera? Quot mortes? Quot
 Tyrannicidia? Quot præmia? Poſtremo ſpectaſtis omnes
 iuuenem dudum proſtratum, nec exiguum proſecto, ne-
 que mediocrium uirium opus, ac ſenem huic circũſuſum,
 atq; amborum ſanguinem cõmixtum, libertatis illam &
 uictorialem uictimā, meiꝑ; gladij facinora. At gladius ipſe
 in medio

in medio amborum: declarans quàm non indignum se domino præsstitit: testansq; quod mihi fidam nauasset operã. Id si à me ipso fuisset patratum, minus fuerat futurum. Nunc autem illustrius est ipsa nouitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrannidem sustuli. Ceterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consuevit. Ac primas quidem partes egi ipse. Secundas autem filius. Porro tertias Tyrānus ipse. Nā gladius oībus inseruiat.

Luciani Tyrannicide, Des. Erasmo Roterodamo Interprete, Finis.

DECLAMATIO DES.

ERASMI ROTERODAMI, NON

illa quidem uersa, sed quæ superiori declarationi è Luciano uersa respondet.

SI MIHI causa hæc iudices, apud conuersionem popularem, quæ studijs potius, quàm exacto rerū iudicio duci consuevit, esset agēda, ac nō magis apud iudices ex honestissimis ordinibus delectos, nimirū grauissimos sapientissimosq; nōnihil profecto uererer, ne omnium animis noua hac ex insperata letitia gestientibus, atque (ut ita dixerim) exultantibus, nec satis attentos, nec dociles essem auditores habiturus. Porro fauentes, beneuolosq; multo minus: quippe qui frontem modo, quasiq; personam huius negocij intuentibus, non faciem ipsam

ipsam propius contemplantibus uideri fortasse possim, in cōmuni totius ciuitatis gaudio: tum autem in causa tam populari, uelut importunius obstrepere atque obturbare. Enimvero quum omnis affectus inutilis est ad recte iudicandum, tum ingens, intemperās, atq; exundās letitia, nō solum iudicium omne funditus tollere solet, uerumetiam nostri sensus nō raro nobis eripere: praesertim (si quemadmodum haec nostra) post graues diuturnasq; calamitates, ac ueluti tempestatem saeuissimam, repente praeterq; spem (quasi portus quidam) fuerit obiecta. Quid aut tam acerbum liberae multitudini, quā seruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quā libertas? Itaq; nō rebus modo ipsis, sed uel inanibus harum rerum uocabulis, plebis animus queat ad quālibet impelli: maxime primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc uelut aestus quidam impotens, omnia sorsum ac deorsum miscet, dum letitiae temulentia, dum gratulandi dulcis quaedam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituire non sinit. Verum uestra iudices singularis sapientia, perspicacitasq;, non hoc tantum scrupulo me leuat, uerum et hanc mihi fiduciam suppeditat, uti sperem futurum, ut hoc contradicendi munus, quod equidem nec inuidentia, nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, et (ut opinor) nota Reip. charitate suscepi, uobis non modo non inuidiosum, sed fauorabile, plausibileq; uideatur. Et enim postquā uiderem manifesta quadā deorū beneuolentia, post diuturnam ac miserrimā illam seruitutem, toties Reip. uotis expetitam libertatem aliquādo cōtigisse, nihil prius curandū nobis esse iudicaui, quā ut gratos nos exhiberemus

biberemus in eos, à quibus nobis tã egregia felicitas esset
 profecta, quo uidelicet munus suũ huic urbi propriũ, per-
 petuumq; facere uellent, & cõstabilire, tueriq; quod lar-
 giri nõ essent grauati. Meminissẽmq; ijsdem in manu esse,
 ut eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt aut̃
 uel primæ gratitudinis partes, intelligere uidelicet, cui be-
 neficium acceptũ ferre debeas. Et hac una ratione mortæ-
 les diuinæ beneficentiæ gratiã referre possumus: si benefi-
 cium acceptũ agnoscamus: si celebremus, si ad illos auto-
 res referamus. Neq; mihi cõmittendum putauì, ut dum ni-
 mium candidi in ciuem esse uolumus, in deos ingrati, im-
 pijsq; reperiãmur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde
 laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris
 accrescat (quanquã id quoq; longa iam Tyrãnide exha-
 stius est, quàm ut inde temere dari præmia cõueniat imme-
 rentibus) Illud agitur, ne dii immortales qui huius male cõ-
 sulta, nobis uerterunt bene, hoc tantũ munus à nobis tan-
 quàm ingratis reposcãt. Si quod ipsis solis debetur hono-
 ris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominẽ contuleri-
 mus. At quẽ hominẽ obsecro? Nempe, qui quum priuatus
 cõtra leges iuuenẽ occiderit, atq; hac temeritate sua resti-
 tuta libertatis periculosam occasionem modo præbuerit,
 idq; adeo imprudẽs (uti mox docebimus) non ueretur pul-
 cherrimũ Tyrannicide titulũ dijs eripere, sibi arrogare:
 Reip. diẽ dicere, ac leges ipsas in ius uocare: ciuitatem in-
 gratitudinis ream agere, nisi sibi totã hãc felicitatẽ ferat
 acceptã. Nullũ quidẽ iudices facinus speciosius Tyrãni-
 cidio, nullũ dijs dignius: uerũ hoc impudẽtior, qui sibi lau-
 dem tam eximĩã usurpat immeritus. Nullũ præmiũ hone-
 stius

LVCIANICAE RESPONDENS.

stius illustriusq; , quàm quod Tyrannicidæ debetur. Sed hoc impèsius, accuratiusq; spectandū, ne temere decernatur indigno. Per multa siquidē, p multa ad id requiruntur, ut hoc tā egregio titulo, ut hoc tā diuino præmio dignus quis esse uideatur: quorū nihil in hūc cōpetere, paulopost cuincemus. Proinde quum nō tolerandæ improbitatis mihi uideatur, qui legibus tum homicidij, tū temeritatis poenas debeat: eum à legibus præmiū omniū maximū petere: petere dixi, imò flagitare: et ita flagitare, ut etiā si unum ex huius arbitrio depēderint, tamen multa insuper isti creditori sunt debitura. Quæ cuncta quum postulare iure potuisset: maluit tamen homo uerecundus, unico persoluto, reliqua sibi deberi: ut haberet nimirū, qd' obnoxie Reip. quoties libido sit, possit impropere. Tum illud utrū risu potius, an odio dignum existimem: quod in tribunalibus, quod apud ornatissimum seuerissimorū iudicū cōfessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia retulit? Sensistis iudices, ut è corona pleriq; risum tenere nequierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illā suam nobis recitabat: de sese terq; quaterq; Tyrānicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno uidelicet, qui inter sydera collocetur, domino in deorum numerū relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quā militari iactātia, quā Stentorea uoce, quàm fastuoso uultu, quàm arrogātibus supercilijs, quàm stupidis oculis, suū ipse uobis encomium detonabat? Quæso iudices, ut etiam nunc hominis uultum diligenter attendatis: nonne uobis mimitari uidetur? nonne

DECLAMATIO ERASMICA

dicere? ni mihi præmiū decreueritis, haud feretis impune, incolumi diuino illo meo, ac fortissimo gladio, qui uel sine me, meas uices ubi lubebit, acturus est. Quis tandē istā ferat iactantiā, uel in eo, qui uere Tyrānū occidisset? Hæc quoq; me causa iudices (neq; enim inficiandum est) cōmouit, ut huius obsisterē petitioni, uel magis, ut immoderatā arrogantiam, ut odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim uniuersa ciuitas dijs libertatis autoribus grataretur, ut hic sese ira tumens in medium ingesserit, quā indigne tulerit uictimas dijs seruatoribus immolatas. Sibi hunc bonorem eripi, sese unicum esse restitutæ libertatis autorē proclamitabat, leges, aras, focos, omnia publica, priuataq; sue dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurū deniq; iudices auguramini, si ad huius intolerabilem iactantiā, uestra autoritas, uestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi ut Tyrāno submoto, alter quidam huic ciuitati paretur, qui uentose lingue, gloriæq; quasi Tyrānidem quādam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suā Tragœdiam ingerat, quotidie dextrā istam Herculānam, et gladiū prodigiosum minitetur? Vtrū est hoc iudices Tyrannide liberari, an mutare Tyrannum? Videtis ipsi quā minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succenses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in contradicendo (tuo scilicet munere) uti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiam in proscenio leges fieri uetant) crimen tam atrox, tam capitale in ciuem impingere, tantum quia lubuit, idq; apud iudices iuratos, in tam frequenti ciuium

ciuium corona, quod nequeas uel leuissimo confirmare argumento. Siquidē quā reliqua gloriose, tam illud impudenter dicebas, mihi nullā fuisse causam, quare tibi cōtradicens partes susciperem, nisi quo Tyrāni necē, quae me discruciaret scilicet, ulciscerer. Quo quidē tuo exemplo si uicissim in te liberet uti, mox intelligeres quā atrociam, quāto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuū istud tam inuidiosum (quē admodum tu quidē existimabas) conuiciū, me longe minus etiam territabat, quā (quod uulgo dicunt) ex pelui redditū fulgur. Etenim prae ter quā quod neq; affinitas, neq; cognatio, neq; necessitudo, neq; emolumentū, neq; prorsus aliae res ulla mihi cū Tyrāno intercessit: quorū mea referret illū uiuere, sine quibus rebus nullam in quēquā criminis herere suspicionem, tu quoq; scires, nisi nūquā tribunalia uidisses, ac nisi hodie deuiū te lucelli spes fecisset iureconsultum? Equidē arbitror, meam fidē, integritatē, pietatē, totamq; meā uitā sic huic Reip. spectatā esse, ut isto crimine tibi potius improbitatis odiū, quā mihi suspicionē ullam conciliaris. Vides quā multis adductus sim causis, ut tibi obisterem. Deniq; (si scire uis) bona ciuiū pars id à me enixissime flagitauit, ut sui patrociniū aduersum te capefferem, negantes sibi uideri Tyrānide liberos sese, nisi te à Tyrānicidā premio deicerem. Non quod pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durū, ei debere qui sic imputet. Sed debere arrogāti, sanē quā molestum est, at debere, cui nō debeas: isthuc uero non grauissimum modo, uerū etiā stultissimum. Equidem ne lenoni quidem, uel uerbo refrager, si modo is promercatur, sed obnoxium esse tam importuno

imputatori, tum qui nihil iuuerit, id uero bis miserum est, bis stultū est. Nullus enim insolētius exprobrat beneficiū, quā qui quod nō dedit, id uult dedisse uideri. Sed finge mihi nullā esse causam quā tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitum sit meo, profecto nihil habes quod mihi iure succēseas. Etenim quū apud iudices tam sanctos agatur: si uere premiū meruisti, non tibi honorē eripio: uerū etiam uehementer illustro, quādo non paulo magnificentiū est tyrannicidæ premium euacuisse, quā tulisse. Sin minus, equus ueniam dabi, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Remp. debiti premiij ream defendo, si stultitiæ crimē, si imprudentiæ infamiā à ciuitate depello, si non sino, ut nostro omnium periculo hæc urbs in deos existat ingrata: Postremo si deorū immortalīū causam ago, quibus honorē debitum tu conaris interuvertere, uel hinc sat liqueat, quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudēter sis calumniatus: Contradicit igitur: cōtra Remp. fauet Tyranno. Quāquā ego illud quoq; liberæ ciuitatis esse indico, hoc loco uel Tyrānorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à uobis postulo iudices, ut uel mihi prosit in causa hoc meum erga Remp. studium, uel huic obsit tam insolēs arrogantia: imò nō deprecor inuidētiæ suspiciōē, nō refugio uel atrocissimā illam, quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, ut Tyranno fauisse uidear, nisi certioribus, quā ut à quoquā refelli possint, arguētis euinco, nisi demū ex aduersario psuadeo, modo ne tergieret, ut quāmaxime ciuilitate q̄s agat, nullū ei deberi premiū: Sin exactius, seueriusq; poenā etiam ab ipso deberi.

Que

Que quidē dum quā̄m potest breuissimē facio, queso iudices, ut me attentis animis atq; auribus audiat̄is. Meministis iudices, ut iste inter dicendū subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id unū spectare insserit, quātis malis Tyrānide sinus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat, nihil nos aliud perpendere uoluit, nisi quod grauē seruitutem tolerassemus, nunc optata libertate fruermur. Nimirū id tantū uos spectare uoluit, quod ad hoc iudiciū nihil attinebat. Neq; enim hoc in quēstionem uenit, quā̄m misera sit Tyrānis, quā̄m optāda libertas. Sed de illo cognoscitis iudices, quū̄ liberata huic urbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius uirtuti debeat̄ur, an id ē̄ quod euentu cū̄ huius factō cōiunctū est, idē cū̄ eius merito cōiunctum uideri oporteat. Relegam autē eadē uestigia, quibus ipse in causam ingressus est, quod equidē refellēdi genus simplicissimū esse puto, sequarq; partes illas, qbus iste rem secuit, id nimirū agens, ut quēadmodū ingeniōsi cōuiuatores iisdē carnibus alio atq; alio modo coquēdis, cōdiēdisq; efficiūt, ut multa opsoniorum genera uideantur: itidem iste nobis ex unico homicidio multa facit tyrānicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suū sibi uisus est mirifice attollere, ē̄ in quibus identidē restitabat. Quod si me deturbāte, uel in uno quolibet consistere poterit: tum ipse sese uictorē pronūciat licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot prēmia? Primū quod uolui, deinde qd' conatus sum. Tum aut quod filiū occidi plusquā tyrānum. Postremo, quod pater ob mortē huius sibi necem consciuit. Principio quod uoluit iudices, quis nō leuius esse uideat, quā̄m ut sit

refellendum? nisi quod iste tãta uoce intonabat, toties in-
 culcabat, qđ Tyrannũ uoluisset occidere, atq; id (ut nihil
 iam accederet) tamẽ premio dignũ assuecrabat. Quid autẽ
 tam ridiculũ, quã nuda uolũtatis premiũ à lege flagitare?
 que adeo nihil ad se p̃tinere putat, qđ uelint, aut in animo
 statuãt hoĩes, ut neq; poenã irrogẽt, si qđ uelis modo per-
 perã, neq; premiũ ostendãt, siquid officiose uelis: uerũ id
 unumqueng; uoluissẽ interpretatur, quod nulla ui coactus
 effecerit. Ergone, inquires, nõ magna facti pars est uoluis-
 se, quod quidẽ arduis in rebus uel solũ sufficere solet? Re-
 cte sanẽ. Sed apud deos modo: quippe quibus solis perspi-
 cuum est quid nolis aut uelis: ab his premiũ expectandum,
 siquid præclarum animo conceperis. Lex hominum uices
 agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mor-
 tales agitent, adeo sua referre nihil putat: ut non dicam
 abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat, que po-
 pulari sunt opinione, fama; iactata. Postremo ut non nisi
 comperta recipiat, non audiat nisi que sunt certissimis ar-
 gumẽtis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est faci-
 nus tam nefarium, cuius simplex uoluntas in crimẽ unquam
 est uocata? Ista iudicia Aeaci, Rhadamantiq; tribunalibus
 seruantur. Hic mihi non quid uolueris, sed quid feceris
 adfero. Quod si nulla lex ulli flagitio supplicium mina-
 tur, quod in animo statueris, que tandem est impudentia,
 pro merito quod præstare uolueris dũtaxat, perinde quasi
 præstiteris, a lege quasi premium postulare? Que qui-
 dem quũ ad id unum sit comparata, ut maleficia uel deter-
 reat, uel coërceat, multoq; magis ad eius partes perti-
 neat, nocentibus erogare poenam, quã bene merentibus
 largiri

largiri præmia (id quod mox copiosius demonstrabimus) posteaquàm in criminibus nō accipit insimulationē mere uoluntatis, queso te, in petendis præmijs ostentationē uoluntatis admittet? Quis autem est ciuium uel quātumlibet ignauus, qui nō uelit Tyrannum occidere, si tuto liceat? Quis non uel leno, saltem emolumentī causa uelit? Deniq; quis non facile simulare possit uoluisse se: uidelicet quo premium gratis auferat? Vis itaq; dicam, quantū hoc totum habeat momenti, uoluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari cōuenit. Qui præstitit beneficiū, ei lex beneficium rependit: at qui bene uoluit tantū, ei quid debetur, nisi ut uicissim bene uelit.

Resp. I nunc, & hoc in gradu nos iube cōsistere. Rē tam eximiā, inquis, animo uersauī, statui, decreui: an premium negabitis? Non fraudaberis premio, si isthoc nomine postules: uerū illud interim præmiij feres: uelut homo nimium perfrictæ frontis, irrisus, explosus, exhibilatus discedes, quē non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidē ausit à quoquā petere, ut rem pro uolūtate auferat: nemo tam necors qui cōcedat, ut uoluntatē nescio quā, hoc est minus quā uerba precio redimat. At nō uolui tantū, inq; : uerū & periclitatus sum, ascendi, submoui satellites. Primum isthuc tu quidē consulte facis, quod de gradu illo desilisti, in quo nimis profecto incommode stabas, quāquā ne in hoc quidē multo cōmodius constiteris. Nam etiā si paulo minus absurdum uideatur, haud ita multo minus impudens tamen est, quum lex palām premium decernat ei, qui factū præstiterit, te qđ conatus modo sis, præmiū poscere. Ergo ne hoc quidē iuris erit apud te legibus, quod per

illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age quid si quis ci-
 uium tecū inijisset cōtractū, ita ut ille pecuniā stipulatus, tu
 cōditionem pactus esses, mirū nī suo uterq; periculo, atq;
 is nondum pręstita cōditione, nūmos his uerbis abs te pe-
 tat: Cedo mercedem, conatus sum, tentauī, adnissus sum:
 an non protinus impudenti homini respondebis: Cedo cō-
 ditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quando-
 quidem effectum abs te pactus sum, nō conatū. Puta toti-
 dem uerbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contra-
 ctum, nō muto pacta: debeo pręmium, sed si tu conditionē
 pręstitisti, si Tyrānum occidisti. Verbis aut obligantur,
 aut absolūtur homines. Si conato pollicita sum pręmiū,
 nō grauabor dare, sin ei qui facinus peregiisset, quod tan-
 dem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod
 sum pacta. In priuatis ac minutis contractibus nemo tam
 improbus inuenitur, ut lucrum cōditione promissum po-
 stulet, non pręstita conditione, nemo tam stultus ut det, si
 quis postulet, et tu à Rep. maximum omniū pręmiū po-
 stulas, quod conatus modo sis? Nihil mihi nisi nugas ad-
 fers, donec illud unum audiam, quod te pręstare oportea-
 bat. Volui, inquis, ascendi, perrupi custodias, submoui sę-
 tellites, quantulum iam est illud quod superest? Quid ad-
 huc desideras? Nempe nihil in te desidero pręter illud,
 cui soli debebatur pręmium. An non intellexisti in istius-
 modi contractibus duplex esse periculum: quorum alterū
 ad hunc tantum, alterum ad illum proprie pertineat: ui-
 delicet persoluendę mercedis, et pręstandę conditionis.
 Ego meo periculo pręmij dependēdi onus recipio, neque
 tua referre putes, neq; refert quā angusta mihi res, unde

corradendum quod debeam precium. Tu itidem cōditionem tuo suscipis periculo; neq; mea quicquā interest, quo sudore, quo periculo sit ea tibi praestāda. Totā istā curā, totū hoc negocium tibi relinquo. Quod si ego iam praestita abs te cōditione, cōmemorē tibi in agris meis male prouenisse segetes: merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, nō sine graui dispendio conflare posse pecuniā, quam tibi debeā, dic obsecro, nōne nugae agere me dicēs, negās horū quicquā ad te pertinere? Hoc uno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quāquam est iudex tam iniquus, quin te tuo uti iure fateatur. Et mihi pulchre satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiā adferas, quantū adieris periculi, quantū sudorum, quantū uigiliarū exhausseris, dū studes praestare conditionem? Res est (mihi crede) calūniosior, scrupulosiorq; quā ut legibus tā occupatis cōueniat, alienā expēdere uoluntatem, alienos pensiculari conatus: quorū suos quisq; nimio solet aestimare, nō suos difficile est adamusim perpēdere. At facti, facilis est aestimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hunc reliqua omnia consuevit metiri. Tamen si non piget interdū equi boniq; rationem habere. Verum in his litibus, quae de uetere illa formula pendēt, inter bonos bene agier oportet, at in cōtractibus, quae neq; ui, neque dolo coierunt, quid est quod à praescripto recedatur, nisi quis uelit omnino à pactis discedere? Quid uis? Circūspice, et si potes usquā inuenire exemplum, nō nego praemii. Sepenumero in pugilū Olympicis, sepe in certamine spectator (opinor) sedisti. Cedo, num quādo uidisti quem quā tam impudentem, qui palmā sibi hoc nomine uendicare,

caret,

caret, quod strenue certasset. Non arbitror, atq; id in re
 penè ludicra, certe ad uoluptatē cōparata. Et tu in tam se-
 rio, omniumq; splendidissimo negotio, id tibi postulas,
 quod in scenicis illis pudeat uel impudentissimum tentare?
 Age quoties et illud uidisti euenire, ut qui sese fortissime,
 doctissimeq; gessisset in cursu, is à præmio longissime ab-
 esset, et ignauissimo faueret euentus? Habeat ille sanè,
 quod causetur, excidisse habenas, cōsternatū equum, fra-
 ctam rotam, iacet se uel arte, uel uiribus tanto præcellen-
 tiorem, quanto Thersita præstitit Achilles, nisi metam
 prior attigerit, profecto postulādi præmij ius nullum ha-
 bebit, fortunā suā inuolare licebit. Caterum Agonothetæ
 non indignabitur: propterea qd' hoc aīo in certamē descē-
 derit, ut eius uteretur cōditione, id est, ita demū præmium
 ferret, si uirtuti fortuna fauente uicisset. Alioq; si conatui,
 nō tantū effectui præmiū deberetur, tot palmis esset opus,
 quot in Olympicū certamē uenissent. Quanquā in huius-
 modi ludis, qui solēnitatis, uoluptatisq; gratia proponun-
 tur, sit interdum, ut uictis quoq; præmia statuuntur, non
 honoris, sed solatiij gratia: uerum serijs in rebus atq; adeo
 periculosis, quenam obsecro lex unquā mercedem sta-
 tuit, nisi siq; facinus peregisset: et ita peregisset, ut omneis
 numeros impleat? A quo tu quantum absis, mox audies:
 nam nunc de conatu tantū agimus. Lex igitur ciuicā pro-
 mittit coronam ei, qui ciuem in bello seruauit. Quis unquā
 ad hunc honorē uel aspirauit, quod se telis obiecerit, quod
 non sine multis uulneribus discesserit? Profecto nisi ciue
 seruato, nemo ciuicā petit. Quis unquā his uerbis muralē
 petijt. Acriter cōtendi iudices, ut moenia superare. Omnia
 feci,

feci, sed depulsus sum. Quantūlibet enisus sit, nisi cōscenso muro, nemo tā inuerecūdus, ut murale coronā sibi debere dicat. Obsidionalē nemo flagitat, nisi depulsa obsidione. Postremo nullus honos petitur, nisi ab eo qui id effecerit, ad qd' honor inuitat. Qui nauim in tēpestate desertā, ad littus perduxerit, huic ex lege uendicatio est earū rerum, quae nauī uehebātur. Quorsum attinet hic tuā iactare peritā, sudores, pericula, conatus? Nihil nō feceris, quo nauem in tutū reduceres, sed uictus tempestate deseruisti, audebis quicquā ex his quae sunt in nauī, tibi uendicare? Aut si ausis, futurū speras, ut quisquā te uel pilum sinat attingere? Nō opinor. Siquē unquā ouationē, supplicationem, triumphū obtinuit, quod ad uictoriā omnibus neruis esset enisus, quod grauitē se gesserit in bello, nisi superior discesserit, nisi prae scriptū à lege namerū hostiū fuderit, aude ex tu tibi premiū promittere, quod tyranniciū sis aggressus. Quod si nemini hominū memoria contigit, desine tibi noua spe blādiri, desine inaudito exēplo postulare, quod sperare sit improbiū, dare postulātī stultissimum. Noli nobis commemorare, quanto capitis periculo murū arcis cōscenderis, qua uirtute satellitiū Tyrānicū perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorū maximā partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendū tyrannici de premiū, duobus duntaxat uerbis est opus. Tyrannū occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attolas, non nisi tyrannici de debetur premiū. Alioqui quid dices si eodem illo die, quo tu arcem cōscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; uirtute freti: quorum nemo tamen tyrannum interemisset: utrū omnes tyrānicide premiū po-

mio potentur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si
 multis strenue rem aggressis, uni cupiā, qui sit omnium
 ignauissimus (ut nō semper uirtuti respondet fortuna) cum
 cōtingat interficere, an nō præteritis reliquis hic unus ho-
 norem auferet? *Quamobrē tandē?* Non quia plus adierit
 periculi, sed quoniā id cōfecit, cui lex honorem decreuit.
 Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam
 operā, negabis æquum esse uirtutis egregios conatus me-
 rito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur.
 Sed que tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo
 cōpellitur accipere, nisi cui cordi sit? *Quantūlibet iniqua*
conditio proponitur: eam nimirū facit æquisimā, quisquis
suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplū
 conferre) quid iniquius, quā uel summū artificem ab im-
 peritissimo superari, si modo iactus cōmode cadat? Atque
 id adeo nemo tanquā iniquum causatur: propterea quod
 cui lus huius lex nō probatur, ei liberum erat non susci-
 pere. Itaq; lex quid præstari uelit, id palām atq; in medio
 proponit. Quid abs te præstari possit, id tibi relinquit ex-
 pendendū. Illa nihil mauult, quā ut res quāmoptime ca-
 dat: quod si posteaquā nihil iam intentatum reliqueris,
 quo minus effeceris, per fortunā stetit, intelligis (opinor)
 nihil habere te, quod legi succenseas. Fortunā, si ita lubet,
 in ius uoca, cum lege nihil tibi rei: que ut nihil promittit,
 ita nihil debet, nisi præstati. Neq; uero existimemus iudi-
 ces, istud à maioribus qui hāc legem tulerunt, sine summa
 ratione fuisse factū, ut conato præmium nō esse statuendū
 putarint: uidelicet illud cauerunt, non tantum ne ancipi-
 tes istas ex inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inui-
 tarcent,

erent, uerum etiam quod intelligerent tyrānicidij conatū
 non posse, nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde fu-
 turum prospiciebāt, ut si conatui premium statuissent, te-
 meritate conantium Resp. subuerteretur potius quā re-
 stitueretur. Etenim tyrānis quid aliud est quā graue ca-
 pitaleq; ciuitatis huius? huic si quis medcatur, ei merces
 digna proposita est, quā ita demū ferat, si remedium prae-
 sentaneum attulerit. Verum huic malo neminem oportet
 admoliri manum, nisi certum artificem, qui sua diligentia
 peritiāq; fretus, non sinat hoc licere fortunae, ut dum ipse
 salutem dare conatur, illa iatā penitus eripiat. Quid utrū
 tu igitur in eiusmodi discrimine conatum premio iudicas
 inuitandum esse: an potius poena deterrendum, nisi quod
 conatus est quispiam, idē praestiterit? Nec illud te suble-
 uat, quod mihi uidebare ratiocinando colligere, quam lex
 in maleficijs poenā irroget simplici sceleris molitioni, par
 esse ut multo magis in benefactis conatus habeat rationē:
 nam oportere legem multo propensiolem uideri ad com-
 pensandam uirtutem, quā ad retaliandā culpā. Atq; uide
 quā hic tota erras uia. Principio non animaduertis hoc
 tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, pro-
 pterea quod aliorum molitio cum priuato molietis peri-
 culo modo cōiuncta est: huius cum publico Reip. discrimi-
 ne copulata, ut temere moliri tyrannicidium nihil aliud sit
 quā temeritate priuata rem omniū prodere. Deinde lex
 nec in quouis crimine, nec qualēcumq; conatum in qua-
 sitionem uenire sinit, uerum in paucis duntaxat, quae uel
 propter insignem atrocitatem hoc odij merētur, uel eius-
 modi sunt, ut prius exitium adferant, quā conatus dent
 significationem:

significationem: quod genus parricidiū, ueneficium, pro-
 ditio. Postremo non uides nihil esse simile, totaq; natura
 rationeq; discrepare, poena legitimam irrogationem, &
 honoris largitionem. Nam alterū quidem proprie legum
 munus, alterū quasi quaedā de iure concessio, legisq; can-
 dor (ut ita dixerim) quidā est. Hoc ita habere sic demū in-
 telliges, si reputes quā multa sint quae lex iubeat, addita
 poena ni pareas: quā multa item uetet nisi obtemperaris,
 supplicium minitans: cōtra, uix unū atq; alterum esse, ad
 quae prēmio sollicitet. Quedam enim eiusmodi sunt, ut du-
 rum ac seruire uideatur ad ea metu mali adigi: quo de ge-
 nere sunt, uxorem ducere, operam dare liberis. Hic lex ni-
 mirum urbanius ac uerecundius tecum agit, patris, nō ma-
 gistratus sumit habitum, precio ad id inuitat, quod aliqui
 gratuito te praestare decebat. Rursus alia tametsi id genus
 sunt, ut à quouis nō improbo ciue praestari uelle oporteat,
 tamen & fortiora uidentur, quā ut à multis praestari
 queant: & periculosiora, quā ut multi uelint suscipere:
 nam inhumanū uidetur cuiquā uitae suae cōtemptū impe-
 rare: ad haec igitur prēmio animat, quasiq; calcar addit
 uirtuti. Proinde non oportet hanc legū indulgentiam lon-
 gius trahere, quā ad quae semet ipsa astringit. Nec mi-
 randū est si attentior, si uigilantior, si exactior est in pro-
 prio naturaliq; munere suo, quā in eo in quo pro tēpo-
 ris ratione in alienas partes descendit. Huic astipulatur
 illud, quod nouis etiā criminibus exemplum, aut nouū no-
 ua lege solet institui, aut à simili lege mutuo sumi. Neque
 tamē idē fieri cōsuevit, si quis quid noui facinoris cū laude
 patrauit, ut prēmū à consimili cōstitutione decernatur,
 nisi lex

nisi lex extet, quae nominatim honorem statuat eius facti: quod roget, uix habebit: quod postulet, haudquaquam. Quis enim legi necesse sit passim ciuū suorū officiū mercede redimere? quādoquidē ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autē est quod nō uel gratus patriae debeat ciuis? cui si uel animā impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officiū persoluas, nō premiū illico tibi debeat, si persoluas. Idem, si quid in leges cōmittas, nō potes effugere suppliciū: at nō statim illi tibi premiū debitura sint, si quid cū officio feceris. Nam si ciues omnes sese in officio cōtinerent, ne opus quidem esset ullis legibus: quippe quae nō ad bonos mores comparatae, sed malis ē moribus natae sunt, id quod uere uulgo dictitant, ac pharmaci uice fungantur. Finge itaq; nullas esse leges, quemadmodum de aureo Satorni seculo fabulantur poētae, suo quēq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, qd' nulla lex premiū decernat? Vt lex nō minatur nisi improbis, ita non pollicetur optimis ciuibus. Quorsum enim opus promisso, quum uirtus absoluta abunde seipsa contenta sit? Proinde petere quod illa non sit pollicita, profecto plus quā impudentissimū est: improbe flagitare quod ea candidē ciuilitatēq; promiserit, ciuis est probitatis non satis spectatae. Tu quid merueris, paulo post exspectetur: interim finge sanē praecipuam quandam utilitatem attulisse, cui tamen ex lege premiū non debeat. Vt iam protinus clamitabis infrugiferum fuisse officiū, ciuitatem in ius uocabis, plebem ingratam uociferabere, minitabere iudicibus,

cibus, nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant? An potius ipsam uirtutē abunde magnam sui præmiū iudicabis? Oblētabis te cōsciētia recti. Hūc esse maximū fructū officij duces, quod de alijs citra tuū emolumentū ōnēmercendo ad deorum benignitatem uidearis accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modo ciuis sis optimus. Quod si nō contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmiū desideres, certe maximo proximū est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quanto metiris precio, uolitare per ora mortaliū, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnīū in te coniectos circūferre? Ista, inquam, uel maxima præmij pars, nā pecunia sanē quā exiguū momentum adfert. Tu conatus duntaxat es, permagna portio, uel caput potius ipsum tuo deest facinori. At quū intērim his rebus frueris, dum non occiso tyrāno, tamen uelut tyrānicida celebraris, queso te, quātula pars abest à tuo præmio qd' laturus eras, etiā si tyrānū occidisses? Postremo isthuc ipsum præmiū, penē dixerim, inuidendum mihi uidetur, quod iam tibi licuit toties Reip. tyrannicidiū imputare, quod in celebri iudicio tibi cōtigat honestissimum præmiū flagitare, et in tam frequenti theatro spectante Rep. magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi uidetur iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortune, tu deorū munus imputas ciuitati, et sunt fortassis qui tibi libertatē acceptam ferant. An hæc tanta præmia contēnis? quæ uel uero tyrānicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere. Quāquā nullū me hercle præmiū magis cōgruit ei, q̄ tyrānum conatus sit occidere, nec occiderit,

occiderit, quàm ut illi cōtingat tyrānicidæ præmiū sperare, nec ferre tamē. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum cōmorari iubebas? Quāquā hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmiū, quod aliorū proposito fortuna modo defuit, tibi uolūtas, ut ais. Effecisti quod uoluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec uoluisti. Sed iā dudum alium gradum (ut uideo) circūspectas, in quem te recipias: nam in hoc quàm citra omnē præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, et aliūde aliō fugitantem persequemur, nec usquā sinemus consistere. Atqui nō tantum aggressus sum, inquis, uerū etiā occidi, nempe filium, atq; id facinus in duo secas tyrānicidia, et quod filium sustuleris plusquā tyrānum, tum tyrānidis successorem: et quod parētī, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox, nunc hoc cuiusmodi sit inspiciamus. Parentē ais abs te, iugulato filio, eadē occisum operari: negas enim referre, qua uia peremeris, modo sustuleris: imō splēdidius istuc uideri uis, qd̄ tuo quidē ense, uerū ipsius dextera sit interceptus. Hæc tā honesta iudices oratio possit parū attentū fallere, præsertim hoc rē fucis illis suis et phaleris uenditante, dū nobis ob oculos ponit ualidū illū florētēq; iuuenē, sic patri adamatū, crebris uulneribus cōfossū: parentē senē miserū, illi circūfusus, eodē exanimatum ense, sanguinem utriusq; inter se confusum. Ista quidē dictū splēdida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non uideat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multo omnīū iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni uideret incumbentem, exanimē exanimi, et in altero gauderet sese

leuatum malis praeeritis, in altero futurorum metu. Haec
 quā p se maxima, quā Reipu. sint gratissima, quid attinet
 uerbis exaggerare? Illud unū in hoc iudicio uertitur, utrū
 tibi acceptum ferri oporteat, quod pater sine cōtrouersia
 tyrannus occisus est, an fortunae superiūq; dexteritati.
 Quod enim tuo gladio peremptus est, id uero quā est fu-
 tile nihilq;. Quid si tuo gladio ab eo qui eū utendū abs te
 rogasset, tyrānus esset necatus, num tu protinus tyrāni-
 cidæ premiū petitem uenires? Lex occisori pollicetur ho-
 norē, tu eum iugulasti, de quo certe cōtrouersum esse po-
 terat, tyrāni nomine censendus esset necne, eum de quo
 nihil erat dubitationis reliquisti. Si prudens, prudēs exci-
 disti à premio: sin metu, multo minus etiā causae est postu-
 landi muneris. Verum illud tute uehementer iorgebas, uti
 prudens uolensq; reliquisse uiderere. Sed quod tandē erat
 istud tuū consiliū, quū tibi sic in manu esset, nō toto metu
 liberare Remp. sed ultorem tui facinoris, et uerum cer-
 tumq; tyrānum relinquere? intelligebas (ut ais) omne ne-
 gocium cōfectum extincto iuvene, propterea quod modis
 omnibus futurum praescires, ut senex illico sibi met eodem
 gladio necem conscisceret. Videte iudices in manifestissi-
 mo mēdacio, qua rima conatur elabi, nisi diuinādi scientiā
 cōmentus fuisset, nō poterat hinc explicare sese. Siquidē
 haec uel augur, uel haeruspex, uel uates diceret, fortasse nō
 nullos inuenires qui ista praedicanti fidem essent habituri.
 Nunc quid impudētius? quid uanius? quid ueri dissimilius?
 quā assuerare, id certū praescisse te, quod tale sit ut qui-
 uis alius exitus potius fuerit expectādus? An cōiecturis es
 assequutus id euenturum quod euenit? At quid aliud effici
 coniecturis

coniecturis poterat, nisi ut uel sperares, uel suspicareret? Porro in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster uates presensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam uiribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentius amabat, quam ut filio uellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeo non esse naturæ rerum cōsentanea, ut iam omnibus uideantur esse cōsultata, uel priusquam refellantur? Vtrum seni mentem ullam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit ut illi tutum uideretur, quod neutiquam erat tutum, atque ita protinus toto falleris augurio: sin putas sapuisse, quid erat quod usque adeo diffiderat? Quasi uero tyrannus uiribus duntaxat unius hominis, ac non multo magis ingenio, uersutia, calliditate, largitione, crudelitateque contineatur, quæ omnia si magis in senem quam in adolescentem competunt, quid tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas usu rerum callentior est? an non altius dissimulat? an non cauet diligentius? an non prospicit oculatius? irascitur implacabilius? tenacius iniuriæ meminit? meliusque in longinquum consulit? His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In militiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis uires adferunt? at in tyrannide profecto multo minus. Cur magis illi terretur ademptus filius, quam extinctus satellites quispiam audacior? quum arx superesset approbe munita, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentesque, qui non solum tyranni partes adiuuabant, uerum etiam tyrannos agebant: quos equidem spero nunc nobis

non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimium scire negligatur. Vsq; adeo ne senem crudam uiridq; (quod omnes norunt) senecta callidum, animosum, ambitiosum, non stultum, una filij mors consternauit, ut rebus desperatis protinus e uita sibi migrandum duxerit? praesertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tuiorem, sed multo inuidiosorem, idq; ob libidinem, atq; etatis insolentiam temeritatemq;, adeo ut expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium e medio tolli. Etenim quo propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiae obnoxia, magisque tuta. Iuuenis ille solum hoc augebat, quod maxime tyranos solet euertere. Vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed tenerius adamabat filium, quam ut defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de uiro sene, callido, crudeli, deniq; tyrano? Quid ego iudices in eo sermone argumentis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis unquam isthuc audiuit? tyrannum usque adeo pio in liberos fuisse animo, ut non dicam commori uoluerit, sed conuiuere commode quauerit? Credite mihi, priuatorum isti sunt affectus. Tyrannus neque quid natura, neq; quid pietas, neq; omnino quid sit officium nouit. Exiit haec omnia, simulatq; tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui uel deos ipsos odit) quos aut metuit, et tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerioq; ad fulciendum imperium indiget. Quod si ullos ille posset amare, similes certe sui diligeret, impios,

pios, uiolentos, rapaces, scelestos, quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morū similitudine. Atqui ne improbi quidē illi chari sunt, nisi quatenus adiunāt, adeo ut præposterum, uel peruersum potius quendā Stoicū tyrannus exprimat. Neq; enim quisquā tam Stoicus fuit, ut æque uacarit omnibus affectibus atq; tyrānus: hoc modo illos discernit, quod philosophus honesto metitur sua confilia, hic cōmodo. An ille ullum pietatis igniculū in quēquā mortaliū sentire potuit, qui in patriā uitæ parentem altricemq; qui in cœlites omnū bonorū autores tā sit impius, ut illā crudeliſſima opprimat seruitute, horum phænā despoliet, iura contemnat? Verum ut largiamur tibi nōnihil, sinamusq; te priuatos affectus in tyrannicum peccatus, hoc est, ignem in flumē transferre, an tandem persuadebis illud, usq; adeo indulgenter illum adamaſſe filium, usq; adeo in eum omnes uitæ suæ spes, uoluptates, opesq; semel contuliſſe, ut illo sublato, ne minimam quidem uitæ causam sibi reliquam eſſe putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, uerum ex uniuerſo mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, et ab ipso (si uis) Promethei simulacro. Quotus quisq; fuit pater, quota quæq; matercula, quæ ob liberorū necē sibi fatū accersuerit? Naturalis hic dolor, et quē nemo ferē non modeste ferat. Priuatis parentibus uel indulgentiſſimis, muliercularū intemperatiſſimis affectibus mediocris luctus sufficit, tyranni in filium charitati non nisi solam mortē satiffacturam eſſe tu Lynceu præuidebas? Age, hoc quoq; tibi donamus, uicerit homo tyrānus priuatorum in liberos pietatem, uicerit indulgētia materculas omnes, qui tibi cōpertū eſſe potuit,

utro se dolor paternus inclinaret? In rabiem, an in desperationē? Quo diligebat impotētius, hoc erat probabilius, ut senex natura ferus, ciuibus infensus, uel maxime uellet esse superstes: uel ob id deniq; quo ueter ē illā irā, nūc filij nece acerrime exasperatam, irritatamq; Reipu, supplicij saturaret. Quod si aliās uite pertesum fuisset, hæc nimirum una causa poterat illū in uita retinere. Quid autē senili animo uindictæ cupidius? An nescis quā impotētes ætas illa cōcipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incēdio, si quādo atroci insigniq; cōtumelia lacessatur? *Que* uero potuit esse atrocior, quā filij cedes sic amati, ut tu quidē ais? Hæc nimirū quicquid in illo fuerit unquā crudelitatis, quicquid scuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua suppliciorū fames, deniq; si quid tyrānicum, id omne semel de integro poterat excitare quasiq; renouare. Mitiora etiā aīalia, data orbitatis iniuria, in rabiem solet agere, et tu tyrāno (quo nullū animal immitius) nihil tale metuendū esse certissimus augur existimasti, quod in Tigribus uidemus euentire? Quod si tibi uni compertū erat tyrāno sic in delicijs esse filium, quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi ut scuisima illa Tigris, raptο catulo, in rabiē uersa, in miserā hāc ciuitatem dilaniandā discerpendamq; insiliret? Id si nō euenit, magna dijs gratia, tibi magnū debetur malū: qui quantū ad te pertinet, tam diram beluā in nostra capita fortunatq; immiseris. Elige nūc utrum malis, an uerū fateri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus cōmune, an cōfingere sic adamasse, ut matricularum quoq; uicerit delicias. Certe neutro modo tua constabit diuinatio: *que nisi constiterit,*
non est

non est quod ad eius rei laudē aspires, quæ fortunæ cōmoditate te imprudente euenierit. Postremo donemus & hoc tibi, ut præsciueris, & certum præsciueris, deo uidelicet quopiam te certiorē faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si nō præscieris, quū præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quibus prædixeris id euenturū quod euenit: doce quis decorum quādo isthuc tibi prænūciarit, nihil habes quod dicas. Verum posteaquā rem feliciter euenisse uideres, tum demū post factum uates esse cœpisti, quē admodū uulgo tum fieri, tum dici cōsueuit, post euentū stultos etiā sapere: & quo fortunæ beneficium uerbis in te trāsmoueres, tragœdiā istā nobis cōmmissi cœpisti, causas reperisti, quibus præscisse uideare. Sed dii boni, quā nō bonū poetam te præstitisti, qui tam incōsistentia, tam cū natura pugnantia finxeris, seuisimū tyrānū ob pietatē erga filium ultro uitā fugisse: ob unius capitis necē tutum sibi nō putasse in uita cōmorari, quum omnia superessent, quibus tyrānis & paratur & obtinetur sublato eo, in quo omne tyrannidis præsidium collocarat, repente rebus suis diffisum, ad inferos abiisse. Age, mīto nunc argumenta, hæc omnia uera, nō ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidē ullum habent ueri. Si mihi ex omni hominum memoria uel unū tyrānum potes nominare, qui liberos suos sic adamarit, ut nō spadones ac pellas longe prætulert: qui sic illis indulserit, ut non suspectos haberet obseruaretq;: q sic illis sit sisus, ut nō in barbaris quibusdā latronibus, ac seruis stigmaticis plus quā in illis fiduciæ posuerit. Ego tibi p̄ multos referre posim, qui filios sic oderint, ut uiuos esse pati non possent: adeo

q 5 metuerint,

metuerint, ut ne cibū quidē unā capere uellent: adeo diffi-
derēt, ut tū demū se tutos esse putarēt, si quis illos è medio
submouisset. Nullus inutilior tyrāni satelles quā filius.
Ex extrema barbarie cōductitios mauult ille sicarios, fugi-
tios, homicidas, sacrilegos: his uitā suā mauult cōmitte-
re, q̄ sua patria frui nō possint, & alienam euertere gau-
deāt, qui barbaricis serinusq; uiribus antecellāt, & gigā-
tes illos impios referāt, q̄ propter animi cupiditatē nō dif-
ficile ad quiduis periculi suscipiendū perducūtur, & pro-
pter ingenij feritatē à nullo facinore abhorret. Hi sunt ido-
nei tyrānorū ministri, hi fiducia, munimentū, presidūq;
tyrānidis multo tutissimū: hos si qs ademerit, causam u-
deatur de disse, quorū rebus tyrānus diffidat. Nā filius qua-
tandē ratione dominatū sustinebat: Aetate? at utilior etas
grādior. Robore? unus erat. Prudentia? magis sapit senec-
ta. Custodijs quas obtinebat? at si aduersum patrē obtine-
bat, mors illius seni etiā optāda. Si patris nomine, qd nisi
unus satelles adēptus erat? Nā custodie quò deficerēt, nisi
ad eum cui alebātur? Tutior igitur erat futurus tyrannus
amotio filio. Res enim tyrāno suspecta, filius uiolētus &
insolēs, propterea qd̄ reliqui illi Barbari solo lucro cōtenti
sunt. Filius illud premiū spectat, tyrānidis successionem.
Nec ullus pietati locus, ubi mentē possidet dira regnādi li-
bido. Ibi cōtemptis naturae legibus, & filiū horret pater,
& patris interitū optat filius. Sed dictū is iamdudum, ne-
scio qd̄, mane, praesensi, nihil inexpugnatū omittā, urges.
Nisi praeter modum adamauit filium, nisi diffusus est, quorū
sibi mortē cōsciuit? Istūc uero merito demirādū, quippe
quod praeter omniū, ac tuā etiā spem euenit. Verum ego
nihil

nihil ad me pertinere puto, ut tibi rationē reddā, quid illi dii in mentē immiserint, ut sibi uim adferret: hoc tantum euincere sat est, te nullis cōiecturis hūc exitū certo praescire potuisse, quantūlibet amarit filiū: tamen si causa non admodū obscura. Iam deorū si qui fuerūt huic infensi. Reip. iras diuturna nostra calamitas satiauerat. Iam propitios nostra uota, nostra sacra cōmouerant: aderat illud fatale tempus, quū impius ille senex dijs atq; hominibus dignas admissorū poenas daturus erat. Iam aderāt ultrices Erynnēs, aderant Furiae, facibus ex hydrys oībus armatae, hae illi mentē ademerūt, hae uanā formidinem incusserunt, hae attonitū ad spontaneam sui cādem impulerunt. Nihil minus arbitratur quā fugisse, qui filiū peremerat, quā una cāde cōtentū fore, quā quidē una in re iure potes gloriari, quod tyrannū uehementē se felleris. Virū esse putabat, qui hoc facinus percgisset. Credebat esse talē, quales audierat esse solere tyrānos, qui magno sua uitae contemptu, tyranni caput impeterent: qui nō adorirētur facinus, nisi ratione probe perspecta, quā possent perficere. Hanc suspicionem Pan ille, aut si quis alius est deus, nouis terribilibus exagitabat. Arbitratur instare sibi carnificem, sensit adesse necessitatē illam fatālē, quā nemini nocētū uitare licuit. Itaq; quod huius urbis pietati, quod deorū bonitati debetur, quorū tu id phaleratis dictis in te trāsferre conaris? Vbi discrimen erat subeundū, ibi fugitabas: nūc ubi res praeter spem pulchre cecidit, tutumq; putas, fortunae laudem in te deriuas. Sed finge diuersum exitum fuisse cōsequutum, pone tyrānum ira percitū, passim ciues ad exquisita supplicia rapere, proscribere, iugulare, in exilium agere,

agere, possessionibus exuere. Quid hic dices? non fines, opinor, eorū malorū causam in te tanquā in autorē referri, et fortunæ argumēto culpā deprecaberis. Negabis tibi imputandū esse, si qd fortuito præter propositū euenerit. At nunc nonne iniuriū est, ut quod boni, fortunæ cōmoditate præter spem euenit, id totū in te uelut autorē uelle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quā id quod euenit, uel ipsa res clamat. Si hoc animo cōscendisses arcem, ut filiū, nō patrem occidisses, credi poterat te talem quandā spem animo cōcepisse, nūc casu nescio an metu potius in iuuenē incidisti, et tū deniq; diuina ista mēs et futurorū præsaga, sed quæ nō nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quū esset fugiendū, ibi demū iudices in re tam tumultuosa, secū uelut ociosus cōsultare cœpit, utrū senē sua dextra dignū existimaret, ibi demū præuidere cœpit fore, ut pater ipse sibi manus adferret. Et quo cōmentū tam impudēs iudices efficiat paulo probabilius, quæ nec uidit, nec uidere potuit, ea pinde descripsit, nimirum (ut iactat) poëta, quasi spectator astiterit, quid in mentē uenerit tyrāno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrū strinxerit. Eiusdem profecto impudentiæ, fingere præscisse se, quod esset euentu cōsequenturū, et quod non uideris, id ita narrare quasi uideris. Quāto melius tuo cōmento, id est, fabulæ suæ fides cōstitisset, si ita finxisses, te quū perempto iuuenē, stricto gladio ad senē ire destinasset, repente à tergo adfuisse Palladē illā Homericā, et iā euntē capillis reuocasse te: uetuisse ne tam luculentū facinus senili cæde obscurares, sese citra tuā operā curaturā, ut ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ
nihil

nihil tenebrarū offunderet, sed multū etiā adderet lucis: dehinc abditū te per rimā cōtemplatū, uel (quod est te dignius) repēte deā sepsisse te nebula, ut tyrānicæ necis tuus & ociosus spectator assisteres, nec prius illinc discessisse, quā negociū omne cōfectū uidisses. Hæc si confinxisses, paulo minus malū poētā te præstitisses. Sed ocium, opinor, nō suppetebat ad oēs fabulæ partis cōmode tractandas, uidelicet lucri cupiditate te protinus ad præmium postulandū rapiente. Nūc uel ipsa te prodit incōstantia, figmentiq; coarguit. In arcē ascēdisti, quo tyrānam occideres, neq; tum præuidebas, quod solc ipso clarius uideri uis. In medio negotio subito nescio quis deus oculos tibi restituit, ut uideres futurū id quod accidit. Porro si ueris fidē facere uoluisses, narrare debueras quēadmodum noturnus explorator furtim arcē cōscenderis, in ædes clanculū irrepseris, forte fortuna obuio nemine, nō dicā ut tolles aliquid, sed ut experireris, si quod tuto facinus posses designare: hæc moliēti cōmodū fauisse fortunā: itaq; quā adolescentē solum atq; incustoditum offēdistes (ut est ea nimirū ætas securior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrānis iam magnam metus partē exuerat) tum haud scio (ut mores illius erant) multo uino sepultum, atq; immodica libidine defessum, fortiter iugulasse scilicet, & somnum illi cum morte, id est, germanū (ut ait Homerus) cum germano coniunxisse: deinde ubi iam cardines procul stridere cœpissent, exaudito uidelicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugisse, ut non uacaret gladium è uulnere tollere, quem nec parricide, nec sicarij solent relinquere ne deprehendantur: Interea domi latitasse

tasse te, iam dudū de fuga cogitantem, & longinquas ali-
 quas, semotasq; mūdi latebras animo circūspectantem, in
 quibus abditus posses irritati patris seuitiā fallere: Iamq;
 te ad spontaneū exilium accincto, repēte in uulgus exiisse
 famam, liberam esse ciuitatem, tyrānum unā cum filio iu-
 gulum, reliquos metu fugisse, autorem ignorari facino-
 ris: Ibi repente ad nouā tuę fabulę catastrophę, immu-
 tasse te animum, & qui prius de salute fueras sollicitus,
 protinus ad premiij spem arrectū fuisse, lucriq; auaritia,
 priusquā tibi satis esset excogitata ratio, qua totā huius
 inopinati cūctus laudem in te traduceres, profilisse in me-
 dium: id quod uidimus, clamitasse tuum illum esse censem,
 tuū facinus, non unum pręmium tuę uirtuti fore satis. Hęc
 nemo non credidisset, sunt enim rerum naturę cōsentanea,
 usu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum sedu-
 lo quidem, sed tamen parum ex arte, tuam nobis pręscien-
 tiam niteris persuadere, quā multa cōminisceris, non di-
 cam tota facie à uero distantia, uerūctiam cum sensu com-
 muni, cum more, cum natura penitus pugnantia: primum
 tyrānum tam maternelis filium adamasse, ut sine eo uiuere
 noluerit: sic ob unius mortem metu fuisse cōsternatū, ut in
 uita manere non sit ausus: sic illi toto pectore fisum, ut ipse
 nullas circū se custodias haberet: adeo fracti animi fuisse,
 ut tam chari pignoris triculēta cede nō potuerit ad ultio-
 nem inflādari: tā inualidū, ut tua dextra fuerit indignus:
 tam inermē, ut nī tu illi gladiū reliquisses tuū, defuturum
 fuisse, quo se iugularet. Non uides quā nō competat tam
 insignis in tyrannū pietas, tam secūra in eā etatē fiducia,
 tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus
 pręsidijs

praesidijs munitū, tanta cōsternatio in hominē tot pericu-
 lis exercitatisimū, tāta imbecillitas in iratū? Quid igitur
 erat, quā tu senē illū tantopere cōtempseris, ut indignum
 habueris, q̄ tua ista magnifica dextera iugularetur? Tūne
 indignū iudicabas quē occideres, quū eū Resp. nō putarit
 indignū quē formidaret, quē maximo suo cū dolore ferret?
 Nō talē illū iudices, nō talē sensimus, ut cuiquā cōtēnen-
 dus uideri debuerit. Neq; tu eū unquā contempstisti, nisi
 forte contēnere est, misere formidare. Sciebas arcē armis
 refertā, sciebas superesse satellites, quorū uel unus (si seni
 uires deerāt) sufficiebat iugulādo tibi. Non ignorabas (id
 quod nemo nostrū nescit) quantū uiriū illi partim exerci-
 tatio, partim ingenij feritas etiā in illa senectā reliquerat.
 Tum nō te fugiebat, frigidū illud senium sic interdū acri
 dolore inflāmari, ut iuuenibus etiam ualidissimis sepe num-
 mero fuerit intolerandū, si quando solitū illud robur quod
 ætatis gelu uelut obtorpuerat, magno aliquo animi motu
 recanduit. Quis autē tam inualidus est, ut non illi pudor,
 ira, dolor ingēs uires suppeditet? Hoc erat uidelicet, quā
 tu filiū quā patrē malueris occidere, quod illum inopi-
 nantē, inermem, dormientē fortuna obiecit. Cum hoc pu-
 gnandum erat, armato, uallato, irato denique. Hoc erat
 quā gladium relinqueres, ratus ne tantisper quidē mora-
 ri tutum dum reciperes, metuēs uidelicet ne tantillū sarcia-
 ne te redderet in fuga tardiolem. Reliquisti imātus, quō
 tyranno prodi posses: sed prodi maluisti quā deprehen-
 di. Neq; ego nunc formidinē tuā accuso, imō miror magis
 quod pedibus consistere, quod fugere potueris, quū audis-
 res moueri tyrannicā familiam, stridere arma: intelligeres
 tibi non

tibi non cū puero, sed cum uigilantibus uiris, accinctis, armatis, sobrijs, irritatis: deniq; cū rabioso patre dimicandum esse, nō quod illum usque adeo filij mors cōmoueret, sed quod arbitraretur, & haud scio an uere se petitū fuisse, dexteram tuā errasse tantum in filio. I nunc & spera, nō dicam hos iudices uiros omniū perspicientissimos, sed uel è media plebe quēquā esse tam muccosis naribus, cui non suboleat, imò qui nō planè odoretur, persentiatq; totam hanc fabulam abs te confictam. Et quod poëta solent, quum haerent in explicando tragœdie argumento, hanc ueluti deam diuinationē arte quadā induxisti, quo praesensionem tuā iudicibus probares, sine qua uidebas præmiū obtineri nō posse. Sed occasione, inquit, ministraui paterna mortis, qui gladium quo se feriret reliquerim: atq; id solum non modo satis esse putat ad petendum præmium, uerumetiam meritum esse, ut ipse ensis inter arma deorū consecratur, dominus pro deo presenti colatur. O hominem suauē, si has spes uere cōcepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Itāne tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum reliquisses? Tu in arcem arma, hoc est, in sylvam ligna portanda putasti? Nisi forte tuū illud ferrum magicis precaminibus erat imbutum, ut ultro ad mortis adegerit necessitatem: an uero nihil referre putas, quam prebeas occasionem, quomodo, quo animo? Primū, gladium reliquisti, quo nihil minus deest tyranno: namquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, nō in sacris: reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interrim de miror, qua fronte eum gladium tuum ausis appellare, quem habueris pro derelicto. Metu, inquam, exanimatus

matus reliquisti, quem postea receptū optabas : reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrānus illum eundē ensem in ciuium iugulos distrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis iuuentute adolescētes filio suo inferias mactasset? Si tyrānū occidisti, quia tuo occisus est gladio, et horum omnium indigna cades ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si nō euenit, nihil ad te pertinet, nam anceps occasio quam in partem cadat, id dijs in manu est: si bene uerterit, nihil gratiæ debetur ei qui dedit imprudens: sin male, temeritas imputatur. Neq; enim culpa uacat, qui periculosam ministrat occasionē: quæ si feliciter, mirentur omnes: sin infeliciter, merito accidisse dicant. At quāto probabilius erat futurum, ut tyrānus tuo ense alios in usus abuteretur. Scio me iudices hæc pluribus refellere uerbis, quān necesse uideatur, quippe tam friuola: uerum id mihi propositum est, nullum illius argumentum nō excussum, nō exagitatū, nō reuictū prætermittere. Quare queso ne pigeat ita ut antehac fecistis, patiēter atq; attēte cognoscere, dum hunc ab gradu firmissimo deiicio. Hic sibi uehementer fidebat, hunc acriter urgebat locum. Negabat uitari posse, quin præmium deberetur quod patri necis causam ministrasset, si non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certe necato filio. Nam ita in legibus dissertū aiebat, nihil interesse utrum manu sua quis occidat, an mortis causam præbeat. Addebat, æquum esse, ut quum in maleficijs causam datam imputarent leges ad supplicium, multo magis idem obseruarent in beneficijs ad præmium. Hæc aiebat meminisse sese in legibus esse disputata, illud addens Thraso-

r nicum,

nicum, nisi sibi diuturna seruitus legum memoriā oblitterasset. Non tu legū oblitus propter diutinā desuetudinem, sed nunquā quid sibi uelint leges inquisisse uideris. Bis enim hic erras, qui neq; causæ datæ rationem, neq; dantis animū discernas, id qd' legibus traditū est, nec animaduertis longe diuersam esse rationē maleficij & beneficij imputādi. Quid ais noue iuris interpret: ita ne satis esse iudicas uel ad poenā, uel ad præmiū, qualēcūq; quomodo cūq; causam dedisse? Nihil igitur refert, Hector an Aiace m occiderit manu, an gladiū illum dederit, quo se postea confodit? Atqui hanc laudē nūquā ille sibi uindicasset: tamet si probabile uideri poterat, in eum usum hosti ab hoste datum fuisse ferrū. Quin ergo fabros ærarios omnes uel ad poenā uocamus, uel ad præmiū, quoties armis in eorū officina perfectis, aut iugulātur ciues, aut seruātur? Postremo quæ hoc quod tu petis præmiū, nō ensis istius tui opifex petit potius? Tyrānus gladiū erat habiturus, te nō porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age si telo inter uenādum temere misso, forte tyrānum uicinum interfecisses, clamares tibi tyrānicidæ deberi præmiū, an potius nihil tibi deberetur laudis, qd' imprudens & inscius iaculum torfisses? Imò in ius potius uocādus esses, qui missi teli temeritate ciuē (qd' in te fuit) occideris: nā qd' in tyrannū incidit, id nihil ad te. Quid si caupo uinū lene ac suauē, quale Poliphemo dedit Vlysses, tyrāno uēdidisses, atq; ille eius dulcedine captus, auidius sese ingurgitasset, eaq; re concepta febri decessisset, audeas ne caupo, uini titulo tyrannicidæ præmiū flagitare? At quis non te cum tua flagitatione, ut temulētum, uinoq; madidum

madidum exploderet? Ceterum quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vt cūq; coniecturis præcipi poterat: ut etas uinosa tam illicibili uino audius, intemperantiusq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in sene: morbum mors: Vulgo hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominum memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propius. Finge te tyranni conquum esse: probe callere palatum domini, medicos interdiceret cibum, quo tamē ille oppido quàm lubens uescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet, id te non fūgere, eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis ac magis illecebrosus reddis? Consequitur edentem morbus, quem prædixerant medici: emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum profiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicide præmium postulabis? Mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidē expugnaueris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamē ista tua multo est absurdior. Nam illi uoluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulasti filium, quo pater ultro uitam relinqueret, & causam dedisti, ad quiduis potius quàm ad istud idoneā. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiūt) simile. Quid si tyranni amicum, quā ille misere ac perditē te deperisset, occidisses: caq; cognitare tyrannus sibi uitam abrūperet, auderes ad præmiū aspirare: auderes dicere, te certum præscisse, fore, ut tyrannus sponte fugeret è uita? Certe quanquàm plures amicos extinctas sequuti sunt,

quàm filios, nemo tamē tibi crederet, nemo tibi prēmium decerneret, tuū factū periculosum & anceps dicerēt : oēs fortune gratias haberent, cuius cōmoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abūde magnū prēmium existimarēt, si cōmissi uenia donatus discederes. Primum igitur diuersam imputādi maleficij, & asscribēdi beneficij rationē cōueniet distinguere, deinde cause equalitatē, postremo animum; atq; ita demum liquebit, quid tibi lex debeat. Nam quod aiebas legem prolixiorē esse oportere ad reddendū prēmium, quā ad infligendā poenam, id in priuilegijs, quę in exemplū nō uocātur, fortasse locum habet. In iure cōmuni longe secus est. Siquidē (uti superius demonstrauimus) nulli nocenti lex nō minatur poenā: paucis benefactis prēmū ostendit. Tum in maleficijs etiam conatū simplicē supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirū, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio, ad quod unum est nata, atq; instituta, quā in eo, in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Ergo in utroq; cōmuniter spectat, ut causa sit idonea: deinde ut animus adsit, nō tantum casus. Hoc rursus interest, quod in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis, si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat tibi nihil ad scelus defuisse, prater fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam & animū expendit. Si animum uitiosum comperit, nihil moratur causam, quā sit idonea, putat animū & euentum ad poenam cōmerendam sufficere.

sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non cōsequitur euentus: lex quasi cōmuet ad id, & nō putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est cōsequutus, etiā si de animi uitio doceri nō potest, tamen temeritatis & negligentie nomine poenā irrogat: partim propter suspectā dantis uoluntatem, partim ut hęc latebra peccantibus eripiat, imprudēs feci, discātq; homines uel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atq; euidentē noxę causam dederit: cum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit. Veluti si quis hostē opibus, copijsq; iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contra ferat. Siquidē id supeditauit, sine quo bellum geri nō poterat. Aut si quis inimicū suum per dolum nauigio solutū imponendū curet, ut naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, ut ruina opprimatur: aut iuxta lectulum egroti, loco pharmaci uenenū ponat, futurum sperās ut eo hausto pereat. Tametsi non bibit egrotus: tamē ueneficij postulari potest qui posuit, propter uitiosam animi uolūtatem. Nam uehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi uoluntatem, nihil illi cū lege rei futurum est. Si detracta nocendi uoluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimē, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porro si in loco non ad id destinato, puta in uia publica, aut in fundo alieno, arcu tēmet exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut uulneraris, aut si cui dānum dederis. Ceterū quod facis, tuo facis periculo. Quod si quid horum cōsequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrociniabitur

imprudētia: quippe quæ culpa temeritatis non uacet. Si quidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat prætimeri. Vides quanto discrimine disita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas. Primum nō statim imputatur ad præmiū, quod ad poenam, idq; nō à malignitate legum latoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legū officio. Deinde discernitur animus, causa data dijudicatur: spectatur euentus. Age nunc si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari uis, expendamus. Finge te certam, inuitabilē mortis causam tyrāno dedisse, sed imprudentē, nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemereri dicitur? Fortibus uiris præmia dātur, non fortunatis tantū. Nam euicimus iam dudum opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filiū, ut pater sibi necem conscisceret: quod euētiū ne uates quidē quisquā præscire poterat, tu nec suspicari. Imō postea quā rem plenā discriminis, fortunæ arbitrio cōmisisti, quia bene successit: hoc nomine lex te nō postulat: at idē si male euenisset, temeritatis poenas eras debiturus. Neq; enim tibi succurreret inculpata ignorātia. Quid enim æque formidādū erat, quā ne tyrannus, simulatq; occiso filio se peti insidijs persensisset, oīa tyrānidis mala in nos conduplicaret? Iam ut de animo res tibi cōstet, causam dedisti nō solū nō idoneam, uerū etiā periculosissimā reip. Vin hoc tibi argumēto euidentissimo demonstrari. Finge te quempiā è ciuibus uitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modo fecit tyrānus. Vtrum tu duplici cedis crimine teneberis, an simplici: Simplici opinor. At uxor ex mariti mortē imputabit, qui necato filio, seni causam mortis dederis: atque

his sermē

his sermē tuis argumentis utetur. Indulgētissime filiū ad-
mabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se
oblectabat, atq; hæc de priuato sene cū fide dicet, quæ tu
de tyrāno nimis dure (ne dicā ridicule) dicebas. Addet ea
te scisse, præuidisse futurum, ut ille uitam fugeret orbatus
filio, in quo uno omnia uitæ oblectamēta collocarat. Non
tibi defuisse iugulādi senis uoluntatē, sed hoc tantū egisse,
ut miserabilius sua dextra perimeretur, ut odium tuū ple-
nius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasses
in hunc usum gladium in uulnere reliquisse, Vides quanto
sunt hæc probabiliora in hoc, quā in tuo negotio: et ta-
men negabis paternam necem ad te pertinere: atq; animi
suspicionē, causæ qualitate purgabis. Negabis causam ido-
neam fuisse, quæ ille sibimet manus adferret. Te nec præ-
scire, nec timere potuisse id, quod sit cōsequutū: quod ra-
rum extet exemplū patris, ob filij necem sponte fugiētis ē
uita. Alioqui futurū fuisse, ut et mater sibi fatum accerse-
ret: quippe quā impotentius amare sit consentaneū, ac mi-
nus aduersum dolorem animi uiribus ualere. Hæc non du-
bitares tibi profutura, ad alterum crimen depellendum,
et prodesse dubio procul. Atqui quod in maleficijs ua-
let, ne quid imputetur, id multo magis in hac causa ualet,
ne quid acceptum feratur. Ibi te liberaret à uoluntatis sus-
pensione, quod causas parum idoneas dederis: hic ex causis
multo minus idoneis propter personā tyranni, uideri uis
non modo quod euenit, fuisse suspicatus, uerūctiam certū
præscisse. Ibi temeritatis postulati nō poteras, propterea
quod tametsi uitio abs te data est causa, tamen idonea
non sit ad id quod euenit. Imò ipsi tota res imputabitur,

et legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus: quod ciui-
 tari citra causam idoneã, ciuem unum ademerit. Tibi non
 nisi unius filij mors imputabitur, etiã si mater quoq; et fi-
 lie, et sorores, et tota tribus huius necem fuerit imitata.
 Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe ubi summum
 reip. periculum et uerteretur, et prætimere probabiliter
 posset. Venio nunc ad quartũ illud præsidium iudices, quod
 iste tutissimũ, ac penè inexpugnabile iudicabat: unde ego
 illum ita deturbabo, ut nõ solum sit nõ habiturus, quo ty-
 rannicidij et huius laudis arcem obtineat: uerum uix etiã
 latebrã inuenturus, ubi temeritatis ac maleficij pœnã effu-
 giat, quo nimirũ intelligat, quã nõ inimice, non curiosæ
 (ut aiebat) secum agã: ut quum possim in crimen ac pœnã
 uocare, sat habeã ab honore nõ promerito secludere. Ait
 sibi deberi præmium, uel ob hoc uno nomine, quod inueniẽ
 occiderit, iam plusquã tyrãnum, tum tyrannidis para-
 tum heredem, etiamsi hunc euentũ dij nõ dedissent, ut se-
 nex ipse uitam abrumperet. O deploratã impudẽtiam. Tu
 tibi præmiũ peteres, si tyrãnum sue furie non essent ultæ?
 Dij quid uis potius dederint, quã istuc quod tu fingis.
 Sed tamẽ fingamus interim oratione, quandoquidẽ id tuto
 licet: tametsi ad solam mentionem inhorrescit animus. Tũ
 ne, inquã, occiso filio, relicto sene uiuo, tyrannicide præ-
 mium peteres? An potius nec ipse superesses, qui possis pe-
 tere: nec esset resp. quæ dare posset? Nam tu aut exquisi-
 tis supplicijs exanimareris, aut in extremis Arcadis exul
 delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimũ carnificem
 pateremur: et tuum caput ubicunq; terrarum latitares,
 diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogi-
 tantia,

tantia, uel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam ma-
 lorum tempestatem cōiecisses. Sed re filius erat tyrannus
 (inquis) patri præter inane nomē nihil erat reliquū. Quid
 ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam
 de patre nemo unquā dubitauit, quin tyrāni uocabulum
 mereretur. Quādo autē antehac unquā fundo auditum
 est, duos una in ciuitate sedisse tyrānos? id qd' magis etiam
 natura repudiat, quā eodē in corpore gemina capita. In
 ijsdem aluearibus duo se reges pariter nō ferunt. In armō-
 tis taurus turo cedere cogitur. In ijsdem lustris nō cōue-
 nit duobus inter se leonibus: et tyrānus (quo nullū animal
 effertatius) parem in eadē urbe patitur? Non uides neces-
 sario fieri, ut ē duobus, aut alter alterū oppugnet, aut al-
 ter alteri cedat? Vtrū tu fuisse maus in patre, an in filio?
 Si iuuenis aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à
 Repub. premium postulas? Tyrāni partes adiunxisti, non
 recip. Sin patri cessit: quid tandē illū uocare potes, nisi ty-
 ranni uel præfectum, aut satellitē? Quādoquidē seniori
 tyrānicam appellationem ne tu quidem audes detrudere.
 Verum ut quoquo modo tyrānidē omnem in adolescentē
 oratione deriuares: quā multa tu quidē nō ex re, sed pro
 cause tue cōmoditate cōminiscebatur? Ceterum quā in
 his confingendis decori, quod in personis situm est, nullā
 habuisti rationem? Sic enim (ut memini) inducebas in fabu-
 lam senem iam etate mitem, et qui omnē tyrannidis acer-
 bitatem ob senectam exuisset: non secus atq; mala, que na-
 tura acerba, tempore mitescunt, et in alium abeunt succū.
 Porro iuuenem ferocem, illo incolumi gerentem tyrannis-
 dem, iamq; patri uiuo succedētem, Priuatus paterfamilias
 r 5 non fert

non fert filium se uiuo successorem: & tu uis istuc credi in tyrāno? Ille nō sinit ullū ē liberis rem domesticā ex animi sui libidine moderari: & tyrānus sese ueluti abdicās imperio, negociū omne in adolescentē reiecerat? Non dubito, quin & ipse uideris, quā dura sint ista, & quā a cōmuni sensu abhorrētia. Verū quid faceres, nisi tales personas inducisses, exitū inuenire tragœdia tua nō poterat? Quaeso te, an unquā auditū est tyrānū etate mutescere? Quādo tu desines ea quæ sunt priuatorū, quæ bonorū principum, tyrānis tribuere? Vt eodē igni cera mollescit, limus durefcit: ita etate pleriq; reddūtur mitiores ac tēperatiores, tyrānus magis ac magis exasperatur. Vt tempus non nullis pomis amaritudinē adimit, ut uinis nōnullis acorem cōciliat: itidē tyrānis nō adimit seuitiā etas, sed exaggerat. Vis ipsissimā tyrānici ingenij tibi demonstrē imaginem? Spinam cogita, quæ quo magis senescit, eo pungit acrius. Echinos cogita, qui quo plus habēt etatis, hoc testisunt asperiores. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla uitia senectū uel detrahit, uel certe mitigat, etiam si plura irritat, nōnulla parit. At tyrānorū mentibus ad scelus, ad crudelitātē nātis, scelere & immanitate imbutis atq; educatis, præter uitiorū omnium incrementū adferre senectū qd potest? Nisi forte libidinē adimit? Quāquā ista tyrānidis quantula tandē est portio? Sed esto fuerit sanē propter etatem ad uoluptates segnior, uerū erat fastidiosior: unde fit, ut imbecillior sit ad coitum, ad raptum audior. Fortasse pauciores huic execabantur ephebi, sed insigniores. Pauciores producebantur uirgines, sed exquisitiores. Quæ non autem & plures? uidelicet quo simile fastidium

optione,

optione, & uarietate uinceret. Hoc ita esse, quot ego tibi
 testes citare possem, qui quo nobiliores sunt, quo fortuna
 praestantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitiosis si-
 mi senis cupiditate metuebāt. An tu putas unā cum uiribus
 senescere libidinē? Multo secus habet. Imò quantum etas
 improborū hominū facultati detrahit, tantū adijcit cupi-
 ditati. Quāquā tyrānicū animū his in rebus nō tam uo-
 luptatis usus capit, quā nostra delectat cōtumelia. Ut fri-
 geat in senē tyrāno Venus, certe seruet uigetq; malitia,
 seuitia, nocēdi libido. Postremo totū illud uitiorū agmē,
 quae propria tyrānorū sunt, cupiditas, rapacitas, impro-
 bitas, impudētia, impietas, iracūdia, uiolētia, impotentia,
 suspicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, imma-
 nitas periuriū. (Quid aut oportet omnia cōmemorare no-
 bis omnibus heu nimū nota?) horū inquā nullum nō etate
 fit acerbius, propterea quod iuuetā nōnunquā natura bo-
 nitate uincitur: praeterea quēdā mala nondū didicit: at se-
 nestā, si quid pudoris, si quid humanitatis, si quid melioris
 ingenij à natura insitū est, id omne multo ac diuturno fla-
 gitiorum usu penitus exuit, & prorsum in immaniſsimam
 quandā feram abiit. Id ita euenisse, iudices, in execratiſsi-
 mo illo senē, quid ego coner argumentis docere, quum sua
 etiāq; memoria abunde satis exemplū suppeditet? Quod si
 iuuenis sese gerebat insolentius, uidelicet patris abutēs im-
 perio: num tu hūc continuo tyrāni nomine donabis? Ergo
 ex eadem tyrannide sexcentos tyrannos facile reddideris.
 Nam quis est omnino in tyranni familia, uel extremum
 mancipium, qui non ipse penē tyranno sit ferocior, uiolē-
 tior, sceleratior? Filius, inquit, emoluentis imperij po-
 tiebatur:

tiebatur: patri præter nomen nihil cefsit. Quasi uero non
 fit istuc omni tyrānidi cōmune. Longe minima fructuum
 pars: qui solēt ex tyrānide capi, ad ipsum redeūt tyrānū.
 Quēadmodū in latrociniis fieri cōsuevit: præde cōmuni-
 ter in omnes distribuūtur, uel in eos potius quorum opera
 capiūtur. Alioquin nō cohærebit cohors illa scelerata: nisi
 dux ille, quisquis fuerit, plus etiam permittat suis, quā
 sibi ipsi. Solū nomen sibi proprie uendicat. Et in nullos est
 tyrānus indulgētior, quā in scelerum ministros: quippe
 quorum opera sentiat suum imperiū cōtineri. Proinde sub
 unius umbra satellites omnis: omnis minister, familiaris, le-
 no, Tyrānidem quandā in ciues exercet. Ridicule feceris,
 si hoc quoq; coner argumētatione probare, iudices. Vidi-
 mus, sensimus, experti sumus, nisi forte tam diutine calami-
 tatis memoriā, tam pauculi dies oblitterauerūt. Neq; enim
 esset res usq; adeo misera tyrānis, si unius modo foret to-
 leranda uiolentia, Quot ferendi latrones, quot sacrilegi,
 quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quā hominibus
 similiores? Neq; desunt, qui se simulent apud tyrannum
 sceleribus suis gratiā promeritos esse, quo nimirū hoc no-
 mine metuātur à ciuibus. Horum igitur unumquēlibet ty-
 rannum appellabis, et pro quolibet occiso tyrannicide
 premiū petes? Non in tantū omnem exues pudorē opinor.
 Sed pater etate fessus, omnem dominatū in filium transtu-
 lerat, quicquid tyrannicum in urbe gerebatur, id iuuenis
 uolentia committebatur. Sed istuc quantum absit ab ima-
 gine ueri, quis tam cæcus, ut non uideat? Quis tam obli-
 uiosus, ut non possit experimento refellere? Ego tibi com-
 plures nominare satellites possum filio insolentiores. Ad
 hæc, uen-

hec, uerissimum est nullius insolentiam minus appro-
basse senem quam filij, uel quod odit omnē tyrānidis affe-
ctatorē omnis tyrānus, uel quod intelligit ex illius facino-
ribus longe plus inuidiae, odijq; sibi conflare (Callidissimi
autem tyranni est, eatenus legitimū imitari regnum, qua-
tenuis obtineri tyrannis possit) uel quod pater etiam pess-
mus, tamen liberorū nonnihil offenditur uitij, et ad cru-
delitatis ministeria alienis quam suis uti mauult. Quod si
clam patre rapinas, raptus, atque id genus facinora desi-
gnabat filius, profecto nō tyrānum agebat, sed insolētem
satellitē. Sin approbante patre, quasiq; per illum exera-
cente tyrannidē, utri tandem par erat imputari commissā,
huic per quē gerebantur, an ei cuius autoritate arbitrioq;
hiebat? Non arbitror obscurum, quā huic cui in manu
erat, nutu ne fierent, uetare. Quid autem non agunt per
alios tyranni? Nam ipsi quidē neq; pueros emasculāt, neq;
uirgines abripiunt, neq; proscribūt, neq; bona diripiunt,
neq; phana dissipant, neq; hereditatibus manū iniiciunt,
neque compilant aerarium, neq; tormentis excruciat, neq;
quenquā iugulant, neq; armis uicos expugnant, neq; in-
cendunt uillas. Totum hunc tyrannicum ludum per mini-
stros exercent. In unum tamen tyrannici nominis inuidia
competit, in unum occidendum lex premium instituit, in
unum stringendi ferri ius facit, illos suae cognitioni reser-
uat. Quorū ut quisq; sua opera tyranno profuit, ita aliud
atq; aliud uocabulum imponi potest, certe tyranni uoca-
bulum nemini congruit, nisi uni illi, sub cuius ueluti cly-
peo, tota illa perniciosissimorū hominum colluies latitat.
Arbitror uobis, iudices, sepemācro auditū esse, id quod
eleganter

eleganter à doctissimis uiris est scriptum, tyrannis nō longas modo, uerum etiā plurimas esse manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longissimas. Omnino prodigiosum quoddam est animal tyrānus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentosius, cētenis capitibus, centenis linguis, cētenis manibus, pedibusq;. Quot enim habet scelerum ministros, totidem habere membra uidetur. Atque ut ex membris corpus, ita tyrannis ex huiusmodi cōstat ministris. Verum ut illud quod corpus appellatur nihil est aliud, quā quiddam omnibus ex membris aggregatū, ita in tyrānide unum quippiā est, quod neq; pes sit, neq; manus, nec ullū aliud membrū, contineat autem uniuersa: at ita cōtineat, ut ab ijs possit separari, idq; tyrānus uocatur. Proinde exaggera quātūlibet iuuenis insolentiā, uiolentiāq;, præfectum arcis uoces licebit, oculum nomines licebit, aut si mauis dextram: aut si ne id quidē satis, præcipuū tyrāni caput dicas licebit: Tyrannum certe uocare nequaquā potes. Vnum enim illud portentū tyranni nomine censet, cuius autoritate tituloq; cuncta hæc membra uelut animantur: idq; unum forti ciui permittit occidere. Non uult te in oculū aliquē inuolare: non finit ut caput aliquod amputes, ne tale quiddam cūciat, quod de Lernæa hydra fabulantur poëtæ: ut pro uno capite resecto, duo pestilentiora subnascantur: pro uno excusso oculo, plures acriores succedant: pro una rescissa dextera, multe robustiores subpullulent: unius uitæ te dōminum, arbitrumq; constituit, qui sibi sit ausus tyranni uindicare nomen: quo sublato futurum sit ut membra reliqua quasi destituta spiritu, emoriantur, aut certe sanctur.

At quid

At quid ego tecum iam accuratis argumētationibus ago? Possum illico tuis te uerbis reuincere, ac ueluti tuo tela-
 quco capere. Iuuenē paulo ante magnū patris satellitē no-
 minabas. Non inficiabere. Rursum alio loco dicebas omnē
 tyrānidē occupasse filiū: solius appellationis honorē ces-
 sisse. Qui cōuenit eundem et satellitem, et tyrānum ap-
 pellari? Tum si cessit, nō igitur usurpauit tyrāni nomen.
 Contractus autē uerbis aut rati sunt, aut rescindūtur. Lex
 hac tecum formula cōtraxit: si quis tyrannum occiderit,
 prēmīū ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia cōmemoras?
 Id te lex uoluit occidere, quodcumq; illud esset animal,
 quod tyrānus diceretur. Magnū (ut ipse fateris) satellitē
 occidisti, nō tyrānū: quid tibi cū lege rei est? At rē, inq̃s,
 legis sequutus sum, non syllabas: cum interfeci, qui caput
 erat tyrannidis, paratus heres paterni dominatus: libera-
 tatem peperit, seruitutem sustuli, hoc lex sensit, huius rei
 autori prēmīum praestituit. Satellitem, inquam, occidisti,
 nihil moror quantū, quā grauē, quā ferocē, quā sce-
 lestum: satellitem tamē occidisti tyrānidis, nō caput: aut si
 caput, unum ē pluribus. Sed haec omnia tibi ex animi sen-
 tentia largiamur: fuerit sanē res tota tyrānidis filius: pa-
 ter nihil nisi uocabulū quoddā inane tyrāni: quēadmodū
 in fabulis habetur, Echo nympham, nil aliud quā me-
 ram quandam fuisse uocem sine corpore. Qui tibi licuit in
 re tanta, à uerbis legis discedere? praesertim ita dilucidis,
 ut perspicuum magis nihil esse possit, et commentitiā
 interpretationem domi tuae natam in iudicium adferre?
 Ego iudices, nullum in Rempubicā exemplum perni-
 ciosius induci posse iudico, quā si consuescant homines
 calumniosi

calumniosi à præscripto legum recedere: & interpreta-
 mento, quod ad prætexendum facinus quisq; suum maxi-
 me idoneum cōminisci queat, id iudicibus obijcere. Quis
 autem unquàm meminit de legis sententia quæri solere: nisi
 quum in scripto quiddā apparet ambigue, obscurēue di-
 ctum: aut quum ex uerbis & euētū absurditas quæpiā ex-
 titit, eaq; manifesta? In priore nō cūiusuis cōmentum, sed
 iuris prudentium responsa, sed iudicum sentētia recipi so-
 let. In hoc posteriore, necessitas ipsa cōpellit aliquātisper
 à legis uocibus deflectere: & equitatē iuris potius, quàm
 uerba spectare. Duplex itaque periculum uidetis iudices:
 alterum ne superstitiosa cauillatione literarum legis ab eo
 quod lex spectauit, abducamur: alterum ne passim à præ-
 scripto discedendo, leges omneis & iudiciorū religionem
 subuertamus. Quorum illud quidem multo leuius est: pro-
 pterea quod uix unquàm accidat, ut legislator obscure qd
 noluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriat. Hoc
 multo periculosissimum, perniciosissimumq;. Etenim
 que tandem lex futura est, quam uersutus calumniator,
 quo poenam effugiat, non facile possit aliquo commento
 subuertere? Neque quisquam elabetur è iudicio uestro no-
 cens, nisi qui sit usque adeo nullius ingenij, ut ne friuolam
 quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atq;
 ut cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro
 sene iuuenem, pro Tyrāno satellitem, pro homicidio Ty-
 rannicidium: & passim aliud pro alio interpretabitur.
 Vestra interim iudices religio, uestrum iusurandum, qua
 tandem ratione seruabitur: quibus nihil futurum est certi,
 quod in cognoscendo sequamini: uerum ambiguas, diuersasq;

ſaſq; litigatorum cōiecturas ſpectare neceſſum erit? Ergo quum in omni cauſa maximopere cauendū eſt, ne ſine grauiſſima ratione à legis præſcripto diſcedatur: tum in hac nō periculoſum modo, uerum etiā abſurdiſſimū: quū legis uerbis nihil poſſit eſſe dilucidius: ſententia nihil æquius: interpretamento quod præter legis mētem inducitur, nihil peſtilētius. An credimus legis huius autorē uſque adeo inſantem, & uerborum inopem fuiſſe, ut dicere non potuerit: qui quouis modo Tyrānidem ſuſtulerit, huic præmiū eſto, ſi modo iſthuc ſenſiſſet? Neq; uero fugit illum, totā Tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultosq; in his eſſe uel Tyrannis ipsis ſcleratiores: atq; ut ita dixerim, Tyrānicos magis, & omnino ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſclera Tyrāno imputarētur. In unum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: nō quod illos uita dignos iudicet lex, ſed quod unius cæde totam Tyrannidem tolli uelit, nō multorum cæde reddi durioſiorem. Tuum erat legi ſimpliciter parere: neq; eius uerba quaſi plumbeā quandā regulam ad tuum facinus accomodare, uerum ad illius præſcriptum factorum tuorum rationem inſtituere. Præſertim in hoc exemplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, ut ex legis arbitraria interpretatione, quem uelis interficiendi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hoc ſpectandum, iudices, quàm inuiſus reipu. ſit, qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: uerum id etiam atque etiam perpēdere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines, ſemel in ciuitatem receptum,

s ſemel

semel uestris sententijs approbatum, deniq; premio compensatum, quo tandē licentiā sit processurum. Quod iste sibi in tyrāni filium licere uoluit, hoc alius sibi uolet in di-tissimum quēq; ciuium licere. Quisquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinus tyrannum cum ap-pellabit, & ueneno aut ferro adorietur. Postremo si cui magistratus nō placebit, si cui iudex erit inuisus, non du-bitabit ē medio tollere. Porro ad facinoris defensionē, So-phistam quēpiam aut sycophantam consulēt (si ipse inge-nio stupidiore fuerit) & nouā legis interpretationē uobis adducet: dicet nīl aliud sensisse legīslatorē, quā ut huius-modi ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agen-tium, ferro, igni, ueneno tollatur ē medio. Atque ita breui futurum est, ut quod in uno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sepius & doleamus, & im-probemus. Credite mihi, nō mediocre discrimen, neq; cō-uenienter accipiendū, ut titulo reperto, priuatus hominē indēnatum interficiat. Id ita esse facile liquebit, siquidem animaduertimus, nihil omnium esse, quod lex parcius, cir-cūspectiusq; permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat tēporibus lex indulsit, ut quis citra iudicium hominem occidat. Primum adulterum, sed in uxore deprehēsum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est. At ita si corpus utrūq; pariter interimat, si argumētis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in ui depellē-da. At ita si demonstres te mortem effugere nequissē, nisi mortem intulisses: id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potius sit isthuc, quā alium occidere. Vterq; tamē facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare

expectare donec in ius trahatur: atq; (ut ita dicā) ultro se-
met reū facere cogitur. Quod si oīa cōstabunt argumēta:
ita demum à lege dimittitur, ut uenia, nō laude dignus esse
uideatur. Postremo in tyrannicidio: ubi propter periculi
suscepti magnitudinem lex præmiū quoq; proponit: at ita
si eum quē tibi lex isto uelut insigni tyrānici noīs denota-
uit, fortiter occideris: nō si scelestū alio scelere sustuleris:
neque patietur te ius occidēdi permissum, latius quā ad
unicū tyrāni caput trahere, nisi si quis obsistat, ut p illius
necē tibi necesse sit ad illū penetrare. Iamq; hoc factū tuū
secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse
proxima uideatur: hostē in bello friēdi facultas: quā tuā
tamē libidini lex nō permisit. Nisi palām hostis sit decla-
ratus, nisi in imperatoris uerba iurāris, nisi ille aciē edu-
xerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurū est, hostē
interfēcisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nā plus quā
hostilia faciebat, nomen hostis tantū aberat, re hostē age-
bat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem de-
clarare, ac tuo fortasse scelere fruetur: uerū ne serpat exē-
plum, poēnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum
est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius uo-
cabulum tuapte autoritate in alium transfers, quod nisi
in unum non potest competere: neq; traduci debet ab eo
cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem uoles
magistratum, quem uoles iudicem, quem uoles ciuem, ty-
rannum appellare. Neq; uero sine grauissimis causis lex
tot uinculis astrinxit hanc in uitam alterius licētiā. Per-
pendit nihil maius eripi cuiquā posse, quā uitā: uidit in
extinctū facile uarias causas confingi etiam impune posse,

quandoquidē ille nō sit refutaturus, qui iacet. Vidit quā multīs titulis suū quisq; dolorē posset prætexere, si post occisum hominē ulla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expresse. Quid quod grauatim sibi quoq; lex permisisse uidetur, ut homini uitā eripiat: quā cōperta, quā multa requirit argumēta, quā multa concedit reo, quā maligne agit cum actore, quem nō nisi suo periculo uult accusare: quātū spaciū largitur ei qui desertur: quā liberam iudicium reiectionem. Quātum igitur à mente legis abesse putas, ut cuilibet permittat, uel pro suo priuato dolore, uel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquā uitā grassari? Neq; ad rem pertinet, quātum criminum aceruum exaggeres, quantumuis etiam uerorum addo notorum: dicas parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorē, ueneficum interfeci. Tyrānum lex iubet occidi: atq; hic unus multis tyrānis erat sceleratior, pestilentiorq; ciuitati. Ad istā tā multa crimina lex tibi uerbo respondebit. Nihil moror quā fuerit scelerosus, qui perijt: in unum tyrānū tibi ius fecerā occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, dānatus à me palām poenas dedisset, omniq; recipub. salubri exemplo fuisses. Nūc tu priuata libidine interficiēs, pro saluberrimo exēplo, perniciosissimū in ciuitatem induxisti, et legum instaurationē, à legis uiolatione auspicas: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quā multi sint in hac turba uita indigni, morte dignissimi? At eos meae cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quare tu mihi præire conaris? quare nullo mandante

mandante magistratū occupas? et dum tyrānicida uideri uis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuāsus ille, nisi qd' mihi parere recusat, et praeire conatur? Ei demū ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenē occidisses, quod nō alia patuisset ad tyrannū uia, darem ueniā necessitati: nunc occidisti, nō obfistentē, nō auxiliū ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius unius cāde cōtentus discessisti, tyrānū nec impetisti, in quem unum tibi ius feceram. Mecum erat expendere, utrum ex usu reipub. fuerit, an iuuenis occideretur: māuerā illū exquisitiōribus excruciatū supplicijs, exemplū omnibus adere. Neq; hāc dico iudices, quasi parum gaudeā pariter cum patre sublatū filiū: utinā eadem opera simul oēs sint oppressi, quibuscunq; tyrannus placeat. Sed quis prohibet, simul et gaudere, quod deorum bonitas nobis hanc rem bene uerterit, et tamen non committere, ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplū trahatur? Nec de iuuenis iniuria uindicanda nunc agitur, sed de legis uiolate maiestate. Non enim par est, ut cuiquā persona praeter ius extincti odiū in scelere suffragetur. Neque tam spectandū in quē cōmissum sit facinus, quā in quo exēplo cōmissum. Alioqui quid non eadem opera, fas sit in tyrāni nepotes, pellacas, pueros, uxores, liberos, lenones grassari? Bonam tyrannidis partem uxor se penumero suggerit. Ad summā immanitatē nonnunquam libertus aliquis, aut uernula instigat: quid non et hos iugulas, si tibi ius est aestimatione priuata meritorum ciuem iugulare? Quid quod est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haud quaquā tibi ius sit occi-

dendi. Finge esse qui totam hanc urbem, templa, domos,
 curiam conatus sit incendere, imò qui iam cōpluribus lo-
 cis ignem subiecerit, sed incendiū subito exorto imbri re-
 stinctum, autorem nō obscurū, uerum abditū latitare. Eum
 forte fortuna repertū, manu tua trucas. Num lex tuum
 factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quā-
 to erat nocencior? Tanto nimirū, quanto est atrocius ci-
 uitatem semel funditus euertere, quā expilare: ciues uni-
 uersos uno igni finire, quā in pauca quedā scire capi-
 ta. Et tamē in unum tyrānum stringēdi ferri potestas pri-
 uatim permittitur. Illū deferendi modo ius habes? Hic in
 re tam aperta legis mētem calūniari, & nouo interpreta-
 mento tuum facinus palliare: quid tandem aliud est, quā
 legum auctoritatem euertere, atq; id per cuniculos quosdā
 agere, quod tyrannus palām ac ui facere cōsueuit? In reci-
 pienda lege fas est populo causam, equitatemq; legis ex-
 cutere. Ceterum receptæ, & longo iam usu cōprobate,
 simpliciter oportet obtēperare. Neq; enim existimandum
 est maiores illos nostros uiros, sine cōtrouersia sapiētissi-
 mos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, ut priuatim
 interficiendi tyrāni facultas unico capite finiretur. Primū
 ad iugulandi licentiā, fenestram aperiendā ciuibz nō pu-
 tauerunt: deinde perspiciebant Tyrānidem fatale quoddā
 esse Reip. malum, quod minore noxa toleraretur, quā
 male exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi Tyranni
 ipsius cede. Quo submoto, uidelicet qui legibus impera-
 bat, non parebat: iam nihil opus esse priuata audacia, ni-
 mirum illis in Reip. administrationē uindicatis. Quod si
 Tyrānis in ius uocari potuisset, ne hūc quidē tue dextre
 arbitrio

arbitrio permiffissent. Videbāt & illud: Tyrānidē nōn ul-
lam habere monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantum in-
teresse, quod in monarchia populus regi paret, rex legi-
bus: in Tyrannide omnia unius libidini subiecta sunt. Rex
publicā spectat utilitatem, Tyrānus priuatim suam: unde
publicitus expedit, ut Tyrāno ueluti principi legitimo ci-
uitas pareat, donec idoneus aliquis uindex extiterit, qui
legum autoritatē in pristinū statum restituat, atq; id unius
(si fieri potest) capitis iactura. Nam hac moderatione in
fatalibus illis pestibus, quæ totum Reip. quasi corpus cor-
ripiunt, legum prudētia consuevit uti: ut exemplo magis,
quàm admissi talione morbo medeatur: ne dum ciuitatē sa-
nare studet, magnam ciuitatis partem interimat. Hinc est
quod in seditionibus publicis nō nisi in ipsos autores con-
suevit animaduerti, reliquis quos tempestas illa cōmoue-
rat, dari uenia: aut uix etiā dari uenia, q̄ in publico Reip.
tumultu quietem egissent. Quæ potest aut pestis esse fata-
lior, quàm Tyrānis? Quæ sese latius in ciuitatis membra
diffundit? Quota quæq; urbis pars ab hoc uicio syncera
potest esse? Omitto iam quicqd est ambitiosorū, ære alica-
no obstrictorū, scelere contaminatorum, barbarorū (nam
hæc tota sentina hominum Tyrannide gaudet, ut in qua
nullis maiora, quàm sceleratis sint præmia) bonos etiā ci-
ues hoc malum inuoluit, dum uel timēt fortunis suis, uel re-
ctum iudicant seruire temporis. In hoc itaq; rerum statu le-
ges non extinctæ, sed oppressæ modo, cauti & circum-
spicienter agunt, intelligunt hoc hucus citra summā ciui-
tatis perniciē exasperari non posse, unius capitis dispēdio
cōmode sanari posse. Quare docto cuiuspiam medico præ-

mium ostendunt, digito demonstrant, quod membrū secari uelint, quibus abstinere. Caput indicarunt ille, tu dextrā secuisti. Ille Tyrānum, tu Tyranni satellitem occidisti. Quo prēmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inscite exagitato, totum hominē in extremum uitae discrimen adducat, quo qui hominē legibus uetantibus occidat. Neque ego nunc te cedis reum ago, aget alius fortassis, cuiuslibet libitum erit: uerū illud modo cōsiliū fuit, ostendere tibi quā insignitae sit impudentiae in ea causa, tam eximiā tibi uendicare laudē, tam egregia poscere prēmia, in qua nequeas obtinere, si modo tecū exactius, ac seuerius agatur, ut graueis poenas effugas. I nunc et curiosum me uoca: qui tā cādidē, tamq; ciuilitate tecū agā: ut quū te possim in graue discriminē uocare, sat habeā legis et Reipu. causam defendere, ne circūuēta prēmū dare cogatur ei, qui nihil boni sit promeritus. Id quod non iudicibus modo (quibus isthuc iam dudum liquere puto) uerum tibi etiā ipsi cupio persuadere: et faciurū me cōfido, si modo tātisper animū possis attendere. Vin igitur, ut quemadmodū tu faciebas, itidem et nos summatim totam causam ob oculos reuocemus? dispiciamusq; quā multa tuo in facto desiderētur ad id, ut legi satisfeceris: et quantum tu sis hallucinatus, quū multa diceret etiā superesse? Tria quedā requirit lex, et ita requirit: ut si quodlibet horum desit, aut poenā te, aut certe nihil gratiae debere se credat. Quorum ego nō unū aliquod, sed unumquodq; deesse docebo. Quod si facio: utrum equo animo cedes prēmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria haec tibi cōfuterint, nō est quod Tyrannicide prēmū petas. Animus, uia, et effectus.

effectus. Animus duo quedā complectitur, uel quid speraris, uel quid proposueris. Nam si Tyrānū per imprudentiam occidisses: si præter propositum, nō magis profecto præmium tibi debeatur, quā si quis Tyranno amicissimus idē fecisset, nam idē potuit accidere. Tu porro quid propositi in arcem attuleris, ipse uideris, ita demum legi persuasum erit, te uoluisse occidere Tyrānum, si occideris. Non occidisti, atq; id etiā quū tibi in manu fuerit (ut ais) si libuisset interficere. Lex negat sua referre, utrum Tyrānicidij propositum in arcem nō attuleris, an allatū repēte mutaris. Iam quid speraris excutiamus. Quāquā isthuc leges nō ita ualde curiose pensculātur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si Tyrānum interfecisses, quo Tyrānidē ipse occupares, utrum præmium sperares? an supplicium metueres? Quid si quo priuatum animi tui dolorem ulcisceris, Tyrānum occidisses, atq; id esset palām, num præmium auderes poscere? Quid, si latrones Tyrānum forte fortuna obuium obtruncassent, num ad hūc honorē aspirarēt? Quid si quis Tyrāno priuatim insensu, magna te pecunia cōduxisset, quo ei Tyrāno uenenum dares, dedissesq; num, queso, tyrānicidæ præmiū postulares? Ego hic tecū nō ago cōiecturis: nihil dico in uitā tuā, quæ quidem obscurior est, quā ut tu alioquā tā gloriosus quicquā de ea ausus fueris dicere: illud unū affirmare nō dubitem, quī Tyrānū quū tuto licuerit, nō occidit, planē noluī occidere. Qui eū occiderit, cuius mors extremū exitiū Reip. uideretur allatura, potius quā ullā cōmoditatē: is aut priuatim dolorē ulcisci uoluī, nō libertatem publicam uindicare.

care, aut emolumentum suū sequutus est Reipu. periculo, non suo periculo Reip. studuit prodesse. Postremo nō potest nisi gloriæ iciumio adductus uideri, qui tam insolenter se iactat. Non potest nō uideri lucrū sequutus, qui tā improbe premiū flagitat. An nō uides igitur quātopere hac parte à tota legis mente dissentias? quem illa tuæ uitæ periculo sua causa uoluit occidere, cum tu non solum uolens præteristi, uerum etiā periculose in Remp. irritasti: quem sua causa noluit occidi, eū tu maximo nostro periculo tui compēdij, aut animi fortasse gratia iugulasti. Sed finge te animum Tyrannicida dignum ad facinus attulisse, lucrū perinde ut uitæ contemptorē, magni tamen refert, quæ ratione Tyrānidē tollere aggrediaris. Iam enim omnia tibi ex animi tui libidine largior, quæ tamē nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrem, in non Tyranno Tyrannum. Largior isthuc Delium aliquem tibi prædixisse, ut certum præscire potueris, quod ipse etiā uix diuinare Delius potuerit. Liciasse tibi patrem occidere, si libuisset, uerū hoc poenæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanē Tyrānidē, idq; noua quadā & inusitata ratione. Vides quā multa tibi dono. Tamē obsistam tibi, nec sinā ferre premiū, propterea quod ea uia sustuleris, quæ legi nō probatur, quæ nō expediat moribus ciuitatis, quæ nō sit forti uiro digna. Age quid si Tyrāni filiū infantem in cunis iugulasses, & rursum adfuisset Delius ille, per quē certū præscire posses fore, ut necato puero, pater sibi mortē accerseret, atq; id euenisset, utrū te tanquā Tyrannicidā suspicret Respu. an potius tanquā immanē & ferū hominē execraretur, qui in eam seueris etatē, cui etiā ab

hoste

hoste armato parcutitur, quæ leonibus etiã miserãda uidean-
 tur? Quid ergo? Utetur tuo maleficio Resp. ceterũ exẽ-
 plum haudquaquam probabit. Quid si Tyrãni uxorem,
 quam ille misere deamaret, per uim cõstuprasses, atq; ille
 eius impatiens contumeliæ, fugerit è uita: utrum Tyrãni-
 cidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium
 potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo fá-
 cto propiora. Quid si Tyrãni medicus quum esses, uene-
 no egrotanti dato, illum sustulisses, utrum ut ueneficum
 oderit te Resp. an ut uirum fortem admirabitur? Tyrã-
 num sublatum gaudebit, facti rationem, modumq; dete-
 stabitur. Quid si quum te Tyrãnus familiariter uteretur,
 tu in conuiuio prætextu necessitudinis uenenum porrige-
 res? Deniq; si per magicas imagines, ac maleficas quasdã
 deuotiones Tyranno uitam ademisses: utrum à lege præ-
 mium, an pœnam expectares? Atqui Tyrannidem ut-
 cunque sustulisti. Euentu gaudet lex. Verum exemplum
 tam perniciosum in Rempub. non recipit: ut consuescant
 ciues scelus ulcisci scelere, patrem in filio iugulare. Vides
 quantum momenti sit in modo, uiaq; ; ut factum tuum ap-
 probetur? Quod lex permittit ut fiat: non statim per-
 mittit, ut id uia qualibet efficias. Adulterum ferro occide-
 re licet: ueneno aut incantamenti non licet. Quir ita?
 Quia pestilens exemplum omnino tractare uenena. Nec
 id ulla causa quantũuis honesta, sinit in ciuitatem irrepe-
 re. Quid quod ne hostem quidem ueneno, aut malis arti-
 bus interficere fas est? Nam nusquã non improbat ma-
 leficia lex: & ueneno tincta tela etiam in bellis interdicta
 sunt. Quod si modus facti superatur in his, in quibus nullũ
 petitur

petitur præmiū, quāto magis id fiet in his, in quibus sum-
mū petitur. Lex triūphū statuit ei, qui certū hostiū nume-
rum fuderit. Fuderit aliquis nō acie, sed aquis ex pabulo
ueneno tinctis. Vtrū ciues hunc aquis oculis spectare po-
terūt triūphantē, an potius sicuti ueneficū oderint, auer-
sabūtur, execrabūtur? Quid quod priuatis etiā in rebus
uia, modūq; perpēditur: quo magis idē oportebit, tum in
publico, tum in splendissimo facinore, ut à quo conueniat
omnē sceleris suspicionē abesse? Age illud tecum reputa, si
medico mercedē pactus esses, quo te morbo leuaret, atque
ille nō phar-macis, sed maleficijs ex incātamentis morbum
exemisset, utrū præmiū dabis, an magis hominē in ius tra-
hes? iniuriæ malis artibus data reum ages? Clamabit ille,
morbo te leuauī, qua uia quid isthuc tua refert? Hoc tantū
spectabas, ut morbo liber esses, ei rei merces est promissa.
Ingratum te uocabit, qui nisi sua opera, ne esses quidem,
qui præmiū negare posses. Tu protinus respondebis, opi-
nor, medico te præmiū esse pollicitum, non mago, neq;
debere quicquā, nisi rem malā ei, qui beneficiū male de-
derit. Quāquā ne dedisse quidē uidetur, qui malū malo
tollit. Id enim mutare est incōmodum, nō amouere. Dices
enim animo nocitū, dū corpori subuenitur. Atq; istā litem
uinces, etiā iniquo iudice. Atqui eadē, aut melior etiā, ex
uincibilior est tecū causa legi, quā quæ tibi futura fuerat
cū medico. Nā ibi de priuata mercedula disceptaretur, hic
de publico honore. Ibi falsus est unus, hic legi fraus facta,
p quā cautū oportuit, ne quisquā ciuiū circūueniatur. Ibi
salus data, certa quidē ex efficaci, sed suspecta ex impro-
bata uia: hic nefario scelere (quor enim non sic appellatur
homuci-

homicidium, quo in ciuem cōtra legem admissum sit) nō libertas restituta, sed in extremū discrimen adducta Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiā ad curam mercede cōductus, uenenum pro remedio ministret: quod tamē egrotanti (ita ut nō raro consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis fatis acceptū feret quod uiuat, tibi mortē, tametsi uitarit, imputabit. Neq; sua referre putabit, utrum imperitia, an perperam, ac studiose pro pharmaco uenenū porrexeris, propterea quod tui fuerat officij, aut nō suscipere negociū: aut fidem simul, et artem, et industriā, ac diligentiam: et quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: ut planē ista uia Tyrannum occideris, citra ullum Reipu. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum: nisi non tantum à crimine, uerumetiam ab omni criminis specie procul absuerit, ne uidelicet ea quæ in hoc potissimum adhibita est in ciuitatem, ut maleficium omne secludat: incolumitatem suam quam conueniebat, aut Deo cuiuspiam, aut certe Dijs simillimo homini acceptam referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, nisi Tyrannum ipsum quem nominatim indicauit ipsa, quaq; permittit uia sustuleris: ne per rimam istam periculosum exemplum in Remp. irrepāt. Postremo nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus: nisi uirtute, nisi manu, nisi uite tue manifesto contemptu Tyrannum trucidaris. Neque enim huc tantum spectat lex, ut Tyrannus in præsens submoueatur: uerum illud multo magis respicit: ut omnes mortales intelligant in ea ciuitate uiros esse fore

esse fortes, qui non uereantur uitæ suæ dispēdio, patriæ cōmodis cōsulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiā in posterum ab affectatione Tyrānidis deterreātur: cum uideāt in ea ciuitate nullū esse Tyrānis satis tutum præsidium: quādoquidem illud nemo nescit, qui uitæ suæ sit cōtemptor, eum esse alienæ uitæ dominū. Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animū Tyranni caput defendant: qui patriæ libertatē sua uita bene credat emi? Postremo autē: ut maxime tibi constet animus, ut constet uia, id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes ut Tyrannū occideris: ut quātum in te fuit, Tyrannidē maiorem in modum auxeris, interfecto Tyranni filio. Quid autem refert, malitia, an stultitia Remp. in discrimen adduxeris? Nā illo quod uulgo dicunt nihil uerius. Intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest ut occideris Tyrannum: ut ne suspicari quidem potueris id euenturū, ut ipse semet occideret. Sed iuuenē occidisti patre insolentiorē: quid tū postea? si patri & huius scelera lex imputat? Magnū proinde Tyranni satellitem, nō Tyrannū occidisti. Sed paratū Tyrannidis heredem occidisti: in Tyrannidē succedit, qui prior, qui potior est in occupādo. Verū esto sanē, certum heredem sustuleris: igitur qui Tyrānus erat futurus, interemisti. Atqui quod futurū est, id nondū est. Porro lex eum qui iam Tyrannus sit, tolli debet: non quē aliquādo futurum diuines. An qui statutam ex pacto debeat, & rudē truncū præstiterit, fidē persoluisse uideatur? Non arbitrabor. Vbi nūc igitur sunt illa tā multa, quæ tibi ad præmiū postulandū supererant?

Vides

Vides quàm ne unum quidē omnium tibi cōstet, quorum nihil oportebat deesse. Volui, inquis: id demum uoluisse te lex credit, quod effeceris. Postea è re nata propositum est cōmutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei, qui in Olympijs medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quod is q̄ sudauit in Olympijs, nec uicit. Sed occidisti deniq;: uerum eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex usu publico fuerat occidi. At bene uertit ciuitati quod fecisti. Numini igitur gratia debetur, tali, qualem Palladē Atticis fuisse ferūt: de qua prouerbiū extat, quod Atheniensium male consulta, in bonum exitum uertere cōsueuit. Non tu leges seruasti, sed sustulisti: nō libertatē restituidisti, sed numen aliquod huic urbi propitiū, quod cuentum tuæ temeritati debitum, sua cōmoditate à nobis auertit, quod tuam stultitiam nobis uertit in occasionem restituendæ libertatis. Non ego ingratiū erga te populū cōstituo, imò tu populum ingratiū in Deos reddere laboras: quem quū semel in periculum uocaris, ne pro simplici Tyrannide duplicatam pateretur: nunc rursus in discrimen trahere conaris, ne ab iratis superis in pristinam seruitutem, aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis et phaleratis dictis in alienum meritum insinuas? Quid tibi in eo negotio laudē uniuersam uēdicas: ex quo præter poenā temeritatis, nihil ad te redire merito possit? Si Reip. si iudicibus probare potes animū tuū tyrānicida dignum, qui nullum periculū uitæ Reip. causa recusarit: si facinus nō scelere, nō pernicioso exemplo, sed legitima uia peregisti, si fortuna tuis egregijs conatibus bene expetitū dedit

dedit euentum: aude tyrānicidā te uocare: aude pulcher-
 rimum, ac penè diuinum munus à Reip. poscere: aude no-
 bis seruatas leges, restitutā ciuitatē: aude templa, aras, fo-
 cos, fortunas omnes, tutos pueros, inuiolatas uirgines,
 impolluta matrimonia, deniq; hoc ipsum quod hic lege ex
 apud iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quod
 obstitero: aude ciuitatem ingratitudinis insimulare, nisi
 laudem promeritā persoluerit: aude iudices, uel iniquos,
 uel corruptos clamitare, nisi suis sentētijs premiū tibi de-
 creuerint. Contra: si suspectum quid uolueris, si periculo-
 sum, si cōtra leges, si cum scelere cōiunctū quod feceris: sit
 pudor, ac desine tandē improbe premiū flagitare, quod
 nullaratione promerueris: poenā, si sapias, incipe deprecari.
 Isthuc fortassis ab equitate iudiciū, à ciuitate deorū mu-
 nere leta, queas impetrare. Neq; enim putes unum me te à
 premio detertere. Imaginare isthac in causa pariter ex
 leges, et Rempu. et Deos tibi aduersari. Puta leges his
 tecū uerbis agere: Si nos uere restitutas uideri uis, sine no-
 strā auctoritatē primū in hac tua causa ualere. Longe plus
 laudis ex hoc iudicio referes: si nobis cesseris: si paru-
 eris: si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum
 exemplū in te ciuibus edideris, reuixisse nos: si monstra-
 ris ciuitati iam non ex sceleratorum libidine, sed ex nostro
 præscripto cuiq; uiuēdū esse. Atq; altera ex parte Remp.
 hac tecū oratione uti puta. Si ciuem bonum mihi præstare
 studes, noli hāc stultitiæ notam mihi inurere: ut in poste-
 rū re cognita, dicar ebrietate quadā gaudiorū ei premiū
 decreuisse, cui poena magis deberetur: noli mihi Deos,
 quos uix deniq; tam diutius uotis, tot sacris, tot precibus,
 tot meis

tot meis malis placui, cōmoui, propitios reddidi, denuo per ingratitudinem iratos atque insensos reddere. Sine ut mihi per te liceat, saltē illorum beneficio frui. Quod si te neq; leges, neq; Resp. cōmouet: certe Deorum orationem uereri debes, quos ita tecum agere putato. Quid tu te in nostrae laudis possessionē ingeris? Quid honori nostro inuides? Quir non finis nos in hanc ciuitatē perpetuò benignos esse? Quir tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas haec semel mihi restitutam libertatē debet, tu bis debes, cōmoditati nostrae: & quod Rempub. seruauimus, cuius tu pars es, & quod commoditate nostra tuam periculosam stultitiam, uel scelus potius in maximā felicitatem uerterimus. Etenim nisi nos dextri, propitiq; adfuissemus, quid aliud tu quā perieras, & per te Resp. Quod si planē contēdis, ut premium aliquod feras, abunde magnū premium à nobis persolutum est, quod per nos res à te male instituta, bene uerterit. A legibus merito maior relata gratia, si nostrae prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris ueniam condonarint. A ciuitate satis amplam laudē feres, si ea patiatur, ut in restituta libertatis historia tuū quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte cōtentus desine nobis debitum uelle praeipere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, nimirum extillatā iam aqua. Quod superest nunc, uestrae partes sunt iudices statuere, utrum secundum leges, secundum Deos, secundum Remp. sententiam dicere, an secundum hunc gloriosum ostentatorem pronunciare uelit. Vtrum hanc urbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sepius exprobrandam, & breui for-

t tassis

tasīs à superis iratis (id quod abominor) auferendā : an in Deos quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam. Vtrum magis ex usu sit, ut primo hoc iudicio statim leges circumuente dicantur, an ut appareat legum restitutarum seueritatem, & iudicum sapientiam aduersus unius, inquam, postulationem ualuisse.

Declamationis Erasmi, quæ Lucianica respondet, Finis.

ERASMVVS ROTERODAMVS M.

Ioani Paludano rhetori Louanienſis
Academie, S. P. D.

VT intelligas humanissime Paludane, Erasmus illum tuum tametsi per omnes terras, mariaq; uolitantē: tamen tui memoriam perpetuò secum circūferre: mitto quasi symboli uice Luciani dialogū: cui titulus, πρὶ τῷ ἐπὶ μιοδῶ σωόντωρ. Quem in Italiam profecturus, in ipso penē procinctu Latinū feci. In eo nō sine uoluptate tanquā in speculo, uidebis aulicæ uitæ incōmoda: quæ tu mihi sepe numero cōmemorare solebas, nimirū expertus, & ueluti naufragio eiectus, ac uix isti liberæ, literariæq; uitæ reddi tus. Idq; feci eo studiosius: ut meo exēplo te prouocarem, quo iā diu Græcanicis in literis uersatus, incipias & ipse aliquñ audere aliquid. Quis enim nō dicā audere? Quum nullum sit mea sententia facinus audacius, quā si coneris ex bene Græcis, bene Latina facere. Vale, meq; tui amantissimum mutuum ama.

Luciani

291
LVCIANI LIBELLVS

DE IIS QVI MERCEDE CON=

ducti, in Diuitum familijs uiuunt, Des.

Erasmo Roterodamo interprete.

QVID tibi primum amice, aut quid
postremum, quemadmodum uulgo dici
consueuit, recenseam, ex his quæ tum fa-
cere, tū pati coguntur, qui mercedis gra-
tia sese in alienas domos, cōiūctumq; tra-
dunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitia accē-
sentur, si modo eiusmodi illorum seruitutem cōuenit ami-
citiā appellare? Noui enim permulta, atq; adeo plera-
que omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem
quod ipse ea experimento cognorim (neque enim mihi
unquā experiundi incidit necessitas, ac ne quando inci-
dat Dī prohibeant) sed quod complures qui in hoc uitæ
genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: par-
tim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ ex quan-
ta ferrent deplorabant: partim qui tanquā e carcere
quodam profugi, non absque uoluptate recordabantur
commemorabantq; ea quæ fuerant perpeſi. Imò iuuabat
reuocare ob oculos, quas erumnas effugissent. Atque hi
quidem digniores mihi uisi sunt, quibus fides haberetur:
ut qui eius sacri ritus (ut ita dixerim) omnis omniaq; my-
ſteria perdidiciſſent, cunctaq; ab initio ad finē usque per-
ſpexiſſent. Hos igitur haud quaquā indiligenter, nec
oſcitāter audire ſoleo, ueluti naufragium quoddā, ac præ-

ter spem obiectam salutem enarrâtes. Cuiusmodi sunt isti, qui in templis deraſo capite, cōplures ſimul obambulantes, immanes undas, procellas, ſublatos in cœlum fluctus, iactus, malos fractos, gubernacula reuulſa narrant. In primis autem gemminos Caſtorem & Pollucem apparentes (nam hi peculiariter ad hanc Tragœdiam pertinent) aut alium deum quempiam repente, quemadmodum in fabulis fieri cōſuevit, exortum: ſummisq; antēnis inſidentem, aut iuxta clauum adſiſtētem: qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret iad quod appellens futurū eſſet, ut & ipſa paulatim ac lente ſolueretur: & ipſi tutò in ſolū descenderēt, idq; ope ſauoreq; diuino. Atq; iſti igitur permulta id genus ad præſentem cōmoditatem exaggerantes, cōmemorant: quo uidelicet à pluribus ſtipem accipiāt: ſi non calamitoſi modo, ucrumetiā Dijs chari eſſe uideātur. Porrò iſdum eas quas in teſtis tulerunt tempeſtates referrent, atq; immanes illas undas, quin etiā decumanos fluctus, ſi ſis eſt dicere: & quēadmodū primū à littore ſoluerint mari trāquillo: quantumq; moleſtiarum perpetua nauigatione ſint perpeſſi: dum ſitiunt, dum nauſeant, dum ſalo perſunduntur. Deniq; quēadmodum infelici nauigio in cautē quempiam ſub undis latentem, aut in ſcopulum aliquem præruptum, & aſperum illiſo, fractoq; miſeri egre enatrunt, nudi, cunctarumq; rerum inopes. Hæc inquam quum referrent, mihi quidem uifi ſunt permulta præ pudore ſubticere, uolentesq; ac ſcientes obliuiſci. At ego etiam illa, præterea autem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectās deprehēdi quicqd erūnarū cū eiufmodi cōuiſtiis coniuñctū eſt. Quæ quidē oīa haud grauiabor optime

Timocles

Timocles tibi per censere. Iam pridē enim mihi uideor animaduertisse, te de cape ssenda hac uita ratione cogitare. Nam olim quum his de rebus sermo incidisset: mox ex his qui præsentes erant, quispiam mercenariū hoc uita genus laudare coepit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum uti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigenam cum commoditate, uoluptateq; , alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obq; commoditates quibus afficiuntur, etiā mercedē capere: id uero nō mediocre uideri. Istis enim haud dubie — citra sementē, ac culturam, quod aiunt cuncta prouenire. Hæc igitur atq; id genus alia quum audires, animaduerti quēadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auide ad escam os apertū porrexeris, proinde ne quid mihi certe in posterū possis imputare, neq; ex postulare queas: quod quū te conspiceremus tantū unā cū esca deplutientē hamū, nō reuocauerimus, neque priusquā in guttur demergeretur, reuulserimus, neq; præmonuerimus. Verum posteaquā cessassemus, donec eo iam adactō atq; infixō trahi iam, ac ui duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri possit, frustra adesse nos atque illachrymari. Hæc inquā, nequādo possis dicere: quæ si dicantur, merito profecto dicantur, neque à nobis refelli possent, quo minus peccasse uideremur, ut qui prius ista non indicassemus: audi nunc ordine omnia. Ac rete quidē ipsum cuiusmodi sit, quamq; nullū habeat exitum: nō intus medijs in sinibus inuolutus, sed foris tuto atque per ocium ante contēplator, unci eris

aculeum, reflexam hami aciē, ac tridentis cuspides manu
tentans, malaq; admotas experiens. Quod nisi uehemēter
acuta, nisi sic illigātia, ut effugiendi nulla sit facultas, nisi
dira uulnera factura uideantur, acriter trahētia, et inex-
plicabiliter retinētia: nos quidē inter formidolosos, atque
ob id etiā paupes, famelicosq; adscribito, ipse uero sum-
pta fiducia, uenatum istum, si uidetur, aggreditor, Lari in
morem totam escam hiatu deglutiens. Atq; in uniuersum
quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur. Quā
quā non solū de uobis philosophis, aut his quicūq; uitae
institutū sibi delegerunt cum uirtutis studio coniunctius,
uerū etiam de grāmaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de
omnibus, qui in doctrinae professione uersari, quæstumq;
facere proposuerunt. Ceterum quū omnia sint inter istos
cōmunia, eadēq; prorsus accidāt omnibus, palām est phi-
losophorū cōditionē non esse à reliquis eximiā. Imò hoc
illis turpius ista contingere, quū sint cū alijs cōmunia, si ij
qui cōducūt, non alijs præmijs eos quā reliquos dignos
iudicēt, nihiloq; magis quā ceteros in honore habeant.
Sed quicqd erit, quod narrationis series aperiet, eius cula-
pā potissimū in ipsos cōferre par est, qui eiusmodi faciūt:
deinde in eos, qui talia sustinēt. Ego uero culpari non de-
beo, nisi forte ueritas et libertas in cōmemorando repre-
hensionē increatur. Ac reliquū quidē hominū uulgus, puta
palestricos quospiā, aut adulatores imperitos, sordidoq;
animo, ac suo pte ingenio humiles et abiectos homines, ne
operæ precium quidem fuerit ab eiusmodi conuictu dehor-
tari, quippe nequaquā obtemperaturos: neque rursus
æquum sit illis uitio uertere, quod non relinquitur eis con-
ductores,

ductores, etiā plurimis ab illis cōtumelijs affecti. Sunt enim ad eam uite rationē accōmodati, factiq; neq; ea uidelicet indigni. Præterea ne habeāt quidē aliud quippiā, ad quod sese cōuertant, & in quo sese exerceant, adeo ut si quis eā uitam illis adimat, ignaui illico, cōsiliq; inopes, desidiosī atq; inutiles reddātur. Quāobrem nec ipsi rem aliquā indignā patiātur, nec illi cōtumeliose facere uideātur: si (quā aiunt) in matellā immixerint. Etenim ad eas ipsas cōtumelias iam inde initio preparati, cōferūt sese in familiā, atq; hæc sola illis ars suppetit ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterum eruditorum nomine, de quibus institucrā loqui, merito indignandū, enitendumq; ut quā maxime fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem uindicemus. Videor autem recte facturus, si quibus de causis se quidam ad hoc uite genus conserunt, eas causas excussero: parumq; idoneas, atque efficaces esse demonstrauero. Si quidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio: summusq; ille titulus, quo suam spontaneam seruitutem solent obtextere. Iam igitur pleriq; paupertatem & rerum necessariorum inopiam proponunt: atque eam umbram satis idoneam existimant, qua suum factum prætexant, quod ultro ad eam uitam accesserint. Ac sibi sufficere credunt, quum aiunt se quiddam ignoscendum facere: qui id quod est inuita molestissimum, nempe paupertatem, studeant effugere. Postea in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore,

Nam quemcumq; uirum paupertas enecat.

Et si quæ alia terricula abiectissimi quiq; poëta de paupertate prodiderunt. Equidem si uiderem ex huiusmodi

conuictu paupertatis effugiū aliquod uere cōtingere, non admodū anxie cum eis de uehemēter amplectēda libertate disceptarē. At posteaquā eiusmodi quedā accipiunt: cuiusmodi sunt egrotātū alimēta (quē admodū egregius ille dixit orator) qui quēat effugere quo minus in hoc ipsum parum recte sibi consuluisse uideantur, nimirū semper illis manēte eodem uitæ illius argumento? Semper enim manet paupertas, semper accipiendi necessitas, nihil quod seponatur, nihil superest quod reseruetur. Verū quicquid datū fuerit, ut detur, ut uniuersum etiā capiatur, prorsus omne infumitur, ita tamē, ut ne id quidē in usus sufficiat. Rectius autē futurū fuerat, si nequaquā causas eiusmodi cōminiscentur quæ paupertatē seruāt, aluntq; atq; eatenus dūtaxat opitulantur, uerū quæ illā tandē aliquando tollant. Ac forsitan tibi hoc uolebas Theogni quū diceres eam in altū mare ac prærupis de scopulis præcipitem dari oportere. Quod si quis semper pauper, semper egens, quum semper mercede conductus mereat, hoc ipso sese arbitretur ausugisse paupertatem: non uideo qui fieri possit, quo minus hic ipse sese fallere uideatur. Rursum alij negant sese paupertatem formidaturos, si modo reliquorum hominum in morem possint suo labore, suaq; industria sibi uictum suppeditare. At nunc sibi fractas esse corporis uires, seu senio, seu morbis: eoq; ad eam uitam mercenariam facilem uidelicet atque commodam confugere. Age igitur, inspiciamus num uera prædicent, et num ea quæ dātur ex facili illis suppetāt, non multo neq; adeo maiore labore consent, quā uulgo suus uictus. Nam id quidem etiam uotis expetēdum, uti citra laborem, citra sudorē, nullo negotio paratum

paratum argentum accipias. Verum quàm hæc absint à uero, istud profecto ut dignum est, ne dici quidè satis potest: tantum laborum, tantum sudorum in eiusmodi conuiuiis exhauriendum, ut hic ne ualetudo quidem ad id par sit: quippe quum quotidie sexcenta nō desint negocia, quæ corpus conficiant, atq; extremā usq; defectionē delassent. Verum hæc suo loco dicemus, quum etiā reliquas illorum incōmoditates cōmemorabimus. In præsentia sat erat leuiter ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutē addicere sese, ne istos quidem uera dicere. Superest iam ut eam causam referamus: quæ quidem ut est uerissima, ita ab illis minime profertur. Nempe ipsos uoluptatis gratia, et amplis illis spebus incitatos, ultro inuadere familias diuitum, auri argentiq; uim et copiam admiratos: præterea quod felices sibi uideantur ob conuiuia, reliquisq; eius uite delitias: sperantes futurum, uti mox, nemine uetante, affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt quæ illos adducunt: atq; ex liberis seruos constituent. Non rerum necessariarum usus, quem prætexebant: sed rerum non necessariarum cupiditas, atque ingentium illarum et ampliarum opum admiratio. Enimuero quemadmodum miseros istos, atque infelices amantes, callidi quidam et ueteratores amasij receptant et fastidienter ducunt, lastantq; uidelicet quo iugiter amantes, ambient ipsos atque inserviant. Cæterum ex amoris fructu, ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligunt enim copia facta dissolucundum amorem. Id igitur ne fiat, præcauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amantem: metuētes, ne desperatio minuat cupiditatis ardorem: amātemq;

ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicēturq; semper facturi sunt: semperq; gratificaturi: semperq; ingentium sumptuum rationem habituri: donec imprudētes ambo senuerint, atq; utriq; iam præterierit ætas: huic ad amandum, illi ad dandū. Atq; ita omni uita nihil illis peractum est ultra spem merā. At qui uoluptatis cupiditate nihil non ferre: id quidē forsitan non usq; adeo uitio uertendū: quin magis uenia dāda, si qs uoluptate capiatur, et hanc unde quaq; cōfectetur, quo possit ea potiri: quanquā turpe forsitan ac seruire, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quod uoluptas, quæ ex libertate percipitur, multo suauior est, quā ea quā ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoq; aliquo pacto ignoscendū illis sit, si modo cōsequantur. Verum enimuero ob solam uoluptatis spem, multas perferre molestias, equidem et deridiculum arbitror, et stultum: maxime quoniam uideant labores certos esse, manifestos, et inuitabiles: porro illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quā uoluptas, ne tam longo quidem tempore contigisse. Præterea autem, nec uerisimile uideri, ut contingat aliquādo, si quis modo rem rectā reputet uia. At Ulyssis quidem socij, dulci quadam gustata loto reliqua negligebant, ac presenti uoluptate deliniti honesta contemnebant, ut non prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animo uoluptatis illius sensu occupato. Verum si quis famelicus alij cupiam loto sese ingurgitanti, neq; quicquā inde impertienti, assistat, idq; solam ob spem, quod credat fore: ut et ipsi aliquādo degustandam lotum porrigat: assistat, inquam, ad hūc modū, recti atq; honesti oblitus, dii boni

quā

quàm hoc ridiculum, planeq; uerberibus quibusdam Homericis dignum. Ergo quæ istos ad diuitiũ cõuictum adducunt, & quibus impulsæ sese illis dedunt, ad quodcunq; lûbitum fuerit utendos, hæc sunt, aut his fermè simillima. Nisi si quis & illos cõmemorandos esse iudicat, quos hæc unares ad id cõmouet, quod gloriosum arbitrantur, cum illustribus atq; opulentis uiris habere cõsuetudinem. Sunt enim qui hoc quoq; præclarum ac magnificũ supraq; plebem esse existimèt. Nam ego quidem, quod ad me proprie attinet, recusarim uel cum Persarum rege cõuinere dũtaxat, conuictorq; uideri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaq; causa eius uitæ suscipiende sic illis habeat, age iam cõsideremus apud nosmetipsos: primum cuiusmodi sint illis perferenda priusquàm admittantur, priusquàm obtineãt. Deinde cuiusmodi in ipsa iam uita cõstituti patiantur. Postremo quæ tandem catastrophæ, quis fabulæ exitus illis contingat. Neq; enim illud dicere possunt: hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facile, neque ad id multo opus esse labore, sat esse si uelis modo: postea reliqua omnia factu fore facilia. Imò necesse est ut primum diu sursum ac deorsum cursites, mane excitatus absidue proforibus obuerseris, ut perdures, quum protruderis, quum excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus uidearis, cum ianitori male Syrißanti, ac nomẽclatori Libyco subijceris, quumq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quin etiam uestitus tibi est apparandus supra tuæ rei facultatẽ, p dignitate eius cuius cõuictũ ambis, diligẽdus color, quo ille potissimũ gaudeat, uti ne discrepes, nene oculos illius offendas. Postremo uti grauitè assere

flere necesse est, uel antecedas potius, à famulis protrus-
 sus, ac ueluti pompam quandā expleas. At ille interim cō-
 plures iam dies ne afficit quidem te. Quod si quando res
 tibi felicissime uerterit, si te respexerit, si accersuerit, di-
 xeritq; quicquid illud fuerit, quod illi forte in buccam ue-
 nerit, tum deniq; tum plurimus sudor, tum multa oculorū
 caligo, tum intempestiua trepidatio, tum Sanna eorū qui
 ad sunt, hēstantiam tuam ac perplexitatem ridentiū. Qua
 quidem non raro accidit: ut quum oportuerit respondere:
 quis fuerit rex Archiuorum: mille naues illis fuisse respon-
 deas. Atq; id si qui sunt modesti pudorem uocant: immo-
 desti timiditatem nominant: improbi inscitiam. Ita fit, ut tu
 primā hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimā exper-
 tus, ita discedas: ut tantā animi tui imbecillitatem ipse con-
 demnes. Porro ubi multas iam noctes insomnes duxeris:
 ubi plurimos dies cruentos egeris: haud quidem Helene
 gratia per Iouem: neq; ob Priameia Pergama: uerum spe
 quinq; obolorum: contigerit autē ex deus quispiam tragi-
 cus qui tibi sit auxilio: iam illud restat, ut exploreris excu-
 tiarisq; num literas noris. Atq; ea quidē disceptatio non
 iniucunda est ipsi diuiti: quippe qui laudatur interim, ac
 felix esse predicatur. Caterum tibi uidetur, de uita ipsa,
 deq; omni fortuna tum certamē esse paratū: propterea qd'
 tibi uenit in mentē, idq; merito futurum, ut alius nemo sit
 admissurus, si prius ab hoc reiectus, ac repudiatus uidea-
 re. Interim in uarias curas distraharis oportet: partim dū
 inuades ijs qui pariter ex æquo tecum examinantur. Finge
 enim ex alios esse, qui eiusdē fortune tibi sint cōpetitores:
 te uero tibi uideri cuncta parū absolute respondiisse, me-
 tuentem

tuentem interim simul et sperantem, ac misere de illius
 uultu pendentē: qui si quid parū probet eorum que dixe-
 ris, peristi. Sin aridens auscultat, hilarescis et spe bona
 fultus cōsistis. Porro consentaneum est, esse nō paucos, qui
 tibi aduersentur, atq; alios in tuum locum uelint inducere.
 Horum unusquisq; clāculū uelut ex insidijs in te iaculatur.
 Iam uero illud considera: quale sit uirum promissa barba,
 cana coma, examinari, nūquid bonæ rei didicerit, et alijs
 quidem didicisse uideri, alijs secus. Superior interim uita,
 et omnis anteaſta etas tua curiosius disquiritur. Quod si
 quis aut ciuis inuidiā, aut uicinus leui quapiam de causa
 prouocatus te deferat, et adulterum dicat uel pederā-
 ſten: Is protinus, iuxta uetus illud prouerbum, ex Iouis
 tabulis testis. Porro si pariter omnes bene de te prædicēt,
 suspecti, leues, ac largitione redempti uidebūtur. Nā ad-
 modum omnia tibi consent oportet. Nihil prorsus sit,
 quod tibi queat obſistere. Alioquin nunquā obtinueris.
 Age sanē. Hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna
 cuncta tibi feliciter ceſſerunt, et probauit ipse doctrinam
 tuā, et amicorū præcipui, quibusq; ille huiusmodi in re-
 bus plurimam habet fidem, nō dehortantur. Ad hæc uult
 etiam uxor. Non refragatur domus præfectus, neque item
 dispensator. Nemo tuā inſimulauit uitā, dextrā omnia et
 omni ex parte bene promittūt sacra. Vicisti igitur o fortu-
 nate, et coronatus es Olympiā. Quin Babylonem magis
 cepisti, aut Sardorū arcē occupasti. Habebis copia cornu
 et gallinacū lac emulgebis, iam sanē par est, ut aliquādo
 præmia capiat, maxima uidelicet, et que laboribus tantis
 reſpnodeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul ut
 merces

merces haudquaquam contēnenda praeſtituatur, eaq; cō-
 mode ad uſum citraq; negociū perſoluatur, utq; reliquis
 item honos tibi praeſter miniſtrorum uulguſ ſuppeditetur.
 Ceterum à laboribus illis, à luto, à curſitationibus, à uigi-
 lijs, in ocium te recipias, uti id quod uulgo ſolent optare
 mortales, porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias
 praeſter ea ſola, quorū gratia primū receptus es & in quae
 cōductus. Ita enim cōſentaneum fuerat Timocles, neq; in-
 gens malum erat futurum, ſi quis ſubdita ceruice ſerat iu-
 gum, leue nimirū & portatu facile, quodq; eſt omnīū ma-
 ximum, auro illitū. Atqui longe ſecus res habet, imò nihil
 horum reperietur. Siquidē in medijs ipſis id genus conui-
 ſtib; ſexcente res accidunt, uiro ingenuo neutiquam to-
 lerāde. Quae quum audieris, ipſe tecum ordine reputato,
 num quiſquā ea perpeti queat, cui quidē cum eruditione
 uel minimum cōmercij fuerit. Exor diar autem ſi uidetur à
 primo cōuiui; unde cōſentaneum eſt te conſuetudinē illā
 auſpicaturum. Primum igitur, adeſt tibi quiſpiam, qui te
 iubeat ad conuiuiū accedere: ſamulus non incomis qui tibi
 prius placandus datis in manum, ne uidearis inciuiſis, ut
 minimum quinq; drachmis. At ille Acciſſans, ſeq; quum
 maxime cupiat, cupere diſſimulans: Apage inquit, Egone
 quicquā abs te? Addit & illa, abſit, di; prohibeāt. Tan-
 dem ſeſtatur atq; obtemperat, ac diſcedit, te late diducto
 riētū ſubſamans. Tu porro nitida ſumpta ueſte, mundiſſi-
 meq; cultus, lotus accedis, ſollicitus interim, ne prior alijs
 aduenias. Nam id inurbanum, quēadmodum poſtrimum
 uenire, graue. Proinde media inter utruq; obſeruata op-
 portunitate ingrederis, teq; ſanē quam honorifice exci-
 piunt.

piunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulo supra diuitem, inter duos ferme ueteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes ueneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur suspensus inhias, propterea quod noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentés sunt, quid agas obseruant. Neque uero ea res curæ nõ est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, ut oculis obseruent, quemadmodum te geras in pueros aut in uxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simulatq; te uident propter imperitiã ad ea quæ sunt attonitum, ac stupefactum, derident clanculũ, coniectantes te nunquam antea apud alium quẽpiam cœnasse, nouumq; tibi esse ut mantile apponatur. Proinde, sicuti uerisimile est, præ hæsitantia sudes oportet, ac neq; cũ sitias, audeas potũ poscere, ne uinosus uideare: neq; uarijs apposis opsonijs, & in ordinẽ quendam extructis, scire posses, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eũ qui proximus accũbit respectes necesse est, atq; eundem imitatus, cõuiuij rationẽ & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & uariãs, animoq; penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. Atque interim quidẽ, diuitis admiraris felicitatem, propter auri uim & eboris, tantasq; delitias. Interim tuam ipse deploras infelicitatẽ, qui quum nullius sis rei, tamẽ uiuere te credas. Nõ nunquam & illud in mentẽ uenit, fore ut admirandam & expetendam quandam uiuas uitã, quippe qui sis omnibus delitijs illis fruiturus, cunctorumq; ex æquo futurus particeps. Arbitraris enim te semp bacchanalia festa celebra-

turum.

turum. Quin et adolescentuli formosi præministrantes,
ac silentio arridentes, suavius in posterum hoc uite ge-
nus pollicentur, ut Homericum illud nunquam desinas in
ore habere,

Haud uitio uerti debet si Troia pubes
Armatisq; simul Danai, sub Marte laborum
Pondera tanta ferant:

Ob tantam uidelicet felicitatem.

Accedunt ad hæc inuitatiuncule ad bibendum. Ac postu-
lato perquam ingenti scypho quispiã, præbuit tibi, præ-
ceptorem, aut aliud quiddam denique te appellans. At tu
recepto scypho quid uicissim oporteat respondere, pro-
pter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamq; rustica-
nus, et inelegans esse uideris. Ceterum ea propinatio
multorum ueterum amicorum inuidiam in te concitauit, è
quibus nonnullos iamdudũ tuus accubitus clanculum ure-
bat, quod modo quum adueneris, ijs anteponare, qui mul-
torum annorum seruitutem exhausserint. Protinus itaque
talìa quedam de te inter illos dicta feruntur. Illud scilicet
malis nostris decrat, ut etiam ijs qui nuper in familiam cõ-
migrarunt, posthabeamur. Et solis Græculis patet urbs
Romana. Et quid habent, quamobrẽ nobis debeant ante-
poni? Num mirificam quandam utilitatem adferre uiden-
tur, quum uerbula quedam misera dicunt? Rursum alius,
hec: An non uidisti, quãtum biberit, quemadmodum cibos
appositos auide corripiciens deuorarit? Homo inelegans,
ac sine enectus, qui ne per somnum quidem unquam fue-
rit albo pane saturatus, multo minus aut Numidica, aut
Phasiano, è quibus nobis uix ossa reliqua fecit. Porro ter-
tius,

tius, fatui, inquit, priusquàm quinq; abeant dies, uidebitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nūc quidē, non secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: uerum ubi crebro iam fuerit calcatus, lutoq; deformatus, tū misere sub lecticā abijcietur cinicibus, quēadmodū nos, oppletus: Atq; inter illos talia p̄multa de te iactātur. Ex quibus aliquot iam tum etiā ad calūniandum insinuandumq; te incitantur. Omne igitur illud cōuiuiū tui plenum, ac pleriq; de te sermones. Tu uero propter insolentiam atq; insuetudinē plus quàm sat est hauris uini tenuis & acris, eoq; iam dudum aluo tibi cito discruciaris: uerū neque decorum tibi ante alios ē conuiuiū discedere, neque rursum manere tutum. At producta interim in longum potatione dum sermo alius ex alio nascitur, dum spectacula alia post alia proferūtur in cōuiuium (nam uniuersum fortune sue strepitum tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui nō liceat, neque uidere quæ gerūtur, neq; auscultare, si quis uoce, citharæue canat egregie dilectus adolescentulus. At laudas tamē inuitus: ceterū animo illud optas, ut aut terræmotus repens ortus ea cuncta discutiat, aut incendium aliquod renunciatur, quo simul conuiuium tandem aliquando dirimatur. Habes amice primum illud scilicet & suauissimū cōuiuium, quod mihi quidem haudquaquàm suauius sit cepis, cādidoq; sale, libere quū uelim ex his & quantū uelim edenti. Verum ut ne tibi cōmemorem ructus acidos, qui deinde sequuntur, ut ne nocturnos uomitus, mane uobis erit de mercede pacto transigendum, quantum, & quæ anni parte te oporteat accipere. Ergo presentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, &

u considerare

confidere iusso, sic loqui incipit: Facultates nostræ cuiusmodi sint, iam perspicere potuisti, quàm nullus in his factus, sed citra ostentationem, moderata ac popularia oïa, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autē animum inducas uelim, ut existimes omnia nobis fore cōmunia. Nā ridiculum profecto, si quum charissimam possessionum mearum partē, puta meam ipsius uitā, aut per louem, liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint erudiendi) tibi credā, nō aliarum item rerum te mecum ex æquo dominū ac possessorē existimem. Caterum quādo certi quippiā est præfiniendum, equidem uideo uite tue frugalitatem, ~~et animum paucis~~ contentum. Neque non intelligo haud mercedis adductū spe te in nostrā uenisse familiā: uerū aliarum gratiarerū: puta nostræ in te beniuolētiæ causa, tum honoris, qui tibi præter omnes continget. Attamen præfiniendum est aliquid. Quin ipse magis quod uidebitur statuito, habitarratione, uir amicissime, munerum etiam illorum que quotannis festis diebus à nobis accepturus uideris. Neq; enim uel ista nobis fuerint neglectui futura, etiā si nunc hæc pactione non complectamur. Scis autem complures per annū eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habitarratione, moderatius nimirum præmium nobis præscribas. Præterea decet etiam uos homines eruditos, pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te uaria spe læbefactans, mitem sibi ac tractabilem reddidit. Tu porro qui dudum talenta, ac multa nummūm milia somnias, solidos agros, ~~et familias~~, sentis quidem tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniam: nihilominus blanditur tibi pollicitatio tamen: atq; illud, cōmunia futura sunt oïa, ratū ~~et uerum~~

Et uerum fore arbitraris: ignarus eiusmodi dicta,

Summis è labijs, non imò è corde profecta.

Tandem præ pudore ipse statuendi ius desers. Verum ille factus uas sese negat. Caterum ex amicis præsentibus quæpiam in eo negotio ueluti medium intercedere iubet, qui salarij modum pronunciet eum: qui neque ipsum grauet, ut cui plurimas tum alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neq; rursus ei qui laturus est, sit omnino indignus. Atque is seniculus quispiam, diuitis equalis, unà cum illo à pueris, adulando educatus. Eho tu inquit, num inficias ire potes, quin unus sis qui in hac urbe uiuunt omnium fortunatissimus, cui primum contigerit, quod pluribus misere cupientibus, uix à fortuna dari possit: nempe ut in huius hominis cōsuetudinem admittaris, ut communes penates habeas, ut in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Cræsi talenta, tum Mide diuitias superat, si modo modestus esse noris. Equidem non paucos noui magni nominis uiros, qui cupiissent, etiam si quid ultra dandum fuisset, gloriæ duntaxat causa, cum isto uiuere, et familiares apud hunc atq; amici uideri. Quapropter haud inuenio, quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam, etiam præmio addito admitteris. Proinde, mihi satis esse uidetur, nisi planè es insolens, si tantum accipias, simulq; pronunciat, sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quam intra retia tencaris. Frenū igitur recipis, musitans, ac dissimulans, ac initio quidem non magnopere illi reluctans, facileq; sequeris, ut quod

u 2 non ad

non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum uero ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quod te cōspiciant intra cancellos uersantem, ac nullo prohibente introēntem, prorsusq; praeclaris illis opibus delitijsq; domesticum quendam ac familiarem esse factū. At ipse nōdum uidere potes, quāmo brē illi te felicem existimēt, nisi quod gaudes tamen teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Ceterum cōtra atq; speraris euenit, ex quē admodum adagio dicitur: iuxta Mandrabuli morē negocium procedit, in singulos (ut ita dixerim) dies, deterius ac retro relabens. Vnde paulatim uelut in luce dubia, tum demum difficiēs intelligere incipis, aureas illas spes, nihil aliud fuisse, quā ampullas quas dā inauratas, labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quia nam isti sint, fors itā me rogabis. Neq; enim uideo inquires, quid in hac cōsuetudine sit adeo molestum, neq; intelligo ista quae cōmemoras, grauiā atq; intoleranda. Audi igitur uir egregie, nō molestiam modo negocij perpendens, uerū foeditatem, humilitatem, prorsusq; seruitutem, uel praecipue interim considerans. Principio memineris ex eo tempore, te iam neq; liberū, neq; ingenuū posse uideri. No ueris enim te haec omnia genus, libertatem, progenitores, ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem te metipsum addicens in aedes ingrederis. Siquidem libertas tibi comes ire recusarit, ad uitam tam indignā, tam humilē te cōferenti. Seruus itaq; (tametsi noīc ipso grauiter offenderis) seruus inquam, uelis nolis, futurus es, neque unius seruus uerum complurium, operamq; seruile praestare cogis,

geris, obstipo capite, à diluculo in uesperā usq; idq; mercedē uili atq; indigna. Adde, quod ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neque ab illo magnifices, ut qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed sero didiceris, atque etate multū aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem te pristinae libertatis memoria, animo recursans, facitq; ut interdum resilire conere, relucterisq; atq; ob idipsum fit, ut seruitus tibi molestior accadat. Nisi forte illud tibi ad libertatē sufficere putas, quod nō fueris Pyrrhia aut Zopyrione patre prognatus : aut qd' nō sicuti Bithynicum aliquod mancipium, uociferante præcone diuendaris. Atqui tum uir egregie, quum instante nouilunio, Pyrrhijs et Zopyrionibus inmixtus, manum itidē, ut alij seruuli protēdis, capisq; quodcūq; illud tandem est quod datur, hæc uidelicet est auctio. Nam præcone nihil opus erat homini q̄ ipse sui fuerit præco, quiq; ipse ultro sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam ò scelestē (cur enim nō dicam præsertim in eum qui se philosophum esse dicat?) si quis te pirata inter nauigandū captū, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, te ipsum deplorares, tanquā indignā fortune iniuriā patientē. Aut si quis manu iniecta, te duceret in seruitutem asserēs, leges inclamarēs, omnia facerēs, acerbe ferres, et ò terra, ò dij, magno clamore uociferareris. Nūc uero, quum ipse te, ob paucos obolos, id etatis in qua etiam si seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa uirtute ac sapientia ultro adductū uendideris, nihil illa reueritus, quæ per multa ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele disserūtur, quum libertatē laudant, seruitutem

damnant. An non te pudet, quum inter homines assentatores, et emptitios, ac scurras uersans ex equo cum illis aestimaris, quum in tanta Romanorū turba, solus peregrino in pallio uersaris, quumq; Romanā linguā perperā ac barbare sonas: præterea, quum agitas cōiuiia tumultuosa, magna hominū turba conferta, quorum pleriq; collectitij, quidā sunt et improbi? Atq; inter hos laudas odiose, bibisq; præter modū: deinde mane ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, unā sursum ac deorsum circumcurfas, hesternō luto etiamdum tibijs adherente? Vsq; adeo ne te lupini, aut holerū agrestium tenuit penuria? Vsq; adeo tibi defuerūt fontes frigida manātes aqua, ut per desperationem ad ista deuenires? Haud puto. Quin potius palām est, te, non frigide aque, neque lupini, sed bellariorum, atq; opsoniorū, uiniq; odorati cupiditate captum eō uenisse. Que dum lupi piscis in morem auidius appetis, tuo merito euenit, ut hamus tibi fauces transfixerit. Itaq; præsto sunt huius intemperantie, gulaq; autoramenta. Ac perinde atq; sinia à trunco reuinctus collo, reliquis quidē omnibus risui es: at ipse tibi delitijs affluere uideris, cui contigerit, affatim expleri caricis. Ceterum libertas, ingenuitas, unā cum ipsis gētilibus, ac tribulibus, hæc nimirum euanida cuncta, atq; istarum rerum ne memoria quidem ulla: quanquā hoc quoq; ferendum, si uita ista cum hac turpitudine dūtaxat esset cōsumpta, quod ē libero seruū uideri facit, non labores etiam accederēt, cum illa seruorum collumie cōmunes. Sed uide, num que tibi imperantur, leuiora sint his, que Dromoni aut Tibio mandātur. Nam doctrine quidem, cuius rei cupiditate

piditate simularat te in familiam suam accersisse sese, perquam exigua illi cura est. Quid enim (ut dici solet) cōmercij a sino cum lyra? An nō uides uidelicet, quam misere macerentur immodico desiderio, uel Homericæ sapiētiæ, uel Demoſthenicæ grauitatis ac uehementiæ, uel Platonice sublimitatis? Quorū me hercle ex animis si quis aurū, argentum, atq; harū rerū curas tollat, nihil fuerit reliquū, præter fastū, molliciem, lasciuiam, luxum, ferocitatē, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opus te. Verū quoniam tibi barba ingens propēdet à mento, quoniamq; uultu ipso graue quiddam ex uenerādum præ te fers, non quia pallio Græcanico decenter amictus es, noruntq; iam omnes te grāmaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum, pulchrum ille sibi putat, ut ex cuiusmodi quisspiā, anteambulonū suorū pompæ permixtus esse uideatur. Futurū enim hac re ut Græcanicarū disciplinarum studiosus, reliqueq; omnis doctrinæ neque negligens, neq; rudis esse putetur. Vnde fit ut in periculū uir egregie uenias, ne nō tā ob admirandas illas artes, quin magis ob barbā palliumq; conductus esse uideare: proinde ut perpetuus apud illū cōspiciaris oportet, neq; abs sis unquam, uerū ut diluculo relictis stratis, in famulatio temet exhibeas conspiciendū, neq; locū in acie deferas. Porro ille iniecta nōnūquam tibi manu, quicquid forte in mentē inciderit, de hoc tecum nugatur, obuijs ostentans, quā ne per uiam quidē ingrediens, incurius sit literarum, quin ut illud ipsum etiā otium, quod inter inambulandum datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc cursim, nunc gradatim, nunc scansim plerunq; nunc descensim (Nā scis huiusmodi

esse urbem) obambulans, tum sudas, tum spiritum anhelus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiā, ad quem accessit, cōfabulante, quum tibi interim locus desit, ubi uel asidere queas, librum uidelicet stans in manū sumis, quoq; fallas tedium, legis. Post ubi ieiunū te sitientemq; nox occuparit, incommode lotus, intempestiue, puta nocte ferme concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neq; conspiciendus his qui adsunt. Verum si quis aduenerit recentior, tu post tergum reijceris. Itaq; in angulum aliquem abiectissimum retrusus, accumbis, testis dūtaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumdons, si fors ad te perueniat, uel aridum malue folium, quo reliqua inuoluunt, si fastidiatur ab ijs qui supra te accumbunt, præ fame libenter arrepturus. Audi iam et aliud contumeliæ genus. Quid quod ne ouū quidem soli tibi apponitur. Neq; enim cōuenit, ut tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq; ignotis ministrantur, quandoquidem hæc tua sit inscitia atque inurbanitas. Neq; auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs. Verū diuiti illi pinguis et succulenta, tibi pullus dimidiatus, aut palumbus aliquis aridus atque insipidus, non auis uidelicet, sed manifesta contumelia ludibriumq;. Neq; uero raro fit, ut si quando desit alibi, minister repete te inspectate submouens ea, quæ tibi erant apposita alijs apponit: illud tibi ad aurem immurmurans, tu profecto noster es. Quod si quando interim dissecetur, uel porca foeta, uel ceruus, aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certe Promethei partem feres: nempe ossa adipe circumtecta. Nā qd' ei qui supra te accumbit patina finitur ad stare;

ad stare, quoad satiatus repudiet, te contra tam celeriter
 prætercurrat, quis tandem isthuc ferat, qui modo sit inge-
 nuus, cuiq; tantū insit bilis, quātum uel ceruis adest? Atq;
 illud equidē nondum dixi, quod reliquis suauissimū ac ue-
 nustissimum uinum bibentibus, tu solus malum quoddā ex-
 pingue bibis. Proinde illud semper curas, ut auro, argen-
 tōue bibas, ne colore prodente, palām fiat, te usq; adeo cō-
 temptum, neglectumq; esse cōuiuam, quanquā bene tecū
 ageretur, si uel illud ipsum ad satietatem usq; bibere lice-
 ret. At nūc ubi crebrius poposceris, minister audisse dissi-
 mulat. Adde iam multas interim & alias esse res, quæ te
 discrucient, imò nihil esse fermè, quod non sit acerbū, ma-
 xime quum tibi cinēdus aliquis antefertur, quin pluris te
 fit is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos contexit
 Alexandrinus quispiam homunculus. Nam qui tibi speres
 tu ut in accubitu equeris ijs, qui uoluptates & amatoria
 subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde
 in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præq; pudore
 abstrusus, suspiras, uti coniectandum est, teq; ipsum
 deploras, ac fortunam incusas tuam, quæ tibi ne pauxillum
 quidem lepōris ac uenustatis asperserit. Ac prorsus ita
 uideris affectus, ut optes poëta fieri, ut amatorias conscri-
 bas contiones, aut si id non contingit, uel eam assequi fa-
 cultatem, ut possis ab alijs conditas digne canere. Vides
 enim quibus in rebus situm est, ut quis efferratur, plurimūq;
 fiat. Quin & illud ferre queas, ut magi quoq;, aut ario-
 li personam (si necesse sit) induas, ex horum genere qui
 amplas hereditates, qui imperia, qui cumulas opes pol-
 licentur. Quandoquidem hos quoque uides non medio-

critter à diuitibus amari, plurimiq; fieri. Eoq; uel unum-
 quodlibet horum fieri percipias, uti ne prorsus reijcubus,
 atque inutilis appareas. Atqui ne ad ista quidem docilis es
 infelix: proinde submittas te oportet, musitesq; ac tacitus
 feras, clàm apud te ploràs, ac neglectui habitus. Etenim si
 te famulus aliquis susurro deferat, qui solus omnium nō lau-
 daris puerum heræ saltantē, aut cithara canentē, ista scili-
 cet ex re nō leue discrimen impēdet. Quapropter terre-
 stris in morem rane, sitiēs uocifereris necesse est, id operā
 dans, ut in laudatium numero insignis ac præcipuus appa-
 reas. Quin sepicule, silentibus reliquis, tibi ficta quedam
 laus prostrēda: quæq; multam sapiat assentationem. Iam
 uero magnopere ridiculū est, cum esurias interim sitiasq;
 unguentis collini, ac uertice gestare coronā. Siquidem id
 temporis nō dissimilis uidere sepulchrali columnæ, uetusti
 cuiuspiā cadaueris, quæ gestare solet ea, quæ manibus in-
 feruntur. Nam huic infuso unguento, impostaq; corona,
 ipsi et bibunt, et edunt apparatus epulas. Porro si etiam
 zelotypus quissiam fuerit, sintq; illi uel pueri formosi, uel
 uxor puella: neque tu prorsus à Venerè Gratijsq; fueris
 alienus, profecto non satis tuta res, neq; periculū negligē-
 dum: propterea quod regis plures sunt oculi: qui quidē nō
 uera solum uident: sed semper ueris aliquid addunt ad cu-
 mulum, ne cōnuere uideantur. Quas ob res, uultu demis-
 so tibi est accumbendum: quemadmodum in Perficis con-
uiujs fieri mos est, uerito, ne quis eumuchus sentiat te in cō-
 cubinam aliquam coniicientem oculos: moxq; aliter eum-
 chus, cui iam dudum arcus in manu tensus est, quia uideris
 quæ uidere neptas, inter bibendum, malum iaculo transfi-
 gat. Iam

gat. Iam peracto conuiuiō, ubi paululū dormieris: ad gal-
 li cantum expergefactus: O me miserum inquis, o infortu-
 natum, cuiusmodi quondā conuictus: quos amicos reliqui:
 tum uitam trāquillam et ocij plenam, somnum quem mea-
 pte cupiditate metiri soleo, deambulationes liberaſ, atque
 ex his in quale barathrum memet præcipitem dediſ? Et
 deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quod nam
 iſtud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit,
 ut mihi unquā aliāſ plures commoditates ſuppeterent
 quantum ſuppeteabant. Tum autem accedebat libertas,
 atque omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nunc
 porrò iuxta id quod prouerbio iactatum eſt: Leo chor-
dula uinctus ſurſum ac deorſum circumſeror. Quodq;
 omnium eſt miſerrimum, maximeq; deplorandum, neque
 efficere poſſum ut placeam, neque gratiam emereri queo:
 propterea quod harum rerum ſum imperitus ac rudis,
 maxime compoſitus collatusq; cum his qui hæc uelut ar-
 tem profitentur. Proinde iniucundus ſum, ac neutiquā
 aptus conuiuijs, quippe qui ne riſum quidem concitare
 norim. Quin etiam ſentio me non raro moleſtum eſſe et
 importunum, quum adſum, maxime, quum ipſe ſciſpo fe-
 ſtiuior eſſe conatur. Nam illi tetricus uideor. In ſumma
 nullam inuenio uiam, qua me illi accomodem. Etenim ſi
 meam ipſius autoritatē ac ſeueritatē tueri pergo, iniucun-
 dus uideor, ac propemodū horrendus ac refugiendus. Cō-
 tra ſi riſero, uultumq; quā poſſum maxime ad hilarita-
 tē cōpoſuero, ſaſtidit illico ille, et auerſatur. Ac proſus
 tale quiddā mihi uidetur, quale ſit, ſi quis in perſona tra-
 gica comediā agere tentet. Poſtremo quā tandem aliam
 uitam

uitam mihi uiuam demens, posteaquàm hanc presentem alteri uixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam sonuit tintinabulum, iamq; ad eadem tibi redeundum est, obambulandum, standū, sed ceromate inunctis ante femoribus poplitibusq;, si modo uelis par esse certamini, præmioq; tollendo idoneus. Deinde cōuiuium idem & eadem apparatus hōra. Iamq; adeo diuersa uiuendi ratio superioriq; cōtraria, tum insomnia, sudor, defatigatio, paulatim quasi suffosis cuniculis inducunt uel tabem, uel pulmonis exulcerationem, uel intestini tormina, uel egregiā illam podagram. Reluctaris tamen sedulo, ac frequenter quū ualeitudo poscat uti lecto decumbas, ne hoc quidē licet, eo quod assimulari morbus quò munia officiaq; iusta defugas existimatur. Hinc præter omneis perpetuo palles, semperq; iamiam morituro uidere similis. Et hætenus quidē de his quæ domi ferenda sunt. Quod si quādo fuerit peregrinandum (ut ne interim referam alia incōmoda) sepe fit, ut pluuio cœlo, ubi postremus ueneris (Nam is locus tibi sorte cōtigat) uehiculū opperiaris, donec nullo iam reliquo loco ubi diuerferis, proxime coquū aut heræ cōptorē te reclinant, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; uero tibi referre grauabor, qd' mihi Thesmopolis iste Stoicus narrauit sibi accidisse, rē profecto nimisquàm ridiculam, quæ tamē eadē possit & aliū cuius accidere. Conuiuebat enim cū opulenta quadam ac delicata muliere ex illustribus istis & urbanis. Eā, quū aliquādo peregre proficisceretur (hāc id primū aiebat sibi maximopere deridiculū accidisse) in curru sibi uiro nimis philosopho adiunxisse cinadū quæpiam picatis cruribus, derafa barba. Quem illa honoris
(ut con-

(ut coniicio) gratia secum ducebat. Quin nomen quoque cinedi cōmemorabat. Aiebat enim Chelidonium uocari. Iam primū illud cuiusmodi fuerit uide: iuxta uirum seuerū tetricumq; tum senem canoq; mento (Scis aut quā profundam ac uenerabilem barbā habuerit Thesmopolis) asidere nihili hominem & effœminatum, picturatis oculis, lubrico uultu, fracta ceruice, non Chelidonē per Iouē, id est hirundinē, sed uulturem magis, reuulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus, ne faceret, futurum fuisse, ut flammeum etiam in capite gestās asideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillante garrienteq;, demum (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiā saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mandatum. Accersito illi mulier Thesmopoli inquit, ita tibi dii bene faciant: magnum quoddā officium abs te requiram, quod caue recuses, neq; expectes ut quicquā te sim rogatura studiosius. Atque hoc (ut est credibile) omnia se facturum pollicito: hoc inquit, te rogo quādoquidē uideo te uirum probum, diligentem & amantem, caniculā quam nosti Myrrhinā, in uehiculum recipe, eamq; mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atq; adeo propemodum iam propinqua partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te putes mihi mediocri beneficium facturum, si charissimā mihi iucundissimāq; caniculā seruaueris. Recepit Thesmopolis quum illa tātopere rogaret ac propemodum etiam fleret. Porro spectaculum erat supra modum

modum ridiculum. Canicula è pallio prominens proſpe-
 ctansq; paulo infra barbam ac ſubinde imbeciens (Tamet ſi
 hæc quidem Theſmopolis reticuit) ac gracili uoce latrans
 (huiusmodi enim catellæ iam in delitijs ſunt) neq; nō phi-
 loſophi mentum oblingens, maxime ſi quid pridiani iuris
 inhereret. Porro Cinædus aſſeſſor ille, quū nō inſulſe ſu-
 per cōuiuium diſteria quædā ieciſſet in eos qui aderant,
 ac deniq; et ad Theſmopolim uſq; dicacitas perueniſſet:
 de Theſmopolide, inquit, unum hoc poſſum dicere, eum è
 Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum. Equidem audiui
 caniculam etiā peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huius-
 modi delitijs illudunt, uel (ut uerius dicam) huiusmodi con-
 tumelijs ac ludibrijs tractant eos, qui cum iſtis uiuunt, pau-
 latim eos cicures ac manſuetos ad ſerēdas cōtumelias red-
 dentes. Præterea autem et Carcharorum Orator ē noui,
 qui iuſſus ſuper coenam declamabat, neutiquā inerudite
 per Iouem, imò grauiter et abſolutiſſime, ac laudabatur
 interim ab illis bibentibus, quum nō ad aque modum, ſed
 ad uini amphoram oraret. Atq; eam moleſtiam, ob ducen-
 tas drachmas perpeti ſerebatur. Verum hæc quidem for-
 taſſis utcuq; toleranda. Porro ſi diues ipſe, aut poëticus
 fuerit, aut hiſtoricus, qui ſua ipſius ſcripta in conuiuiis re-
 citare gaudeat: tum uero maxime futurū eſt, ut diſcrucieris
 ac dirumparis. Nempe quam admirari, quam aſſentari,
 quam nouos quosdam laudandi modos comminiſci neceſſe
 habes. Sunt autem qui et formæ nomine ſtudeant admirā-
 di uideri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles
 neceſſe eſt, etiam ſi illis naris nonnunquā cubitali hiet
 ſpecu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionys-
 ſiacas

si acas asportaberis, tanquàm qui illi tum inuideas, tum in-
fidieris, maleq; uelis. Ad hæc et sapiētes et rhetores sint
neceſſe eſt. Quod ſi etiã ruſtice quippiã dixerint, tũ uero
iuxta illud, quod dici ſolitum eſt: Atticæ atq; Hymetti ple-
nam orationem uideri uolunt, atq; in legem abire, ut deinceps
ita loquãtur homines. Quãquã que uiri faciũt, ſer-
ri forſitan queant. At uero mulieres (nam mulieribus etiã
illud ſtudio eſt, ut doctos aliquot in ſuo cõuictu cõductitios
habeant, quiq; ſeſe mercede affectentur:) Quandoquidẽ
 hoc quoq; ad reliquum cultũ, elegantiamq; pertinere pu-
 tant, ſi dicãtur erudite, ſi philoſophi, ſi carmina cõpone-
 re Sapphicis haud multo inferiora, ob hæc ſanẽ hæ quoq;
 cõductitios Rhetores, Grãmaticos, Philoſophos circũſe-
 runt. Hos autẽ audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculũ)
 tum temporis, quũ uel comuntur, aut capillos in orbẽ re-
 ligant, uel in conuiuiõ. Nam aliãs nõ ſuppetit illis ocium.
 Porro ſepenumero fit, ut interim dum Philoſophus quipa-
 piã diſſerit, interueniẽs ancilla, literulas ab adultero por-
 rigat. Ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittun-
 tur, opperietes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita
 redeat ad auditionẽ. Porro ſiquãdo poſt multũ temporis
 inſtãtib; ſaturnalibus, aut panathenæis, miſera quepiam
 umbella tibi mittatur, aut tunicula ſemiputris ac detrita, tũ
 deniq; plurima miſitẽtur oportet. Atq; aliquis qui ſtatim
 ſubauſcultarit, herũ id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac pri-
 mus rei index, abiensq; nõ exiguum preciũ auferit qui re-
 nunciarit. At manẽ plus tredecim te adẽũ idẽ apportãtes
 nunciij: quorum quiſque commemorat quã multa dixe-
 rit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhora-
 tans

tans commodiora subiecerit. Omnes itaque donati premio discedunt, at nō sine murmure tamen, qui nō plura dederis. Porro salarium ipsum sex fermē obolorum. Idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quod illud aliquādo auferas: primū ipsi herō adulcris, supplexq; fias necesse est: deinde captandus et dispensatoris fauor. Nam hoc quoq; quoddā est seruitutis genus. Neque uero negligendus is, quem in cōsiliū adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur uel uestiario, uel medico, uel cerdoni cuiquam. Vnde fit ut sera atque intempestiua, eoq; inutilia prēmia tibi accedant. Ceterum inuidia ingens, iamq; etiā calūnie quædā paulatim struuntur in te, apud hominem qui iam nō inuitis auribus accipiat, siquid aduersum te dicatur: Quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, et ad obeunda munia famulatus claudicantem, atq; obaudientē, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquā id quod erat in te florentissimum decerpsit, cuiq; partem maxime frugiferam ac præcipuum corporis uigorem detriuit, iamq; te lacerum panniculū reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinum te portatum abijciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus, uel quod pusionem illius tentaris: uel quod homo senex uxorē ancillam uirginem iuuenem: uel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedisq; desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum optimam podagram unā cum senectā comitem ducens. Quum interim quæ quondam sciueris, tanto temporis spacio dedidiceris, tum uentrem

trem cudeo reddideris ampliore, tibiq; paraueris inexplebile quoddam & implacabile malum. Etenim gula ea quibus assueat, flagitat. Quæ cum negantur, indignatur. Adde quod præterea nemo te posthac recepturus est in familiam, utpote cuius iam præterierit ætas, quiq; similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidẽ perinde ut aliorum animantiũ est usui. Quin ex hoc ipso quod eiectus es, calũnia quàm potest proxime ad ueri similitudinem conficta, facit ut aut adulter, aut ueneficus, aut aliud quippe tale uidearis. Nam accusatori uel tacenti fides habetur. Tu uero Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidẽ huiusmodi nos omnes esse ducunt, idq; iure optimo, uideor enim mihi causam aduertisse, quamobrem eiusmodi de nobis obtineãt opinionem. Nam pleriq; qui in familias accedunt, propterea quod alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes, atq; id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallijs amicti, barbisq; neutiquàm contēnendis onusti. His rebus fit, ut non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, uideãt tales. Maxime uero, posteaquàm animaduenterint, quàm sint in cōuiujs, reliquoq; cōuictu adulantes, quàm ad lucrũ humiles ac seruiles: deinde eiectos eosdem iam oderunt, neque id iniuria, ac modis omnibus admittuntur, ut eos funditus perdant, si quo modo possint. Verẽtur enim, ne cuncta illa uite sue mysteria in uulgus effèrant, quippe qui nihil non exacte norint, quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos male angit. Omnes enim similes sunt pul-

x cherrimis

cherrimis istis libris: quorum aurei quidē umbilici, purpurea foris pellis: ceterū intus aut Thyestes est liberis in cōniuiis comedēs, aut Oedipus matris maritus, aut Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt et illi, splendidi, cōspicuiq;. Porro intus sub purpura uarias occidūt Tragœdias. Quorum unumquēq; si euolueris, explicuerisq;, fabulam non mediocriter longam reperies, Euripidis cuiuspiā, aut Sophoclis. Contra foris nihil nisi purpura splendida, aureiq; umbilici. Harum itaq; rerum sibi cōscij oderunt illos, atque insidias parant, si quis penitus ab illis defecerit, qui eos probe cognitos depingat, qualesq; sint euulget. Iam uero libet mihi Cebctis illius exemplo et imaginem quandā huius uite tibi depingere, ut eam contemplatus scire queas, num ex usu tuo sit eam adire. Equidē magnopere cupiā uel Apellem quēpiā, uel Parrhasium, uel Aëtionem, uel Euphranorem ad hanc depingendā tabulā adhibere. Verū quoniā fieri potis non est, ut aliquē artificē tam egregiū atq; absolutū nanciscamur, in præsentiā tenuem quandā pro mea uirili imaginē adumbrabo. Ergo pingatur uestibulū sublime atq; inauratum, neq; id humi situm in solo, uerum procul à terra in edito collis fastigio. Præterea inaccessum fermē et abruptum, lubricoq; aditu, ita ut plerūq; qui se iam ad summū usq; uerticem penetrasse sperant, lapsa pede precipitati ceruicem frangāt. Intus autē Opulētia sedeat, tota (sicuti uidetur) aurea, maiorem in modū formosa, atq; amabilis. Porro amator ubi uix tandē cōscendit, iamq; ad fores accesserit, obstupescat, oculis in aurū defixis, deinde Spes, que et ipsa specioso uultu est, ac uersicoloribus amicta,

manu

manu prehensa introducat, mire iam ipso ingressu attoni-
 nitum. Atque ab eo quidem tempore Spes usque illum an-
 tecedat, ducatq; tum alie mulieres illum excipientes, pu-
 ta Fallacia, Seruitusq; tradant Labori. At is miserum pe-
 nitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum,
 coloreq; cōmutato. Postremo Contumelia, arreptū illum
 ad desperationem pertrahat. Ex hoc quidē tempore Spes
 auolans euanescat. Tum ille non per aureum illud atrium
 per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddā, et
 occultum exitum extrudatur nudus, uentricosus, palli-
 dus, senex, leua quidem pudorem occultans, dextra uero
 seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitudo
 frustra lachrymans, et miserum bis etiam cōficiens. Atq;
 hic quidem esto picturæ finis. Ceterum tu Timocles opti-
 me, ipse diligenter consideratis singulis expēde, num

ēre tua sit ut in hanc imaginem per aureas illas
 fores ingressus, per illas lōge dissimiles tam
 torpiter excutiaris. Quicquid autem
 feceris, memineris sapiētis illius,
 qui dixit: Deum in culpa
 non esse, uerū qui sua
 sponte dele-
 gerit,

Luciani de ijs qui Mercede Conducti, in diuitum
 Familijs uiuunt, Des. Erasmo Rotero-
 damo interprete,

FINIS.

x 2 Hieronymo

HIERONYMO BVSLI

DIANO PRAEPOSITO ARIEN

si Consiliario Regio Erasmus Roterodamus S. P. D.

RV M O R iampridem hic perseverat, acerbior quàm ut uerū esse libeat credere, sed constantior tamen, quàm ut uanus credi possit, PHILIPPVM principem nostrū, è uiuis excessisse. Quid querar mi Buslidiane, qd uociferer, quē incusem, hominumue, Deumue? Que comploratio tam Tragica, que huic tam atroci uulnere sufficiat? Nimio, heu nimio constitistis Hispania, que quidem primum Franciscum Buslidianū Archiepiscopum Bizontinum nobis ademistis, neque tanti uiri iactura contentæ, principem etiam eum absorbuistis, quo (si uiuere modo licuisset) nihil unquàm habuit hic orbis, neque maius neque melius. Quinquàm quid, queso, supererat etiam adolescenti, nisi uti iam ipse sese superaret? Sed ò dirum fortune ludum, ò nouam fatorum inuidentiam, ò mors quàm iniqua, tam etiam inuida, ut semper prestantissima quæq; quàm ocysime tollis è medio, uixq; oculis ostensa protinus subducis. Cuius ego uicem hic potissimum deplem? MAXIMILIANI ne patris, qui tali sit orbatus filio, quem unum multis etiam imperijs anteponebat? An liberorum magis, quibus etate tam immatura, tam pius sit ereptus pater? An patriæ potius, cui de charissimo principe, tam serum gaudium, tam preproperus contigerit luctus? An orbis decem uniuersi, cui tam
singulare

singulare lumen sit ademptum? idq; tam ante diem. Hoc nimirum hoc tempestas illa fatalis, qua medio è cursu in Britanniam depulsus est, portendebat, uidelicet fatis illum palam ab Hispania reijcientibus. Equidem Panegyrico qualicumq; laudau iuuenem. Tum autem bone deus, quot mihi panegyricos, quàm copiosos pollicabar? Et en repēte commutatis rebus, epitaphium paro miser. Eamus nunc nos homunculi, & fortunulis nostris fidamus, quum eos etiam pro sua libidine mors rapiat, quos quàm diutissime uiuere tantopere omnium refert. Sed quid ego mi Hieronymē, dum meo indulgeo dolori, tuum exulcero? Quod reliquum est, precor ut superi propitij liberis paternam quidem felicitatem: sed cum diui FEDERICI uiuacitate copulatam, largiantur. Tibi item in moderandis illis fraternos successus: sed uitam fraterna diuturniorem. Litteris his: ne ad tantum, tamq; doctum amicum nullo literario munusculo comitate uenirent, dialogos aliquot Luciani, comites addidi: quos pauculis his diebus, dum obsidionis metu Florentiam profugeremus, Latinos feci: hoc nimirum agens, ne nihil agerem. Nam in præsentia quidem in Italia mire frigent studia, feruent bella. Summus Pontifex Iulius belligeratur, uincit, triumphat, planeq;

Iulium agit. Vale, & amplissimo patri Nico-

lao Ruterio episcopo Atrebatensi etiam

atque etiam Erasmus commen-

dato. Bononiæ. XV. Ca-

lendas Decem-

bres.

M. D. VI.

x 3 Gneumonis

C NEMONIS AC DAMIPPI

DIALOGVS, DES. ERAS

Interrogata singulis mo Roterodamo interprete.

C NEMON.

OC illud est quod vulgo dici consuevit, Hinulus leonem. DAM. Quid isthuc est, quod tecum stomachare Cnemon? CNE. Quid stomacher rogas? Equidem heredem reliqui quendam præter animi sententiam, uidelicet astu delusus miser, ijs quos maxime mea cupiebam habere præteritis. DAM. Sed isthuc quanam euenit? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitē, quū orbus esset, imminente morte captabam, asidens atq; inseruiens. Neque ille grauatim officium meum admittere bat. At interim illud quoq; mihi uisum est scitum, consultumq; ut testamentum proferrem, ac publicarem, quo illū rerum mearum in solidum heredem institueram, nimirum ut ille uicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAMIP. At quid tandem ille? CNE. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro. Cæterum ego repente atq; in sperato è uita decepsi, testi ruina oppressus, Et nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem ipso hamo cum esca pariter auulso. DAMIP. Imò non escam modo cum hamo, quin etiam te quoque piscatorem simul abstulit. Itaque technam istam, in tuum ipsius caput struxeras. C NEMON. Sic apparet, idq; adeo deploro.

Zenophante

ZENOPHANTAE ET CALLIDEMI-

de Dialogus, Des. Erasmo Roter. interprete.

ZENOPHANTES.

AT TV Callidemides, quo pacto interis-
 sti? Nā ipse quēadmodū Diniæ parasitus
 quum essem, immodica ingurgitatione
 præfocatus fuerim, nosti, aderas enim mo-
 rienti. C AL. Aderā Zenophātes. Por-
 rō mihi nouū quiddā, atq; inopinatū accidit. Nā tibi quo-
 que notus est Ptœodorus ille senex. ZENOP. Orbūm
 illū dicis, ac diuitē, apud quē te assidue uersari conspicias-
 bā? C AL. Illū ipsum semp captabā, colebamq; id mihi
 pollicēs fore, ut meo bono quāprimū moreretur. Verum
 quū ea res in longum proferretur, sene uidelicet, uel ultra
Tithonios annos uiuētē, cōpendiariā quandā excogitauī
 uia, qua ad hereditatē peruenirē. Siquidē empto ueneno,
 pocillatori persuasērā, ut simulatq; Ptœodorus potū po-
 scret, bibebat aut prolixius, præsentius i calicē inijceret,
 haberetq; i promptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iu-
 reiurādo cōfirmabā, me illū manumissurū. ZEN. Quid
 igitur accidit? nā inopinatū quiddā narraturus mihi uide-
 ris. C AL. Vbi iā loti uenissēmus, puer duobus patris pocu-
 lus, altero Ptœodoro cui uenenū erat additū, altero mihi,
 nescio quo modo errās, mihi uenenū, Ptœodoro porrexit
 innoxū. Mox ille qdē bibit, at ego ptinus humi porrectim
 stratus sum, supposititiū uidelicet illius loco finus. Quid
 hoc? Rides Zenophanta? Atqui non conuenit amici ma-
 lis illudere. ZENOP. Rideo profecto, nam elegāter ac
 x A lepide

lepide tibi hæc res euenit. Porro senex ille, quid interim?
 CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatū sanè
 conturbatus est. Deinde simulatq; intellexit, id quod acci-
 derat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZE-
 NOP. Recte sanè. Tamen si nō oportuit ad compendium
 illud diuerti, siquidem uenisset tibi populari, uulgataq;
 uia, tutius certiusq;, etiam si paulo serius.

MENIPPI ET TANTALI DIALOGVS.

Des. Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

QUID ciulas ò Tantale, aut quid tuā de-
 ploras fortunā, stagno imminēs? T AN.
 Quoniā siti enecor Menippe. MENIP.
 Vsq; adeo piger es atq; iners, uti non uel
 pronus incumbens bibere noris, uel caua
 uola hauriens? T ANT. Nihil profecero si procūbam:
 refugit enim aqua simulatq; me propius admoueri sense-
 rit, quod si quādo hausero, oriq; coner applicare, prius
 effluxit quā summarigē labia. Atq; inter digitos effluēs
 aqua, haud scio quomodo rursus manū meā aridam relin-
 quat. MEN. Prodigiousum quiddā de te narras T ātale:
 uerū dic mihi isthuc ipsum, quorsum opus est bibere, quū
 corpore careas: nā illud qđ esurire poterat, aut sitire, in
 Lydia sepultū est. Ceterū tu quū sis animus, quā posthac
 aut sitire queas, aut bibere? T ANT. Atq; hoc ipsum sup-
 plicij genus est, ut anima perinde quasi corpus sit, ita si-
 tiat. MENIP. Age, hoc ita habere credamus, quādo-
 quidē affirmas te siti puniri. At qđ hinc acerbis tibi poterit
 accidere?

accidere? Num metuis ne potus inopia moriaret? At equidem haud uideo alteros inferos, si quis hos relinquat, neque locū aliū in quē morte demigret quispiā. TANT. Recte tu quidē dicis: uerum hoc ipsum supplicij genus est, sitire, quū nihil sit opus. MENIP. Desipis Tantale, & uti uerū tibi fatear, nō alio potu uideris egere quā ueratro mero: nam diuersum quiddā pateris, ijs quos canes rabiosi momorderint, ut qui nō aquam, quēadmodū illi, sed sitim horreas. TANT. Ne ueratrum quidē recusarim bibere Menippe, si liceat modo. MENIP. Bono es animo Tantale, certum habēs nunquā fore, ut uel tu, uel reliquorum Manium quispiā bibat: Neque enim fieri potest: quāquā nō omnibus quēadmodum tibi, poena adiudicata est, ut sitiant, aqua illos non expectante.

MENIPPI AC MERCVRII DIALOGUS, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

At ubinā formosi illi sunt, ac formosae Mercuri: ducito me docetoque, utpote recēs huc profectum hospitē. MERC. Haud mihi licet per oculū Menippe, quin tu isthuc ipso ē loco dextrorsum oculos defleste. Illic & Hyacinthus est, & Narcissus ille, & Nireus, & Achilles, & Tyro, & Helena, & Leda, breuiter quicquid est ueterum formarum. MENIP. Equidē præter ossa nihil uideo, caluariasque carnibus renudatas, inter quæ oīa nihil sit oīno discriminis. MERC. Atqui hæc sunt quæ poëta cuncti mirantur.

ac celebrant, offa scilicet quæ tu uideris contēnere. M E N I P. At Helenam saltē mihi cōmonstra: nā ipse quidem haud queam dignoscere, M E R C. Hæc uidelicet caluaria, Helena est. M E N I P. Et huius scilicet ofis gratia, mille naues ex uniuersa Græcia, acto delectu, sunt impletæ, tantiq; tum Græcorū, tum Barbarorum multitudo cōfluxit, tot urbes sunt euerse? M E R C. Ceterū Menippe nō uidisti mulierem hanc uiuam, quod si fecisses, forsan diceret tu quoq;, uitio dandum non esse,

Pro tali muliere diu tolerare labores.

Alioqui si quis flores etiam arefactos marcidosq; contempletur, posteaquā coloris decus abiecerint, deformes nimirū uideantur. At ijdē donec florent coloremq; obtinent, sunt speciosissimi. M E N I P. Proinde illud iam demiror Mercuri, si Græci nō intellexerūt sese pro re usq; adeo momentanea, quæq; tam facile emarcesceret elaborare. M E R C. Haud mihi uacat tecū philosophari, quare delecta loco ubicūq; uelis, prosterne temet ac recumbe, mihi iam alie sunt traducende umbræ.

MENIPPI, AMPHILOCHI, TROPHO-

nij Disceptatio, Des. Erasmo Roter. interprete.

Menippe et Trophoni MENIPPVS.

O S nimirum Trophoni atq; Amphiloche, quum sitis mortui, tamen haud scio quonā modo phanis estis donati, uatesq; credimini, ac stulti mortales deos esse uos arbitrātur. T R O P H. Quid? an nobis igitur imputandū, si per inscitā illi de mortuis huiusmodi opinantur?

opinantur? MENIP. Atqui non ista fuissent opinati, ni
 uos, tum quū uiueretis, eiusmodi quedam portentā osten-
 tassetis, tanquā futurorū fuissetis pręscij, quasiq; prædi-
 cere potuissetis, si qui percontarentur. TROPH. Men-
 nippe, nouerit Amphilocheus hic, ipsi pro sese respondendū
 esse. Ceterū ego Heros sum, uaticinorq; si quis ad me
 descēderit: at tu uidere nūquā oīno Lebadiā adiisse, neq;
 enim alioq; ista nō crederes. MENIP. Quid ais? equi-
 dem nisi Lebadiam fuisset prosectus, ac linteis amictus,
 offam ridicule manu gestās, per angustū aditū in specum
 irrepissem, nequaquā fieri potuisset, ut te defunctum esse
 cognoscerem perinde atq; nos, solaq; præstigiatura reli-
 quos antecellere. Sed age per ipsam diuinādi artem, quid
 tandem est Heros? neq; enim intelligo. TROPH. Est
 quiddā partim ex hoīe, partim ex deo cōpositū. MEN.
 Nempe qd' neq; sit homo, quēadmodū audio, neq; deus,
 uerū pariter utrūq;. Ergo dimidia illa tui, ac diuina pars,
 quō nūc recepit? TROPH. Reddit oracula Memippe
 in Bœotia. MEN. Haud intelligo qd' dicas Trophoni,
 nisi quod illud planē uideo, te totum esse mortuum.

CHARONTIS AC MENIPPI DIALO-

gus, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

CHARON.

REDDE nautū scelestē. MENIP. Vocife-
 rare, siquidem isthuc tibi uoluptati est Cha-
 ron. CHAR. Redde, inquam, quod pro
 traiectione debes. MENIP. Haudqua-
 quā auferre queas ab eo qui nō habeat. CHAR. An est
 quisquā

*Quid illud qui
 uoluit quod in p
 ingratum dicitur
 aut dicitur
 p
 p
 p*

quisquā qui ne obolum quidē habeat? MENIP. Sit ne alius quispiā præterea, equidē ignoro, ipse certe non habeo. CHAR. Atqui præsocabo te per Ditiē impiūissime, ni reddas. MENIP. At ego illiso baculo tibi cōminuam caput. CHAR. Num ergo te tam longo traiectu gratis trāsuxero? MENIP. Mercurius meo noīe tibi reddat, ut qui me tibi tradiderit. MERC. Belle mecum agatur per Iouē, siquidē futurū est, ut etiā defunctorū noīe persoluiam. CHAR. Haud omittā te. MEN. Quin igitur uel huius gratia perge ut facis, nauim trahere: quanquā quod nō habeo, quinā auferas? CHAR. At tu nesciebas, quid tibi fuerit adportandū? MEN. Sciebā quidē, uerum non erat. Quid igitur? num ea gratia erat mihi semper in uita manēdū? CHAR. Solus ergo gloriaberis te gratis fuisse transuectū? MEN. Haud gratis ō praeclare, siquidem et sentinā exhausti, et remum arripui, et uektorū omniū unus nō eiulaui. CHAR. Ista nihil ad nautā, obolum reddas oportet, neque enim fas est secus fieri. MEN. Proinde tu me rursū in uitā reuehe. CHAR. Belle dicis, nimirum ut uerba etiam ab Acaco mihi lucrifaciam. MEN. Ergo molestus ne sis. CHAR. Ostēde quid habeas in pera. MEN. Lupinū si uelis, et Hecate coenā. CHAR. Vnde nobis hūc canē adduxisti Mercuri? tum qualia garricbat inter nauigandū? uektōres oēs irridēs, ac dīcterijs incessens, unusq; cantillans, illis plorantibus. MER. An ignoras Charon quē uirum trāsuxeris: planē liberum, cuiq; nihil omnino cura sit, Hic est Menippus. CHAR. Atqui si unquā posthac te recepero. MEN. Si receperis ō praeclare: ne possis quidē iterū recipere.

Cratetis

DIALOGI VARII.

CRATETIS AC DIOGENIS DIALO-

gus, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

MOERICHVM diuitem, nouerás ne Diogenes: illum, inquā, supra modū diuitem, illum Corintho profectum, cui tot erāt naues onusta mercibus, cuius conso-
brinus Aristas: quum ipse quoque diues esset, Homericum illud in ore solebat habere,

Aut me confice tu, aut ego tete.

DIOG. Cuius rei gratia sese captabāt inuicem Crates?

CRAT. Hereditatis causa, quum essent aequales, uterq; alterum captabāt. Iamq; testamēta publicauerāt ambo, in quibus Moerichus (si prior moreretur) Aristēā omnīū rerum suarū dominū relinquebat, Moerichum uicissim Aristas, si quidē ipse prior ē uita decederet. Hec igitur quū essent in tabulis scripta illi inter sese captabāt, & alter alterū adulationibus obsequijsq; superāre cōtendebat. Porro diuini, haud scio utrū ex astris id qd' futurū sit cōiectātes, an somnijs, quē admodum Chaldaei faciūt: quā & Pythius ipse, nūc Aristeam uictorem fore pronūclabat, nunc Moerichū, ac trutina quidem interim ad hunc, interim ad illū propēdebat. **DIOG.** Quid igitur tandē euenit? nam audire est operē precīū Crates. **CRAT.** Eodē die mortui sunt ambo: ceterū hereditates ad Eunomiū ac Thrasycle deuenerūt, quorū uterq; cognatus illis erat: atqui de his nihil prädixerant diuini futurū, ut tale quippiā accideret. Etenim quam Sicyone Cirrbam uersus nauigarent, medio

medio in clorsu, obliquo orto Iapyge, eò sunt depulsi.
DIOG. Recte factum: at nos quum nos essemus in uita,
 nibileiusmodi alter de altero cogitabamus. Neque enim
 ego unquam optabam ut moreretur Antisthenes, quo nimirum
 baculus illius ad me rediret heredem (habebat autem egregie
 ualidum) quem ipse sibi parauerat oleaginum, neque tu Crates,
 opinor, desiderabas, ut me mortuo, in possessionum mearum
 successionem uenires, puta dolij ac pere, in qua quidem lupini
 Choenices inerant due. **CRAT.** Neque enim mihi quicquam
 istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes:
 siquidem que ad rem pertinebant, queque tu Antistheni succe-
 dens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multo
 sunt potiora, multoque splendidiora, quam uel Persarum
 imperium. **DIOG.** Quenam sunt ista que dicis? **CRAT.**
 Sapientiam, inquam, frugalitatem, ueritatem dicendi, iuuentutisq;
 libertatem. **DIOG.** Per Iouem memini me in istiusmodi opum
 hereditatem Antistheni successisse, tibi que eas longe etiam ma-
 iores reliquisse. **CRAT.** Verum reliqui mortales hoc
 possessionum genus aspernabatur, neque quisquam nos ob-
 spem potius de hereditatis obsequijs captabat, sed ad aurum
 omneis intendebant oculos. **DIOG.** Nec iniuria: neque
 enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas ac-
 ciperet: quippe rimosi iam, uitiatique delicijs, non aliter quam
 uasa carie putria. Quo fit, ut siquando quis in illos infun-
 dat uel sapientiam, uel libertatem, uel ueritatem, effluat illico,
 perstilletque fundo quod immissum est continere non ualere.
 Cuiusmodi quiddam et Damai filiiabus aiunt accidere, dum
 in dolium pertusum hausta aqua important: at idem aurum
 dentibus et unguibus, omni que ui seruabant. **CRAT.**
 Proinde

Proinde nos hic quoq; nostras possidebimus opes: illi simulatq; huc uenerint, obolum duntaxat secum ferent, ac ne hunc quidem ulterius quàm ad portitorem.

NIREI AC THERSITAE DIALOGUS, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

*Aguid nif
mily p
yua p
dio.*

NIREVS *lunaf*

ECCE denique uel Menippus hic iudex erit, uter nostrū sit formosior. Dic Menippe, an nō tibi uideor forma praestantior? MEN. Imō quinā sitis, prius arbitror indicandū, nā hoc opinor scito est opus. NIR. Nireus ac Ther sites. MEN. Vter Nireus, uter Ther sites? nōdū enim uel hoc satis liquet. THER. Iam unū hoc uinco, quod tibi sum similis, neq; tantopere me praecellis, quantopere te cecus ille Homerus extulit, unum omnium formosissimum appellans: quin ego fastigiato uertice, rarisq; impexis capillis ille, nihilo te inferior uisus sum arbitro. Iam uero tempus est uti pronuncies Menippe, utrum altero formosiorē existimes. NIR. Mirum ni me Aglaia Charopeq; prognatum.

Quī uir pulcherrimus unus,

Omnibus ē Graijs Priameia ad Pergama ueni.

MEN. Atqui non item sub terram opinor pulcherrimus uenisti, quippē qui reliquis quidem osibus alijs appareat assimilis: porrō caluaria hoc uno insigni à Ther site caluaria dignosci possit, quod tua delicata est ac mollicula: quandoquidem isthuc habes effoeminatum ac neutiquam uiro decorum. NIR. Attamen Homerum percontare, quae specie

specie tum fuerim, quum inter Græcorum copias militarem. MEN. Tu quidem somnia mihi narras: at ego ea speculo quæ uideo, quæq; tibi absunt in præsentia: cæterum ista norunt, qui id temporis uiuebant. NIR. Quid igitur tandem? an non ego formosior Menippe? MENIP. Neque tu, neque quisquàm alius formosus hoc loco: siquidem apud inferos æqualitas est, paresq; sunt omnes. THER. Mibi quidem uel hoc sat est.

DIOGENIS AC MAVSOLI,

Des. Erasmo Roderodamo

Interprete.

*ignoro M. Iulium, Cæsarip
et magnificam singularem
uirtutem gloriantur,*

DIOGENES.

He tu Car, quare tandem insolēs es tibiq; places, ac dignū te credis, qui unus nobis omnibus anteponare? MAV. Primum regni nomine o Iu Siopensis, quippe qui Carie imperauerim uniuerſæ, præterea Lydiæ quoq; gentibus aliquot: tum autē et insulas nōnulas subegerim: Miletum usq; peruenierim, plerisq; Ionie partibus uastatis. Ad hæc formosus eram ac procerus, ac bellicis in rebus præualidus. Postremo, quod est omnium maximū, in Halicarnasso monumentū erectum habeo, singulari magnitudine, quantū uidelicet defunctorum alius nemo possidet, neq; parietia pulchritudine cōditum, iuris scilicet atq; equis, pulcherrimo è saxo ad uiaū formā absolutissimo artificio expressis, adeo ut uel phanū aliqd' simile haud

haud facile quis inueniat. Num iniuria tibi uideor has ob res mihi placere atque efferri? D I O G. Num ob imperium ais, ob formam, atque ob sepulchri molcm? M A V. Per Iouem ob hæc inquam. D I O G. Atqui ò formose Mausole, neque uires iam illæ, neque forma tibi iam adest. Adeo ut si quæ arbitrum de formæ præcellentia delegerimus, haudquaquàm dicere potis sit, quamobrè tua caluaria meæ sit anteferenda: siquidem utraq; pariter tum caluaria, tū nuda: utriq; dentes pariter ostēdimus, pariter oculis orbatī simus, pariter naribus simis, ac sursum hiātibus deformati. Ceterum sepulchrum ac saxa illa preciosa, Halicarnassensis forsitan iactare licebit, ex hospitibus gloriæ causa ostentare, tanquàm qui magnificā quandā apud se structuram habeant: uerum quid hinc commoditatis ad te redeat iur egregie, nequaquàm uideo, nisi forsitan illud cōmodum uocas, quod plus oneris atque nos sustines, sub tam ingentibus saxis pressus ac laborans. M A V. Itā ne nihil illa mihi cōducunt omnia? planeq; pares erunt Mausolus ac Diogenes? D I O G. Imò haud pares, inquā, iur clarissime: nam Mausolus discruciabitur, quoties earum rerum in mentem ueniet, quibus in uita florere consuevit: at Diogenes interim eum ridebit. Atque ille quidem de suo illo monumento, quod est in Halicarnasso memorabit, ab uxore Artemisia atque sorore parato: contra Diogenes ne id quidem suo de corpore nouit, nunquid habeat sepulchrum. Neque enim illi res ea curæ est, uerum apud uiros excellentissimos sui memoriam famamq; reliquit, ut qui uitam peregerit uiro dignā, tuo monumento Carum abiectissime celsiorem, ac tutiorem in loco substructam.

SIMYLI AC POLYSTRATI DIALOGUS. DES. ERSAMO ROTERODAMO INTERPRETE.SIMYLVS.

VENISTI tandem et tu Polystrate ad nos, quā annos uixeris haud multo pauciores centū, opinor. POLYST. Nonaginta octo Simyle. SIMYL. Sed quānā triginta istos annos egisti, quibus mihi fueras superstes. Nam ipse perij te ferme septuagenario. POLYST. Quā suauissime profecto, etiā si hoc mirum tibi uidebitur. SIMYLVS. Mirū uero, siquidem tibi primū seni, deinde inualido, postremo etiā orbo quicquam poterat esse in uita suauē? POLYST. Principio nihil erat quod nō possem, præterea pueri formosi cōplures aderāt, tū mulieres nitidissimæ, unguētæ, uinū mire fragrās, postremo mēse uel Siculis illis lautiores. SIMYL. Noua narras, nā ego te planē sordidū ac parcissimū esse sciebā. POLYST. Atqui uir præclare, ex alienis arcis opes mihi subscatebāt. Tū diluculo protinus quā plurimī mortales ad fores meas uētitabāt, simulq; ex omni rerū genere quæ terrarū ubiuis pulcherrimæ reperiūtur, munerā deportabātur. SIMYL. Num me defuncto regnum gessisti? POLYST. Minimo, uerū amātes habebā innumeros. SIMYL. Nō possum nō ridere: tū ne amātes tantus natu quā esses, uixq; tibi dētes supeffent quatuor? POL. Habebā per Iouē equidē optimates ciuitatis: quūq; essem tū senex, tum caluus, sicuti uides, præterea lippiens etiā, ac senio cecutiēs: postremo naribus mucosis, tamen cupidissime

cupidiſſime mihi inferuiebant, adeo ut is felix uideretur, quęcunq; uel aſpexiſſem modo. S I M Y L. Num tu quoq; quęadmodũ Phaon ille, Venerẽ aliquã è Chio tranſuexiſti, ut ob id optanti tibi illa dederit rurſum ad inuentã redire, ac denuo formoſum atq; amabilẽ fieri? P O L Y S T. Haud quaquã, quin magis quũ talis eſſem, qualẽ dixi, tamē ſupra modum adamabar. S I M Y L V S. Aenigmata narraſ. P O L Y. Atqui notiſſimus eſt hic amor, quũ uulgo ſit frequens, nẽpe erga ſenes orbos ac diuites. S I M Y L V S. Nunc tua forma unde tibi proſecta fuerit intelligo uir egregie, nimirum ab aurca illa Venere. P O L Y S T. Verumtamen nõ parum multas cõmoditates ab amãtibus tuli Simyle, propemodum etiam adoratus ab illis. Porro ſepius etiã quaſi procax illis illudebã, excludẽs interdum nõnullos eorum: interim illi inter ſeſe decertabant, et in ambiendis primis apud me partibus, aliũ aliũ anteire nitebatur. S I M Y L V S. Sed age, de facultatibus tuis quid tandẽ ſtatueras? P O L Y S T. Palãm quidẽ affirmabam, me unũquęq; illorũ relictũ heredẽ: idq; illi quũ crederẽt futurum, certatim ſe quiſq; obſequentiorẽ atq; adulãtorem prębebat. Ceterum alteras illas ueras tabulas, quas apud me ſeruaueram, reliqui, in quibus omnes illos plorare iuſſi. S I M Y L V S. At poſtremæ illæ tabulæ quę pronunciabãt heredẽ? num è cognatis quẽpiã? P O L Y S T. Non per Iouem, imò nouitiũ quendã ex formoſis illis adoleſcentulis, natione Phrygẽ. S I M Y L V S. Quot annos natum Polyſtrate? P O L Y. Viginti ſermẽ. S I M Y L. Iam intelligo quibus obſequiis ille te demeruerit. P O L Y S T. Attamen multo illis dignior q̄ ſcriberetur heres,

y 2 etiam

etiam si Barbarus erat ac perditus, quem iam ipsi etiam optimates colunt captantq;. Is igitur mihi extitit heres, iamq; inter patricos numeratur, subraſo mento, Barbaroq; cultu ac lingua: quin eum Codro generosiorē, Nireo formosiorē, Vlyſſe prudentiorē eſſe prædicāt. SIMYLV S. Non laboro, uel totius Græciæ ſit imperator, ſi libet, modo ne illi potiantur hereditate.

VENERIS ET CVPIDINIS DIALO-

Exergus, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

luxuriam arguens VENV S,

VID tandē in cauſa eſt Cupido, ut quum reliquos deos omneis adortus expugnariſ, Iouem ipſum, Neptunū, Apollinē, Iunonē, me deniq; matrem, ab una Minerva temperes, utq; aduerſus hanc nec ullū habeat incendiū tua ſax, & iaculis uacua ſit pharetra, tū & ipſe arcu careas, neq; iaculari noriſ? CVPIDO. Equidē hāc metuo mater: eſt enim formidabilis truculentoq; aſpectu, ac ferocitate quadam ſupra modum uirili: proinde ſi quando tenſo arcu petam illam, galeæ criſtam quatiens, expaueſcit me, moxq; formidine tremere occipio, ſic ut arma mihi è manibus excidant. VENV S. Atqui Mars an nō erat hac formidabilior? & hunc tamē ſuperatū exarmaſti. CVPIDO. Imō ille cupide me recipit, atq; ultro etiam inuitat: uerum Minerva ſemper adductis ſupercilijs obſeruat: quin aliquando temere ad illam aduolaui, ſacem propius admouens: at illa, ſi quidem ad me acceſſeris inquit, per parentem Iouem, quouis modo te cōfecero, aut lancea te trāſſi-

gam, aut

gam, aut pedibus arreptum in tartara dabo præcipitem,
aut ipsa te discerpam. Plurima item id genus comminaba-
tur: ad hæc acribus obtuetur oculis, postremo et in pe-
ctore faciem quandam gestat horrendam, uiperis capilla-
rum uice comatam, hanc nimirum maximopere formido:
territat enim me, fugioq; quoties eâ aspicio. VENVVS.
Esto sanè, Minervam metuis ut ais, atque huius gestamen
gorgona reformidas, idq; quum Iouis ipsius fulmen non
formidaueris: cæterum Musæ quam ob causam abs te non
feriuntur, atque à tuis iaculis tutæ agunt: num et hæc cri-
stas quatunt, aut gorgonas prætendunt? CVPIDO.
Has quidem revereor mater, sunt enim uultu pudico ac
reuerendo, præterea semper aliquo tenentur studio, sem-
per cantionibus animum intentum gerunt: quin ipse etiam
non raro illis assisto, carminis suauitate delinitus. VE-
NVVS. Esto, nec has adoriris propterea quod sint reue-
rende: at Dianam qua tandem gratia non uulneras? CV-
PIDO. Ut breuiter dicam, hanc ne deprehendere qui-
dem usquam sum potis, quippe perpetuò per montes fugi-
tantem: ad hæc alterius cuiusdã sui Cupidinis illa tenetur
cupidine. VENVVS. Cuius ò gnate? CVPIDO. Nèa-
pe uenatu ceruorum et hinnulorum, quos insectatur
ut capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota
rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi
fratrem eius, qui nimirum arcu ualeat
et ipse, feritq; eminus. VEN.
Teneo gnate, eû se penu-
mero sagitta uul-
nerasti.

MARTIS AC MERCVRII DIALO-

gu, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

Doris et Jaculus de
Mars et Mercurio

M A R S.

Vdistin' Mercuri cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? quàm superba, quâq; dictu absurda? Ego, inquit, si uolucro, caethenam ex ethere demittam, unde si uos suspensi me ui detrabere conemini, luseritis operam: nunquàm enim me deorsum trahetis. Contra ego uos uelim in altum attrahere, nò uos modo, uerù etiã tum terram ipsam, tũ mare pariter subuectũ in sublime sustulero. Ad hæc alia permulta, que tu quoque audisti. At ego, si quidẽ cum unoquoilibet singulatim conferatur, ita præstantiorẽ eũ esse, uiribusq; superiorẽ, haudquaquàm negauerim, uerũ unũ tam multis pariter in tantũ antecellere, ut eum ne pondere quidẽ uincere queamus, etiã si terrã ac mare nobis adiunxerimus, id nequiquàm crediderim.

M E R C. Bona uerba Mars. Neq; enim sat tutũ est ista loqui, ne quid forte malũ nobis hæc petulantia conciliet.

M A R S. An uero credis apud quẽlibet hæc dictũ me? imò apud te solũ id audeo, quẽ lingue cõtinentis esse sciebam. Sed quod mihi maxime ridiculũ uidebatur, tũ quum hæc minitantẽ audirẽ, haud quã apud te reticere. Etenim meminera, quum nò ita multo ante Neptunus, Iuno, ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarẽtur comprehensum illum in uincula cõiungere, quãto pere formidaret, utq; in omnẽ speciem sese uerterit, idq; cũ tres duntaxat essent dij. Quod ni Thetis misericordia commota,

Briareum

Briareum Centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru uinctus erat. Hæc reputanti mihi ridere libebat eius magniloquentiam iactantiamq;. MERCVR, Tace, bona uerba: neque enim tutum est ista uel tibi dicere, uel audire mihi.

MERCVRII ET MAIAE DIALOGVS,

Des. Erasmo Roterodamo interprete. *Officia Djs*

MERCVRIVS, *et hominibus*

disting. neg.
ST uero mater deus quisquã in cœlo me inferior? MAIA. Caue ne quid istiusmodi dixeris Mercuri. MERCVR. Quid non dicam? qui quidẽ tantũ negociorũ solus sustineam quibus delassor, in tam multa ministeria distractus? Nam mane protinus surgẽdũ est mihi, statimq; uerrendũ coenaculum, ubi dij compotãt. Tum ubi curiã in qua consultant undiq; strauero, ac singula ita ut oportet cõposuerõ, Ioui necessum est asistere, ac perferendis illius mandatis toto die sursum ac deorsum cursitare, insuper quum redeo, puluerulentus adhuc, Ambrosiam apponere cogor. Porro priusquã nouitiis iste pocillator aduenisset, ego nectar etiam ministrabam. Quodq; est omnium indignissimum, soli omnium ne noctu quidem agere quietem licet, uerum id quoque temporis necesse habeo defunctorum animas ad Plutonium deducere, manumq; gregi me ducem præbere, tum autem ex tribunalibus asistere. Neque enim mihi sufficiebant scilicet diurna negocia dum uersor in palestris, dum in concionibus præconis uices ago, dum oratores instruo, ni hæc quoq; pro-

uincia accedat, ut simul etiā umbrarū res disponā. Atquē
 Leda filij alternis inter ipsos uicibus apud superos atque
 inferos agitant. Mihi necesse est quotidie tum hoc, tum
 illud pariter agere: deinde duo illi Alcmena ac Semele mi-
 seris prognati mulcibus, ociosi in cōiuijs accūbunt, at
 ego Maia Atlantide progenitus illis ministro scilicet.
 Quin nūc quū recēs à Sidone Cadmi filia reuersus essem:
 nam ad hanc me legarat, uisum quid ageret puella: prius-
 quā respirassē, et adhuc anhelum de uia, rursum ad
 Argos emandauit uisurum, qui cū Danaē ageretur. Rur-
 sum inde in Boeotiam profectus inquit, obiter Antiopam
 uisito: adeo ut planē iam pariturum me negarim. Quod si
 mihi licuisset, lubens profecto fecissem, id quod solēt ij qui
 in terris duran seruiunt seruitutem. M A I A. Missa fac
 ista gnate: decet enim per omnia morem gerere patri, quū
 sis iuuenis: ac nunc quō iussus es, Argos contende, deinde
 in Boeotiam, ne si cessaris, fuerisq; lentior, plagas etiam
 auferas: nam iracundi sunt qui amant.

Amores, VENERIS ET CVPIDINIS DIALO-
 gus, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

CVPIDO gnate, uide quae facis flagi-
 tia. Non iam de his loquor, quae te impul-
 sore mortales in terra uel in se quisq; uel
 inuicē alij in alios faciūt: uerū de his ago,
 quae apud superos quoq; designas, q qui-
 dem Iouē ipsum cogis uarias assumere formas, i quodcūq;
 tibi pro tēpore uisum fuerit, cum uertens: tum lunā è caelo
 deuocas.

deuocas. Quin et solem aliquoties cōpellis lentum apud Clymenem cessare aurigadi muneris oblitum : nam quicquid iniuriæ in me matrē etiā cōmittis, audacter ac tanquā tutò facis. Verum tu quidē ò deorum omnium cōfidentissime, Rheam insuper ipsam iam anum, præterea deorum tam multorum parentem, cō perpulisti, ut pusionem adammet, atq; in Phrygium illam adolescentulum depereat, ac tua iam opera insanit, iunctusq; leonibus, adhibit is itē Corybantibus, quippe qui et ipsi furore quodam sunt afflatti, per Idam montē sursum ac deorsum oberrat, ipsa quidem Attis amore eiulans. Ceterum Corybantū alius suum ipse penē ense desecat, alius demissa coma per montes fertur insanus, alius cornu canit, alius tympano tonat, alius cymbalo perstrepat: breuiter, omnis undiquaq; Ida tumultus atq; insanie plena est. Proinde cuncta timeo: metuo ne tale quid accidat, quādoquidem te produxi, malū ingens: ut si quando resipiscat Rheā, uel potius si pergat insanire, Corybātibus imperet, ut te correptum discerpāt, aut leonibus obijciāt. Hic me sollicitat metus, quod uideā tibi periculū imminere. CVPIDO. Ocioso animo esto mater, siquidē leonibus etiam ipsis iam familiaris sum factus, ita ut sepe numero cōscensis eorū tergis, præhensaq; iuba, equitis ritu insidens illos agitem. At uero illi interim mihi caudis adblādīūt, ac manum ori insertam receptāt lambuntq; deinde mihi reddūt innocuā. Porro Rheā ipsi quā tandē uacauerit, ut me ulciscatur quū in Atte sit tota? Postremo quid ego pecco, quā res pulchrās ut sunt, offero ac demonstro? uos ne appetite res pulchras: quare his de rebus ne in me crimen cōferte. Num uis ipsa tu mater, uti

neque tu posthac Martem ames, neq; ille te? VENVS.
Vt es peruicax, et nulla in re non superas: attamen horum
que dixi, aliquando memineris.

DORIDIS ET GALATEAE DIALO-
gus, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

DORIS.

FORMOSVM amante Galatea, nepe
Siculū istū pastorem aiunt amore tui de-
perire. GAL. Ne ride Doris: etenim
qualis qualis est, Neptuno patre pro-
gnatus est. DOR. Quid tum postea, si uel
Ioue ipso sit progenitus, quū usq; adeo agrestis atq; hispi-
dus appareat, quodq; est omnium deformissimū, unoculus?
An uero credis genus illi quicquā profuturū ad formā?
GAL. Ne isthuc quidem ipsum, quod hispidus est atque
agrestis, ut tu uocas, illū deformat, quin uirile magis est.
Porro oculus media in fronte decet etiā, quo quidē nibilo
segnius cernit, quā si duo forent. DOR. Videris Ga-
latea non amantem habere Polyphemū, sed illum potius
adamare, sic cum praedicat. GAL. Equidem haud ada-
mo, sed tamen insignem istam uestram insultandi oppro-
brandiq; petulantiam ferre non queo. Ac mihi nimirum
inuidētia quadam isthuc facere uidemini, propterea quod
ille quum forte aliquando gregem pasceret suum, nosq; ē
littorali specula in littore ludentes cerneret in prominen-
tibus Aetne pedibus, quā uidelicet inter montem et
mare littus sese in longum porrigit, uos ne aspexerit qui-
dem: at ego omnium una uisa sum formosissima, eorū in
unam

unam me coniecerit oculum. Ea res uos male habet : nam argumentum est, me forma prestantiorem esse ac digniorem, quæ amer: uos cōtra fastiditas esse. D O R. An istud tibi putas inuidendum uideri, si primū pastori, deinde lusco formosa uisa sis? quāquā quid aliud ille potuāt in te probare, præter candorē? Is illi placet opinor, quod caſeo & lacti assueuerit: proinde quicquid his sit simile, id protinus pulchrum iudicat. Alioquin ubi libebit ſcire, qua sis facie, de scopulo quopiā in aquā, ſi quando tranquilla ſteterit deſpectans, temetiſſam contēplare, uidebis aliud nihil, niſi perpetuū candorem: uerum is quidem non probatur, niſi rubor admixtus illi, decus illi iunxerit. G A L. Atqui ego illa immodice candida, tamen cuiusmodi habeo amanti, quū interim è uobis nulla ſit, quam uel paſtor, uel nauta, uel portitor aliquis miretur: ceterū Polyphemus (ut alia ne dicam) etiam canendi peritus eſt. D O R. Tace ò Galatea, audiuiſmus illum canentem, quū nuper pruriret in te: ſed ò ſancta Venus, aſinum rudere dixiſſes: nā lyre corpus ſimillimum erat ceruino capiti oſibus renudato: tum cornua perinde quaſi cubiti prominebant, ijs iunctis, inductisq; fidibus, quas ne collope quidē circūtorquebat, agreſte quiddā & abſonū cantillabat, quam aliud interim ipſe uoce caneret, aliud lyra ſuccineret, ita ut tēperare nobis nequiuerimus, quin rideremus amatoriā illā cantionē. Nam Echo ne reſpondere quidē illi uoluit balanti, quū ſit adeo garrula: imò puduiſſet, ſi uisa fuiſſet ſtridulū illius, & ridiculum cantum imitari. Ad hæc geſtabat in ulnis amasius iſte delicias ſuas, uſi catulum pilis hirtū, ipſi non diſſimilem. Quis autem non inuideat, tibi amicū iſtum Galateæ?

Galatea? G A L. Quin tu igitur Dori, tuum ipsius amicum nobis cōmonstra, qui meo sit formosior, quiq; doctius ac melius uel uoce canat, uel cithara? D O R. Mihi quidē nullus est amator, neq; me hoc nomine iacto, quasi sim uehemēter amabilis, uerūtamen istiusmodi amicum, qualis est Polyphemus nempe totus hircum olēs, tum crudis uiuitans carnibus, et hospites, si qui appulerint deuorans, tibi habeas, cumq; tu mutuum ames.

Amatores

principi **DIOGENIS ET ALEXANDRI DIA-**
logi **logus,** Des. Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

QUID hoc rei Alexander? itā ne defunctus es tu quoq; perinde atq; nos omnes?

A L E X. Vides nimirum Diogenes: tamen si mirandū non est, si, homo cū fuerim, defunctus sim. **D I O G.** Num ergo

Iupiter ille Hammon mentiebatur, quū te suum filium esse diceret, an uero tu Philippo patre prognatus eras? **A L E X.** Haud dubie Philippo: neque enim obiissem, si Hamnone parēte fuissem progenitus. **D I O G.** Atqui de Olympiade etiam cōsimilia quaedam ferebātur, puta draconē quendā cū ea fuisse cōgressum, uisumq; in cubiculo, ex eo grauidā peperisse te: porrō Philippū errare falliq;, qui se tuū patrē esse crederet. **A L E X.** Inandierā quidē et ipse ista quēadmodū tu, at nūc uideo neq; matrē, neq; Hammonios illos uates sanī quicquā aut ueri dixisse. **D I O G.** Attamē istud illorū mēdacium Alexāder ad res gerendas haudquaquā tibi fuit inutile, propterea quod
uulgus

vulgus te uerebatur metuebatq; , quum deū esse crederet. Sed dic mihi, cuiā tam ingēs illud imperium moriēs reliquisti? ALEX. Id eqdē ignoro Diogenes: celerius enim ē uita submouebat, quam ut esset ociū de illo quicquā statuendi, præter id unū, quod moriēs Perdiccæ anulū tradidit. Sed age, quid rides Diogenes? DIOG. Quid ni rideam? an nō meministi quid Græci fecerint, quū nuper tibi arrepto imperio adularētur, principemq; ac ducē aduersus Barbaros deligerent? nōnulli uero in duodecim deorū numerū referrent, ac phana constituerent: deniq; sacra fācerēt tanquā Draconis filio? Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierūt Macedones? ALEX. Etiamdū in Babylone iaceo tertiiū iam diē: porro Ptolemæus ille satelles meus, si quādo detur ociū ab his rerū tumultibus, qui nūc instant, pollicetur in Aegyptiū deportaturū me, atq; inibi sepulturum, quo uidelicet unus fiam ex dijs Aegyptijs. DIOG.: Non possum nō ridere Alexāder, qui quidē te uideā etiam apud inferos desipientē, sperātcmq; fore, ut aliquādo uel Anubis fias, uel Osiris. Quin tu spes istas omittis o diuinissime, neq; enim fas est reuerti quēquā, q semel paludem trāsmiserit, atq; intra specus hiatū descēderit, propterea quod neq; indiligens est Aeacus, neq; contēnendus Cerberus. Verū illud abs te discere peruelim, quo seras animo, quoties in mentem redit, quāta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta mī, ad hoc populis qui te adorabant: præterea Babylone, Bactris, immanibus illis be-luis, dignitate, gloria: deinde quod eminebas conspicuus, dum uectareris, dum amiculo candido caput haberes reuinctum,

reiuñctum, dum purpura circumamictus esses? nunquid hæc te discruciat, quoties recursant animo? Quid lachrymas stulte? an non id te sapiens ille docuit Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiſcantur, stabiles ac firmas existimares? ALEX. Sapiens ille, quum sit assentatorum omnium perditissimus? Sine me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, quæ cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me, nunc ob formam tanquàm & ipsa summi boni pars quedam esset, nunc ob res gestas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi uitio uerteretur quod eas acciperet. Planè prestigiosus uir ille quidem erat, ac fraudulentus ò Diogenes: quanquàm illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulo ante commemorasti. DIOG. At scin' quid facies? ostendam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem his in locis ueratrum non prouenit, sic ut Lethæi fluminis aquam avidis faucibus attrahens bibas, iterumq; ac sepius bibas: atq; eo pacto desines de bonis illis Aristotelicis discruciarî. Verum enim Cletum etiam illū & Calisthenē uideo, cumq; his alios compluribus raptim huc sese ferentes, quo te discerpant, poenarq; sumant ob ea quæ quondā in illos cōmisisti. Quare sic in alterā hanc ripā te conferas, & crebrius (ut dixi) bibas.

Menippi

MENIPPI ET CHIRONIS DIALO-

gus, Des. Erasmo Roterodamo interprete. *Immeritata*

MENIPPVS. *tamen et sic hanc et*
tamen per se non debet

QVIDEM inaudiui Chiron, te, deus
quum esses, tamē optasse mortē. CHIR.
Vera nimirū sunt ista quæ audisti Menip-
pe, planeq; mortuus sum sicuti uides, quū
mihi licuerit immortalē esse. MENIP.

At quenā te mortis cupido tenebat, rei uidelicet, quā uidi-
gus hominū horreat? CHIR. Dicā apud te, uirū neutius
quām stultū atq; imperitū: Iam mihi desierat esse iucun-
dum, immortalitate frui. MENIP. Quid? an iniucundū
erat te uiuere, lucemq; tueri? CHIR. Erat inquam Me-
nippe: nā quod iucundū uocāt, id ego neutiquām simplex,
sed uariū quiddā esse arbitror. Verū quū ego semper ui-
uerē, atq; ijsdē perpetuo rebus uterer, sole, luce, cibo, tum
horæ eadē recurrerent, reliqua itē oīa quæcūq; cōtingūt
ī uita, reciproco quodā orbe redirēt, atq; alijs alia p uices
succederēt, satietas uidelicet eorum me cepit. Neq; enim
in eo uoluptas est sita, si perpetuo fruaris ijsdē, sed oīno in
permutādo posita est. MENIPPVS. Probe loqueris
Chiron: ceterū hæc quæ apud inferos agitur uita, quinam
tibi procedit, posteaquām ad hanc tanquam ad potiorem
te contulisti? CHIRON. Haud insuauiter Menippe:
siquidem equalitas ipsa quiddam habet admodum popu-
lare. Nihil autem interest, utrum in luce quis agat, an
in tenebris: præterea neque sitiendum est nobis quemad-
modum apud superos, neque esuriendum, sed cuiusmodi
rerum

rerum omnium egentia uacamus. MENIP. Vide Chiron ne temet ipse inuoluas, néue eòdem tibi recidat oratio. CHIR. Quamobrè isthuc ais? MENIP. Nempe si illud tibi fastidio fuit, quod in uita semper ijsdem similibusq; rebus utendū erat, quā hic itidē similia sint omnia, eundē ad modum parient fastidiū. At de integro tibi querenda erit uitæ cōmutatio, atq; hinc quōpiā aliam in uitā demigrandum, id quod arbitror fieri nō posse. CHIR. Quid igitur faciundum Menippe. MENIP. Illud nimirum, uti sapiēs quum sis, quēadmodum opinor, et uulgo prædicant, præsentibus rebus sis contentus, boniq; consulas quod adest, neque quicquam in his esse putes, quod ferri non queat.

MENIPPI ET CERBERI DIALOGUS, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

MENIPPVS.

EV S Cerbere, quandoquidē mihi tecū cognatio quedā intercedit, quū et ipse sim canis: dic mihi per Stygiā paludem, quomodo sese habebat Socrates, quum hic accederet? Verisimile est autē te, deus quū sis, nō latrare modo, uerū etiā humano more loqui, si quando uelis. CERB. Quum procul adhuc abesset Menippe, uisus est constanti atque interrito adire uultu, perinde quasi mortem nihil omnino formidaret, ac tanquā hoc ipsum uellet ijs, qui procul à specus ingressu stabant, ostendere: uerum simulatq; despexit in hiatum, uiditq; profundum atque atrū antri recessum, simulq; ego cunctantem

stantem etiam illum aconito mordens pede correptū de-
traherē, infantū ritu eiulabat, suosq; deplorabat liberos,
nihilq; nō faciebat, in omnē speciem sese cōuertēs. MEN.
Num igitur fucate sapiens erat ille, neq; uere mortē con-
temnebat? CERB. Haud uere: ceterum ubi uidit id esse
neceſſe, audaciam quandā prae se ferebat, quasi uero uo-
lens id esset passurus, quod alioqui uolenti, nolenti tamen
omnino fuerat ferendum, uidelicet quo spectatoribus esset
miraculo. Equidem illud in totum de uiris istiusmodi uere
posſim dicere, ad fauces usq; specus intrepidi sunt ac for-
tes: porro intus quū sunt, nihil mollius neq; fractius. ME-
NIP. Ceterum ego quonā animo tibi uisus sum subiſſe
specum? CERB. Vnus mortaliū Menippe sic mihi ui-
sus es subire, ut tuo dignū erat genere, et prior te Dioge-
nes, propterea quod neutiquā adacti subieritis, aut in-
trusi: uerum tum ultronei, tum ridentes, atque omnibus
plorare renunciantes.

Luciani Dialogorum, Des. Erasmo Roterodamo interprete, FINIS.

PRAEFATIO SEV HER- CVLES GALLICVS LVCIANI, Des. Erasmo Roterodamo interprete.

HERCVLEM Galli lingua gētis uer-
nacula Ogmium uocāt. Porro deū ipsam
noua quadā atq; inusitata figura depin-
gunt: decrepitus est apud illos, recalu-
ster, reliquis capillis, si qui reliqui sunt,
planē

planè canis, cute rugosa, & in aterrimum excussa colorem,
 cuiusmodi sunt nautæ isti senes. Charontē potius aut Iape-
 tum quempiam ex his qui apud inferos uersantur, diceres.
 In summa, quiduis potius quàm Herculem esse conijceres
 ex imagine. Atq; tali specie quū sit, tamen Hercules orna-
 tum gerit, ut qui tum leonis exuium indutus sit, tum cla-
 uam dextra teneat, tum pharetram humeris aptatam por-
 tet, tum arcū tensum leua prætendat: deniq; modis omni-
 bus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanico-
 rum deorum contumeliam perperam facere Gallos, quum
 eum eiusmodi fingerent effigie, quo nimirum illum tali-
 bus picturis ulciscerentur, quod olim in regionem ipsorū
 incursasset, prædas agens id temporis, quum Geryonis
 armenta uestigās, Occidentaliū gentium plerasq; regiones
 peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in ima-
 gine maxime nouū atq; mirandum: siquidem Hercules ille
 senex, ingentem admodum hominum multitudinem tra-
 hit, omnibus ab aure reuinctis: porrò uincula catenulæ te-
 nues auro electræue confectæ, pulcherrimis istis monilibus
 adsimiles. Atqui quum uinculis usq; adeo fragilibus ducā-
 tur, tamen neque de fugiendo cogitant, quum alioqui cō-
 mode possint, neque prorsus obnituntur, aut pedibus ad-
 uersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: uerum ala-
 cres ac leti sequuntur, ducentem admirantes, ultro festi-
 nantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere stu-
 dentes, perinde quasi grauitèr laturi, si soluerentur uin-
 culis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi uideba-
 tur omnium absurdissimum: etenim quum non inueniret
 pictor unde catenularum summas ansas necleret, uidelicet
 d extra

dextera iam clauam, laeva arcum tenente, summā dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipse nimirum ad eos qui ducebatur, uultum & oculos conuertebat, arridens. Hæc ego quum diutius assistens essem contemplatus, admirans, hæsitans, indignans: Gallus quispiam, qui propius astat, nostratium literarum non indoctus, id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolute sonaret, philosophus opinor ex eo genere philosophorū, quod apud illos esse fertur. Ego tibi hospes, inquit, picture istius ænigma explicabo, nam uidere uehemēter ad eam attonitus ac stupefactus. Orationē nos Galli nequaquam arbitrari esse Mercurium, quemadmodum uos Græci, uerum Herculi illam tribuimus, propterea quod hic Mercurio longe robustior extiterit: nam quod senex fingitur, nihil est quod mirere. Siquidem una facundia consueuit in senectā demum absolutum uigorem ostendere, si modo uerum uestri dicunt poëte,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contra senectam posse quiddam dicere,

Rudi iuuenta melius ac præclarius.

Hinc uidelicet apud uos & Nestoris lingua melle profuit, & Troianorum concionatores lirioëssan edunt, uidelicet floridam quandam uocem: nam liria si satis cōmemini, flores appellantur. Proinde quod ab auribus uinctos ad linguam trahit senex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem non ignores linguæ cum auribus esse cognationem. Neque uero ad contumeliam illius illud pertinet, quod ea pertusa est: nam memini, inquit, & Iambicos quosdam

z z uersiculos

uersiculos è comœdijs apud uos discere,

Siquidem uiris loquacibus

Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, ut quicquid egit, id oratione facundiaq; confecisse putemus, utpote uirum sapientem, ac persuadendo pleraq; sibi subegisse. Iam tela illius nimirum rationes sunt acutæ, missiles, citæ, atque animum sauciantes: unde pennigera dicta uos quoq; nominatis. Hastenus Gallus. Ac mihi quidem quum huc me conferens mecum inter eundum perpendere, num decorum iam esset, ut tam grandis natu, quiq; iam pridem ab his doctrinæ certaminibus memet abdicasset, rursus me tam multorum iudicum calculis exponerem iudicandum, in tempore subiit animum meum eius pieturæ recordatio: nam antehac uerebar, ne cui uestrum uideret hæc admodum pueriliter agere, quasiq; præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens,

Actas iam perijt tua: Tum illud,

Ac te corripuit cariosa senectâ, minister

Inualidusq; tibi, et segnes tardiq; caballi:

Videlicet eo scommate pedes meos notans. Verum quoties senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor ut faciam, neque me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaque robur, celeritas, forma, et si quæ sunt alia corporis bona, ualeant, cumq; his tuus ò Teie uates, Cupido, ubi me mento subcano uiderit auro rutilantibus alis, si uidebitur, uel aquilas præteruolet: neque laborabit Hippoclidès, imò nunc uel maxime tempestiuum fuerit,

fuert, faciūdia repubescere, florere, uigere, & quā licet plurimos ab auribus ducere, ac sepius arcu ferire: quādo quidem periculum nō est, ne quādo quis prāter spem pharetram inanem reperiāt. Vides quibus modis etatē meā, meamq; senectutem ipse cōsoler animemq; adeo ut nō sim ueritus nauim iam olim in terram subductam denuo reuelare, suisq; instructam armis, medium in pelagus demittere. Contingant autem à uobis ò dij, afflatus secūdi, quādo nunc uel maxime, presente bono atque amico uento nobis est opus: quo si digni modo uidebimur, in nos quoq; dicat aliquis Homericum illud:

Quos profert senior pammis è uilibus armos.

Luciani Herculis Gallici, Des. Erasmo Rotero-
rodamo interprete, FINIS.

EVNVCHVS SIVE

PAMPHILVS LVCIANI, DES.

Erasmo Roterodamo interprete.

INDE nobis aduenis Luciane, seu quidnam rei rides? Semper tu quidē & aliās cōsueuisti nobis hilaris ac festiuus occurrere, uerū isthuc magis aliquid solito uidetur esse, de quo risum nec compescere queas. LVCIAN. E foro tibi adsum ò Pamphile: porrò mox efficiam, ut tu quoque mecum rideas, simulatq; adicris cuiusmodi litis adfuerim actioni, duobus philosophis inter sese contendentibus, PAMPH. Iam isthuc
2 3 ipsum

ipsum profecto ridiculum est quod ais, philosophos inuicem lites agitare. Nam etiam si quid magni fuisset negocij, inter ipsos modeste citraq; pugnam controuersia cōpositam oportuit. LVCIAN. Quid ais? tranquille cōponant illi, qui quidem solida plaustra conuicijs onusta, alter in alterum effuderint, uociferantes miraq; peruicia contēdentes? P AMPH. Videlicet de disciplinis atq; opinionibus Luciane, ita ut assolent, dissentiebant, quod erant diuerse factionis. LVCIAN. Nequaquam, imò aliud quiddam erat hoc de quo dissidebant: nam eiusdem secte erant ambo, eiusdemq; scholę, ex tamen orta inter eos lis erat. Porro iudices qui cognoscebāt, primates erāt huius Reip. natuq; maximi ac sapiētissimi. Breuiter, apud quos pudeat aliquis etiam parum apte quippiam eloquutus, nedū ad tantā prouectus inuerecūdiam. P AMP. Quin tu igitur litis argumentum exponis, quo uidelicet ipse etiam cognoscam, quę res tibi tantum risum concitarit? LVCIAN. Scis Pamphile salarium, idq; neutiquā exiguum ab Imperatore fuisse constitutū: singulis philosophorū generibus: puta Stoicis, Platoniciis, Epicureis: cūq; his etiam Peripateticis: ita ut unicuiq; sectę premiū esset æquale. Cæterum demortuo ex his quopiā, alius aliquis in eius locum subrogandus est, qui sit optimatū calculis probatus. Porro præmium illud, neq; bubula pellis erat quępiam, quemadmodū ait poëta, nec porcellus: uerum singulos in annos decies mille nummum, quos accipiunt, uti doceant iuuentutem. P AMPH. Memini quidē ista. Quin aiunt nuper ex illis diem obiisse quempiam: alterū (ni fallor) ē Peripateticis. LVCIAN. Hęc ipsa Pamphile Helena: propter

propter quam illi inter sese singulari certamine conflictabant. Et haec tenus quidem nihil etiā ridendum erat in illis præter hoc, quod quum philosophos esse se profiteretur, ac pecunias pro nihilo ducere: tamen earum gratia perinde atque pro patria in discrimen adducta, pro religione maiorum, pro monumentis progenitorum decertarent: P A M P H. Atqui Peripateticorū istud est decretum: non admodum esse negligendas pecunias: uerum eas in tertio quodā bonorū ordine esse ponendas. L V C I. Recte dicis. Nam ita quidem aiunt. Proinde bellū hoc ex maiorum iudicio, sententiāq; illis extitit: uerū quæ postea cōsequuta sint, iam ausculta. Primum cōplures quidē alij in defuncti illius funebribus ludis decertabāt: sed inter hos præcipue duo uiribus pares: puta Diocles ille senex: nosti quē dicā, cōtentiosum illum inquā: præterea Bagoas, qui quidē ea specie est, ut Eunuchus esse uideatur. Inter hos initio de doctrina, deq; philosophiæ decretis atq; opinionibus est decertatū: ex uterq; sui specimē ac documētū dedit, quod esset Aristotelicæ factionis, quodq; eius placita sequeretur ostēdit. At per Iouē in hoc certamine, neuter altero superior erat. Lis igitur huc deflexit deniq; Diocles desinens iam eruditionis suæ periculū ac specimē ostendere, ad Bagoam descendit, ac uitā illius in primis carpere est aggressus. Bagoas itidē huius uitā uicissim taxabat. P A M P H. Idq; merito Luciane. Siquidem eius rei magis erat habenda ratio. Proinde si ego forte iudex causa sedissem, magis in hoc ut mihi uidetur, futurus eram occupatus, potiusq; spectasssem, uter moribus esset præstantior, quā uter ad disputandum ac dicendum promptior: atque illi potius

⁂ 4 quā

quàm huic uictoriâ adiudicassẽm. LVCIA. Recte dicis: E quidẽ isti tuæ sententiæ meũ et ipse calculũ addo. Verum ubi iam cõuicijs, ubi maledictis essent satiati, tandẽ Diocles illud aiebat nefas esse, uel conari aut proponere Ba-goam, uti cum philosophiæ studio, cumq; pulcherrimis illius præmijs cõmercium haberet, qui quidem Eunuchus esset. Imò hoc hominũ genus, nõ solũ ab eiusmodi contum-bernio secludi oportere, uerũ ab ipsis etiam sacris, ac uasis puris, breuiter ab omnibus publicis coetibus eijci. Ostem-dẽs inauspicatũ quoddã et occursum infastũ spectaculũ fo-re, si q̃s mane domo egressus, uel uideat istiusmodi quip-piã. Atq; hac de re multis uerbis differebat, affirmãs eu-nuchũ neq; uirũ esse, neq; mulierẽ, sed quiddã utrinq; cõ-positũ et cõflatũ, planeq; monstrũ ab hominũ natura spe-cieq; alienũ. PAMPHIL. Nouã accusandi rationẽ no-bis narras Luciane. Iamq; et ipse ridere cõpellor, crimẽ audiẽs tã inauditũ. Sed alter ille quid? Num obticebat? An uicissim et ipse quiddã ausus est ad ista respondere? LVCIA. Initio quidẽ pudore ac metu (nã id est istis famili-are) diutius obticebat, erubescẽs interim, palamq; præ se fe-rens id quod erat. Tandẽ aut tenuem quandã ac muliebrẽ ædens uocẽ, negabat equũ facere Dioclẽ, qui se quod Eu-nuchus esset, ob id à philosophia secluderet, cũ qua formi-nis etiã esset cõmercium. Allegabãtur Aspasia, Diotima, Thargelia, quæ causam illius adiuuabãt. Præterea Acade-micus quidã Eunuchus natione Gallus, qui paulo ante no-strã etatẽ maximĩ nominis apud Græcos florissset. Porro Diocles etiã illũ ipsum siquidẽ extaret, ac simili negotio sese misceret, prohibituũ sese respõdit, nihil expauescẽtũ opinione

